

UHOK – IFDC

ESKİŞEHİR OSMANGAZI ÜNİVERSİTESİ | ESKİŞEHİR OSMANGAZI UNIVERSITY
TÜRKİYE HALK OYUNLARI FEDERASYONU | TURKISH FOLK DANCES FEDERATION

Uluslararası | International

Halk Oyunları Folk Dances Kongresi | Congress

KONGRE BİLDİRİ KİTABI

www.ifdcongress.com

UHOK – IFDC

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ | ESKİŞEHİR OSMANGAZİ UNIVERSITY
TÜRKİYE HALK OYUNLARI FEDERASYONU | TURKISH FOLK DANCE FEDERATION

KONGRE BİLDİRİ KİTABI

16-18 EKİM 2025 / ESKİŞEHİR

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

E-ISBN	Yayın Koordinatörü
978-625-375-890-5	Yasin DİLMEN
Kitap Adı	Sayfa ve Kapak Tasarımı
Uluslararası Halk Oyunları Kongresi Bildiri Kitabı	Doç. Dr. Arda ERAVCI
Editörler	Yayıncı Sertifika No
Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN ORCID iD: 0000-0002-6942-9425 Prof. Kerem Cenk YILMAZ ORCID iD: 0000-0003-2277-3752 Doç. Dr. Arda ERAVCI ORCID iD: 0000-0002-3359-770X Doç. Dr. Zeynel TURAN ORCID iD: 0000-0002-6620-1273 Dr. Öğr. Üyesi İdris Ersan KÜÇÜK ORCID iD: 0000-0001-5320-1197	47518
	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
	Bisac Code MUS017000
	DOI 10.37609/akya.4004

Kütüphane Kimlik Kartı

Uluslararası Halk Oyunları Kongresi Bildiri Kitabı / ed. Mustafa Şahin,
Kerem Cenk Yılmaz, Arda Eravcı ...[ve başkaları].
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.
445 s. : figür, tablo, şekil, fotoğraf. ; 160x235 mm.
Metin Türkçe-İngilizce paralel.
Kaynakça var.
ISBN 9786253758905

Türkiye Halk Oyunları Federasyonu

Adres: Kavacık Subayevleri Mahallesi Şehit Ömer Halisdemir Bulvarı No:53
Keçiören/ANKARA
e-Posta: info@thof.gov.tr
Telefon: +90 (312) 310 65 64
+90 (312) 517 19 69
www.thof.gov.tr

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

İnsanın iç dünyasında biriken duyguların, sevinçlerin, acıların ve umutların en yalın, en doğal anlatım biçimlerinden biri “oyun”dur. İnsanlık tarihi boyunca varlığını sürdüren bu kadim ifade biçimi, kimi zaman bir sevincin dışavurumu, kimi zaman bir ağıtın sesi, kimi zaman da bir halkın birliğinin sembolü olmuştur. Oyun, insanın yaşamla kurduğu en içten bağlardan biridir.

Halk oyunları, sadece müzik, ritim ve harekettten ibaret değildir; bir milletin ruhunu, tarihini, yaşam tarzını ve duygularını taşır. Her figür, her adım, geçmişten bugüne uzanan bir hikâyenin taşıyıcısıdır. Bu hikâyeyi yaşatmak, geleceğe aktarmak ve onun anlamını korumak hepimizin ortak sorumluluğudur.

İşte bu bilinçle, 2012 yılında Malatya İnönü Üniversitesi’nde başlayan yolculuğumuz, 2014’te Antalya’da, 2017’de Diyarbakır Dicle Üniversitesi’nde ve nihayet 2025 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nde, Türkiye Halk Oyunları Federasyonu’nun değerli destekleriyle düzenlenen kongremizle devam etti. Her biri kendi döneminde bir iz bırakan bu buluşmalar, halk oyunlarının hem bilimsel hem kültürel anlamda sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçladı.

16-18 Ekim 2025 tarihleri arasında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Prof. Dr. Necat Akdeniz Kongre Merkezi’nde gerçekleştirilen **Uluslararası Halk Oyunları Kongresi**, sadece bir bilimsel toplantı değil, aynı zamanda kültürümüzün ritmini, dostluğun sıcaklığını ve dayanışmanın gücünü hissettiren bir buluşma oldu.

Açılış programında yankılanan Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Halkbilim Uygulama ve Araştırma Merkezi Halk Oyunları Orkestrası’nın ezgileri, halk oyunları ekibinin zarif adımları ve seyircilerin gözlerindeki coşku, bu toprakların kültürel zenginliğini bir kez daha hatırlattı.

Kongremizin ilk açılış konuşmasını gerçekleştiren Bonn Üniversitesi’nden **Prof. Dr. Ann Rosalind DAVID**, Türkiye’nin halk oyunları kültüründen aldığı ilhamı samimi sözlerle ifade etti. Halk danslarının çocukların ve gençlerin gelişiminde bir eğitim aracı olabileceğini vurgularken, kültürler arası bağların da bu danslarla güçlendiğini söyledi.

Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Başkanı **Sayın Hüseyin GÜLER** ise, federasyonun vizyonundan, geleceğe dönük projelerinden ve halk oyunlarının akademik dünyadaki yerinin öneminden söz ederek bizlere umut verdi. Her kelimesinde, halk oyunlarına olan sevgisini ve bu alana adanmışlığını hissettirdi.

Ev sahibi olarak bizleri onurlandıran Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Kamil ÇOLAK**, kültürümüzün yaşatılmasına yönelik her çabayı yürekten desteklediklerini belirtti. Üniversitelerinde böylesine anlamlı bir etkinliğin gerçekleşmesinden duyduğu gururu paylaşıırken, bilim ve kültürün el ele yürüdüğü bu yolda bizlere güç kattı.

Kongre boyunca yedi farklı ülkeden gelen akademisyenlerin ve ülkemizin dört bir yanından katılan araştırmacıların paylaşımları, halk oyunlarının evrensel dilini bir kez daha ortaya koydu. Her sunum, her tartışma, her fikir; kültürümüzün geleceğine dair yeni bir umut, yeni bir ışık yaktı.

Bu anlamlı organizasyonun gerçekleşmesinde emeği geçen herkese en derin teşekkürlerimi sunuyorum.

Başta Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Eğitim Kurulu üyeleri, kongrenin Eskişehir ayağında büyük katkılar sunan **Prof. Dr. Eylem DERELİ**, Genel Sekreterimiz **Sayın Gülsüm ALAN**, kongremize katılan tüm davetli konuşmacılar, akademisyenler, öğrenciler ve en önemlisi her zaman yanımızda olan **Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Başkanı Sayın Hüseyin GÜLER...**

Sizlerin emeği, bu kongreyi bir etkinlik olmanın ötesine taşıyarak bir “kültür şölenine” dönüştürmüştür.

Bu kongre, sadece bir akademik buluşma değil; halk oyunlarımızın yaşayan belleğini geleceğe taşımak için atılmış anlamlı bir adımdır.

Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN
Kongre Başkanı

KONGRE ONURSAL BAŞKANLARI

Prof. Dr. Kamil ÇOLAK

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörü

Hüseyin GÜLER

Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Başkanı

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Mustafa şAHİN

Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Mustafa şAHİN (Başkan)

Ardahan Üniversitesi

Prof. Dr. Bülent KURTIşOĞLU

Ardahan Üniversitesi

Prof. Dr. Eylem DERELİ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa KAYA

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Prof. Dr. Pınar KARACAN DOĞAN

Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Arda ERAVCI

Giresun Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Onurhan GCř

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Doç. Dr. Selami AKIş

Ardahan Üniversitesi

Doç. Dr. Zeynel TURAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi İdris Ersan KÜÇÜK

Ege Üniversitesi

Öğr. Gör. Dr. Necip ÇETİN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Öğr. Gör. Arzu Karaman ŞAN

Ardahan Üniversitesi

Öğr. Gör. Gökhan ÜLKER

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Öğr. Gör. Sefer DÜNDAR

Dicle Üniversitesi

Öğr. Gör. Yılmaz KILINÇ

Gaziantep Üniversitesi

BİLİMSEL SEKRETERYA

Dr. Öğr. Üyesi İdris Ersan KÜÇÜK

Ege Üniversitesi

Araş. Gör. Zozan YILDIZ

Ardahan Üniversitesi

BİLİM / HAKEM KURULU

Dr. Ahmet Selim DOĞAN

Atatürk Üniversitesi

Dr. Adem KOÇ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Dr. Abdulmenaf KORKUTATA

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi

Dr. Ahmet Serhat TURUNÇ

İstanbul Teknik Üniversitesi

Dr. Anna HOFFMAN

Slovenian Academy of Sciences And Arts

Dr. Ann R. DAVID

Bonn Üniversitesi

Dr. Arda ERAVCI

Giresun Üniversitesi

Dr. Arzu ÖZTÜRKMEN

Boğaziçi Üniversitesi

Dr. Aslı BÜYÜKOKUTAN TÖRET

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Dr. Asuman TURAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Aydin ERSÖZ

Yıldız Teknik Üniversitesi

Dr. Ayşin KABALAK

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Dr. Bora OKDAN

Ege Üniversitesi

Dr. Bülent KURTIŞOĞLU

Ardahan Üniversitesi

Dr. Cafer Talha ŞEKER

İstanbul Ticaret Üniversitesi

Dr. Cihan YURTÇU

İstanbul Teknik Üniversitesi

Dr. Chi-Fang CHAO

Roehampton University London

Dr. Dilek CANTEKİN ELYAĞUTU

Sakarya Üniversitesi

Dr. Dilek TÜRKYILMAZ

Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Dr. Elsie IVANCICH DUNIN

University of California

Dr. Elvan Deniz YUMUK

Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Dr. Emrah ÖZDEMİR

Rumeli Üniversitesi

Dr. Enver SADIKOVA

Bakü Müzik Akademisi

Dr. Ercan KILKIL

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Dr. Erhan TEKİN

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Dr. Eylem DERELİ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Dr. Faik TANRIKULU

İstanbul Medipol Üniversitesi

Dr. F. Belma OĞUL

İstanbul Teknik Üniversitesi

Dr. Gencay KARAKAYA

İstanbul Ticaret Üniversitesi

Dr. Gülay MİRZAOĞLU

Hacettepe Üniversitesi

Dr. Habiba MAMEDOVA

Bakü Koreografi Akademisi

Dr. Hakan ACAR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Hale YAMANER OKDAN

Ege Üniversitesi

Dr. Hasan Ali DAĞLI

Ege Üniversitesi

Dr. Haydar TANRIVERDİ

İstanbul Teknik Üniversitesi

Dr. İda MEFTAHI

University of Maryland

Dr. İdris Ersan KÜÇÜK

Ege Üniversitesi

Dr. İlknur BEKTAŞ

İstanbul Teknik Üniversitesi

Dr. İrena MARKOFF

York University

Dr. İsmail GÜVEN

Ankara Üniversitesi

Dr. İsmail SINIR

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Dr. John Morgan O'CONNELL

Cardiff University

Dr. Kamile PERÇİN AKGÜL

Gaziantep Üniversitesi

Dr. Kemal ÖZAVCI

Ardahan Üniversitesi

Dr. Kendra STEPPUTAT

University of Music and Performing Arts Graz

Dr. Kerem Cenk YILMAZ

Sakarya Üniversitesi

Dr. Konstantinos DIMOPOULOS

National And Kapodistrian University of Athens

Dr. Kürşat ÖNCÜL

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Dr. Lucie HAYASHI

Academy of Performing Arts in Prague

Dr. Maria ARGYRIOU

Applied Music Pedagogy University of the Aegean

Dr. Mehmet Onurhan GÜCÜŞ

Karaman Mehmetbey Üniversitesi

Dr. Mehmet Öcal ÖZBİLGİN

Ege Üniversitesi

Dr. Mirna SABLJAR

Josip Jural Strossmayer University of Osijek

Dr. Mustafa KAYA

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. Mustafa ŞAHİN

Ardahan Üniversitesi

Dr. Muzaffer SÜMBÜL

Çukurova Üniversitesi

Dr. Mehmet Öcal OĞUZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Dr. Necip ÇETİN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Ömer ADIGÜZEL

Ankara Üniversitesi

Dr. Ömer Barbaros ÜNLÜ

Ege Üniversitesi

Dr. Onur AYKAÇ

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Dr. Özkul ÇOBANOĞLU

Hacettepe Üniversitesi

Dr. Pınar KASAPOĞLU

Ankara Üniversitesi

Dr. Pınar KARACAN DOĞAN

Gazi Üniversitesi

Dr. Rumiana MARGARITOVA

Bulgarian Academy of Sciences

Dr. Savaş EKİCİ

Gaziantep Üniversitesi

Dr. Selami AKIŞ

Ardahan Üniversitesi

Dr. Serdar KASTELLİ

Ege Üniversitesi

Dr. Sema ERKAN

Ege Üniversitesi

Dr. Serkan KELEŞOĞLU

Ankara Üniversitesi

Dr. Şirin ŞENGEL

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Dr. Süleyman FİDAN

Gaziantep Üniversitesi

Dr. Tatyana KARTASHOVA

Saratov State Conservatory of L.V. Sobinova

Dr. Tolga KARACA

Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Dr. Tuğçe TUNA

Mimar Sinan Üniversitesi

Dr. Turgay AKDAĞOĞLU

Ardahan Üniversitesi

Dr. Türker EROĞLU

Gazi Üniversitesi

Dr. Umut ERDOĞAN

Sakarya Üniversitesi

Dr. Yakup AÇAR

Kafkas Üniversitesi

Dr. Yunus Emre ÜSTGÖRÜL

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Dr. Zeynel TURAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Zinnur GEREK

Gaziantep Üniversitesi

Not: Tüm isimler alfabetik sıralamaya göre yazılmıştır.

TÜRKİYE HALK OYUNLARI FEDERASYONU KONGRE YÜRÜTME KURULU

Ahmet PEHLİVAN

THOF Başkan Yardımcısı

Hakan EVCİMAN

THOF Eğitim Kurulu Başkanı

Dr. İbrahim DELİBAŞ

THOF Yönetim Kurulu Üyesi

Berna ULUSOY

THOF Eğitim Kurulu Üyesi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
KONGRE ONURSAL BAŞKANLARI.....	v
KONGRE BAŞKANI.....	v
KONGRE DÜZENLEME KURULU	v
BİLİMSSEL SEKRETERYA	vi
BİLİM / HAKEM KURULU	vi
TÜRKİYE HALK OYUNLARI FEDERASYONU KONGRE YÜRÜTME KURULU	xii
İÇİNDEKİLER.....	xiii
DAVETLİ KONUŞMACILAR.....	1
INTRODUCTORY SPEECH (AÇILIŞ KONUŞMASI)	
<i>Ann R. DAVID</i>	2
MİLLÎ KÜLTÜR POLİTİKAMIZDA HALK OYUNLARININ YERİ NE OLMALIDIR?3	
<i>Ahmet Selim DOĞAN</i>	3
ARCHAEO-CHOREOGRAPHY OF GEORGIA	
<i>Aleko GELASHVILI</i>	7
"A STRANGE AND PECULIAR HOBBY"? FOLK DANCE TRADITIONS IN THE UK.	
<i>Ann R. DAVID</i>	20
TÜRK HALK OYUNLARININ SAHNELEME MODELLERİNİN YARIŞMALAR ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	
<i>Bülent KURTIŞOĞLU</i>	26
CULTURE, BODY AND MOVEMENT: EXPLORING DANCE ANTHROPOLOGY IN THE EASTERN ASIAN CONTEXTS	
<i>Chi-Fang CHAO</i>	32
TÜRKİYE'DE DANSIN ARŞİVLENMESİ VE AKTARIMINDA BİR ARAÇ OLARAK KİNETOĞRAFI LABAN: EĞİTİM, ARŞİV VE DİJİTALLEŞME POTANSİYELİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	
<i>Dilek CANTEKİN ELYAĞUTU</i>	35

AZERBAIJAN KOREOGRAFİ SANATININ GELİŞİMİNDE HALK DANSLARININ ROLÜ

Habibe MAMMADOVA 41

TÜRK HALK OYUNLARI BÖLÜM MEZUNLARININ İSTİHTAMI VE İSTİHTAM SORUNLARI ÜZERİNE GÜNCELLEME

İlknur BEKTAŞ..... 46

TÜRK HALK OYUNLARI BÖLÜM MEZUNLARINA YÖNELİK İSTİHDAM OLANAKLARI ÇERÇEVESİNDE TEMEL EĞİTİM VE ORTAÖĞRETİME İLİŞKİN ETKİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Kamile Perçin AKGÜL..... 52

FROM SYMBOL TO FLOW: REFLECTIONS ON HOW TO EMBODY A CHARACTER IN DANCE

Lydia ZEGHMAR 56

ÇOK DİSİPLİNLİ BİR BİLİM ALANI OLARAK ETNOKOREOLOJİ

Mehmet Öcal ÖZBİLGİN 62

TÜRK HALK DANSLARINA DİJİTAL BAKIŞ: DİJİTALLEŞME, MİRAS, SANAT VE YAPAY ZEKÂ

Muzaffer SÜMBÜL 69

YARATICI DRAMA HALK DANSLARINDA BİR YÖNTEM OLABİLİR Mİ?

Ömer ADIGÜZEL 75

STAGING TURKISHNESS: CHOREOGRAPHERS AND THE PARADOXES OF IDENTITY POLITICS IN SOCIALIST BULGARIA (1944–1989)

Rumiana MARGARITOVA..... 81

KÜLTÜREL KİMLİKTEN BEDENSEL PERFORMANSA: HALK DANSLARINDA KÜLTÜR, SANAT VE SPOR İLİŞKİSİ

Zinnur GEREK..... 94

TAM METİN BİLDİRİLER 104

TÜRK HALK OYUNLARINDA DRAMATİK EĞİTİMİN ÖNEMİ

Ahmet ÖRMECİ 106

İZMİR'DE KINA ORGANİZASYONLARINDA GELENEKSEL DANSIN GÜNCEL DURUMU

Alperen BAYRAKTAR..... 113

AĞIR ZEYBEK TÜRÜ OYUNLARDA “AYAĞA ÇALMA” UNSURU, SAHNELEME PROBLEMLERİ VE ELİFOĞLU ZEYBEĞİ ÖRNEĞİ

Arda ERAVCI & Seren ERAVCI 120

ORDU İLİNDE OYNANAN HORONLARIN FARKLILIKLARINA DAİR BİR İNCELEME (PERŞEMBE VE MESUDİYE İLÇELERİ ÖRNEĞİ)	
<i>Arda ERAVCI & Yasin YAŞAR</i>	130
DANSA FELSEFİ BİR YAKLAŞIM: DANS EPİSTEMOLOJİSİ	
<i>Arzu KARAMAN ŞAN</i>	143
DİJİTAL DANS PEDAGOJİSİ: “DİJİTAL ÇAĞDA HALK OYUNLARI EĞİTİMİ: KÜLTÜREL BELLEĞİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ”	
<i>Berat GÜLERYÜZ & Kerem Cenk YILMAZ & Umut ERDOĞAN</i>	151
SANAT EĞİTİMİ ALAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROL TUTUMU VE ÖZ-ANLAYIŞ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	
<i>Burçin Nur TETİKER & Zeynel TURAN</i>	161
TÜRK HALK OYUNLARINDA RİTİM – MELODİ – HAREKET ÜÇGENİ	
<i>Cem ERİM</i>	172
GENÇ SPORCULARIN ANTRENMAN MODELLERİNE HALK OYUNLARININ ENTEGRASYONU: DİSİPLİNLERARASI BİR YAKLAŞIM	
<i>Ceren AĞAOĞLU TOPÇU</i>	178
AZERBAYCAN HALK OYUNLARININ TARİHSEL SÜRECİ	
<i>Fikret EKBERLİ</i>	187
T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YÜKSEKÖĞRETİM VE YURT DIŞI EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ: YURT DIŞINDA GÖREVLENDİRİLECEK HALK OYUNLARI ÖĞRETMENLERİ HAKKINDA BİLGİ	
<i>Gül Mehmet AKKAYA</i>	194
ARTVİN YÖRESİNDEKİ HEMŞİN HORONLARININ MÜZİKSEL VE RİTİMSEL ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	
<i>Hayrettin Öncü KILIÇ & Selami AKIŞ</i>	199
CUMHURİYET SONRASI SİLVAN’DA GİYİM-KUŞAM KÜLTÜRÜNÜN HALK OYUNLARI KOSTÜMLERİNE YANSIMALARI	
<i>Hülya EKEN</i>	212
KÜLTÜREL MİRASIN İZİNDE: KARS’TA KAYBOLMAYA YÜZ TUTMUŞ KAFKAS OYUNLARININ DÜNDEN BUGÜNE YOLCULUĞU VE YENİDEN YAŞATILMASI	
<i>Hüseyin YILMAZ & Muhammed Ali ÇELİK</i>	218
KIRŞEHİR YÖRESİ HALKOYUNLARINDA KULLANILAN TÜRKÜLERİN EZGİSEL VE RİTMİK ANALİZİ	
<i>Kemal ÖZAVCI</i>	236

HALK OYUNLARININ GELENEKSEL DOKUSUNUN TAHRİBİNE NEDEN OLAN UNSURLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Kibar AYGÜN & Cem KARATAŞ & Yakup AÇAR..... 248

MODERNLEŞME SÜRECİNDE TOPLUMSAL KİMLİĞİN KORUNMASINDA HALK OYUNLARININ İŞLEVLERİ

Mehmet KARPUZCU & Zeynel TURAN 258

YAPISAL ANALİZ BAĞLAMINDA EDİRNE YÖRESİ HALK OYUNLARININ TÜR-BİÇİM- ALT TÜR-ALT BİÇİM SINIFLAMASI

Mert CANER..... 267

ANADOLU ATEŞ DANSLARI: TÜRK HALK DANSLARINDA ATEŞ İMGESİ

Muharrem FERATAN 284

HALK OYUNLARININ ÇOCUKLARDA PSİKOMOTOR BECERİ GELİŞİMİNE ETKİLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mustafa KAYA & Muhammed CİVELEK..... 298

TÜRK HALK OYUNLARI SUNUMLARINA EŞLİK EDEN MÜZİK İCRALARININ İNCELENMESİ

Mustafa ŞAHİN..... 304

UNESCO “YAŞAYAN MİRAS” KORUMA ÇALIŞMALARI BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME: “RİTÜEL DANSLAR”

Pınar KASAPOĞLU..... 313

HAKKÂRİ YÖRESİ OYUNLARINDA TERS ADIM VE SOLA DOĞRU OYNAMA GELENEĞİNİN İNCELENMESİ

Rohat AĞAYA..... 327

GELENEĞİN MÜZAKERESİ: ŞANLIURFA’DA KÖYLER ARASI HALK OYUNLARI YARIŞMASI

Sara Islán FERNÁNDEZ 340

TÜRK HALK OYUNLARINDA TOPRAK VE İŞLEVİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Selami AKIŞ..... 351

TÜRK HALK DANSLARINDA KOREOGRAFİK YÖNELİMLERİN TARİHSEL İZLERİ: İLK TASARIMDAN SAHNELEME DENEMELERİNE

Semih ÖZBİLGİ & Kerem Cenk YILMAZ & Dilek CANTEKİN ELYAĞUTU..... 357

GELENEKSEL DANS VE OYUN BULUŞMASI: BURSA SEKMESİ ÖĞRETİMİNDE SEK SEK UYGULAMASI

Serap YILDIRIM 364

TÜRK HALK OYUNLARI VE KUZEY KIBRIS TÜRK HALK OYUNLARINDA ORTAK VE FARKLI KÜLTÜREL DEĞERLER

Serkan TUTAK & Bülent KURTIŞOĞLU372

KÜLTÜREL KODLARDAN TERAPİ MODELİNE: G-MDR YÖNTEMİ İLE PROZODİK OKUMA VE RİTİM EĞİTİMİ ÜZERİNE BİR ÖNERİ

Umut ERDOĞAN & Kerem Cenk YILMAZ & Dilek CANTEKİN ELYAĞUTU378

8 HAFTALIK TÜRK HALK DANSLARI EĞİTİMİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILANAN BEDEN OKUR-YAZARLIĞI ÜZERİNE ETKİSİ

Yunus Emre ÜSTGÖRÜL384

TÜRK HALK DANSLARI SPORCULARINDA ALGILANAN STRES, PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE DANSTA ETİK DEĞERLER İLİŞKİSİ

Yunus Emre ÜSTGÖRÜL & Elvan Deniz YUMUK & Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ391

ADİYAMAN KÖY KADIN BAŞLIĞI KULLIK-KOF-KOFİ

Zeynep HANBAY399

GELENEKSEL DANSLARDA AKIŞ DENEYİMİ: DİYARBAKIR HALAY BAŞI ÖRNEĞİ

Zozan YILDIZ409

ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE HALK OYUNLARI BAĞLAMINDA ARDAHAN'DA KİMLİK VE BELLEK DİNAMİKLERİ

Turgay AKDAĞOĞLU418

INTRODUCTORY SPEECH (AÇILIŞ KONUŞMASI)

Ann R. DAVID*

Greetings to honoured guests, and everyone present.

I am delighted and honoured to be invited to attend this 2025 International Folk Dance Congress, organized by the Turkish Folk Dance Federation with contributions from Eskişehir Osmangazi University and Congress stakeholders, that is running from 16-18 October 2025 here at Eskişehir Osmangazi University in the Prof. Dr. Nejat Akdeniz AKGÜN Congress and Culture Center.

I have been lucky to travel many times to Türkiye to participate in, discuss and enjoy the rich tradition of Turkish folk dance and music, especially with my dear colleagues at Ege University in İzmir, and now here, for the first time visiting Ankara and Eskişehir. I warmly thank Prof. Dr. Kamil ÇOLAK, Rector of Eskişehir Osmangazi University and Hüseyin GULER, President of the Turkish Folk Dance Federation, as well as the President of the Congress, Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN, from Ardahan University Faculty of Fine Arts for their kind invitation to be here.

I not only love the rich traditions of Türkiye in the music and dance practices but the warmth and hospitality of the Turkish people, which remain forever in my heart. Coming from a country that does not really celebrate its folk dance traditions, there is much we can learn from you all. I grew up learning and performing English folk dances, so I'm excited to see all the performances that will be on show at this congress.

I will be talking later about the richness of the English tradition of folk dance and music but there is a huge difference here with Türkiye, where there is enormous respect and care for the traditions of music and dance. In contrast to this, ours has been ridiculed and considered 'uncool'. Luckily, we are experiencing a revival but it still remains on the fringes of culture, and not really accepted by the mainstream. The topics of this three-day congress are wide-ranging across the practice and theory of traditional folk dance and music, and it's good to see the main focus on innovative approaches, the move from tradition to the future and the state of dance in the millennium. I'm excited to hear the different papers and to watch some of the performances here at Eskişehir Osmangazi University.

As a dance educator for many years, I believe passionately in the power of the arts, especially dance and music which offer young people so many additional skills, such as creativity, problem-solving, leadership, teamwork, communication, focus, and flexibility that they can take into their lives. At a time where in many places in the world, the arts are under threat, an international congress such as this, celebrating the power of dance and music is very timely and essential for the growth of these art forms. Good arts teaching almost always involves encouraging creative thinking, as well as skills development, sharing and exchange, and understanding the artistic work of others. Findings from national surveys in the UK show that participation in structured arts activities can increase cognitive abilities by 17%, that learning through arts and culture can improve attainment in maths and languages, and that learning through arts and culture develops skills and behaviour that lead children to do better in school. As the Cultural Learning Alliance, an organisation started in the UK in the millennium years to foster arts in schools points out, "For a happier, healthier childhood and adulthood we need the arts embedded in children's lives, building their self-confidence, sense of identity, communication skills and resilience."

So let's remember, as the native Hopi American Indians would say, "To watch us dance is to hear our hearts speak" and enjoy the delights of the dance and music at this congress.

* Profesör Doktor, Department of Asian and Islamic Studies, University of Bonn, Germany. adavid@uni-bonn.de

MİLLÎ KÜLTÜR POLİTİKAMIZDA HALK OYUNLARININ YERİ NE OLMALIDIR?

Ahmet Selim DOĞAN*

Özet

Halk oyunları bazı araştırmacılara göre kültür, bazı araştırmacılara göre kültürü oluşturan temel unsurlardan biridir. Biz halk oyununu halk biliminin önemli bir kolu olarak değerlendiriyor ve bu açıdan ele alıyoruz. Zira halk oyununun figürlerinden kostümüne, müziğinden müzik aletlerine derinlemesine incelendiğinde halk biliminin birçok unsurunu içerisinde barındırdığını açıkça görebiliriz. Figür yapısıyla binlerce yılın birikimi olan sosyal hayat içerisinde inanç, yaşam biçimi, geçim kaynakları, giyim kuşam ve süslenme, giysilerde kullanılan semboller, aksesuarlar, oyunun ait olduğu bölgenin iklim ve coğrafi yapısı. Müziklerinin dizileri, ritim yapıları, müzik aletlerinin çeşitleri kullanıldığı alanlar ve türleri gibi birçok unsur ayrı ayrı halk biliminin konuları içerisinde bulunmaktadır. Bu denli önemli alanın daha etkin araştırılması, öğretilmesi, kayıt altına alınıp gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için kurumsal yapılara ihtiyaç duyulmuştur. Türk halk kültürünün yaygınlaşması ve korunarak gelecek nesillere aktarılmasında iki önemli milat yaşanmıştır. Bunlardan birincisi İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi konservatuvarlarında Türk Halk Oyunları bölümünün kurulması, ikincisi ise Türkiye Halk Oyunları Federasyonu'nun kurulmasıdır. Halk oyunları bölümü kurulması ile dernek ve cemiyetler aracılığı ile yaşatılan ve yaygınlaştırılan halk oyunları, böylelikle akademik bir kimliğe, Halk oyunları federasyonu ile de kulüpleşmek suretiyle de kurumsal bir kimliğe kavuşmuştur.

Anahtar Kelimeler: Milli Kültür, Oyun, Halk Oyunları

WHAT SHOULD BE THE PLACE OF OUR FOLK DANCES IN OUR NATIONAL CULTURAL POLICY?

Abstract

According to some researchers, folk dances are culture itself, while others consider them as one of the fundamental elements that constitute culture. We approach folk dance as a significant branch of folklore and examine it from this perspective. Indeed, when folk dances are analyzed in depth from their figures to costumes, from music to musical instruments it is evident that they encompass many elements of folklore. Within the social life that has accumulated over thousands of years, folk dances reflect beliefs, lifestyles, livelihoods, clothing and adornment styles, the symbols and accessories used in costumes, as well as the climate and geographical characteristics of the region to which the dance belongs. The modes of the music, rhythmic structures, the types and uses of musical instruments all of these are subjects of folklore in their own right. Because this field holds such importance, there has been a need for institutional structures to research, teach, record, and transmit it to future generations more effectively. Two major milestones have played a crucial role in the promotion and preservation of Turkish folk culture. The first was the establishment of the Department of Turkish Folk Dances within the Turkish Music Conservatories at Istanbul Technical University. The second was the founding of the Turkish Folk Dance Federation. With the establishment of the academic department, folk dances which had previously been sustained and popularized through associations and societies gained an academic identity; and with the foundation of the Federation, they also achieved an institutional identity through club organization.

Keywords: National Culture, Game, Folk Dances

GİRİŞ

Oyun insan hayatının vaz geçilmez olgularından birisidir. Çocuk yaşta kurguladığımız oyunlarla geleceğimizin, yaşam biçimimizin temel taşlarını dizdiğimizizin farkında olmayız. Zamanla çocuk oyunlarımızda kurguladığımız davranışlarımız halk oyunlarımız içerisinde şekillenerek hayatımıza dair her türlü olguyu sergilediğimizi de fark etmeyiz. Yöremize ait halk oyununu sergilerken genellikle oyunun hareketlerine, estetiğine, ritim ve müziğe uyumu dikkate aldığımızdan hareketlerin anlamını, tarihçesini ve amacını dikkate almayız. Halk oyunlarının öğretimini ve yaygınlaştırılmasını amaçlayan, dernek, cemiyet, vakıf gibi yerel kurumlarda yukarıda belirttiğimiz

* Profesör Doktor. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü. sdogan@atauni.edu.tr

oyunları mezunları ataması durduruldu. Aldıkları eğitim bakımından müzik öğretmeni yetiştiren bölümlerden donanım bakımından eksikleri olmayan bilakis fazlası olan mezunların öğretmenlik haklarının verilmesinin bir an evvel sağlanmalıdır.

Söz konusu bölüm mezunlarının Kültür Bakanlığı bünyesinde uzman kadrosuyla istihdam edilmesi halk oyunlarının gelecek kuşaklara aktarılması, araştırılması ve derlenmesi konusunda yararlı olacaktır.

Belediyelerde uzman kadrosu verilmek suretiyle yerel yönetimlerin kültür ve sanat alanında istihdam edilmeleri temin edilmelidir.

Türk halk oyunları alanında kamu kurumlarının mevcut arşivleri bu alanda çalışma yapmayı planlayan araştırmacılara açılmalı, mevcut arşivlerin dijital ortama aktararak korunması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Doğan, A. S. (2012). ERZURUM'DA OYUN FOLKLORU. Sanat Dergisi (20), 25-40.
- Eroğlu, T., (1994). Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi halk oyunları ve bu bileşikleri "Halay"ların folklorik incelemesi. Kayseri: Yüksek Lisans Tezi.
- Evliyaoğlu S., Baykurt Ş., (1998) Türk Halk bilimi, Ankara: Ofset Reprodüksiyon Matbaacılık.
- Öngel, H.B., (1992), Türk Halk Oyunlarının Kökeni Oluşumundaki Etkenler ve Sınıflandırılması. Ankara: Yüksek Lisans Tezi.
- Tan, N. (2013). TÜRKİYE'DE HALK BİLİMİ ÇALIŞMALARININ 100. YILINI KUTLARKEN. Folklor/Edebiyat, 19(75), 237-243.
- Tanyol, C., (1996). "Türk Kültüründe Oyunun Yeri" Türkiye' de İlk Halk Oyunları Semineri, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

ARCHAEO-CHOREOGRAPHY OF GEORGIA

Aleko GELASHVILI*

Georgian choreographic art, like all other branches of the cultural sphere, is studied through historical facts and sources, such as original materials, protected in historical or literary writings; However, in our country, as well as in many others, the study of folk choreographic art and other ancient art forms connected to it, due to the important role of cultural monuments, falls primarily within purview of Archaeological sciences. Here we speak about the ancient images of man depicted on the archaeological monuments, whose pose, position and manner can be perceived as a dance fixation.

Through samples of material culture humans tell us about their spiritual world, physical attributes, and other peculiarities. It also shows the important place that dance occupied in their life. On one hand, it is presented as one of the ancient forms of human's communication and on the other side it is the part of the ritual towards the deity (although this kind of dance can be considered as a communication with the deity).

We must say that archaeological monuments, that depict the act of dance, can be categorized as "visual sources for dance". Hereby the following work presents ancient artifacts found in Georgia by Archaeologists. These samples not only stand out due to their variety and high level of skill, but they are also artifacts connected with cult-worship. This allows the research material to be assessed in terms of art history and Choreo-folklore. Besides, these artifacts share some similarities with different archaeological samples found outside Georgia, thus also serving as examples of the relationship between locative and foreign cultures.

The following material provides important information about each form of dance and its genesis, from the Neolithic and Eneolithic ages to the Hellenistic age. Discussion of each archaeological monument allows us to say that as far back as 6000 years ago, people who lived in Georgia had a well-developed culture of theatre performance in Cult-worship, in which dance played one of the main roles.

Fragments of clay dishes with embossed depictions of anthropomorphic figures, from Imiri and Arukhlo Hills, were dated to the 6th – 4th millennia B.C. The main characteristics of these figures are the symbol of phallus and the unusual, raised position of the arms, which can be perceived as a gesture of prayer, and at the same time, a dancing pose. The most important among them, is one reddish clay dish fragment, a schematically depicted figure of a man in with his hands raised up. The figure has a belt around the waist. Figure is sitting cross-legged in "Lotus" pose. With these circumstances, first of all, it is the oldest archaeological sample in the world, which has a human figure in "Lotus pose". (The oldest evidence of the human image with this data is the clay ring from the 3rd millennium B.C., which was found in the Indi Valley on the territory of Mohenjo-daro) and on the other side, the Imiri Hill anthropomorphic figure is a unique sample in Georgian iconographic reality, because, there are no archaeological monuments found in Georgia which have a figure sitting on the cross-legged.

There are two approaches to the figures in "Lotus" pose: in one case, sitting cross-legged is connected to Yoga and shows the meditative condition, and in the other, the "Lotus pose" with crossed legs is an expression of royal authority: "The royal deities or goddesses, their priests and kings were sitting in the same pose on the thrones which were on the high place". Both approaches have a right to exist, and they do not rule each other out.

* PhD in Art Studies, teacher of the training course of the Georgian Sapherxulo dances, Choreographer and Choreologist, aleko.gelashvili@galoba.edu.ge

“A STRANGE AND PECULIAR HOBBY”? FOLK DANCE TRADITIONS IN THE UK

Ann R. DAVID*

Abstract

Despite a recent revival in folk dance traditions in the UK, the views towards folk dance from the general public are often expressed in comments such as “I think it’s a strange and peculiar hobby ... preserving a strange historic custom.” “The overall image is of twee old men, beer bellies, ye olde England,” offering us a glimpse into the complex attitudes towards traditions of folk dance that have existed for centuries in Britain. Even though the dance has a wide variety of forms that I go onto discuss, and growing interest from younger generations, British folk dance often remains the butt of jokes and derogatory remarks, as indicated. What creates this tension about traditional forms of dance? It is the amateur nature of practice? Or the British embarrassment about seeing men dressed up and dancing? Or the misunderstanding of the place of tradition and its importance socially, culturally and historically? Or even a conflict about national ideals and Britishness? This paper takes a brief look at the variety of different English folk dance traditions, and examines the more progressive place they have created in recent years, where inclusivity of gender, dance forms, music and themes have brought innovation and new energy into this field. It examines too concepts of Britishness, political aspects involved in folk dance and music and its place as part of English sub-culture.

Keywords: English, Folk Dance, Morris, Tradition, Innovation

“I think it’s a strange and peculiar hobby ... preserving a strange historic custom.”

“The overall image is of twee old men, beer bellies, ye olde England, etc.”

“Just a quaint English tradition”

“I like it, and I love traditional aspects of different cultures. But in my mind, I would definitely consider it to be an older person’s hobby/activity. They’re not exactly at the cutting edge of what’s cool.”

“Eccentric; silly, uncool; antiquated; wierdos; it’s the hankies and bells!”

Despite a recent revival in folk dance traditions in the UK, the views towards folk dance from the general public are expressed in the above comments, offering a glimpse into the complex attitudes towards traditions of folk dance that have existed for centuries in Britain. Even though the dance has a wide variety of forms (that I go onto discuss) and growing interest from younger generations, British folk dance often remains the butt of jokes and derogatory remarks, as indicated. What creates this tension about traditional forms of dance? It is the amateur nature of practice? Or the British embarrassment about seeing men dressed up and dancing? Or the misunderstanding of the place of tradition and its importance socially, culturally and historically? Or even a conflict about national ideals and Britishness/Englishness? This paper takes a brief look at the variety of different English folk dance traditions, and examines the more progressive place they have created in recent years, where inclusivity of gender, dance forms, music and themes have brought innovation and new energy into this field. It examines too concepts of Britishness, political aspects involved in folk dance and music and the place of traditional music and dance as part of English sub-culture.

One of the most famous dance styles (and that many people believe is the only English folk dance) is morris dancing. This includes a variety of different morris traditions called Carnival morris, Northwest morris, Cotswold morris and Border morris; it involves the wearing of bells, carrying and using white hankchiefs, the use of sticks in some dances, groups or sides of 6-8 people, often men, plus the character of a fool. Footwork is rhythmical with a mix of jumps and steps, performed to jigs, and popular folk tunes originally played on a pipe and drum, nowadays on a fiddle, accordion or

* Profesör Doktor. Department of Asian and Islamic Studies, University of Bonn, Germany. adavid@uni-bonn.de
DOI: 10.37609/akya.4004.c3182

something it isn't; something exclusive, not inclusive. We must not let them. Folk Against Fascism is a way to demonstrate our anger at the way the BNP wants to remodel folk music in its own narrow-minded image.

(<https://history-is-made-at-night.blogspot.com/2009/08/folk-against-fascism.html>)

Winters and Keegan-Phipps (2010: 4), note that 'New English Folk is a dynamic but largely unexamined site where Englishness is being asserted, performed and negotiated at this time. A new generation of young musicians and dancers are turning to 'English folk' sources...and reinventing morris dances'. To conclude, despite lingering negative attitudes to English folk dancing, it is clear that the folk dance scene is alive and thriving as I have attempted to argue and as commentators, such as those quoted above, have pointed out. It does remain however, a marginal activity, but is attracting younger audiences and younger dancers who are creatively changing the image and incorporating inclusivity, hybrid styles and new costuming. Perhaps it is now no longer so strange, eccentric or uncool, but demonstrating a new type of Englishness in the dancing that is meaningful in the twenty-first century, that still performs resistance and welcomes difference.

BIBLIOGRAPHY

Buckland, T. J. (1999). "[Re]Constructing Meaning. The Dance Ethnographer as Keeper of Truth" in *Dance in the Field: Theory, Methods and Issues in Dance Ethnography*, ed. T. J. Buckland. London: Palgrave MacMillan, pp.196-207.

Buckland, T. J. (2006). "Being Traditional: Authentic Selves and Others in Researching Late-Twentieth Century Northwest English Morris Dancing" in *Dancing from Past to Present. Nation, Culture, Identities*, ed. T. J. Buckland. Wisconsin: University of Wisconsin Press, pp.199-230.

Mugan, C. (2010). "A wave of celebration for Morris dancing on the Southbank", *The Independent*, 27 August. [<https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/theatre-dance/features/a-wave-of-celebration-for-morris-dancing-on-the-southbank-2063014.html>]

Spracklen K. & S. Henderson. (2013). "'Oh! What a tangled web we weave': Englishness, communicative leisure, identity work and the cultural web of the English folk morris dance scene", *Leisure/Loisir*, 37,3, 233-249.

Winters, T. & P. Keegan-Phipps. (2010). "Performing Englishness in New English Folk Music and Dance", *Research Project Closing Report*, Sunderland: University of Sunderland. [<http://sure.sunderland.ac.uk/id/eprint/2107/>]

Winters, T. & P. Keegan-Phipps. (2013). *Performing Englishness. Identity and Politics in a Contemporary Folk Resurgence*, Manchester: Manchester University Press.

<https://history-is-made-at-night.blogspot.com/2009/08/folk-against-fascism.html> [accessed 1.10.25]

www.bossmorris.com [accessed 16.9.25]

Links to dances shown in presentation

https://youtu.be/sArAC2_ow2k?feature=shared Abingdon Traditional Morris dancing 'Princess Royal' (2014).

<https://youtu.be/-UBwUe3KR9A?feature=shared> Boggart's Breakfast dance 'Twiglet' (2024).

<https://youtu.be/NsvNW6yyfjU?feature=shared>. Boggart's Breakfast and Gog Magog Molly dance 'Rubriks' (2014).

<https://www.bbc.co.uk/programmes/p05fz4bs> BBC 2 programme, 'Tribes, Predators and Me' (2017).

<https://youtu.be/1NMkdDHFwgA?si=-UfsaUPGjmjzwas> Brittanian Bacup Coconut Dancers ('Nutters') performing their Nut dance(2022).

TÜRK HALK OYUNLARININ SAHNELEME MODELLERİNİN YARIŞMALAR ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bülent KURTIŞOĞLU*

Özet

Bu çalışma, Türk halk oyunlarının sahneleme modellerini yarışmalar bağlamında ele alarak, otantiklik ile estetik dönüşüm arasındaki ilişkiyi kültürel performans kuramı çerçevesinde incelemektedir. Halk oyunları, tarihsel olarak ritüel kökenli bir toplumsal ifade biçimiyken, modern dönemde sahne estetiği, teknik standartlar ve rekabet unsurlarıyla yeniden biçimlenmiştir. Türk halk oyunları yarışmalarında belirlenen figür bütünlüğü, müzikal uyum, sahne disiplini ve kostüm uygunluğu gibi ölçütler, oyunların profesyonel sahne kimliği kazanmasına katkı sağlamış; ancak bu süreç yöresel çeşitliliğin azalmasına ve biçimsel standardizasyonun artmasına neden olmuştur.

Araştırma, sahneleme pratiklerini otantik, yorumlayıcı ve kurgusal olmak üzere üç temel modelde sınıflandırmakta; her bir modelin kültürel kimliği temsil ve yeniden üretim biçimlerini tartışmaktadır. Yarışmalar, halk oyunlarını yalnızca bir rekabet alanı olmaktan çıkarak, kültürel kimliğin yeniden üretildiği, estetik bilincin şekillendiği bir performans sahası haline getirmiştir. Çalışma, teknik mükemmeliyetin kültürel anlamı gölgede bırakmaması gerektiğini, sahneleme süreçlerinde yerel bağlam ve sembolik derinliğin korunmasının önemini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, Türk halk oyunları yarışmaları hem kültürel sürekliliğin hem de estetik yenilenmenin kesişim noktasında yer alan, “yaşayan miras” niteliğini sürdüren dinamik performans alanlarıdır.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Oyunları, Sahneleme, Yarışmalar, Kültürel Performans, Otantiklik, Estetik Dönüşüm

EVALUATION OF TURKISH FOLK DANCE STAGING MODELS THROUGH COMPETITIONS

Abstract

This study examines the staging models of Turkish folk dances within the context of competitions, exploring the relationship between authenticity and aesthetic transformation through the framework of cultural performance theory. Historically rooted in ritual practices as a form of collective expression, folk dances in the modern era have been reshaped by stage aesthetics, technical standards, and competitive dynamics. Evaluation criteria in Turkish folk dance competitions—such as figure integrity, musical harmony, stage discipline, and costume appropriateness—have contributed to the professionalization of performances; however, this process has also led to a reduction in regional diversity and an increase in formal standardization.

The research categorizes staging practices into three main models—authentic, interpretive, and constructed—each representing different modes of cultural expression and reproduction. Competitions have transformed folk dances from mere cultural exhibitions into performative arenas where cultural identity and aesthetic consciousness intersect. The study emphasizes that technical perfection should not overshadow cultural meaning and that preserving local context and symbolic depth is vital for sustainable representation. Ultimately, Turkish folk dance competitions embody a dynamic intersection of cultural continuity and artistic innovation, sustaining their character as a form of “living heritage.”

Keywords: Turkish Folk Dances, Staging, Competitions, Cultural Performance, Authenticity, Aesthetic Transformation

GİRİŞ

Türk halk oyunları, tarih boyunca farklı kültürlerle karşılıklı etkileşim içinde biçimlenmiş; bu etkileşim sayesinde hem özgün kimliğini koruyarak kendi kültürel mirasını yaşatmış hem de çevre

*Profesör Doktor, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Türk Halk Oyunları Bölümü.
kurtisoglu@gmail.com, ORCID: 0000 – 0001 – 9550 – 9712

Yarışma sistemi, halk oyunlarının görünürliğini artırmış, genç kuşakların bu alana ilgisini canlı tutmuş ve disiplinli sahne pratiklerinin gelişmesini sağlamıştır. Bununla birlikte, rekabetin getirdiği biçimsel standartlaşma, zaman zaman yöresel çeşitliliği gölgelemiş, oyunların özgün doğasını sınırlandırmıştır. Bu nedenle, değerlendirme sistemlerinin yalnızca teknik başarıyı değil, otantiklik ve kültürel derinliği de ölçen bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir (THOF, 2023; Sümbül, 2012).

Ayrıca halk oyunları eğitimi, yalnızca figür öğretimiyle sınırlı kalmamalı; yerel ustalar, akademisyenler ve koreograflar arasında bilgi aktarımını güçlendiren bir iş birliği modeli geliştirilmelidir. Böylece hem sahne profesyonelleri hem de halk kültürü taşıyıcıları aynı ekosistem içinde üretken bir ilişki kurabilir. Bu tür çok katmanlı bir yaklaşım, halk oyunlarının hem pedagojik hem de kültürel sürdürülebilirliğini güvence altına alacaktır (Ercan, 2021).

Sonuç olarak halk oyunları yarışmaları, yalnızca bir rekabet alanı değil; kültürel sürekliliğin, estetik yaratıcılığın ve kimlik inşasının keşişim noktasında yer alan dinamik bir performans sahasıdır. Bu sahnede geçmişin mirası, bugünün estetik bilinciyle yeniden şekillenmekte; halk oyunları hem yerel kimliği hem de evrensel sanatsal dili temsil eden bir “yaşayan miras” niteliğini sürdürmektedir (UNESCO, 2003).

KAYNAKÇA

- Acar, A. (2011). Halk oyunlarının sahnelenmesinde dekor ve sahne düzeni. *Akademik Bakış*, 24.
- Cuma, A., & Uğraş, M. (2007). *A study on Turkish folk dance contests and evaluation of contests in computerized environment*. Çukurova Üniversitesi Bölümü (yayınlanmamış rapor / çevrimiçi).
- Demirbağ, İ. (2023). Transformation of traditional dances in its staging process with a specific example of Turkey. In M. Kaptan (Ed.), *Güzel sanatlar üzerine güncel konular ve araştırmalar* (ss. 52-60). Ankara: Özgür Yayınları.
- Eroğlu, H. (2017). *Türk halk oyunlarının tipolojisi ve bölgesel özellikleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Kaeppler, A. L. (2001). Dance and the concept of style. *Yearbook for Traditional Music*, 33, 49–63.
- Schechner, R. (2006). *Performance studies: An introduction* (2nd ed.). New York: Routledge.
- Shay, A. (2002). *Choreographic politics: State folk dance companies, representation and power*. Middletown, CT: Wesleyan University Press.
- Sümbül, M. (2012). *A general view to staging problems of Turkish folk dance from Folkhouse to nowadays*. (çevrimiçi bildiri).
- Turner, V. (1982). *From ritual to theatre: The human seriousness of play*. New York: PAJ Publications.
- Türkiye Halk Oyunları Federasyonu (THOF). (2023). *Yarışma değerlendirme kılavuzu*. Ankara: THOF Yayınları.
- UNESCO. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. Paris: UNESCO Publishing.

CULTURE, BODY AND MOVEMENT: EXPLORING DANCE ANTHROPOLOGY IN THE EASTERN ASIAN CONTEXTS

Chi-Fang CHAO*

Culture, the body, movement—these are some major concepts and categories in dance anthropology, that are used to interpret the peculiarities of people dancing as collective practices in distinctive social-cultural contexts. This presentation intends to demonstrate that these concepts might have well embedded in the local discourses or discursive practices that represent, reconstruct or re-enact the cultural narratives that are central to peoples' conditions. My example is the dances of indigenous peoples in Taiwan, which is located in the north-western pacific rim between China, Japan and Philippines. I shall focus on three discursive practices: writing, drawing and photographing, and theatrical creations to examine, in a diachronic approach, how ideas of cultures, bodies and movements have been interwoven in indigenous peoples' dances, structured and situated within different political contexts in Taiwan.

The first genre is the Chinese historical writing on the indigenous peoples and their dances. In one of the earliest historical account dated back to the early seventh centuries, it says: "Whenever there was a banquet, those who held wine [cups] would call the King's name and then drank. Those who toasted the King also called his name. They held the cup together and drank, similar to the Turks. They sang and stepped the feet. One man sang, and the others responded. [Men] held women's upper arms, waived the hands and danced." (The Country of Liu Chiu) Produced in definite cultural encounters, the historical accounts nevertheless reveal a-historical romanticism that was not without exoticism, which has been applied generally by the Chinese historians that reveal their ethnic and cultural categorization of 'otherness'. In the afore-mentioned earliest Chinese historic writing dated back to the 7th century, there is clear illustration of the body and movements occurred within the social context, which was a banquet hosted by the tribal leader that also indicated its political hierarchy. Interestingly, the record made a comparison of the dance between the people and the Turks, with whom the Chinese dynasty had had contacts.

The Chinese historical writings had produced a persistent style of depicting dance of the Others. Here is another example from one thousand years later: 'Upon the autumn harvest, people of the community gathered. It's called "making year". Males and females dressed themselves up in colourful outfits. They performed and competed on the square. They wore their traditional costumes, put on feathers and sang songs. Two or three men led, followed by women. Holding their hands and stepping to tunes, they danced in wavy motions. Although their words were incomprehensible, their voices rose high. One sang and others responded in harmony to compose the melody. They marked verses with metal instruments.' Now we not only see more detailed description in words, but also drawings. A distinctive and common feature in these visual representation is people holding hands and forming a circle to dance, which visualizes the scene of harmony and unison. Combined both words and images, representations of this phase also visualizes the sense mixed with wildness, primitiveness and yet simplicity and coherence, as some of the writers had reflected upon.

The second phase, the Japanese colonization from 1895 to 1945, marked a drastic turn. This is also the epoch when the western anthropological ideas and terminology started to filter through the academic disciplines and practices of the Japanese intellectuals, first through writings then with photos. Ino Kanori (1867-1925) was the first Japanese intellectual to distinguish the ethnic groups

* Ph.D. Senior Lecturer, University of Roehampton London, UK. Chifang.Chao@roehampton.ac.uk

broader human community in general on issues such the intrusion of touristic gaze and ecological crises.

I had served as the board member for FASDT between 2001 and 2016 and been involved in two major productions: One is Pu'ing: Searching for the Atayal Route, which challenges distorted historic representation on the Atayal group through reviewing and reenacting the controversial history of colonization. It was premiered in 2013. The second one is Ma'ataw: the Floating Island, which focuses on empowering the Yami people on the Orchid Island, who had suffered from not only touristic intrusion but also being the exploited and unwanted locus of depository of nuke waste that had been secretly constructed in the 1980s. (Chao 2022) In the second work, there is a highly sophisticated transition of the motif of the movement, originated from the traditional women's hair dance: the women low down their heads close to the chest then throw their heads and hair upward then backward. This traditional dance has been practiced by the women who dance under the moon by the beach, waiting and welcoming their male family members to return from good catches of fishing, which is prohibited from females. The movement is then used as a motif in Ma'ataw as a starting point to provoke and process resistance against political and social hegemony, which had imposed many straightforward but brutal encounters upon the Yami people.

The third genre of discursive practices, however, contrasted to earlier representations which feature mostly humanistic romanticism and ethnological realism; theatre has carried a real sense of anthropological exploration which unfolds the social process how people realise their living world, which is never without problems, through pursuing the dynamic interplay of the political, social and cultural forces that manifests itself on the moving body.

BIBLIOGRAPHY

Chao, Chi-Fang. 2022. 'Bodies of Representation and Resistance: Archiving and Performing Culture Through Contemporary Indigenous Theatre in Taiwan' in A. Harris, L Barwick & J. Troy eds Music, Dance and the Archive. Sydney, Australia: Sydney University press, pp. 137-155.

TÜRKİYE'DE DANSIN ARŞİVLENMESİ VE AKTARIMINDA BİR ARAÇ OLARAK KİNETOGRAFI LABAN: EĞİTİM, ARŞİV VE DİJİTALLEŞME POTANSİYELİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dilek CANTEKİN ELYAĞUTU*

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de kültürel mirasın önemli bir unsuru olan halk danslarının belgelenmesi, analizi ve gelecek nesillere aktarılması sürecini hareket notasyonu sistemleri bağlamında ele almaktadır. Çalışma, notasyon öncesi dönemde bedensel hareketin metinsel tasvirlerinden başlayarak, modern dans notasyon sistemlerinin Türkiye'deki kullanımına evrilen tarihsel süreci incelemektedir. Bu kapsamda, Benesh Hareket Notasyonu ile yapılan ilk çalışmalara değinildikten sonra, temel odak noktası olan Kinetografi Laban Hareket Notasyonu Sisteminin arşivleme, dijitalleşme ve eğitim materyali geliştirme gibi alanlardaki potansiyelleri ayrıntılı olarak tartışılmaktadır. Çalışmanın amacı, Kinetografi Laban'ın Türk halk danslarının korunması ve aktarılmasındaki rolünü bilimsel bir çerçevede ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Dansları, Dans Notasyonu, Benesh, Kinetografi, Laban Hareket Analizi.

Abstract

This study addresses the documentation, analysis, and transmission process of folk dances, which are an important element of cultural heritage in Turkey, within the context of movement notation systems. It examines the historical process that evolves from textual descriptions of bodily movements before notation to the use of modern dance notation systems in Turkey. In this context, after discussing the initial studies conducted using Benesh Movement Notation, the main focus is on the potential of the Kinetography Laban Movement Notation System in areas such as archiving, digitization, and the development of educational materials. The aim of the study is to scientifically elucidate the role of Kinetography Laban in the preservation and transmission of Turkish folk dances.

Keywords: Turkish Folk Dances, Dance Notation, Benesh, Kinetography, Laban Movement Notation.

TÜRKİYE'DE HAREKET NOTASYONU ÖNCESİ DÖNEMDE HAREKETİN İFADE BİÇİMLERİ

Türkiye'de halk oyunları alanındaki ilk sistemli derleme çalışması, 1929 yılında İstanbul Belediye Konservatuarı tarafından Doğu illerine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Şahin Ünal (1995), bu derleme gezisine Mahmut Ragıp Gazimihal, Abdülkadir İnan, Ferruh Arsunar ve Yusuf Ziya Demircioğlu'nun katıldığını belirtmektedir. Bu çalışma kapsamında Trabzon, Rize, Gümüşhane, Bayburt, Erzurum ve Erzincan yörelerine ait halk müziği ve halk oyunları derlenmiş, danslar film teknolojisi kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Ancak bu filmlerin günümüze ulaşmaması ve notaya aktarılmamış olması, bu değerli verilerin kullanılamamasına neden olmuştur.

1950'li yıllardan itibaren dansların filmle tespiti seyrek de olsa devam etmiştir. Video teknolojisinin yaygınlaşmasıyla kayıt süreçleri kolaylaşmış olsa da müzik alanında olduğu gibi halk oyunları alanında da standart bir yazı sistemi arayışı başlamıştır (Şahin Erkan, 1998, s. 20).

İLK NOTASYON ARAYIŞLARI VE DENEMELER

Türk halk danslarına ilişkin dönemsel bilgileri içeren önemli çalışmalardan biri, M. Ragıp Gazimihal'in 1929 tarihli "Şarkî Anadolu Türküleri ve Oyunları" adlı eseridir. Metin And (1982) tarafından aktarıldığı üzere, Gazimihal bu çalışmasında Thoinot Arbeau'nun 1588 tarihli "Orchésographie" adlı ilk dans notasyonu kitabından alıntılar yapmıştır (Koçkar, 1998). Bu alıntılar,

* Doçent Doktor. Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü.
dcantekin@sakarya.edu.tr

KAYNAKÇA

- Ağrı, A. (1994). *Erzurum yöresi halk oyunları ve giysileri*. Kuban Matbaacılık.
- Aktaş, G. (2006). Halk oyunlarında notasyonun öğretim ve arşivleme açısından değerlendirilmesi. *Folklor/Edebiyat*, 12(454), 49–59.
- And, M. (1964). *Türk köylü dansları*. İzlem Yayınları.
- And, M. (1976). *A pictorial history of Turkish dancing: From folk dancing to whirling dervishes – belly dancing to ballet*. Dost Yayınları.
- And, M. (2012). *Oyun ve büyü: Türk kültüründe oyun kavramı*. Yapı Kredi Yayınları.
- Arbeau, T. (2008). *Orchésographie* [PDF]. Walter Cosand. <http://waltercosand.com/CosandScores/Composers%20D/Arbeau,%20Thoinot/Orch%C3%A9sographie.pdf> (Erişim tarihi: 24.11.2023)
- Arslan, Y. (2019). *Laban hareket analiz (LMA) yöntemi ile 3 boyutlu bilgisayar animasyonu hareket analizi: “Rafadan Tayfa” TV serisi incelemesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Aydın, C. (2002). *Lise halk oyunları ders kitabı*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Bilgen, G. (2017). *Liminalite kavramı ve koreografik dönüşüm: Laban hareket analizi efor prensipleri üzerinden değerlendirme* [Yayınlanmamış sanatta yeterlik tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Çetinkaya, A., Cömert, N. (2024). Halay danslarında kullanılan alt ekstremite temel hareketlerinin Laban dans notasyon (Labanotation) sistemi ile kayıt altına alınması.
- Çetinkaya, A., Cömert, N. (2024). Zeybek danslarında kullanılan alt ekstremite temel hareketlerinin Laban dans notasyon (Labanotation) sistemi ile kayıt altına alınması.
- Coyle, K., & Calvert, T. (2014). Choreography and animation: Tools for visualization of dance and notation. *International Conference on Computer Graphics and Interactive Techniques*.
- Demirsipahi, C. (1975). *Türk halk oyunları*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Eden Şenel, S. (1990). *Hareket notasyonu halk oyunları yazımı* (Cilt 1).
- Elyağutu, C. D. (2016). Türk halk dansları eğitiminde notasyon ve analize dayalı bilişsel öğretimin gerekliliği. 2. *Uluslararası Dans ve Müzik Kongresi 2016 Bildirileri*. Muğla: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Elyağutu, C. D., Hazar, M. (2017). Comparison of movement notation (Laban) and traditional methodological learning success in teaching folk dances. *Educational Research and Reviews*, 12(7), 425–431.
- Elyağutu, C. D. (2020). Geçmişten günümüze Macar etnokoreolojik tarihine kısa bir bakış: PhD Janos Fügedi röportajı. N. Sazak (Ed.), *Müzik kültürüne dair çeşitli görüşler-IV*. Eğitim Yayınevi.
- Elyağutu, C. D. (2020). Records of Turkish folk dances from the Hungarian Academy of Sciences, Research Center for Humanities, Institute for Musicology. *Musicologist: An International Journal of Music Studies*, 4(1), 78–101.
- Elyağutu, A. A., Elyağutu, D. C. (2021). Etnokoreolojik ve etnomüzikolojik kaynaklar bağlamında Kasım Ülgen örneğinde eleştiriler ve düzenlemeler. VII. *Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi e-bildiriler kitabı*.
- Erkan, S. (2014). Türk halk oyunlarının Benesh hareket notasyonu ile hareket ve müzik analizi. *Musiqi Dünyası*, 2(59), 7138–7145.

- Eroğlu, T. (1988). Türk halk oyunlarında sahne düzeni uygulamasının gerekliliği ve ortaya çıkan problemler. *Türk halk oyunlarının sahnelenmesinde karşılaşılan problemler sempozyumu bildirileri-1987* (s. 123-134). Kültür Bakanlığı, Milli Folklor Araştırmaları Dairesi Başkanlığı.
- Eroğlu, T., Cantekin, D. (2017). Laban hareket notasyonunun Türk halk danslarında kullanılması. 8. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri, Müzik, Oyun ve Eğlence. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları 3521, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları:380, Seminer, Kongre, Bildiriler Dizisi: 78, Ezgi Ofset Matbaacılık.
- Fügedi, J. (2016). *Basics of Laban kinetography for traditional dancers*. Institute for Musicology, Research Centre for the Humanities, Hungarian Academy of Sciences.
- Karademir, A. (1991). Halk oyunlarımızın öğretiminde karşılaşılan problemler. *Türk halk oyunlarının öğretiminde karşılaşılan problemler sempozyumu* (s. 125-128). T.C. Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma Daire Başkanlığı.
- Koçkar, M. T. (1998). *Çağlar boyunca beden dilinde sanat ve kültür iletişimi, dans ve halk dansları*. Spor Kitabevi.
- Okan, S. (2022). Looking forward with Kineography Laban: Studies from Turkey. *Thirty Second Biennial Conference Proceedings* (s. 169-175).
- Ödemiş, S. (2018). *Geleneksel danslar alanında yapılan sistematik çalışmalar* [Doktora tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Özbilgin, M. Ö. (2012). *İzmir zeybek oyunları*. Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı.
- Saçan, A. (1974). *Milli oyunlarımız*. Önder Matbaa.
- Tan, N. (1991). Mahmut Ragıp Gazimihal'in halk oyunu tarifleri ışığında halk oyunları öğretimi problemimiz. *Türk halk oyunlarının öğretiminde karşılaşılan problemler* (s. 135-138). T.C. Kültür Bakanlığı, Milli Folklor Araştırmalar Dairesi.
- Tan, N., Turhan, S. (1998). *Ankara halk müziği*. Ankara Büyükşehir Belediyesi Eğitim ve Kültür Dairesi Başkanlığı Yayınları.
- Ülgen, K. (1944). *Doğu Anadolu oyunları ve havaları kitap-1: Erzurum oyunları*. Kars Halkevi Yayınları.
- Ünal, Ş. (1995). *1900-1950 yıllarında Türk halk oyunları üzerine yapılan teorik ve pratik çalışmaların karşılaştırmalı değerlendirmesi* [Yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Wilke, L., et al. (2005). From dance notation to human animation: The LabanDancer Project. *IEEE Computer Graphics and Applications*, 25(4), 24-33.
- Yılmaz, K. C., Eyağutu, C. D. (2020). Türk halk oyunları anasanat dalları için dijital dönüşüm sürecinde uzaktan eğitim model önerileri: SAÜ DK THO örnekleme. N. Sazak (Ed.), *Müzik kültürüne dair çeşitli görüşler-IV*. Eğitim Yayınevi.

AZERBAIJAN KOREOGRAFİ SANATININ GELİŞİMİNDE HALK DANSLARININ ROLÜ

Habibe MAMMADOVA *

Özet

Azerbaycan müzik folklorunun en önemli alanlarından biri, tür ve imge çeşitliliğiyle öne çıkan dans müziğidir. Halk şarkılarında olduğu gibi, danslar da bu türün yaratıcılarının karakterini, düşüncelerini ve duygularını yansıtır. Ancak Azerbaycan milli danslarının benzersizliği, birçok faktörün icracının yaş özelliklerine göre belirlenmesidir.

Azerbaycan milli danslarında dikkat çeken özelliklerden biri, çoğunun solo karaktere sahip olmasıdır. Dolayısıyla, hem kadın hem de erkek danslarında solo performansın varlığı, dansların benzersizliğini yaratır. Bununla birlikte, danslar arasında çiftler ve gruplar halinde icra edilen örnekler de vardır ve daha sanatsal bir imgelem oluşturarak dikkat çekerler.

Azerbaycan dansları da milli anlara dayanır. Azerbaycan halk şarkıları gibi, dansların melodisi şur, segah, rast anlarına dayanır. Dansların özelliklerine bağlı olarak, rast anlarının tonlamaları bilge ve kahramanlık dansları için karakteristiktir. Kadın dansları, erkek danslarına kıyasla segah ve şur makamlarının tonlamalarına dayanır.

Milli danslar, müzikleri, ritimleri ve hareketleriyle toplumun fiziksel ve ruhsal olanaklarını yansıtır. Taklit, insan-doğa ilişkilerini betimleyen oyunlar, sayılarla ifade edilen oyunlar, toplumsal olayları betimleyen oyunlar, savaş temalı, sevgi ve şefkati anlatan oyunlar, savaşçı uğurlama gibi çeşitli dans örneklerinin yanı sıra tarım ve çeşitli mesleklerle ilgili milli danslar özellikle vurgulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Dans, Tür, Ritmik Hareketler, Koreografi, Koreografik Hareketler

THE ROLE OF FOLK DANCES IN THE DEVELOPMENT OF THE ART OF AZERBAIJAN CHOREOGRAPHY

Abstract

One of the most important areas of Azerbaijani musical folklore is dance music, which stands out with its variety of genres and images. As with folk songs, dances also reflect the character, thoughts and feelings of the creators of this genre. However, the uniqueness of Azerbaijani national dances is determined by the age characteristics of the performers.

One of the remarkable features of Azerbaijan's national dances is that most of them have a solo character. Therefore, the presence of solo performance in both women's and men's dances creates the uniqueness of the dances. However, among the dances there are examples performed in couples and groups, and they attract attention by creating a more artistic image.

Azerbaijani dances also stand for national moments. Like Azerbaijani folk songs, the melody of the dances stops at shur, segah, rast moments. Depending on the characteristics of the dances, the intonations of the rast moments are characteristic for wise and heroic dances. Compared to men's dances, women's dances are based on the intonations of segah and shur maqams.

National dances reflect the physical and spiritual capabilities of society with their music, rhythms and movements. National dances related to agriculture and various professions, as well as various examples of dances such as imitation, games describing human-nature relations, games expressed by numbers, games describing social events, war-themed games, games describing love and compassion, warriors' farewells, should be emphasized.

Keywords: Dance, Genre, Rhythmic Movements, Choreography, Choreographic Movements

* Profesör Doktor. Bakü Koreografi Akademisi, Bilim ve Sanat İşleri Üzere Rektör Yardımcısı.
habibamamedova2025@gmail.com

DOI: 10.37609/akya.4004.c3186

SONUÇ

Dolayısıyla milli danslar Azərbaycan folklorunun ayrılmaz bir parçasıdır. Azərbaycan milli dansları hənüz tam olaraq araşdırılmamış olup, araştırmalar günümüzde də davam etməkdədir. Ülkənin etnik zənginliyi və böyük tarixi keçmişı, bu alanın kapsamlı bir şəkildə incelenmesini gərəkltirməkdədir. Milli danslar, diğər sanat türlərinin aksinə, ait olduqları toplumun özgün karakterini taşır. Toplumı oluşturan bireylerin düşünce ve davranışlarını yansıtır. Milli danslar, müzik, ritim ve hareketleriyle toplumun fiziksel ve ruhsal yeteneklerini yansıtır. Taklit, insan-doğa ilişkilerini gösteren oyunlar, sayılarla ifade edilen oyunlar, toplumsal olayları anlatan oyunlar, savaş temalı, sevgi ve şefkati gösteren oyunlar, bir askeri uğurlama gibi çeşitli dans örneklerinin yanı sıra tarım ve çeşitli mesleklerle ilgili milli danslar özellikle vurgulanmalıdır.

Günümüzde, Azərbaycan'ın modern dünyaya katılımını sağlayan dans alanının gelişimine özel önem verilmektedir. Dans sanatının gelişimi için Bakü Koreografi Akademisi faaliyet göstermekte, üniversitelerde ve ortaokullarda dans kursları ve özel stüdyolar faaliyet göstermektedir. Çünkü milli danslar, değerlerimizin taşıyıcıları olarak kabul edilmektedir. Çılgın hareketleriyle bilinen Azərbaycan halkının, bölgesel farklılıklar nedeniyle farklı şekillerde de izlenen kendine özgü dans türleri vardır. Dolayısıyla milli danslar, Azərbaycan folklorunun ayrılmaz bir parçasıdır.

Folklor, halkın geleneklere, maddi ve manevi kültüre olan bağlılığını kendi yöntemleriyle inceleyen, toplayan, sınıflandıran, değerlendiren ve bunları halk kültürü temelinde değerlendiren bir kimliktir. Azərbaycan milli dansları hənüz tam olaraq araşdırılmamış olup, araştırmalar günümüzde də davam etməkdədir. Ülkənin etnik zənginliyi və geniş tarixi keçmişı, bu alanın hemen incelenmesine olanak tanımamaktadır. Milli danslar, diğər sanat türlərinin aksinə, ait olduqları toplumun özgün karakterini taşır ve toplumu oluşturan bireylerin düşünce ve davranışlarını yansıtır. Ülkemizin yüzünün bir göstergesi olan milli danslar, toplumun fiziksel ve ruhsal yeteneklerini müzik, ritim ve hareketlerle yansıtır.

KAYNAKÇA

Azərbaycan xalq musiqisinin antologiyası. V cild. // – Bakı: Öndər, – 2005. – 456 s.

Azərbaycan xalq rəqsləri. Fortepiano üçün işləmələr. // – Bakı: Mütərcim, – 2011.

Azərbaycan xalq musiqisi. – Bakı: Elm, – 1981.

Qədim Azərbaycan xalq rəqsləri. – Bakı: Elm, – 1981.

TÜRK HALK OYUNLARI BÖLÜM MEZUNLARININ İSTİHTAMI VE İSTİHTAM SORUNLARI ÜZERİNE GÜNCELLEME

İlknur BEKTAŞ*

Özet

Halk Oyunları oynamak, dans etmek yaygın algısının aksine pek çok açılardan kolektif yapısı kaynaklı kültürel bir kimlik taşıyıcısıdır. Aynı zamanda pek çok değerler bütünüdür. Toplumun hiyerarşik yapısını, kimi zaman her toplumda farklı olan kurallarını, duygudaşlığı, değerler paydaşlığı görülebilir, hissedilebilir. Bu bağlamda sadece hareket olarak algılamak, anlatmak ve var etmeye çalışmak yanıltıcı olur. Bu bağlamda belki de sadece oyun olarak düşünmeyip içinde bulunduğu her türlü fiziksel ve kültürel dokuyla bir bütün olduğu bilincini oluşturmak ve bu bilinci sürdürülebilir kılmak adına günümüze kadar birtakım çabalar ortaya konmuştur. Bu çabaların içinde en büyük dönüm noktası bir üniversite çatısı altında Türk Halk Oyunları Bölümünün kurulmasıdır. Metin, bu dönüm noktasının öncesi ve sonrası gelişmelerini ele alarak geçmişe ve bugüne ayna tutarak sonuçta çözüm önerisi içeren bir çerçevede oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Kültür, Halk oyunları, İstihdam

Abstract

Contrary to the common perception that playing folk dances and dancing are merely forms of movement, they are in fact carriers of cultural identity stemming from their collective nature. They also embody a wide range of values. Within them, one can observe and sense the hierarchical structure of society, the rules that may differ from one community to another, empathy, and shared values. Therefore, perceiving, describing, and attempting to sustain them merely as physical movements would be misleading. In this context, it is essential to recognize that folk dances should not be considered solely as games or performances, but rather as an inseparable whole intertwined with the physical and cultural fabric in which they exist. To foster and sustain this awareness, various efforts have been made up to the present day. The most significant milestone among these efforts is the establishment of the Department of Turkish Folk Dances within a university. This text examines the developments before and after this turning point, reflecting on the past and the present, and ultimately proposes a framework that includes possible solutions.

Keywords: Traditional Culture, Folk Dances, Employment

GİRİŞ

Türk Halk Oyunları bölümünün ilki bilindiği üzere İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarının çatısı altında 1985 de kurulmuştur. Bunu, arkasından Gaziantep ve Ege Üniversiteleri izlemiştir. Sonrasında başka üniversitelerde de kurularak sayısı artarak bugünlere gelinmiştir. Hatta sadece lisans eğitimiyle de kalınmamış yüksek lisans ve Sanatta yeterlik programları da açılmıştır.

Bu aşamaya gelmeden öncesine kısa bir ayna tutacak olursak;

Uzun yıllar sürdürülmüş çeşitli kurum ve kuruluşların, öğrenci birliklerinin faaliyetlerinin hatta bazen de kazanç amaçlı yapılan şahsi oluşumların Halk Oyunlarının günümüze kadar taşınmasında büyük katkıları olmuştur. Bunların içerisinde:

KÖY ENSTİTÜLERİ

17 Nisan 1940 da açılmış (28 Aralık 1938 tarihinde Millî Eğitim Bakanı olan Hasan Âli Yücel bizzat yönetmiş).

* Profesör, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Oyunları Bölümü.
demirbagi@itu.edu.tr

resmi olarak “Halk Oyunları” öğretmenini sıfatıyla milli eğitimde yerinizin olmayışı tam da bu sonucu kaçınılmaz kılmaktadır. Bu durum neden kalıcı bir statüye kavuşturulamamakta. Açıkçası sene 1990 üniversiteden ilk mezunları çıktı. Yıllar önce durum buydu. Bugün 2025 yılındayız. Üstünden de 40 yıl geçti. Durum değişti mi. Hayır değişmedi.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak Halk oyunlarının yıllar içerisinde popülaritesi artarak günümüze kadar gelmiştir. Artık bir “ Sahne Performans Sanatı” olarak kabul edilmektedir. Bu konuda eğitim veren Üniversitelerin Halk Oyunları bölümleri ve çok sayıda mezunları vardır. Bu mezunların çok çeşitli çalışma alternatifleri bulunmaktadır. Temel olarak icracı ya da öğreticilik olarak ayrılan bu alternatiflerden en yaygın yapıları okullarda Halk Oyunları öğreticiliğidir. Bu konuda hali hazırda mezunları tatmin edecek bir mevzuat bulunmamaktadır. Olması gereken çözüm çalıştıkları kurumlarda Halk oyunları öğretmenini sıfatıyla yasal olarak var olabilmeleridir.

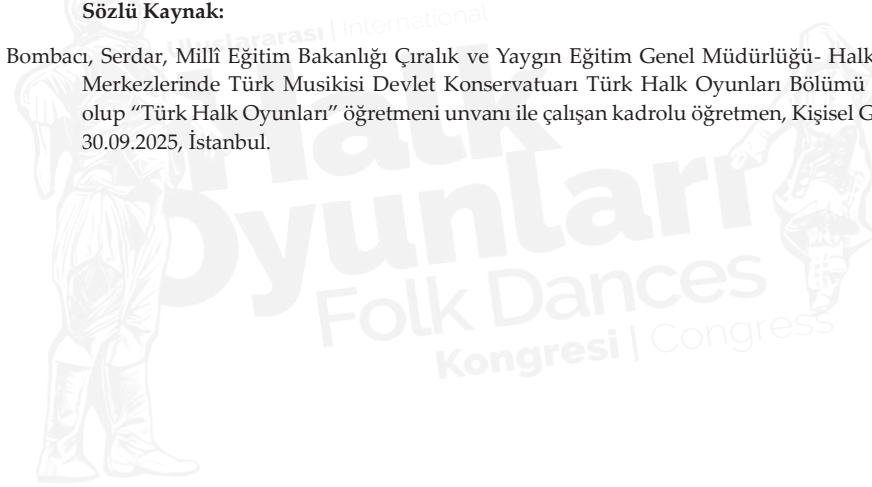
KAYNAKÇA

Dijital Kaynak

<https://e-yaygin.meb.gov.tr/download.ashx?fileID=9556>

Sözlü Kaynak:

Bombacı, Serdar, Millî Eğitim Bakanlığı Çıralık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü- Halk Eğitimi Merkezlerinde Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Oyunları Bölümü mezunu olup “Türk Halk Oyunları” öğretmenini unvanı ile çalışan kadrolu öğretmen, Kişisel Görüşme, 30.09.2025, İstanbul.

TÜRK HALK OYUNLARI BÖLÜM MEZUNLARINA YÖNELİK İSTİHDAM OLANAKLARI ÇERÇEVESİNDE TEMEL EĞİTİM VE ORTAÖĞRETİME İLİŞKİN ETKİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Kamile Perçin AKGÜL *

Özet

Toplumsal ve kültürel değerlere adanmışlık, sahiplenme içgüdüğü ve sanatçı duyarlılığıyla yaklaşan Türk Halk Oyunları Bölüm Mezunları, edindirilmiş pedagojik birikime ve teknik altyapıya karşın, istihdam konusunda ciddi sınırlılıklarla karşılaşabilmektedirler. Kendilerine sunulmuş öğretmenlik hakları çerçevesindeyse halk oyunları öğretmeni olarak yetiştirilmiş olmalarına karşın, yalnızca çok kısıtlı bir oranda müzik öğretmeni olarak atanabilme şansı yakalayabilmektedirler. Bu çalışmanın amacı, Türk Halk Oyunları Bölüm Mezunlarının istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik çözüm önerileri geliştirmek ve bu önerilerin temel eğitim ile ortaöğretim düzeyinde uygulanabilir politikalar çerçevesinde değerlendirilebilmesine katkıda bulunabilmektir.

Araştırmada nitel yöntem kullanılmış, veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşmeler ve döküman incelemesi yapılmıştır. Bulgular, halk oyunları derslerinin eğitim programlarında etkin biçimde kullanılmadığını, lisans düzeyinde eğitim almış mezunların mesleki statülerine ilişkin karşı karşıya kalmış olduğu belirsizlik ve istihdam kısıtı nedeniyle yeterince toplumsal fayda sunamadıklarına işaret etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Oyunları, İstihdam, Eğitim Politikası, Kültürel Miras, Müfredat Geliştirme

EFFECTIVE SOLUTION SUGGESTIONS REGARDING BASIC EDUCATION AND SECONDARY EDUCATION WITHIN THE FRAMEWORK OF EMPLOYMENT OPPORTUNITIES FOR TURKISH FOLK DANCES DEPARTMENT GRADUATES

Abstract

Turkish Folk Dance Department graduates, who approach social and cultural values with dedication, a sense of ownership, and artistic sensitivity, may face significant employment limitations despite their acquired pedagogical knowledge and technical background. Despite being trained as folk dance teachers within the framework of the teaching rights granted to them, they are only very rarely eligible to be appointed as music teachers. The purpose of this study is to develop solutions to increase the employability of Turkish Folk Dance Department graduates and to contribute to the evaluation of these suggestions within the framework of applicable policies at the primary and secondary education levels.

Qualitative methods were used in the research, and semi-structured interviews and document analysis were used in the data collection process. The findings indicated that folk dance courses were not being used effectively in educational programs and that graduates with undergraduate degrees were not providing sufficient social benefits due to the uncertainty they faced regarding their professional status and employment constraints.

Keywords: Turkish Folk Dances, Employment, Education Policy, Cultural Heritage, Curriculum Development

GİRİŞ

Türk Halk Oyunları, toplumların tarihsel ve kültürel kimliğini yansıtan eşsiz niteliklerle harmanlanmış sözsüz iletişim biçimi ve yaşayan mirasıdır. Bu sanat dalı, kültürel birikimin korunma ve aktarılma aşamalarında oldukça önemli bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda, yükseköğretim düzeyinde Türk Halk Oyunları Bölümlerinin açılmış olması, söz konusu değerlerin nesilden nesile aktarımı sürecinde oldukça anlamlıdır. Ancak kültür misyoneri olarak yetiştirilmiş uzmanların istihdam alanlarında karşılaştıkları zorluklar, kültür aktarımını yeterince olanaklı kılmamaktadır. Eğitmenin eğiteceği kitleyle buluşamıyor oluşu, eğitmene yapılan yatırımı da

* Profesör Doktor, Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı. kamileakgul@yahoo.com

konusunda sergilenmiş bu duyarlılık kapsamında; hem kültürel hem sanatsal hem de eğitsel içerikleriyle önemli ölçüde katkı sunabilecek halk oyunları derslerinin müfredata eklemelenmesi de, milli değerleriyle bütünleşmiş bir gençliğin inşa sürecini pekiştirmiş olacaktır. Bu yolla kazandığı psikomotor becerileri kadar, kendini ifade etme becerisi, özgüveni, grup içi uyumu, müzikle uyumu ve bedensel farkındalığı pekişen nesil hem sosyalleşebilme şansı yakalamış hem de enerjisini işlevsel kazanımlar için harcarken, dinginleşen ruhuyla, ekip ruhunun keyfini keşfetmiş olacaktır. Böylelikle gelecek nesillere milli değerlerin ve kültürün mayasının daha temel eğitim sürecinde aktarımı ve ortaöğretimde pekiştirilmesi; geçmişini, tarihini, kültürünü ve değerlerini önemseyen ve daha da önemlisi kim olduğunu nereden geldiğini bilen nesiller yetiştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, M. (2021). Halk Oyunları Eğitiminde Uygulama Sorunları ve Çözüm Önerileri. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Erdem, S. (2020). Kültürel Mirasın Eğitime Entegrasyonu: Türkiye Örneği. Milli Eğitim Dergisi, 49(228), 45–68.
- Kaya, H. (2019). Halk Oyunları Bölümü Mezunlarının İstihdam Sorunları. Sanat ve Eğitim Araştırmaları Dergisi, 7(2), 95–112.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2023). Kültürel Mirasın Eğitimdeki Yeri ve Önemi Raporu. Ankara: MEB Yayınları.
- UNESCO (2022). Intangible Cultural Heritage and Education: Policy Frameworks and Best Practices. Paris: UNESCO Publishing.

FROM SYMBOL TO FLOW: REFLECTIONS ON HOW TO EMBODY A CHARACTER IN DANCE

Lydia ZEGHMAR*

Abstract

In the Aegean region of Turkey, the *zeybek* musical and choreographic tradition conveys a heroic ethos associated with the mountain bandits—known as the Zeybek and led by the *Efe*—who challenged local Ottoman authorities. In this contribution, I propose to explore the modes of personification of the heroic figure of the *Efe* as embodied in the practice of *zeybek* dance". This article focuses on the performative sequence known as the "promenade" (*dolaşma, gezinleme*), an improvisatory prelude undertaken by the solo dancer. This preliminary phase consists of a brief yet highly charged improvisational walk during which the performer negotiates a rhythmic and affective alignment with the accompanying musicians. Within emic discourse, this transitional moment is construed as a manifestation of the dancer's *soul* and *temperament*, understood as essential to the authenticity of the performance. I argue that the *promenade* operates as a liminal passage that blurs the boundary between walking and dancing, and between the dancer's personal identity and the enacted figure of the *Efe*.

Keywords: Zeybek, Performance, Promenade, Embodiment, Turkish Dance, Improvisation

Özet

Türkiye'nin Ege bölgesinde zeybek müzik ve dans geleneği, yerel Osmanlı otoritelerine karşı çıkan ve Efe liderliğindeki dağ eşkıyaları olan Zeybeklerle ilişkilendirilen kahramanca bir ruh taşır. Bu yazıda, Zeybek dansında canlandırılan Efe figürünün nasıl kişileştirildiğini incelemeyi öneriyorum. Makale, tek dansçı tarafından gerçekleştirilen ve "dolaşma" (*dolaşma, gezinleme*) olarak adlandırılan performans bölümüne odaklanmaktadır. Bu bölüm, kısa ama yoğun bir doğaçlama yürüyüşten oluşur ve dansçının müzisyenlerle ritim ve duygu uyumu yakalamasını sağlar. Zeybek geleneğinde bu geçiş anı, dansçının ruhunu ve karakterini yansıttığı için performansın gerçekliği açısından çok önemlidir. Bu yazıda, dolaşmanın yürüyüş ile dans arasındaki sınırı ve dansçının kendi kimliği ile canlandığı Efe figürü arasındaki farkı belirsizleştiren bir eşik işlevi gördüğünü savunacağım.

Anahtar Kelimeler: Zeybek, Performans, Yürüyüş, Bedenselleşme, Türk Halk Oyunları, Doğaçlama

ZEBEK TRADITION. FROM MOUNTAIN BANDITS TO DANCE

Zeybek is a term that refers both to historical figures associated with a particular form of Anatolian banditry during the late Ottoman period and to an eponymous repertoire of folk dance. The Zeybek gangs were composed of poor peasants who had taken up brigandage, deserters fleeing conscription, idle irregular fighters returning from military campaigns, or freed and runaway slaves cut off from all social ties. These groups, usually numbering around ten to twelve men, were organized in a strictly hierarchical structure under the command of a leader : the *Efe*. Gang members were often bound by ties of kinship and belonged to the same family clan.

Zeybek popular tradition—comprising dances, musical pieces, and sung poetry—keeps alive the memory of these mountain bandits. Over time, it has become emblematic of the Aegean region within the national cultural space. What makes it distinctive among Anatolian folk traditions is its possibility of solo performance and the figure it brings to life: that of the *Efe* bandit, situated somewhere between history and myth. In the valley of the Little Meander (*Küçük Menderes*), and especially in the town of Tire, where I conducted my fieldwork, stories about these brigands—who once took refuge in the surrounding mountains during the Ottoman period (Yetkin 1997)—still inspire both the dancers' grave facial expressions and the solemn rhythm of certain performances.

* Université Toulouse Jean-Jaurès, lydiazeghmar@gmail.com

** This paper draws on my doctoral research about zeybek folk tradition in Aegean Turkey (Zeghmar 2022) and on an article, I published in French (Zeghmar 2021), from which I briefly share a few key points.

restraint, too, makes perceptible an inner world striving to emerge into visibility. This is where the dance moves from “showing something” to “becoming something.” In other words, through his gaze and the slowness of his movements during the *promenade*, the dancer invites us to pay attention not to what he does, but to what is happening within him.

CONCLUSION

The short transitional phase of the *promenade* offers a fascinating entry point for reflecting on embodiment and transformation in performance. I have focused on this specific moment to analyze how dance emerges from a simple walk and, at the same time, what the dance itself makes visible. Exploring the conditions under which the dance appears also shows how the *zeybek* dancer manages to make us feel the presence of the heroic figure, the *Efe*. Through the solitary and ostentatious walk of the *promenade*, the *zeybek* dancer does not simply prepare to perform—he enters into a process of becoming, in which his gestures, rhythm, and gaze progressively open a space of transformation. This tension between person and character, between walking and dancing, is what gives the *zeybek* its expressive depth.

More precisely, the specificity of *zeybek* dancing lies not in choreographic innovation or fixed meanings but in the modulation of intensity, rhythm, and gestural transitions. Presence emerges here from modulation, from the breath of the dance, from the way energy circulates and transforms. This process rests on a delicate balance between control and release, gravity and suspension. It reminds us that dance is not a language of signs but a sensitive, lived experience.

Through the *promenade*, the dancer not only evokes the memory of the mountain bandits but also makes visible the very act of becoming—the passage from symbol to flow, from representation to presence. It is neither pure movement nor narrative representation but a process of transformation in which the performer prepares himself physically, emotionally, and socially to “become” the *Efe*. The *promenade* best reveals this unique quality of *zeybek* dance: it is pure transition, a continuous flow rather than a sequence of fixed symbols or poses. It is within this movement—between control and release, form and feeling—that the dancer reaches a different state of being.

BIBLIOGRAPHY

- Arnaud-Demir, F. (2013). Écoute et danse rituelle dans le semah des Alévis de Divriği (Turquie). *Cahiers de littérature orale*, 73–74, 79–100.
- Bakka, E., & Karoblis, G. (2010). Writing a dance : Epistemology for dance research. *Yearbook for Traditional Music*, 42, 167–193. <https://doi.org/10.1017/S0740155800012704>
- Barba, E., & Savarese, N. (Éds.). (2008). *L'énergie qui danse*. L'Entretemps.
- Chabbi, J. (1997). *Le seigneur des tribus : L'islam de Mahomet*. Noësis.
- Cler, J. (2000). Le bandit d'honneur, « double » du danseur en Turquie occidentale. Dans C. Méchin & I. Bianquis (Éds.), *L'ombre et le double* (pp. 185–197). L'Harmattan.
- Gibert M.P. (2009). Danse et catégorisation. Quelques pistes de réflexion pour une anthropologie de la danse. In Alvarez-Pereyre F. (ed.). *Catégories et catégorisations : Une perspective interdisciplinaire*, Louvain-Paris-Dudley, Peeters, 193-236.
- Van Dyk, K. (2010, 19 juin). Sentir, s'extasier, danser (1). *Implications philosophiques*. <https://zeybek.implications-philosophiques.org/penser-l'action/sentir-sextasier-danser-1/>
- Yetkin, S. (2018 [1997]). *Ege'de eşkiyalar*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Zeghmar, L. (2021). Être dansé : La promenade du danseur de *zeybek* (Turquie). *Ateliers d'Anthropologie*. <https://journals.openedition.org/ateliers/14577>

Zeghmar, L. (2022). *Zeybek ou le soi héroïque : Usage politique, esthétique et mise en scène de la figure d'un bandit ottoman en Turquie égéenne contemporaine* (Thèse de doctorat, Université Paris-Nanterre).

ÇOK DİSİPLİNLİ BİR BİLİM ALANI OLARAK ETNOKOREOLOJİ

Mehmet Öcal ÖZBİLGİN*

Özet

Etnokoreoloji, dans olgusunun kültürel ve toplumsal bağlamda incelenmesini temel alır. Dansın kültürel kodlarının çözümlemesi, birçok açıdan antropoloji, etnoloji, sosyoloji, felsefe, folklor ve koreoloji gibi disiplinlerle kesişim noktalarına sahiptir. Etnokoreolojinin diğer disiplinlerle olan ilişkisini derinlemesine anlamak, geleneksel dans çalışmalarında disiplinler arası analizlerin yapılmasına olanak sağlamaktadır. Bu çalışma, dans araştırmalarında çok disiplinli çalışmaların gerekliliğini vurgulamanın yanı sıra Etnokoreoloji alanının özgünlüğünü ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada, karşılaştırmalı analiz deseniyle etnokoreolojiyi, diğer disiplinlerle ilişki düzeylerini ele alacaktır. Araştırma, dansın bu alanlarda nasıl incelendiğini ve etnokoreolojinin bu bağlamdaki özgün bakış açısını analiz edecektir. Doküman analizi yöntemi kullanılarak teorik çerçevede kültürel bağlam, disiplinler arası analiz ve yapısal yaklaşımlar temel alınacaktır.

Dansın temel özelliği ritmik insan hareketlerine dayanmasıdır. Bir dans analizinde, dansı diğer hareket formlarından ayırt edebilmek için, öncelikle sürat, çeviklik, ağırlık, denge gibi, dansın statik ve kinetik olgularının fiziksel özelliklerine odaklanılır. Ancak dans, hoplamak, dönmek, beceri, kuvvet vb. sportif hareket kalıpları özellikleri taşımasına rağmen, "tasarım, anlam ve yaratıcılık" unsurlarını içeren sanatsal bir kültür ürünü olarak, diğer gösteri ya da hareket performanslarından ayrılır.

Dans, semboller aracılığıyla ritmik ve estetik olarak şekillendirilen kültürel unsurların, insan davranışlarıyla iletildiği bir sözsüz iletişim aracıdır. (Hanna, Kasım / Aralık 1988, s. 40), (Hanna, 1979, s. 26). Somut bir devinim formuna sahip olmasının yanı sıra, duygu ve hislere yönelik ifade edilmek istenen soyut eylemin amacını, bir bütünlük içinde, birlikte görünür kılar. Dansta, duygu ve düşünceler, semiotik ve paralinguistik bir sistem içerisinde kavramsallaşır. Böylece dans, birey-toplum, doğa-doğüstü durumlar arasındaki ilişkiyi kuran, iyileştiren, sağaltan işlevler görür.

Her kültürde dansın yerel estetik unsurları, o kültürü paylaşan insan topluluğu tarafından kabullenilmiş anlamlar içerir. İnsanoglu doğa ve doğüstü olguların etkisi altında kurguladığı dünyevi eğlenceler ve inançsal törenlerinde dansı bir iletişim yöntemi olarak kullanmıştır. Bu tür sosyal iletişim ortamlarında, ortak bir toplumsal bilinç oluşturmak için dansın aracılığına ihtiyaç duymuştur. Doğumdan ölüme, hasat zamanlarında, avda, savaşta, kutlamalarda, toplumun temel birleştirici unsuru dans olmuştur. (Sachs, 1937, s. 4)

Walter Abell, bir toplumun kültürünü anlayabilmek için, "sanattaki ortak rüya" yı ortaya çıkaran psikotarihi metodun uygulanmasının kaçınılmaz olduğunu söyler. Bütün sanatlar gibi dansta; tarih, gelenek, mitler vb. bir "Ortak Bilinçaltı" (Abell, 1966, s. 45) düşüncesine dayandırır. Kuşaktan kuşağa aktarılan geleneksel oyunların kadim kökeni, inanç törenlerinde, sosyal uygulamalarda ya da tarihi olaylarda bulunabilir.

Dans alanının bilimsel keşfi, sosyoloji, psikoloji, felsefe, vb. gibi farklı disiplinlerden gelen akademisyenlerin ilgisi ile, 19. yüzyılda başlamıştır. Diğer disiplinlerle beslenerek gelişen dans çalışmaları, 20. yüzyıl'ın ikinci yarısında kendi yöntem ve kuramlarını geliştirmeye başlamıştır. Günümüzde Etnokoreoloji disiplini geleneksel dansı kendi yöntemleriyle metodolojik ve kavramsal olarak inceleyen bir bilim alanına evrilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Etnokoreoloji, Çokdisiplinlilik, Disiplinlerarasılık, Kesişimsellik

ETHNOCHOREOLOGY AS A MULTIDISCIPLINARY FIELD OF SCIENCE

Keywords: Ethnecoreology, Multidisciplinarity, Interdisciplinarity, Intersectionality

* Profesör Doktor, Ege Üniversitesi, Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü.
ocal.ozbilgin@ege.edu.tr

Etnokoreolojide Güncel Çok Disiplinli Çalışma Alanları

Etnokoreoloji alanının diğer disiplinlerle işbirliği gerektiren güncel yönelimlerine örnek olarak aşağıdaki konular verilebilir

- Toplumsal cinsiyet temsilleri
- Göç ve kimlik çalışmaları
- Dijitalleşme ve performans kültürü
- Kültürel miras ve korunması
- Toplum psikolojisi
- Halk sağlığı
- Sinirbilim
- Ekoloji
- Ekonomi
- Siyaset
- Vb.

SONUÇ

Çok katmanlı bir yapı gösteren kültür kavramını derinlikli anlamak için farklı disiplinlerin birlikte çalışmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Dans kültürü bir yönüyle estetik ve sanatsal bir form, öte yandan kimlik, tarih, vb gibi unsurların sembolik anlatımlarının taşıyıcısıdır. Etnokoreoloji, dansın fiziksel, toplumsal ve kültürel bütünü görüp sentezleyecek kapsamlı bir yaklaşıma duyulan ihtiyaçtan doğmuştur. Kendine has yöntem ve metodlarını uyguluyor olmasına rağmen, çok yönlü bakış gerektiren dans olgularını çözümleyebilmek için Antropoloji, Etnoloji, Sosyoloji, Felsefe, Folklor, Koreoloji vb. disiplinlerin yaklaşımlarına başvurmaktadır. Aynı şekilde, insanı odak noktasına alan bütün diğer disiplinlerin Etnokoreoloji disiplini ile işbirliği içinde yaptığı bütüncül çalışmalarda, kültürel, tarihsel, sosyal ve psikolojik kavramların derinlemesine tanımlanmasında çok verimli bilgilere ulaşılmaktadır. Etnokoreoloji, sadece kendine has çok disiplinli yapısıyla değil, yanı sıra, diğer disiplinlere sağladığı katkılarla da öne çıkan bir bilim dalı olarak, bilim dünyasını cezbetmektedir.

KAYNAKÇA

- Abell, W. (1966). The Collective Dream in Art: A Psychohistorical Theory of Culture. New York: Schocken Books.
- Auge, M., & Colley, J.-P. (Ekin-2005). Antropoloji. (İ. Yerguz, Dü.) Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.
- Bakka, E. (2024). KİMİN DANSLARI KİMİN OTANTİKLİĞİ . İzmir: Yayınlanmamış Ders Notları.
- Bakka, E., & Karoblis, G. (2010). Writing "A Dance": Epistemology For Dance Research. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org>: <https://www.jstor.org/stable/41201384> adresinden alındı
- Benesh, R. (1966). The Institute of Choreology. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org>: <https://www.jstor.org/stable/924352> adresinden alındı
- Brinson, P. (1983). Scholastic Task of a Sociology of Dance: Part 2. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org>: https://www.jstor.org/stable/1290806?searchText=sociology+of+dance&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dsociology%2Bof%2Bdance%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A5f4067b4bc75ef1687c43ac2524c030b adresinden alındı
- Brinson, P. (1983). Sholastic Task of a Sociology of Dance: Part 1. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org>: <https://www.jstor.org/stable/1290806?searchText=sociology+of+dance&searchUri=%2Faction>

%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dsociology%2Bof%2Bdance%26so%3Drel&ab_segments=0
%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-
default%3A5f4067b4bc75ef1687c43ac2524c030b adresinden alındı

Buckland, T. J. (2024). DANS OTANTİKLİK VE KÜLTÜREL BİRİKİM KAPSAMI. (O. Utku, Dü.) İzmir: Yayınlanmamış Ders Notları.

Cohen, S. J. (1981). Dance and Philosophy. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org/https://www.jstor.org/stable/1567421> adresinden alındı

Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine,. Feminist Theory and Antiracist Politics(No. 1, Article 8.).

Foley, C. E. (2012). Ethnochoreology as a Mediating Perspective in Irish Dance Studies. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org/https://www.jstor.org/stable/23266711> adresinden alındı

Girgin Tohumcu, G. (2013). Dansın Disipliner Yol Haritası: Yöntemler, Kuramlar ve Yaklaşımlar. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.

Giurchescu, A. (2001). The Power of Dance and Its Social and Political Uses. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org/https://www.jstor.org/stable/1519635> adresinden alındı

Giurchescu, A., & Torp, L. (1991). Theory and Methods in Dance Research: A European Approach to the Holistic Study of Dance. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org/https://www.jstor.org/stable/768392> adresinden alındı

Hanna, J. L. (1979). To Dance is Human: A Theory of Non-verbal Communication. Austin: University o Texas Pres.

Hanna, J. L. (Kasım / Aralık 1988). Dance and Ritual. Journal of Physical Education, Recreation and Dance, 40.

Kaeppler, A. L. (1991). American Approaches to the Sduty of Dance. 12 2024 tarihinde https://www.jstor.org/https://www.jstor.org/stable/pdf/768393.pdf?refreqid=fastly-default%3A20078f56cbfd71ad5cbbcf7981106e8d&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&initiator=&acceptTC=1 adresinden alındı

Kaeppler, A. L. (2000). Dance Etnology and the Anthropology of Dance. 12 2024 tarihinde https://www.jstor.org/https://www.jstor.org/stable/768393?searchText=dance+and+american&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Ddance%2Band%2Bamerican%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A9045d4a5e96fd63b4a0a8fd19e907f8e adresinden alındı

Kealiinohomoku, J. W. (2001). The Study of Dance in Culture: A Retrospective for a New Perspective. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org/https://www.jstor.org/stable/1478861> adresinden alındı

Kurath, G. P. (1956). Choreology and Antropology. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org/https://www.jstor.org/stable/665737?searchText=Choreology+and+Anthropology> adresinden alındı

Kurath, G. P. (1956). Dance Relatives of Mid-Europe and Middle America: A Venture in Comparative Choreology. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org/https://www.jstor.org/stable/665737?searchText=Choreology+and+Anthropology> adresinden alındı

Kurtişoğlu, B. O. (2006). Dans ve Dans Etnografyası [Dance and dance ethnography] Folklor/Edebiyat Dergisi, 1(45), 173–180.

- Küçük, İ. E. (2014). Giresun Yöresi Halk Oyunlarının Etnokoreolojik Yönden Değerlendirilmesi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Oyunları Ana Bilim Dalı.
- Özbilgin, M. Ö. (2016). The Production And Archiving offThe Educational Audioviual Ethnographic Dance Recordings. L. M. Ivanka Velea içinde, Music And Dance In Southeastern Europe (s. 247-254). Blagoevgrad, Bulgaria: Univrstity Publishing House " Neofit Rilski.
- Rakočević, S. (2015). Ethnochoreology as an Interdiscipline in a Postdisciplinary Era: A Historiography of Dance Scholarship in Serbia. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org:https://www.jstor.org/stable/10.5921/yeartradmusi.47.2015.0027> adresinden alındı
- Reynolds, W. C. (1974). Foundations for the Analysis of the Structure and Form of Folk Dance: A Syllabus. 12 2024 tarihinde <https://www.jstor.org:https://www.jstor.org/stable/767728> adresinden alındı
- Sachs, C. (1937). World History of the Dance. New York: W.W.Norton and Co.
- Tohumcu, G. G. (2013). Dansın Disipliner Yol Haritası: Yöntemler, Kuramlar ve Yaklaşımlar. A. Öztürkmen içinde, Müzik, Dans, Gösterim: Tarihsel ve Kuramsal Tartışmalar (s. 83-93). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- Ünlü, Ö. B. (2009). Dans Tiyatrosunun Oluşumunda Dans Antropolojisinden Yararlanma Yolları ve Anadolu Danslarından Model Önerileri. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sahne Sanatları Anasanat Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Valery, P. (1976). Philosophy of the Dance. 12 2024 tarihinde https://www.jstor.org:https://www.jstor.org/stable/40546919?searchText=Philosophy+of+the+Dance&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DPhilosophy%2Bof%2Bthe%2BDance%26so%3Dre1&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A4d24fe3cb56e2494f1dc6c1e8 adresinden alındı

TÜRK HALK DANSLARINA DİJİTAL BAKIŞ: DİJİTALLEŞME, MİRAS, SANAT VE YAPAY ZEKÂ

Muzaffer SÜMBÜL*

Özet

Bu çalışmada Türk halk dansları konusu, Ağ toplumu ve dijital kültür paradigmaları çerçevesinde ele alınmıştır. İnsanın dijital uyarlanma süreci tüm kültür örüntülerinde gözlenmektedir. Oyun ve insan ilişkisi “homolüdens” olarak adlandırılmış olup dijital çağda ise oynayan insan-homolüdens dijitalüs olarak ortaya çıkmıştır. Ağ toplumunda kimlik ve temsil bu etkenler çerçevesinde ifade bulmaktadır. Türk halk dansları, dijitalleşen kültürel ortamda yeni yapısal özelliklere bürünmektedir. Kültürel değişim, miras, somut olmayan kültürel miras, dijital miras ve yapay zekâ araçları Türk halk danslarını doğrudan etkilemektedir. Dijitalleşmenin kaçınılmaz sonuçlarının bilinçli ve planlı olarak yönetilmesi, Türk halk dansları mirasının geleceği açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Homolüdens, Homolüdens dijitalüs, Türk Halk Dansları, Miras, Somut Olmayan Kültürel Miras, Dijital Miras, Yapay Zekâ, Ağ Toplumu, Dijital Kültür, Dijitalleşme

Abstract

This study traces the network society and digital culture in Turkish folk dances. The process of human digital adaptation is observed in all cultural patterns. The relationship between play and humans has been called homoludens, and in the digital age, the playing human and homoludens have emerged as the digitalus. Identity and representation in the network society are expressed within the framework of these factors. Turkish folk dances are taking on new structural characteristics in the digitalizing cultural environment. Cultural change, heritage, intangible cultural heritage, digital heritage, and artificial intelligence tools directly impact Turkish folk dances. Consciously and systematically managing the inevitable consequences of digitalization is crucial for the future of Turkish folk dance heritage.

Keywords: Homoludens, Homoludens digitalus, Turkish Folk Dances, Heritage, Intangible Cultural Heritage, Digital Heritage, Artificial Intelligence, Network Society, Digital Culture, Digitalization.

GİRİŞ

Bu çalışmada teknolojinin yerel kültür örüntüsü olarak Türk halk dansları üzerindeki izleri ve etkileri ele alınmıştır. Dijitalleşmenin ve teknolojinin Türk Halk danslarına kaçınılmaz etkisi, bu çalışmanın temel meselesidir. Teknolojik gelişmelerin Türk halk danslarına mevcut ve olası yansımaları üzerinde durulmuştur. Bu çalışmanın temel amacı, teknolojik değişim, insanın uyarlanma özelliği ve Türk halk danslarını eleştirel bir bakış açısı ile analiz etmektir. Analizin gerçekleştirilmesinde Türk halk danslarına dijital bakışın temel bileşenleri ise dijitalleşme, miras, sanat ve yapay zekâ olmuştur.

İnsan gelişimini, antropoloji bilimi her dönemin kendi özellikleri üzerinden açıklar. Buna dair antropolojik bilgiler, özellikle Homo Sapiens’in biyolojik ve sosyal zekâsının uyarlanma sürecindeki önemini vurgular. Bu gelişim, insanın öğrendikleri ve bunların diğer kuşaklara aktarımı ile sağlanır. Kültürel ve deneyimsel birikimin aktarımı ile kuşaklar arası bağ gerçekleştirilir ve kültürel devamlılık sağlanır. Kültürlenme yaşamın tüm yönleri ile kuşakların iletişim kurmasını sağlayan unsurları içerir. Bilgi, kültürlenme sürecidir.

Tarihsel gelişimin sürecinde yazı ve matbaa aracılığıyla bilgiler kalıcı olmaya başlamıştır. Teknolojiye bağlı olarak yaşanan bu değişim sonrasında ise yaşam, insanlığın yaşadığı dijital dönüşüm sayesinde farklı bir biçime bürünmüştür. Dijital teknoloji yaşamın her alanına yansımış, gündelik ve törensel kültür örüntülerinin farklılaşmasına yol açmıştır. İletişim teknolojisinin geçirdiği evreler üzerinden bu değişimin izi sürülebilir. Dolayısıyla şu an teknolojik gelişim ve buna uyarlanma süreci yaşamaya devam etmektedir. Bu nedenle dijital teknolojiler gündelik yaşamda

* Profesör Doktor, Çukurova Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi, Dekan. sumbul.muzaffer@gmail.com

KAYNAKÇA

Castells, M. (2005). Enformasyon Çağı. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Sümbül. M. (2017). "Oynayan Dijital İnsan (Homo Lüdens Dijital): Ağ Toplumunda Halk Dansları Temsili. DANSTA SERBEST YAZILAR içinde. Editör: Nihal CÖMERT. Gece Kitaplığı, Ankara, 304 s.

www.unesco.org.tr/Content_Files/.(Erişim.9.10.2025)

(<https://www.unesco.org/en/legal-affairs/charter-preservation-digital-heritage>.Erişim.9.10.2025)

YARATICI DRAMA HALK DANSLARINDA BİR YÖNTEM OLABİLİR Mİ?

Ömer ADIGÜZEL*

Özet

Yaratıcı drama herhangi bir amaç ya da konunun doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır. Bu canlandırma süreçlerinde oyun, tüm özellikleri ile sürecin içindedir. Halk Dansları ise yerel/ulusal kimliğin taşıyıcısı; ritim, ezgi, kostüm ve figür repertuarıyla somut olmayan kültürel mirasın bir ifadesidir. Bu bildiride yaratıcı dramanın tanım, amaç, yapılandırma ve özellikleri üzerinde durulmuş, halk dansları öğretiminde bir yöntem olarak kullanılabilirliği bir kaç örnekle tartışılmıştır. Çalışmada dramatik durum/kavram ile dramatik dans odaklı yaklaşımları örneklerle ilişkilendirmiş ve iki alanın sanat bağlamlarını ve pedagojik çıktıları karşılaştırılmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda yaratıcı dramanın halk dansları öğretiminde bir yöntem olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bildiride yöntemin halk dansları odaklı kurumlarda da bir yöntem olarak kullanılabileceğine dönük öneriye de yer verilmiştir.

CAN CREATIVE DRAMA BE A METHOD IN FOLK DANCE?

Abstract

Creative drama is the enactment of any purpose or topic using techniques such as improvisation and role-playing. In these enactments, play, with all its characteristics, is integral to the process. Folk dances, on the other hand, are carriers of local/national identity and an expression of intangible cultural heritage with their repertoire of rhythms, melodies, costumes, and figures. This paper focuses on the definition, purpose, structure, and characteristics of creative drama, and discusses its applicability as a method in teaching folk dances with a few examples. The study links dramatic situations/concepts with dramatic dance-focused approaches, comparing the artistic contexts and pedagogical outcomes of the two fields. As a result of these evaluations, it was concluded that creative drama can be used as a method in teaching folk dances. The paper also proposes that the method can be used in folk dance-focused institutions.

GİRİŞ

Yaratıcı Drama eğitim bağlamında süreç odaklı, rol/bağlam/gerilim ekseninde doğaçlama ve canlandırmalara dayalı bir öğrenmedir. Yaratıcı dramanın bu bağlamının halk dansları ile doğrudan bir ilişkisi kurulabilir.

Yaratıcı drama herhangi bir amaç ya da konunun doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır. Bu canlandırma süreçlerinde oyun, tüm özellikleri ile sürecin içindedir.

Yaratıcı drama, tümel bir öğrenmeyi gerçekleştirebilecek özelliklere sahiptir, öğrenmede bilişsel, duyuşsal ve devinışsel gelişim alanlarının eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesini kolaylaştırır ve öğrenmenin yaşantısal hale getirildiği uygulamalardan oluşur. Katılımcılar eğitimde yaratıcı drama ile kendilerinin merkezde olduğu çeşitli dramatik süreçleri yaşarlar. Bu süreç içerisinde çeşitli rolleri üstlenen katılımcı, kendini ve çevresini daha iyi tanır, algılar ve çeşitli öngörüler geliştirir.

Yaratıcı drama, çok yönlü işlevselliği nedeniyle sınıf dışındaki amaçlara uygun her türlü ortamlarda özellikle yaşantılara dayalı öğrenmeyi gerçekleştirmede etkili bir yöntem ve disiplindir. Çocukların, ergenlerin ve gençlerin gerçek dünya ile kurgusal dünya arasında gidip gelmelerini olanaklı kılar. Bu nedenle her türlü sınıf dışı öğrenme ortamlarında etkilidir. Bir grup etkinliğine ve grup üyelerinin yaşantılarına dayalıdır. Drama'nın başlangıç noktası ve drama sürecinin gelişmesi, yaşantılar sonucunda elde edilen birikimlerin işe koşulması ile doğrudan ilgilidir. Yaratıcı drama ortamlarında bir katılımcı izlediği ya da içinde olduğu canlandırmalarda, çoğunlukla dramatik bir

* Profesör Doktor, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü.
omeradiguzel@gmail.com

Uygulanabilirlik (Ders/Program)

Konu: 'Yerel Kimlik ve Dans'; hedefler: kültürel miras, estetik algı, işbirliği.

- Yaklaşım: süreçsel drama + motif temelli dans kompozisyonu.
- Teknikler: rol kartları, doğaçlama, rol oynama, donuk imge; ritim-ritüel-doğaçlama
- Değerlendirme: bedensel ifade, anlatı bütünlüğü, işbirliği, yansıtma-sergileme.

Alanyazında yaratıcı drama ile dans ve halk danslarına dönük çalışmalar da bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı lisans üstü çalışmalar bir kısmı da bitirme projesi biçiminde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların bir kısmı kaynakçada verilmiştir.

SONUÇ

Yaratıcı drama ve halk dansları arasındaki ilişkide öğretmen ya da eğitmenin dramatik bir durumu bir tür gerilim halinde kurmasından sonra belirli bir mekanı hazırlaması ve ardından gelen canlandırmalarla süreci tamamlaması bu tür çalışmaların odağını oluşturur. Öyküsü bilinen bazı oyunların yaratıcı drama ile doğaçlama tekniği ile canlandırılması, önce sözlü, sonra beden dili ardından da eklenecek ritim ile sürecin tamamlanması bu tür kullanımın özünü oluşturur. Yaratıcı drama sihirli bir değnek elbette değildir. Halk dansları için uygun amaç ve işlevde uygulanabilecek bir yöntemdir. Özellikle yaratıcı drama yöntemi, halk danslarında grupların hazırlanması, grup dinamiğinin oluşturulması, biz olma bilincinin geliştirilmesi, güven-uyum inşasının kurulması, ulusal kültürün tanıtılması, adım-ritim öğretimi ile sahne düzenleme, tavrı ve sergileme kısımlarında etkili olarak kullanılabilir.

Dramatik durum/kavram ile dans dramaturjisini buluşturmak, anlamlı öğrenme ve kültürel aktarımı güçlendirir. Bu nedenle yaratıcı drama halk dansları eğitiminde bir yöntem olabilir. Bu yöntemin, hem akademik programlarda hem de halk dansları antrönör (eğitimci/öğretmen) ve hakem eğitimlerinde de yer alması önerilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2025) Eğitimde Yaratıcı Drama (11. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Adiloğlu, Ö. U. (2014). Okul Öncesinde Yaratıcı Drama Yöntemi ile Halk Oyunları Öğretimi. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitimliği Bitirme Projesi. Ankara.
- Akgül, M. (2011) Ritim ve Dans Yoluyla Beden Dilinin İfade Edilmesinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Draa Eğitimliği Bitirme Projesi. Ankara.
- Akgül P. Kamile (2014). İletişim, Dans ve Beden Dili. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Alsancak, E. (2018). Folklorik Hint Dans Kültürüne Yaratıcı Drama İle Bakış. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitimliği Bitirme Projesi. Ankara.
- Bozkurt, K. T. (2010) İlköğretim Öğrencilerine Halk Dansları Öğretiminde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılmasının Değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Bilgiç, E.R. (2020). TANGO, Yaratıcı Drama Yöntemiyle Tango Dansına Yeniden Bakmak. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitimliği Bitirme Projesi. Ankara.
- Çakır Emrah (2020) Dans Eğitiminde Temel Hareket Becerileri ve Yaratıcı Drama: Lise Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitimliği Bitirme Projesi Ankara.
- Demirel Korkmaz, D. (2020). Farklı İllerin Halk Dansları Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Kullanılması. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitimliği Bitirme Projesi. Ankara.

- Eryılmaz, E. (2020). Zeybek, Halay, Horon ve Roman Halk Danslarının Kültürle Olan İlişkinin Yaratıcı Drama Yöntemiyle İncelenmesi. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitmenliği Bitirme Projesi. Ankara.
- Gürey, B. ve Adıgüzel, Ö. (2013). Yaratıcı Drama İle Dans Devinim Becerisi ve Beden Farkındalığının Geliştirilmesi. Yaratıcı Drama Dergisi. 8 (15), 1-27.
- Koçkar, T. (1998). Çağlar Boyunca İletişim Sanatı Olarak Dans ve Halk Dansları. Ankara: Bağırhan Yayinevi.
- Köktan, D. (2019). Türk halk danslarının öğretimi sürecinde Yaratıcı dramanın kullanımı. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurtuluş, M (2021) Herkes Dans Edebilir! Yaratıcı Drama Yöntemi Aracılığıyla Beden, Mekan, Zaman ve Hareket Olgularını Araştırarak Dans Etme Becerisinin Geliştirilmesi. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitmenliği Bitirme Projesi. Ankara.
- Öztürk, (D.). Eşli Dans Yapan Bireylerin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Sosyal ve Fiziksel Olarak Desteklenmesi. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitmenliği Bitirme Projesi, Ankara.
- Tegiz, Ramazan (2020) Zeybek Dansları Öğretiminde Yaratıcı Drama :“Tavas ve Yağar Yağmur Zeybeği Örnekleri”. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitmenliği Bitirme Projesi. Ankara.
- Turan, Z., & Çamlıyer, H. (2016). Dans Eğitiminde Temel Hareket Becerilerinin Sınıflandırılması. Motif Akademi Halkbilimi Dergisi , 9 (17), 9-28.
- Uğuz, B. (2015). Yaratıcı Dans Becerilerinin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Kazandırılması ve Uygulanması. Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitmenliği Bitirme Projesi. Ankara.

STAGING TURKISHNESS: CHOREOGRAPHERS AND THE PARADOXES OF IDENTITY POLITICS IN SOCIALIST BULGARIA (1944–1989)

Rumiana MARGARITOVA*

Abstract

This article examines how cultural policy in socialist Bulgaria (1944-1989) shaped the emergence of professional Turkish choreography, focusing on four choreographers whose work was central to its formation. The careers of the Bulgarians Yordan (Dancho) Nikolov and Anichka Petrova, the Romani Ibrahim Ahmedov, and the Armenian Sirvart Chilingiryan illuminate the complex interplay between ideology, ethnicity, and artistic practice, while all four were of non-Turkish origin.

By analyzing their biographies, repertoire choices, and choreographic strategies, the article explores how state patronage both enabled and channeled the expression of Turkish cultural forms through performances of the State Turkish *Estrada* (Variety) Theatres. It argues that the choreographers' creative contributions exemplify the paradoxes of socialist cultural production: a system that imposed ideological limits while simultaneously fostering artistic innovation and a measure of cross-cultural exchange.

The study situates these cases within a broader conceptual framework centered on the notion of *identity politics* and an *identity formula* – a state-imposed model linking nationality, ethnicity, and culture – through which the socialist state sought to define and regulate the identity of the Turkish community.

Keywords: Turkish Choreography; Socialist Bulgaria (1944-1989), Identity Politics, State Turkish *Estrada* (Variety) Theatres.

INTRODUCTION

This article explores the development of Turkish choreography in Bulgaria during the second half of the twentieth century, with particular focus on the specialists who laid its foundations. This evolution unfolded with the support of the Bulgarian state during a complex and often contradictory era in the country's recent history, when it operated within the political, social, and economic framework of the socialist system. That period brought sweeping transformations: industrial growth, state-led modernization, and the broad expansion of public services such as education and healthcare. Cultural life, too, was shaped by centrally planned policies that fostered strong institutional frameworks, secular values, widespread citizen participation, and an emphasis on advancement through education and competition. Yet these initiatives were inseparable from the demand for ideological alignment and the state's close oversight of both social and cultural spheres.

For the Turkish community – the country's largest ethnic group since Bulgaria's post-Ottoman reestablishment of Bulgaria in 1878 – this era was marked by fluctuating state approaches and contested narratives surrounding their identity and place within the national project². Within this environment, choreographers were commissioned to create staged representations of Turkish culture – both *about* the community and *for* it – negotiating official ideology, cultural policy, and their own artistic visions. Notably, the first professionals who shaped this field were not of Turkish origin but came from various ethnic backgrounds. Their selection reflected not a policy of ethnic representation, but rather their professional qualifications and, in some cases, their familiarity or personal closeness to Turkish culture and its artistic forms.

* Institute of Art Studies (Bulgarian Academy of Sciences). E-mail: rumiana_margaritova@yahoo.com. The article is a result of the implementation of project BG16RFPR002-1.014-0011 Sustainable Development of the Center of Excellence "Heritage BG," funded under the grant aid procedure BG16RFPR002-1.014 "Sustainable Development of Centers of Excellence and Centers of Competence, Including Specific Infrastructures or Their Associations from the National Roadmap for Scientific Infrastructure".

² Detailed analyses on the topic, highlighting different nuances, can be found in Büchschütz (2000), Stoyanov (1997), and Yalamov (2000).

Alichka Petrova's artistic legacy continues. Some of her choreographies remain part of the repertoire of the revived Razgrad Turkish theatre, now performing under the name "Nazım Hikmet Stage."¹⁴

Petrova's sustained career and dedication illustrate a model of balancing her Bulgarian ethnicity, personal artistry, the ideological expectations of Bulgaria's cultural policies, and the anticipations of the Turkish community she worked with. In this sense, her work demonstrates an ability to navigate the tensions inherent in the state's identity formula, although the implementation of its final version in the late 1980s – which excluded all elements of "Turkishness" – attempted to erase her contributions as well.

CONCLUSION

Turkish choreography in socialist Bulgaria developed within the framework of a state-led identity policy – an evolving "identity formula" that both enabled and regulated cultural expression. The work of the four choreographers – the Bulgarians Yordan (Dancho) Nikolov and Anichka Petrova, the Romani artist Ibrahim Ahmedov, and the Armenian Sirvart Chilingiryan – reflects the contradictions of the period: while the state sought to promote Turkish cultural forms, it often did so through non-Turkish artists and under ideological constraints that reshaped tradition to align with socialist ideals.

Despite their diverse backgrounds and artistic approaches, all four were central to the development of staged Turkish dance in Bulgaria, negotiating authenticity, ideology, artistic vision, and audience expectations with varying sensitivity. Their work illustrates how individual artistry could manage or intensify the pressures of the identity formula affecting the Turkish community in socialist Bulgaria. Collectively, their contributions stand as a testament to the contradictions and creative achievements that emerged within a paradoxical system, both tightly controlling and productive, highlighting the pivotal role of artists in mediating between ideology and cultural practice.

BIBLIOGRAPHY

- Arnaudov, G. (1961). 35 godini v sluzba na narodniya tanz [35 Years in the Service of Folk Dance]. *Hudozhestvena samodeynost*, 12, 34–35.
- Aziz, O. (2002). *Canlarım Türküler, Bizim Türküler*. Sofia: Lakov press.
- Babishev, A. (1953, October 28). Uspeshi na turskiya estraden teatar [Successes of the Turkish Estrada Theatre]. *Rodopska borba*, 84, 2.
- Büchschütz, U. (2000). *Maltzinstvenata politika v Bulgaria. Politikata na BKP kam evrei, romi, pomatz, turzi (1944-1989)* [The minority politics in Bulgaria. The politics of the Bulgarian Communist Party towards Jews, Roma, Pomacs, Turks (1944-1989)]. Sofia: IMIR.
- Hanesyan, O. (2014, September 30). Dokosnatata ot Bog, Sirvart Chilingiryan [The One Touched by God, Sirvart Chilingiryan]. *Vahan*. 8–10.
- Margaritova, R. (2024). The Institutionalization of Turkish Music at the Bulgarian National Radio in the Second Half of the 20th Century. In A. Akat, L. Mellish, & N. Green (Eds.), *Music and dance in Southeastern Europe: Gender, virtual communications and legacies of empires* (pp. 301-309). Trabzon University / ICTMD Study Group on Music and Dance in Southeastern Europe.

¹⁴ A recording of the Razgrad Turkish Theatre's first post-revival performance, "Ludogorie Paths", choreographed by Anichka Petrova, is available on YouTube (o4ilator, 2004).

- Stoyanov, V. (1997). *Turskoto naselenie v Bulgaria mezhdu polyusite na etnicheskata politika* [The Turkish population in Bulgaria between the poles of the ethnic politics]. Sofia: Lik.
- Warden, N. (2016). Ethnomusicology's 'Identity' Problem: The History and Definitions of a Troubled Term in Music Research. *El oído pensante* 4 (2) <http://ppct.caicyt.gov.ar/index.php/oidopensante> [Web: 4.05.2025]
- Yalamov, I. (2002). *Istoria na turskata obshtnost v Bulgaria* [History of the Turkish community in Bulgaria]. Sofia: Ilinda-Evtimov EOOD.

Archival Sources

CSA (Central State Archive, Bulgaria).

- 1945 –2000. *Albumi sas snimki za vatreshnata politika – narodnostni grupi* [Photo albums on domestic policy – ethnic groups]. Sofia, Bulgaria: Central State Archive, f. 720, inv. 5, a.u. 58.
- 1952a. *Doklad za rabotata i sastoyaniето na Turskiya estraden teatar v Momchilgrad* [Report on the Work and Condition of the Turkish Estrada Theatre in Momchilgrad]. Sofia, Bulgaria: Central State Archive, f. 143, inv. 8, a.u. 3.
- 1952b. *Dokladna zapiska otnosno Reshenieto na plenuma na CK na DSNM ot 11 i 12 fevruari 1952 g., ot nachalnik otdel "Kulturno-prosvetni instituti i hudozhestvena samodeynost* [Memorandum on the Resolution of the Plenum of the Central Committee of the Dimitrov Communist Youth Union (February 11-12, 1952), submitted by the Head of the Department for Cultural and Educational Institutions and Amateur Artistic Activities]. Sofia, Bulgaria: Central State Archive, f. 143, inv. 9, a.u. 167.
- 1953?. *Doklad ot Vera Hristova Georgieva do Nachalnika na otdel "Hudozhestvena samodeynost" KNIK* [Report by Vera Hristova Georgieva to the Head of the Department for Cultural and Artistic Activities, KNIK]. Sofia, Bulgaria: Central State Archive, f. 143, inv. 9, a.u. 176.
1956. *Stenografski protocol ot pregleda na turskite estradni teatri, 17-20 oktombri 1956 g.* [Stenographic protocol from the review of the Turkish estrada theatres, October 17-20, 1956]. Sofia, Bulgaria: Central State Archive, f. 405, inv. 3, a.u. 43.

SA – Haskovo (State Archives – Haskovo)

1957. *Otcheteten doklad za ednogodishnata deynost na PPO pri Darzhavniya turski estraden teatar Haskovo prez 1957* [Annual report on the activities of the Primary Party Organization (PPO) at the State Turkish Estrada Theatre in Haskovo for 1957]. Haskovo, Bulgaria: State Archives – Haskovo, f. 12B, inv. 2, a.u. 179.
1959. *Protokol ot zasedanie na PPO pri Darzhaven turski teatar, Haskovo, 7 mart 1959* [Minutes of the Meeting of the Primary Party Organization at the State Turkish Theatre, Haskovo, March 7, 1959.] Haskovo, Bulgaria: State Archives – Haskovo, f. 824B, inv. 1, a.u. 2, p. 13.

SA – Kardzhali (State Archives – Kardzhali).

1959. *Svodka za sastoyaniето na kulturno-masovata rabota v Kardzhaliyski okrag kam 15 avgust 1959* [Summary of the state of cultural and mass activities in the Kardzhali district as of August 15, 1959]. Kardzhali, Bulgaria: State Archives – Kardzhali, f. 898, inv. 1, a.u. 22.

SA – Pernik (State Archives – Pernik).

- n.d.a. *Opisanie na tantzovi postanovki* [Description of dance productions]. Pernik, Bulgaria: State Archives – Pernik, f. 993, inv. 1, a.u. 9.
- n.d.b. *Spomeni na Dancho Nikolov* [Memoirs of Dancho Nikolov]. Pernik, Bulgaria: State Archives – Pernik, f. 993, inv. 1, a.u. 63.

- 1928 – 1961. *Album s fotografii* [Album with photographs of Dancho Nikolov]. Pernik, Bulgaria: State Archives – Pernik, f. 993, inv. 1, a.u. 56.
- 1949–1981. *Avtobiografii* [Autobiographies]. Pernik, Bulgaria: State Archives – Pernik, f. 993, inv. 1, a.u. 1.
- 1951–1961. *Opisanie na tantzi* [Descriptions of dances]. Pernik, Bulgaria: State Archives – Pernik, f. 993, inv. 1, a.u. 8.
- 1957 – 1962. *Afishi ot postanovki s baletmaystor i horeograf Dancho Nikolov* [Posters from productions staged with the participation of ballet master and choreographer Dancho Nikolov]. Pernik, Bulgaria: State Archives – Pernik, f. 993, inv. 1, a.u. 50.
- 1958–1971. *Postanovka na tantzite “Ribarski” i “Tantz sas stomni” za Turskiya estraden teatar v Kolarovgrad (Shumen)* [Staging of the dances “Fishermen’s Dance” and “Dance with Water Jugs” for the Turkish Estrada Theatre in Kolarovgrad (Shumen)]. Pernik, Bulgaria: State Archives – Pernik, f. 993, inv. 1, a.u. 13.
1964. *Programa za II republikanski festival na darzhavnite estradni teatri na turskoto naselenie (fevruari 1964)*. [Program for the Second Republican Festival of the State Estrada Theatres of the Turkish Population]. Pernik, Bulgaria: State Archives – Pernik, f. 993, inv. 1, a.u. 26.
- SA – Shumen (State Archives – Shumen);
- n.d. *Avtobiografiya na Sirvart Sarkis Chilingiryan* [Autobiography of Sirvart Sarkis Chilingiryan]. Shumen, Bulgaria: State Archives – Shumen, f. 1662, inv. 1, a.u. 1.
- 1952–1957. *Snimki ot kontzert na Darzhavniya turski teatar – Shumen, horeografiya I postanovka – Sirvart Chilingiryan* [Photos from a concert of the State Turkish Theatre – Shumen, Choreography and Production by Sirvart Chilingiryan]. Shumen, Bulgaria: State Archives – Shumen, f. 1662, inv. 1, a.u. 19.
- 1957–1976. *Programi na teatralnite postanovki na Darzhaven turski teatar Kolarovgrad/ Shumen i Dramatichen teatar “Vasil Drumev” – estraden sastav* [Programs of theatrical productions by the State Turkish Theatre Kolarovgrad/Shumen and the “Vasil Drumev” Drama Theatre – estrada ensemble]. Shumen, Bulgaria: State Archives – Shumen, f. 1819, inv. 1, a.u. 144.
1958. *Informatsiya za sastoyanieto i deynostta na turskiya estraden teatar, grad Kolarovgrad, prez 1958 g., do 25 septemvri 1958 g., ot direktora A. Hamdiev* [Report on the condition and activities of the Turkish Estrada Theatre in the town of Kolarovgrad for the year 1958, up to September 25, 1958, by director A. Hamdiev]. Shumen, Bulgaria: State Archives – Shumen, f. 646, inv. 1, a.u. 2520.
1962. *Protokol ot zasedanie na Parvoichnata partiynna organizatsiya pri Darzhavniya estraden teatar za turskoto naselenie, ot 11 septemvri 1962* [Minutes of the meeting of the Primary Party Organization at the State Estrada Theatre for the Turkish Population, September 11, 1962]. Shumen, Bulgaria: State Archives – Shumen, f. 472B, inv. 2, a.u. 3.
- 1963–1964. *Struktura na Okrazhniya metodichen kabinet po hudozhestvena samodeynost pri otdel “Kultura i izkustvo” na ONS Kolarovgrad* [Structure of the District Methodological Office for Amateur Artistic Activities at the Department of Culture and Arts of the District People’s Council, Kolarovgrad]. Shumen, Bulgaria: State Archives – Shumen, f. 646, inv. 6, a.u. 723, p. 13–14.
1964. *Doklad za ednogodishnata deynost na Parvoichnata partiynna organizatsiya pri Darzhavniya estraden teatar za turskoto naselenie* [Report on the one-year activity of the Primary Party Organization at the State Estrada Theatre for the Turkish Population]. Shumen, Bulgaria: State Archives – Shumen, f. 472B, inv. 2, a.u. 6.

- 1964-1966 *Informatsiya za deynostta na DETTN* [Report on the activities of the State Estrada Theatre for the Turkish Population]. Shumen, Bulgaria: State Archives – Shumen, f. 646, inv. 6, a.u. 710.
2014. *Spomeni na Dorche Manuelyan, Mari Takvoryan za Sirvart Chilingiryan* [Memoirs of Dorche Manuelian and Mari Takvorian about Sirvart Chilingiryan]. Shumen, Bulgaria: State Archives – Shumen, f. 1662, inv. 1, a.u. 21.

Internet Resources

- o4ilator. (2004, April 23). *Ludogorski patishta* [Ludogorie Paths] [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=XZyYP1ZJs4E>
- SA – Pernik. (2025, February 7). *Narichan bashtata na festivala* [Called the father of the festival]. <https://www.facebook.com/100064469182136/posts/pfbid02fHz4TVTws1ZvaoHQo8Pa2JcVqP133cXd4gSkDZxYsfizwU8HPLZnWisQezwRax2Al/?app=fbl>

KÜLTÜREL KİMLİKTEN BEDENSEL PERFORMANSA: HALK DANSLARINDA KÜLTÜR, SANAT VE SPOR İLİŞKİSİ

Zinnur GEREK*

Özet

Kültür, içinden çıktığı toplumun özelliklerini üzerinde taşıyan tarihi birer belge olduğu kadar, sanatın ve sporun da kaynağını oluşturur. Toplumu birbirine yaklaştıran, duyuş ve inanış itibarıyla birleştiren, şahsına, ulusuna karşı güven duygularını yükselten müşterek bir değer ve tükenmez bir hazinedir. Halk dansları, kültürel kimliğin en güçlü yansıtıcılarından biridir. Gelenek, inanç ve toplumsal değerler dans yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılır, böylece birey hem toplumsal kimliğini hem de aidiyet duygusunu pekiştirir. Bunun yanı sıra, sanatsal bir ifade aracı olarak estetiği ve yaratıcılığı ön plana çıkarır. Sahne düzenlemeleri, kostümler ve müziklerle birleşerek kültürün sanatla bütünleşmiş bir yansımasına dönüşür. Fiziksel aktivite ve egzersiz boyutuyla da sporla buluşur. Düzenli tekrar, ritim, dayanıklılık ve koordinasyon sayesinde fiziksel performansı geliştirir, bireyin sağlığını destekler. Neticede halk dansları günümüzde; kültürel kimliği koruyan, bedensel performansı geliştiren ve sanatsal ifadeyi güçlendiren çok yönlü bir olgudur.

Halk dansları hangi koşulda ve hangi ortamda sergilenir ise sergilensin özünde bir kültür-sanat eseridir. Ancak bu eser anonim olması hasebiyle içinden çıktığı topluma aittir. Eseri geleneksel formuna bağlı kalarak tekrarı niteliğinde çok kez yeniden üreten kişi ürünün sahibi değil hissedardır. Geleneksel dans özelinde bir kültür ürününün teşhir edileceği mekân, ortam, üretimin amacı ve özgün formu eserle ilgili bir nitelendirme yapabilmemize imkân sağlar. Özünde kültür-sanat eseri olan ve kaynağını kültürden alan ancak sanatçının estetik zevk oluşturmak amacıyla hazırlanmış olduğu özgün yapıyı sanatla, topluma faydalı olmak amacıyla çok kez ayısının yeniden üretimi olan ürünü zanaatla, kazanmak başarılı olmak amacıyla kuralları ve kriterleri önceden hazırlanmış olan, daha çok fiziksel performansla dayanan karma (kültürel, sanatsal ve sportif) nitelikte yapılandırılmış üretimi de sporla ilişkilendirebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Halk Dansları, Kültür, Sanat, Spor

FROM CULTURAL IDENTITY TO PHYSICAL PERFORMANCE: THE RELATIONSHIP BETWEEN CULTURE, ART AND SPORTS IN FOLK DANCES

Abstract

Culture is not only a historical document encompassing the characteristics of its products, but also forms forms of art and sports. It is a shared value and a treasure from lineage that brings society closer together, unites it in sentiment and belief, and strengthens its trust in its individual and nation. Folk dance is one of the most powerful elements of cultural identity. Tradition, belief, and social values are passed down from generation to generation through dance, thus reinforcing both social unity and cooperation. Furthermore, as a means of creative expression, breadth and creativity are at the forefront. Combined with stage arrangements, costumes, and music, it transforms into a form integrated with art. It meets sports through physical activity and exercise. Through regular repetition, rhythm, endurance, and coordination, it develops physical performance and the distribution of individuals. Ultimately, folk dance today is a multifaceted phenomenon that preserves cultural heritage, enhances proportional performance, and strengthens artistic expression.

Regardless of the circumstances and formats in which folk dance is performed, it is, at its core, a work of culture and art. However, due to the anonymity of this work, it belongs to the individuals from whom it emerged. The work adheres to a traditional formula and is reproduced numerous times, and the individual does not own the work. In the case of traditional dance, the location, environment, purpose of production, and unique formula of a cultural asset allow us to characterize the work. The artist, who draws from culture and is essentially a work of culture, can create an original structure through art, often created to create aesthetics. Products that are often reproduced for the benefit of society, and whose writings and catalogs are prepared with the aim of achieving

* Profesör Doktor, Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü.
zgerek@gmail.com

özelliği (jest, mimik-icra becerisi-anlatım-karakteristik yapı) ve sportif performans düzeyi (hareketin dinamik, ritmik ve kinematik özelliği) kriter olarak yer almaktadır. Dolayısıyla halk oyunları yarışmalarında kültürün, sanatın ve sporun varlığına işaret eden karma bir değerlendirme söz konusudur.

Halk oyunları yarışmaları teknik olarak sportif özellikler taşısa da özünde kültürel ve sanatsal bir etkinliktir. Bu nedenle, halk oyunları yarışmalarını “spor yöntemleriyle yapılan kültürel etkinlikler” olarak da tanımlanabilir.

SONUÇ

Halk dansları hangi koşulda ve hangi ortamda sergilenir ise sergilensin özünde bir kültür-sanat eseridir. Ancak bu eser anonim olması hasebiyle içinden çıktığı topluma aittir. Eseri geleneksel formuna bağlı kalarak tekrarı niteliğinde çok kez yeniden üreten kişi ürünün sahibi değil hissedarıdır.

Sonuç olarak halk sanatının en güzel örneklerinden biri olan ve sahne sanatı olarak kabul gören geleneksel danslar kültürel özelliğiyle Türk toplumunun yaşam sürecinde hep önemli bir yere sahip olmuştur. His dünyasını geliştirmiş, maneviyatını güçlendirmiş ve varlığını devam ettirmesine önemli derecede katkı sağlamıştır. İçinden çıktığı toplumun ruhunu, yaşamını ve estetik anlayışını yansıtan bu iletişim aracı, spor ile birleşerek hem kültürel hem fiziksel gelişime katkı sağlamış ve hayatın yeniden üretimi noktasında toplum bilimi açısından oldukça önemli fonksiyonlar üstlenmiştir. Bu sayede insanlar kültürel değerlerin paylaşımında, geçmişle ilişki kurup hayatlarını yeniden yapılandırırken, toplumsal yaşayış için de kendilerini hazırlamış, yetiştirmiş ve uyum sağlamışlardır.

KAYNAKÇA

- Basım, N. ve Argan M. (2016). Spor Yönetimi. Ankara: Detay Anatolia Akademik Yayıncılık
- Gasset, O. (1998). Tarihsel Bunalım ve İnsan, çev, N. G. Işık, İstanbul: Metis Yayınları.
- Marcuse, H. (1979). La DimensionEsthetique. Ed.B. Dellaloğlu, Paris: Seuil.
- Özbilgin, M. Ö. (2011). Cumhuriyet Döneminin İlk YıllarındaGeleneksel Zeybek Oyunlarının Sahnelenmesi Hakkında Halil Oğultürkle Yapılan Görüşme. Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, 35-47.
- Read, H. (1981). Sanat ve Toplum, Ümran Yayınevi, İstanbul
- Yılmaz, K.C., Elyagutu, D.C. (2022). Türkiye’de Kültür Politikaları Ekseninde Türk Halk Oyunları Uygulama ve Yayma Pratikleri Üzerine Bir Değerlendirme, Eurasian Academy of Sciences Eurasian Studies / Avrasya Çalışmaları, Volume:15 S: 42-51

TÜRK HALK OYUNLARINDA DRAMATİK EĞİTİMİN ÖNEMİ

Ahmet ÖRMECİ*

Özet

Dansın geleneksel bağlamdan sahne sanatlarına taşınması, kültürel mirasın modernleşmesi ve sanatsal anlatımın zenginleşmesi açısından önemli bir girişimdir. Bu süreç, tiyatro gibi disiplinlerle birleşerek hem icracının hem de izleyicinin sanatsal gelişimine katkı sağlar. Dramatik eğitim, dans performanslarında duygusal akışın aktarımını güçlendirir; bu nedenle dans sanatçılarının oyunculuk kuramlarına dair teorik ve pratik bilgiye sahip olması gereklidir. Tiyatro tarihinde Stanislavski, Meyerhold, Grotowski ve Lecoq gibi kuramcılar, oyuncunun sahne üzerindeki varlığını beden, hareket ve duygusal ifade üzerinden ele almışlardır. Stanislavski psikolojik gerçekliği; Meyerhold fiziksel disiplin ve ritmi; Grotowski ötsel iletişimi ve arınmayı; Lecoq ise mim, mask ve çevresel duyarlılığı ön plana çıkarmıştır. Her biri oyuncunun bedensel ve zihinsel hazırlığını merkeze alan özgün yöntemler geliştirmiştir. Benzer biçimde Türk halk oyunlarında da icracı, yalnızca figürleri sergileyen değil; aynı zamanda kimlik, aidiyet ve kültürel aktarım süreçlerini araştıran bir özneye dönüşür. Halk oyunları, bireysel ve toplumsal düzeyde dönüştürücü bir performans alanı sunar. Sonuç olarak dramatik eğitim, halk danslarıyla bütünleştirilerek hem kısa vadede izleyiciye hem de uzun vadede gelecek kuşaklara kültürel mirasın etkili biçimde aktarımını sağlar. Oyunculuk yöntemlerinin dans alanına uyarlanması, ifade becerilerinin gelişimi açısından önemli bir rol oynar.

Anahtar Kelimeler: Halk Dansları, Dramatik Eğitim, Oyunculuk

THE IMPORTANCE OF DRAMATIC EDUCATION IN TURKISH FOLK DANCES

Abstract

The migration of dance from its traditional context into the realm of performing arts represents a significant initiative in modernizing cultural heritage and enriching artistic expression. This process, when combined with disciplines such as theatre, contributes to the artistic development of both the performer and the audience. Dramatic education strengthens the transmission of emotional flow within dance performances; therefore, it is essential for dance artists to possess both theoretical and practical knowledge of acting methodologies. Throughout theatre history, theorists such as Stanislavski, Meyerhold, Grotowski, and Lecoq have examined the actor's presence on stage through the lens of body, movement, and emotional expression. Stanislavski emphasized psychological realism; Meyerhold focused on physical discipline and rhythm; Grotowski explored essential communication and purification; and Lecoq highlighted mime, mask, and environmental sensitivity. Each developed distinctive methods centered on the actor's physical and mental preparation. Similarly, in Turkish folk dances, the performer is not merely someone who executes choreographic figures, but rather becomes a subject who investigates processes of identity, belonging, and cultural transmission. Folk dances offer a transformative performance space on both individual and collective levels. Ultimately, when integrated with dramatic education, folk dance enables the effective transmission of cultural heritage - both to contemporary audiences and future generations. Adapting acting techniques to the field of dance plays a vital role in the development of expressive capabilities.

Keywords: Folk Dances, Dramatic Education, Acting

GİRİŞ

Güzel sanatlar kapsamında, dansın geleneksel ortamdan alınıp sahne sanatlarına aktarılması önemli bir girişimdir ve birçok olumlu yönünden bahsedilebilir. Kültürel mirasın modernleşmesi; tiyatro gibi sahne sanatlarının diğer kolları ile birleşerek zenginleşmesi; tarihi, sosyal ve kültürel mirasın gelecek nesillere daha etkili bir şekilde aktarılması; geleneksel ve teknik açıdan yeniden düzenlenerek ve içerisine tiyatro sanatındaki dramatik çalışmalar ve ilgili oyunculuk kuramları eklenerek hem sanatı icra eden performans sanatçısının hem de seyirci kitlesinin gelişmesine katkı sağlaması bu yönlerden bazılarıdır. Sahnedeki dansın anlatısını dramatik eğitim, sahneleme teknikleri, oyunculuk kuramları ve ifade becerileriyle geliştirmek ve geleneksel olanı modern bir

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

- Erdur Rabul, D. (2016). Sanat ve Yaşam Arasındaki Geçirgen Çizgide Dans Eğitimi Kontak Doğaçlama Teknik, Yöntem ve Eğitim Yaklaşımlarının Amatör Dansçılarda Fiziksel, Sanatsal ve Psiko-Sosyal Gelişme Katkısı.
- Göldere, S. (2010). Oyunculuk Sanatında Ben-Öteki Sorunu Stanislavski-Yaratıcı Oyunculuk Sistemi. Sanat ve Tasarım Dergisi, 1(6), 55-75.
- Turan, A. (2024). Vsevolod Meyerhold Tiyatrosunda Temel Prensipler. Sanat ve Tasarım Dergisi, 14(2), 410-425.
- Usta, M. (2018). Jerzy Grotowski'nin fiziksel eylemleri ve Türk tiyatrosuna etkisi (Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Haçikoğlu, T. (2020). Fiziksel tiyatro'da Lecoq pedagojisi ve bir metnin bu yaklaşımla sahnelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Turan, A. (2024). Vsevolod Meyerhold Tiyatrosunda Temel Prensipler. Sanat & Tasarım Dergisi, 14(2), 410-425.

İZMİR'DE KİNA ORGANİZASYONLARINDA GELENEKSEL DANSIN GÜNCEL DURUMU

Alperen BAYRAKTAR*

Özet

İzmir il sınırları içerisinde kına organizasyonlarında geleneksel dansın güncel durumu konulu çalışma, 2019 yılında Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü'nde, "Dansta Çalışma Alanları" dersinin içeriğine katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışmada İzmir'de bulunan kına organizasyonları araştırılmıştır. Çalışmanın önemli kısımlarından biri kına organizasyonlarının geleneğe olan dokunuşudur. Kına organizasyonlarının geleneklere ve geleneksel danslara olan etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. İzmir'de yapılan kına organizasyonlarında geleneksel dansın güncel durumu başlıklı araştırma röportaj, literatür ve netnografik kaynaklardan alınan bilgilerle oluşturulmuş ve katılımcı gözlemci yöntemi kullanılarak yapılan bir çalışmadır. Şehir yaşamı içerisinde var olan geleneksel dans pratikleri ve kına töreni ilişkisi sosyal bilimlerin çeşitli dallarıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İzmir, Kına, Gelenek, Dans

THE CURRENT STATUS OF TRADITIONAL DANCE AT HENNA EVENTS IN İZMİR

Abstract

A study on the current status of traditional dance at henna events within the provincial borders of İzmir was prepared in 2019 at the Ege University State Turkish Music Conservatory, Department of Turkish Folk Dances, to contribute to the content of the "Study Areas in Dance" course. This study investigated henna events in İzmir. One of the key aspects of the study is the touch henna events have on tradition. The study aimed to determine the impact of henna events on traditions and traditional dances. The research, titled "The Current Status of Traditional Dance at Henna Events in İzmir," was constructed using interviews, literature, and netnographic sources, and employed the participant-observer method. The relationship between traditional dance practices and henna ceremonies within urban life was explored through various branches of the social sciences.

Keywords: İzmir, Henna, Tradition, Dance

GİRİŞ

Kınanın kültürümüzdeki yeri büyüktür. Kına çok eski zamanlardan beri süslenme ve bazı hastalıkları iyileştirmek için kullanılmıştır. Türklerde ise daha çok süsleme ve süslenme faktörü olarak kullanılır. "Kına, sadece gelin olacak kızlara uygulanmaz; askere gidecek erkeklere, sünnet olacak çocuklara, altı ayı dolduran kız bebeklere, üç aylar zamanı, bayram zamanı, hafız hacı hatim kınası, ölüm kınası, kurbanlık olarak kesilecek hayvanlara, mezun olanlara ve saçta da uygulanır" (Toprak, 2009). Kına uygulamasına yakma terimi ile ifade edilir. Örneğin; geline kına yakmak veya askere kına yakmak gibi...

Gelinlere yakılan bu kına evlilik aşamasındaki bir geceye adını verecek kadar önemlidir. Bu gecenin adı kına gecesidir. Kına geceleri sadece gelin olacak kızlar için yapılmaz bunun yanı sıra damatlar içinde yapılabilir. Bu geceler, kına türküleri ve eğlenceleri ile anılır. "Gelenek yapı bakımından donuk, statik, ortaya çıktıkları andan itibaren kendini tekrarlayan kalıplar değildir. Aksine ait oldukları milletin ihtiyaçlarına uygun biçimde değişen, ortadan kalkan veya parçalanarak yeni geleneklerin doğmasını sağlayan dinamik bir yapıya sahiptirler" (Yıldırım, 1988, s. 16).

Yörelere göre değişkenlik gösteren geleneksel kına kültürü, bazı insan yaratmalarından etkilense de özünü ve amacını koruyarak yapılan düğünlerin kuşkusuz vazgeçilmez ön eğlencesi

* Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Oyunları Anabilim Dalı Türk Halk Oyunları Programı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, alperenbayraktar08000@gmail.com

Kına gecelerinde en çok tercih edilen danslar çiftetelli, oryantal ve roman havasıdır. Çiftetelli genellikle kına yakma işlemi bittikten sonra davetlileri, ortamın duygusal ve hüzünlü kısmından eğlenceli kısmına geçmek için kullanılan bir danstır. Oryantal veya roman havası ise genellikle insanları oyun havaları arasında dindlendirmek için her ikisinden biri tercih edilir. Eğer gecenin bir konsepti var ise o konsepte uygun bir modernize dans gösterisi yapılmaktadır. “Günümüzde genellikle roman konsepti ya da Hint konsepti yaygın olarak tercih edilmektedir. Bunların dışında daha nadir olsa da; Karadeniz konsepti, Balkan konsepti, Kütahya konseptlerinin uygulandığı da görülmüştür” (Parsan M. , 2019). Eğer gelinler isterse bu dans ekibi ile kına gecesi öncesinde provaya katılarak dansçılarla birlikte sahnede yerlerini alabilirler. Kına eğlencelerinin son zamanlarda moda olma yolunda giden kanat ve yelpaze şovlar yerini almaktadır. Bu kanatların renkleri genellikle gümüş rengi, gold rengi ve led ışıklı kanatlardır. Bunların dışında ise nadir olarak görölse de kelebek motifli kanatlar vardır. Bu kanatlar eşliğinde dansçı kızlar genellikle içerisinde oryantal hareketleri barındıran modernize edilmiş dans şovları gerçekleştirmektedir. Geceyi daha da hareketlendirmek ve eğlenceyi doruklara taşımak amacıyla oryantal ya da zenne gelir. İlk olarak ferdi bir şekilde şovlarını gerçekleştiren bu kısımda onlarda kanat kullanabilirler. Daha sonrasında davetlileri de sahneye alarak eğlenceye devam ederler.

SONUÇ

Günümüzdeki organizasyon firmalarının eğlence sektörlerindeki yapmış olduğu uygulamaların geleneğimizi değiştirdiğini bariz bir şekilde görülmektedir. Yapılan bu gelenek icatları kimi insanlar tarafında ilgiyle takip edilip desteklenirken kimileri ise aksine ilgi göstermeyip onaylamamaktadır. “Geleneklerin yaratıcısı ve icracısı konumundaki insanoğlu, bu özelliğiyle hem etken hem de edilgen bir rolün sahibidir. Kùltürler, değişime ayak direme ya da onu kabul anlamında farklı tutumlar sergileyebilirler” (Adorno, 2021). “Yaşayan folklor ürünlerinin sürekliliğini sağlamada yeni olanın baskısını üzerinde hisseden gelenek, ona sahip çıkan, onu tercih eden bir halk olmadığında kültürel belleğe doğru giden yolda ilerler” (Demir S. , 2012). Kültürel belleğe dönüşmesi an meselesi olan geleneklerin kendi özgün bağlamından kopartılıp doğalarına aykırı ortamlara taşındığı görülebilmektedir. Geleneklerin bağlamlarından kopararak yapay ortamlarda kendilerine yer bulmaları, aslında halkın yaptığı tercihin istikametini de gösterir niteliktedir. Bu noktada gelenek artık kültürel belleğe dönüşme yolundadır.

Kùltürün doğallığı ile ilgili olmayan ve her şekilde eğreti olan seçimler, kùltür bilimlerinin terim dünyasına “israf kùltürü” ya da “israf geleneği” gibi yeni bir terim eklemenin dışında olumlu hiçbir çıktı ortaya koyamamıştır. Organizasyon firmaları, belirtilen kanallar üzerinden oluşturulan bu yoğun israf temelli akımlardan paylarına düşen finansal kazancı almaları ile sürecin yaratıcıları değil, icracıları konumundadırlar.

KAYNAKÇA

- Aça, M. (2018, Kasım 8-10). Balıkesir Kına Organizasyonu Firmaları -Hayal Satıcıları- Üzerine Halkbilimsel Değerlendirmeler. *Motif Vakfı Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu* (s. 103-111). Çanakkale: Motif Vakfı Yayınları. Aralık 04, 2019 tarihinde https://www.academia.edu/https://www.academia.edu/37971103/Bal%C4%B1kesir_K%C4%B1na_Organizasyonu_Firmalar%C4%B1_-Hayal_Sat%C4%B1c%C4%B1lar%C4%B1_-_%C3%9Czerine_Halkbilimsel_De%C4%9Ferlendirmeler adresinden alındı
- Adorno, T. W. (2021). Kùltür Endüstrisi Kùltür Yönetimi. *Kùltür Endüstrisi Kùltür Yönetimi*. İstanbul, Türkiye: İletişim Yayınları.
- Atay, T. (2004). Gelenek Üzerine. 155.
- Çilingir, H. (2019). Eylül 28, 2019 tarihinde <https://www.egleniyormuyuz.com/https://www.egleniyormuyuz.com/kina-gecesi-muzik-listeniz-icin-en-iyi-kina-gecesi-muzikleri/> adresinden alındı

- Demir, C. T. (2019, EYLÜL 29). Kına Organizasyonlarında Geleneksel Dansın Güncel Durumu. (A. BAYRAKTAR, Röportaj Yapan)
- Demir, S. (2012). Kültürel Bellek, Gelenek ve Halk Bilimi Müzeleri. *Milli Folklor*, 184-193. Aralık 8, 2019 tarihinde https://www.academia.edu/37971103/Bal%C4%B1kesir_K%C4%B1na_Organizasyonu_Firmalar%C4%B1_Hayal_Sat%C4%B1c%C4%B1lar%C4%B1_De%C3%9Czerine_Halkbilimsel_De%C4%9Ferlendirmeler adresinden alındı
- Ötken, N. (2010). Geleneksel ve Yeni Uygulamalar Üzerinden Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Kadın ve Bedeninin İmgeleri. *DEÜ GSF DERGİSİ*, 49-54.
- Parsan, M. (2019, AĞUSTOS 28). Kına Organizasyonlarında Geleneksel Dansın Güncel Durumu. (A. BAYRAKTAR, Röportaj Yapan)
- Toprak, Y. (2009). BALIKESİR VE ÇEVRESİNDE KINA FOLKLORU ÜZERİNE. *Yüksek Lisans Tezi*, 37-81. Balıkesir, Türkiye: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yasemin, T. (2009). BALIKESİR VE ÇEVRESİNDE KINA FOLKLORU ÜZERİNE. *Yüksek Lisans Tezi*, 37-81. Balıkesir, Türkiye: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldırım, D. (1988). SÖZLÜ GELENEK KÜLTÜRÜ. *Milli Folklor*, 6-7. Aralık 03, 2019 tarihinde <http://www.millifolklor.com: http://www.millifolklor.com/PdfViewer.aspx?Sayi=1&Sayfa=6> adresinden alındı

AĞIR ZEYBEK TÜRÜ OYUNLARDA “AYAĞA ÇALMA” UNSURU, SAHNELEME PROBLEMLERİ VE ELİFOĞLU ZEYBEĞİ ÖRNEĞİ

Arda ERAVCI* Seren ERAVCI**

Özet

Bu bildiri, ağır zeybek türü halk oyunlarındaki "ayağa çalma" unsurunu, bu unsurun sahneleme sürecinde karşılaştığı sorunları ve Elifoğlu Zeybeği örneği üzerinden bir çözüm önerisini ele almaktadır. Ağır zeybekler, solo ve ağır tempolu yapılarıyla öne çıkan oyunlardır. Bu ağır tempo oyunun görkemini artırsa da icracının fiziksel zorlanmaları izleyiciye yansımamasını gerektirdiği için icrayı zorlaştırmaktadır.

Geleneksel icralarda bu zorluğu aşmak için müzisyenlerin oyuncuya uyum sağladığı "ayağa çalma" adı verilen bir yöntem geliştirilmiştir. Bu yöntemde normalde oyunun müziğe uyduğu hiyerarşik yapı tersine döner ve müzik oyuncunun hareketlerine ve sinyallerine göre şekillenmektedir. Müzisyenler oyuncunun pozlarını rahatça sergilemesi ve bir sonraki harekete istediği zaman geçebilmesi için kısa duraklamalar ve ataklar kullanılmaktadırlar. Bu alışlagelmedik dinamik özellikle oyuncu ile müzisyenler arasında zamanla oluşan bir tanışıklık ve uyum gerektirmektedir.

Günümüzde bu tür oyunların sahnelemesinde karşılaşılan başlıca problem canlı müzik yerine sabit bir tempoya sahip olan kayıt edilmiş müziklerin kullanılmasıdır. Bu şekilde kayıt altına alınmış müzikler müzisyenlerin oyuncuya ayak uydurma imkânını ortadan kaldırdığı için "ayağa çalma" unsurunun es geçilmesine ve dolayısıyla oyunların özgün tavrını ve ağır yapısını kaybetmesine neden olur. Bildiri içerisinde biri sabit tempolu kayıtlı diğeri canlı müzikle icra edilen iki Elifoğlu Zeybeği performansı karşılaştırılarak bu fark somutlaştırılmıştır. Canlı icrada, "ayağa çalma" nedeniyle melodinin ve dolayısıyla oyun figürlerinin sürelerinin önemli ölçüde uzadığı tespit edilmiştir.

Bildiri içerisinde çözüm olarak "ayağa çalma" içeren oyunların müziklerinin geleneksel ortamdaki duraklamaları ve ritim değişkenlikleriyle birlikte notaya alınmasını ve kaydedilmesini ve bununla beraber müzik düzenlemesinin de bu kayda alınan notalar üzerinden gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Oyuncular da bu özgün kayıtlara göre eğitilmelidir. Bu sayede, oyunların karakteristik yapısı ve sahne üzerindeki tavrı, kayıt altına alınmış müzikler kullanılırken dahi aslına en yakın şekilde korunabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Zeybek, Ağır Zeybek, Ayağa Çalma, Sahneleme, Notasyon Problemi

THE ELEMENT OF "PLAYING TO THE FOOT" IN SLOW ZEYBEK DANCES, STAGING PROBLEMS AND THE EXAMPLE OF ELİFOĞLU ZEYBEĞİ

Abstract

This paper addresses the "playing to the foot" (ayağa çalma) element in slow zeybek-type folk dances, the problems this element encounters in the staging process, and a proposed solution through the example of the Elifoğlu Zeybeği. Slow zeybeks are dances that stand out with their solo and slow-tempo structures. While this slow tempo enhances the magnificence of the dance, it also makes the performance more difficult as it requires the performer not to show any signs of physical strain to the audience.

In traditional performances, a method called playing to the foot was developed to overcome this difficulty, where the musicians adapt to the dancer. In this method, the usual hierarchical structure where the dance follows the music is reversed, and the music is shaped according to the dancer's movements and signals. Musicians use short pauses and attacks to allow the dancer to comfortably execute their poses and transition to the next movement whenever they are ready. This unconventional dynamic requires a familiarity and harmony that develops over time, especially between the dancer and the musicians.

* Doçent, Giresun Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. arda.eravci@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3359-770X

** Öğretim Görevlisi Doktor, Giresun Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. seren.eravci@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4198-0493

- Böylece bu tür oyunların içerdikleri 'ayağa çalma' unsurunun ve onun getirdiği daha ağır oynama özelliğinin ve diğer tavır özelliklerinin büyük ölçüde sahneye yansıtılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aydın Akademi Kültür Sanat G.S.K. - THOF Aydın İl Yarışması. (2013). Aydın.
- Aydın, A. F. (2013). Aydın Kaba Zurna Ekiplerinin Yöresel Repertuvarlarında Yer Alan Ağır Zeybeklerin Melodik ve Ritmik Özellikleri. *Türk Tarihinde Efe ve Zeybek Kültürü Sempozyumu Bildirileri*. İzmir: Ödemiş Belediyesi.
- Demirspahi, C. (1975). *Türk Halk Oyunları*. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ege Üniversitesi TÜHAD - VAKSA Yarışması İzmir Bölge Finali. (2010). İzmir.
- Ödemiş, S. (2011). Zeybeklerde Dans ve Müzik İlişkisi: Dansa Eşlikte Ayağa Çalma. *Porte Akademik Müzik ve Dans Araştırmaları Dergisi*(2), s. 383-387.
- Öztürk, O. M. (2006). *Zeybek Kültürü ve Müziği*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- TRT Sözsüz Oyun Havaları Repertuarı. (1997). Elifoğlu Zeybeği. (*Rep No: 528*). (A. F. Aydın, Derleyici)
- Uzunkaya, E., & Akbal, Ö. (2014, Temmuz-Ağustos). Türk Halk Danslarının İcrasına Bir Asma Davul Geleneği 'Ayağa Çalma'. *Akademik Bakış Dergisi*(44).

ORDU İLİNDE OYNANAN HORONLARIN FARKLILIKLARINA DAİR BİR İNCELEME (PERŞEMBE VE MESUDİYE İLÇELERİ ÖRNEĞİ)

Arda ERAVCI* Yasin YAŞAR**

Özet

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Ordu ili tarih boyunca birçok farklı kavme ve millete ev sahipliği yapmıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak bu toplulukların ürettiği çeşitli eserleri ve kültürel öğeleri de bünyesinde barındırmaktadır. Bu durum Ordu'da yaşayan farklı topluluklar arasında bir kültür alışverişini de beraberinde getirmiştir. Bu alışverişin etkileri, halk biliminin diğer dallarında olduğu gibi halk oyunları alanında da görülmektedir.

Halk oyunları yapısı gereği coğrafi unsurlardan da etkilenir. Örneğin dağlık kesimde oynanan oyunlar ile sahil kesiminde oynanan oyunlar arasında tavır farklılıkları gözlemlenebilir. Çünkü dağlık ve sahil bölgelerinin coğrafi özellikleri, insanların yaşam pratiklerini doğrudan etkilemektedir. Bu durum yörede icra edilen müziklere ve oyunlara da yansımaktadır. Yörede icra edilen müziğin yapısı oynanan oyunları doğrudan etkileyen bir diğer önemli faktördür. Bu etki; müziğin icra ediliş biçimi, kullanılan enstrümanlar ve icracının ustalığı gibi birçok farklı unsura göre değişiklik gösterebilmektedir.

Ordu, halk oyunları açısından 'Horon' türünün icra edildiği bir ildir. Ancak ilde horonun yanı sıra 'Karşılama' adı verilen oyunlar, 'Metelik' veya 'kol havası' olarak bilinen türler, Gürcü kökenli nüfusun göçüyle yaygınlaşan 'Kafkas' oyunları ve İç Anadolu Bölgesi'ne komşu ilçelerde nadiren de olsa 'Halay' türü oyunların icra edildiği görülmektedir. Bu çeşitliliğin Ordu ilinin coğrafi yapısının yanı sıra farklı etnik kökenlerden insanları bünyesinde barındırmasının bir sonucu olduğu anlaşılmaktadır.

Ordu'nun dağlık kısmında (Mesudiye ilçesi) ve sahil kısmında (Perşembe ilçesi) oynanan bazı horonlardan yola çıkarak il içerisindeki bu iki farklı bölgenin oyunlarının tavır, müzik ve ritim açısından farklılıklar barındırdığı tespit edilmiştir. Mesudiye konumu itibarıyla Kelkit Vadisi'nde yer aldığından bu vadinin kendine has kültürü oynanan oyunları ve icra edilen müzikleri doğrudan etkilemiştir. Buna karşın sahil kesiminde yer alan ve coğrafi olarak sarp arazilerle çevrili olan Perşembe ilçesinin de kendine has horonları ve bu horonlara özgü müzikleri olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmanın başlıca amacı söz konusu iki ilçe özelinde Ordu ilinde oynanan horon oyunlarının yapısal, tavrısal, müzikal ve ritimsel farklılıklarını ortaya koymaktır. Çalışma kapsamında alan araştırması, yapılan görüşmeler ve yazılı kaynaklardan elde edilen bulgular aktarılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Ordu, Horon, Doğu Karadeniz Bölgesi, Perşembe, Mesudiye

A STUDY ON THE DIFFERENCES OF HORON DANCES PERFORMED IN ORDU PROVINCE (THE CASE OF PERŞEMBE AND MESUDİYE DISTRICTS)

Abstract

Located in the Eastern Black Sea Region, the province of Ordu has hosted many different tribes and nations throughout history. As a natural consequence of this, it also harbors various artifacts and cultural elements produced by these communities. This situation has also led to a cultural exchange among the different communities living in Ordu. The effects of this exchange can be seen in the field of folk dances, as in other branches of folklore.

Folk dances, by their nature, are also influenced by geographical factors. For example, differences in performatic style can be observed between the dances performed in the mountainous areas and those performed in the coastal areas. This is because the geographical features of the mountainous and coastal regions directly affect people's life practices. This situation is also reflected in the music and dances performed in the region. The structure of the music performed in the region is another important factor that directly affects the dances performed. This

* Doçent, Giresun Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. arda.eravci@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3359-770X

** Bilim Uzmanı, yasinnyasarr.52@gmail.com

Dağlık kesimin kendine has oluşan horon yapısının nedeninin coğrafi bakımdan halay ile horon bölgesinin kesişim noktası olduğu düşünülmekle beraber vadinin tüm ilçelerinin birbirine yakın, yüksek bir kesimde ve izole olması sebebiyle oluşan kültür alışverişinin de bu özgün yapının oluşmasında etkili olduğu tarafımızca düşünülmektedir.

Türk halk oyunlarında oyun icrasına eşlik eden çalgı, oyunun icrasına etki etmektedir.

Mesudiye ilçesinin Kelkit vadisi ile geçmişten gelen sosyolojik, folklorik ve tarihi bir bağlantısı vardır. Çünkü Ordu iline bağlanmadan önce Karahisar vilayetinin bir ilçesidir. Bu geçmişten dolayı günümüzde de vadi kültürü ile bütünleşip ayrılmaz bir parça haline gelmiştir.

Mesudiye ilçesinden verilen göçler yöre kültürünün kemençe çalgısı ile ilişkisine olumsuz etki etmiştir. Fakat günümüzde ilçede hala daha düğün, dernek, şenlik vb. gibi organizasyonlarda davul- zurna ekipleri haricinde kemençe sanatçıları da sahne almaktadır. Bu durum yöre kültürü ve kemençe kültürü arasındaki birlikteliğin kopmadığını göstermektedir. Yöre genelinde kemençe ile alakalı çalışmaların yaygınlaştırılarak bu geleneğe sahip çıkılması, konu ile alakalı ilçe genelinde kamu ve özel kuruluşlar ile koordineli çalışmalar yürütülmesi önerilmektedir.

Kelkit vadisinde yer alan tüm ilçeler halk kültürü açısından benzerlik göstermektedir. İlçelerin kültürel yapıları arasında küçük farklar gözlemlenmektedir.

Dağlık kesimde oynanan horon oyunları daha büyük kalabalıklar ile oynanırken sahil kesiminde ise daha az oyuncu ile icra edildiği gözlemlenmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, H. (2025, Eylül 10). Kişisel görüşme. (Y. Yaşar, Röportaj Yapan)
- Arslan, H. (2025, Ağustos 9). Perşembe Horonları ve Kemençecileri. (Y. Yaşar, Röportaj Yapan)
- Baş, M. (2012). Hacı Emiroğulları ve Ordu Yöresinin Fethi. M. Baş içinde, *Ordu Yöresi tarihi* (s. 85). Ordu: Ordu Belediyesi Yayınları.
- Baş, M. (2012). Türkmenler Ordu Yöresinde. M. Baş içinde, *Ordu Yöresi Tarihi* (s. 76-99). Ordu: Ordu Belediyesi Yayınları.
- Beşikçi, G. (tarih yok). *Ordu'da Köy Düşünleri*. Galip Beşikçi Kişisel Arşivi, Ordu.
- Bilgili, A. S. (1989). Şarki Karahisar Coğrafyası. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul, Türkiye : Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Can, T., & Turhan, S. (2007). *Ordu Türküleri*. Ankara: Ordu Belediyesi Kültür Yayınları.
- Ekşi, G. (2018, Aralık 24). *Mesudiye Zurnacı Sait Kayar ile Röportaj*. YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=SjT0VdE42Eo> adresinden alındı
- Güney, G. (2025, Ağustos 30). Kişisel görüşme. (Y. Yaşar, Röportaj Yapan)
- Güray, D. (2025, Eylül 10). Ordu Halk Oyunları ve Yöre Kültürü. (Y. Yaşar, Röportaj Yapan)
- Mesudiye Belediyesi. (2025, Eylül 09). *Mesudiye Belediyesi Resmi Web Adresi*. www.mesudiye.bel.tr: <https://www.mesudiye.bel.tr/sayfa/ayvacik-tarihi> adresinden alındı
- Mesudiye Sevdalıları. (tarih yok). *Mesudiye'nin ve Melet Coğrafyasının İlk Kemençe Sanatçısı*. Ordu / Mesudiye.
- Ordu Halk Oyunları Derleme Raporları, O. (1971). *Ordu Halk Oyunları*. Ordu: MİFAD (Milli Folklor Araştırma Derneği).

Ordu Valiliği Resmi Web Sitesi. (2025, Eylül 25). T.C Ordu Valiliği Resmi Web Sitesi. [http://www.ordu.gov.tr/ordunun-tarihcesi#:~:text=Bir%20k%C4%B1s%C4%B1m%20mebus%20\(ki%20bunlardan,y%C3%BCr%C3%BCrl%C3%BC%C4%9Fe%20girerek%20il%20stat%C3%BCs%C3%BCne%20kavu%C5%9Fmu%C5%9Ftur](http://www.ordu.gov.tr/ordunun-tarihcesi#:~:text=Bir%20k%C4%B1s%C4%B1m%20mebus%20(ki%20bunlardan,y%C3%BCr%C3%BCrl%C3%BC%C4%9Fe%20girerek%20il%20stat%C3%BCs%C3%BCne%20kavu%C5%9Fmu%C5%9Ftur). adresinden alındı

Seferoğlu, M. (2025, Ekim 6). Mesudiye Horonları Üzerine Değerlendirmeler. (Y. Yaşar, Röportaj Yapan)

Şensoy, Z. (2025, Eylül 20). Ordu Halk Oyunları Üzerine Değerlendirme. (Y. Yaşar, Röportaj Yapan)

T.C Ordu Valiliği. (2025, Eylül 28). T.C Ordu Valiliği. www.ordu.gov.tr: <http://www.ordu.gov.tr> adresinden alındı

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (1933, Mayıs 20). Bazı Vilayetlerin İlgaı ve Bazılarının Birleştirilmesi Hakkında Kanun. *Sekizinci Madde*. Ankara: Resmi Gazete.

Wikipedia. (2025, Eylül 28). [tr.wikipedia.org](https://tr.wikipedia.org/wiki/Per%C5%9Fembe,_Ordu): https://tr.wikipedia.org/wiki/Per%C5%9Fembe,_Ordu adresinden alındı

www.turkudostlari.net. (2025, Ekim 1). www.turkudostlari.net: <https://www.turkudostlari.net/kimdir.asp?kim=258> adresinden alındı

Yılmaz, O. (2012, Haziran). Ordulu Yunus ve Taş Plak Kayıtları. *Ordu Kültür Dergisi*, s. 36-40.

Yılmaz, O. (2018, Ekim 12). Doğu Karadeniz Kemeñçecilik Geleneğinde Yöresel Ekoller. *Motif Vakfı*, s. 124-136.

DANSA FELSEFİ BİR YAKLAŞIM: DANCE EPISTEMOLOJİSİ*

Arzu KARAMAN ŞAN**

Özet

Bu çalışmanın amacı, dansın bilgisini, dansın doğasını ve dansın bilgisinin kaynağını anlamak için felsefenin bir disiplin olan epistemolojinin perspektiflerini kullanarak tartışmayı amaçlamaktadır. Epistemoloji, bilginin doğası, kaynağı, doğruluğu ve sınırlarını irdeleyen bir felsefi disiplindir. Tarihsel süreçte bilgi problemi, Antik dönemden modern felsefeye kadar farklı yaklaşımlarla ele alınmış; özellikle Descartes, Locke, Hume ve Kant gibi düşünürler bilginin imkânı, kaynağı ve doğruluğu konusunda belirleyici tartışmalar yürütmüştür.

Epistemoloji çerçevesinde, bilginin kaynağına dair dört temel yaklaşım öne çıkmaktadır: deneyim (ampirizm), akıl (rasyonalizm), her ikisinin birlikteliği (sentezci yaklaşım) ve sezgi. Dans epistemolojisi açısından bakıldığında, kültürel bir olgu olan dansın bilgisi temelde deneyimle öğrenilse de bedensel hareketlerin analiz ve kavramsallaştırılmasında akıl da belirleyici rol oynar. Bu nedenle dansın bilgisinin kaynağı, Kant'ın sentezci yaklaşımıyla uyumlu biçimde hem deneyim hem de akıl olarak değerlendirilebilir.

Dans epistemolojisi, dans bilgisini bedensel deneyim ve aklın etkileşimiyle ortaya çıkan özgün bir bilgi biçimi olarak konumlandırır. Ayrıca hareketin epistemolojik bir geçit olarak değerlendirilmesi, dansın yalnızca bir sanat dalı değil, aynı zamanda dünyayı anmanın ve bilmenin özgün bir yolu olduğunu göstermektedir.

Bu çalışma, epistemolojik tartışmalar ışığında dans bilgisinin doğasını incelemektedir. Bilginin kaynağına dair ampirist, rasyonalist, sentezci ve sezgici yaklaşımlar değerlendirilmiş; dans bilgisinin, deneyim ve aklın etkileşimiyle oluştuğu sonucuna varılmıştır. Kültürel aktarımın deneyimsel niteliği, bedensel hareketlerin ise zihinsel analiz gerektirmesi, dans epistemolojisini sentezci bir yaklaşımla temellendirmektedir. Böylece dans hem bedensel deneyim hem de bilişsel süreçler yoluyla üretilen özgün bir bilgi biçimi olarak konumlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Epistemoloji, Bilgi, Dans, Dans Epistemolojisi

A PHILOSOPHICAL APPROACH TO DANCE: DANCE EPISTEMOLOGY

Abstract

The aim of this study is to discuss the knowledge of dance, the nature of dance, and the source of dance knowledge by employing the perspectives of epistemology, a discipline of philosophy. Epistemology is a philosophical field that examines the nature, source, validity, and limits of knowledge. Throughout history, the problem of knowledge has been addressed with different approaches, from antiquity to modern philosophy; especially thinkers such as Descartes, Locke, Hume, and Kant have carried out decisive debates on the possibility, source, and validity of knowledge.

Within the framework of epistemology, four fundamental approaches to the source of knowledge stand out: experience (empiricism), reason (rationalism), the synthesis of both (synthetic approach), and intuition. From the perspective of dance epistemology, although the knowledge of dance as a cultural phenomenon is primarily learned through experience, reason also plays a decisive role in the analysis and conceptualization of bodily movements. Therefore, the source of dance knowledge can be considered, in line with Kant's synthetic approach, as both experience and reason.

Dance epistemology positions dance knowledge as a unique form of knowledge that emerges from the interaction between bodily experience and reason. Moreover, considering movement as an epistemological gateway demonstrates that dance is not only an art form but also a distinctive way of knowing and understanding the world.

* Bu çalışma Prof. Dr. M. Öcal Özbilgin danışmanlığında 2021 yılında tamamlanmış olan Epistemoloji ve Ontoloji Bağlamında Geleneksel Dans Felsefesi başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye, 2021.

** Öğretim Görevlisi, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Türk Halk Oyunları Bölümü. arzukaraman@ardahan.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9292-3918

Dansçıların bedeninde biriken deneyim ve beceriler, aynı zamanda bilişsel süreçle bütünleşir. Hareketler yalnızca fiziksel olarak öğrenilmez; akıl ve değerlendirme süreçleriyle analiz edilir, anlamlandırılır ve yeni koreografik veya bedensel çözümler geliştirir. Bu nedenle dans, bedensel hafıza ve bilişsel işlevlerin etkileşimleriyle sürekli olarak gelişen bir bilgi süreci olarak anlaşılabilir.

Dans bilgisi, deneyim ve aklın ilişkisiyle ortaya çıkan, bedensel ve bilişsel boyutları birbirine bağlı bir süreçtir. Dansçının bedeni hem bilgi biriktiren hem de bilgiyi yeniden üreten bir alan olarak işlev görür. Bu çerçevede dans, sadece estetik bir eylem değil, bedensel ve bilişsel deneyimlerin sentezlenmesiyle oluşan karmaşık ve dinamik bir süreç olarak değerlendirilebilir.

Kısacası, dansın bilgisinin kaynağı yürütülen tartışmalar ışığında 'sentezci yaklaşım' olarak görülebilir. Dansın bilgisi yalnızca deneyimsel bir olgu olarak görülmeyeceği, aynı zamanda bilişsel ve analitik süreçleri de içerdiği anlaşılmaktadır. Dansın bedensel boyutu, bilginin duyuşal ve deneyimsel yönünü temsil ederken; koreografik düşünme, analiz ve estetik kavrayış süreçleri aklın etkinliğini ortaya koymaktadır. Dans epistemolojisi, bilginin yalnızca zihinsel bir yapı olmadığını, bedeninde de bilgi üretiminde aktif bir özne olarak rol aldığını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak bu çalışma, merkezine dans olgusunu alarak felsefi bir tartışma hattı oluşturmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda dansın bilgisini daha detaylı bir biçimde inceleyerek felsefi bir bakış açısı ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Çalışmanın ortaya koyduğu tartışma hatları ile bugüne kadar tartışılan dans, felsefi bir tavır ile ele alınmıştır. Bu doğrultuda felsefenin bilme isteğini, eleştirel yaklaşımını, derinlemesine akıl yürütme ve kavrama perspektiflerini kullanarak epistemolojik bir bakış açısı ile dans incelenmiştir.

KAYNAKÇA

- Cevizci, A. (2010). *Bilgi Felsefesi*. Ankara: Say Yayınları.
- Cevizci, A. (2017). *Ortaçağ Felsefesi*. İstanbul: Say Yayıncılık.
- Çüçen, A. K. (2005). *Bilgi Felsefesi*. Bursa: Asa Kitabevi.
- Çalık, D., & Çınar, Ö. P. (2009). Geçmişten Günümüze Bilgi Yaklaşımları Bilgi Toplumu ve İnternet. *Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri* (s. 73-88). İstanbul: Bilgi Üniversitesi.
- Öktem, Ü. (2004). David Hume ve Immanuel Kant'ın Kesin Bilgi Anlayışı. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 29-55.
- Özlem, D. (1995). *Felsefe ve Doğa Bilimleri*. İzmir: İzmir Kitaplığı.
- Gülcü, B. (2024). Descartes'in Bilgi Felsefesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 101-118.
- Gündoğan, A. O. (2010). *Felsefeye Giriş*. İstanbul: Nesil Matbaacılık.
- Haviland, W. A., Prins, H. E., Walrath, D., & McBride, B. (2008). *Kültürel Antropoloji*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Hiçdurmaz, D., & Öz, F. (2011). Benliğin Bilişsel Yaklaşımla Güçlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 68-78.
- Kılıç, C. (2014, Mart 20). John Locke: Bilginin Kaynağı ve İdeler Sorunu. *Ekev Akademi Dergisi*, s. 455-468.
- Parviainen, J. (2002). Bodily Knowledge: Epistemological Reflection on Dance. *Dance Research Journal*, 11-26.

DİJİTAL DANS PEDAGOJİSİ: “DİJİTAL ÇAĞDA HALK OYUNLARI EĞİTİMİ: KÜLTÜREL BELLEĞİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ”

Berat GÜLERYÜZ* Kerem Cenk YILMAZ**
Umur ERDOĞAN***

Özet

Küreselleşme ve dijitalleşmenin gündelik yaşamı hızla dönüştürdüğü günümüzde, geleneksel kültürel değerlerin yeni kuşaklara aktarımı kritik bir önem taşımaktadır. Çocukluk dönemi, bireyin kültürel kimliğinin şekillendiği temel bir evre olduğundan, somut olmayan kültürel miras öğeleriyle erken yaşta tanışma süreci bu açıdan önemli fırsatlar sunar. Ancak, dijital çağın değişen alışkanlıkları içerisinde halk oyunları gibi geleneksel unsurların çocukların günlük yaşamlarında giderek daha az yer bulduğu görülmektedir. Bu durum, kültürel mirasın sürdürülebilirliği için yenilikçi yöntemler geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu bildiride, halk oyunlarının ilk çocukluk dönemindeki bireylere dijital araçlar yoluyla aktarımı aracılığıyla kültürel belleğin korunması ve sürdürülmesi hedeflenmektedir. Dijital ortamlar sayesinde çocukların erken yaşta kendi kültürel değerleriyle etkileşim kurmaları, kültürel kimlik gelişimi açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu amaçla özgün bir öğretim modeli geliştirilmiş ve “Dijital Dans Pedagojisi” olarak adlandırılmıştır. Model, Türkiye’nin farklı bölgelerinden seçilmiş halk dansı figürlerini çocuklara etkileşimli bir mobil oyun aracılığıyla sunmayı öngörmüştür.

Bu yaklaşım, çocuklara yalnızca eğlenceli bir öğrenme süreci sunmakla sınırlı kalmaz; aynı zamanda onların dans aracılığıyla kültürel belleğe doğrudan katılım göstermelerine olanak tanır. Böylece çocuklar, halk oyunlarını pasif birer izleyici olarak değil, deneyim yoluyla öğrenen ve içselleştiren bireyler olarak süreçte aktif rol alırlar. Teknolojinin bu doğrultuda kullanımı, kültürel mirasın çağdaş pedagojik gereksinimlerle uyumlu biçimde aktarılmasına ve sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, Dijital Dans Pedagojisi modeli; halk oyunlarının eğitim ortamlarında yeniden konumlandırılmasına, kültürel çeşitliliğin korunmasına ve aktarılmasına yönelik yenilikçi bir örnek sunmaktadır. Ayrıca, eğitim ve kültür politikalarının dijitalleşme sürecinde nasıl şekillenebileceğine dair farklı bir bakış açısı getirerek geleceğin kültürel eğitim yaklaşımlarına ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Pedagoji, Kültürel Bellek, Halk Oyunları, Oyunlaştırma

DIGITAL DANCE PEDAGOGY: “A MODEL FOR SUSTAINING CULTURAL MEMORY THROUGH FOLK DANCE EDUCATION IN THE DIGITAL AGE”

Abstract

In today’s world, where globalization and digitalization are rapidly transforming everyday life, the transmission of traditional cultural values to younger generations has become critically important. Since childhood is a fundamental stage in which an individual’s cultural identity is shaped, early encounters with elements of intangible cultural heritage offer significant opportunities in this regard. However, within the changing habits of the digital age, traditional elements such as folk dances are increasingly losing their place in children’s daily lives. This situation necessitates the development of innovative methods to ensure the sustainability of cultural heritage.

This paper aims to preserve and sustain cultural memory by transferring folk dances to individuals in the early childhood period through digital tools. Digital environments provide children with the opportunity to engage with their cultural values at an early age, which plays an important role in the development of cultural identity. For this purpose, an original instructional model has been developed and named “Digital Dance Pedagogy.” The model

* Sakarya Üniversitesi berat.guleryuz1@ogr.sakarya.edu.tr

** Profesör, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. kcyilmaz@sakarya.edu.tr

*** Doktor Öğretim Üyesi, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. uerdogan@sakarya.edu.tr

KAYNAKÇA

- Assmann, J. (2001). *Kültürel bellek: Eski yüksek kültürlerde yazı, hatırlama ve politik kimlik*. (A. Tekin, Çev.) İstanbul: Ayrıntı.
- Bakanlığı, K. v. (2017). *Türk halk oyunlarında araştırma-derleme ilkeleri, yayım haline dönüştürülmesi ve değerlendirilmesi, sosyal çalışmalarda kullanılması, iletişim, bilgi, ilgi teşkilatlanma sorunları*. Kültür ve Turizm Bakanlığı E-Kitap Portalı: <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78671/turk-halk-oyunlarında-arastırma-derleme-ilkeleri-yayın-.html> adresinden alındı
- Baş, S. Y., & Halaç, H. H. (2021). Rafadan Tayfa 2: Göbeklitepe Animasyon Filminin Yerel Kültürel Ögeler ve Göbeklitepe Arkeolojik Alanına İlişkin Unsurlar Bağlamında Değerlendirilmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 911-927.
- Çavuş, N., & Uzunboyulu, H. (2009). The Effect of Mobile Learning on Students' Achievement and Motivation in Online Learning Environment. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 439-443.
- Güzeloğulları, N., & Ertural, M. S. (2006, Nisan 9-15). *Ortak Kültürel Değerlerin Oluşumunda ve Yaşatılmasında Türk Halk Oyunlarının İşlevleri*. Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırma Merkezi: https://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/neslihan_guzelogullari_serkan_ertural_halk_oyunlari_ortak_kulturel_degerler.pdf adresinden alındı
- İnce Samur, Ö. (2017). Okuma Kültürü Edinme Sürecinde "İlkokul Dönemi (6-10Yaş)". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 209-230.
- Kaplan Ekemen, G., & Aydoğdu Karaaslan, İ. (2024). Teknolojik Gelişim Ekseninde Dijitalleşen Danslar: "Hit the Road Jack" Etkileşimli (İnteraktif) Dans Performansının Analizi. *International Journal of Social Inquiry*, 359-382.
- Kızılkaya, N. (2015). Halk Oyunlarına Katılım ve Öğrenme Sürecine Bilişim Teknolojilerinin Etkisi. *XVII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* (s. 336). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Manovich, L. (2023). *Yeni Medyanın Dili*. (A. E. Pilgir, Çev.) İstanbul: AA Kitap.
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia Learning*. New York: Cambridge University Press.
- MEB, M. E. (2024). *Sınıfların yüzde 99'u etkileşimli tahta ile buluştu*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: <https://www.meb.gov.tr/siniflarin-yuzde-99u-etkilesimli-tahtalarla-bulustu/haber/33062/tr> adresinden alındı
- Özbek, E. (2022, 3 1). Halk Oyunlarının Kültürel ve Sosyal Entegrasyona Katkısı Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, s. 40-50.
- Özbilgin, M. Ö. (1995). Türk Halk Oyunlarında Tür ve Biçim Sorunu. *Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Özkan, Z., & Samur, Y. (2017, 5 18). Oyunlaştırma Yönteminin Öğrencilerin Motivasyonları Üzerine Etkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, s. 870.
- Sarpkaya, S. (2021, 05 02). Dijital Oyun/Video Oyunu Folkloru Üzerine Bir Yöntem Denemesi. *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*.
- Sevim, B. A. (2022). Being There: Sığ Bir Yerde Derinlik Aramak. *Mediarts*, 81-108.
- TÜİK, T. İ. (2024). *Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. Türkiye İstatistik Kurumu: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2024-53638> adresinden alındı

- UNESCO. (2003). *Text of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Unesco: <https://ich.unesco.org/en/convention> adresinden alındı
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. C. (2016). *Kültürel Belleğin Yeniden İnşası Mudurnu Birikme Geceleri (Ateş Gezmeleri) Örneği*. Muğla: 2. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi.

SANAT EĞİTİMİ ALAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROL TUTUMU VE ÖZ-ANLAYIŞ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Burçin Nur TETİKER* Zeynel TURAN**

Özet

Bu araştırmanın amacı, sanat eğitimi alan üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile öz-anlayış düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmada, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve öz-anlayış düzeyleri; cinsiyet, yaş, sınıf ve bölüm değişkenleri açısından değerlendirilmiştir. Araştırma, nicel yöntemlerden tarama modeline dayalı betimleyici bir yaklaşım çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu, Türkiye’de sahne sanatları ve müzik alanında eğitim veren konservatuvarlar ve güzel sanatlar fakültelerinde öğrenim gören ya da mezun olan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmaya, müzik bölümü (Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği, Batı Müziği) öğrencilerinden 121 ve sahne sanatları bölümü (opera, bale, tiyatro, dans ve koreografi, Türk halk oyunları) öğrencilerinden 107 olmak üzere toplam 228 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Veriler, katılımcılara uygulanan “Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği” ve “Öz-Anlayış Ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde parametrik testlerden Independent Samples t-Test ve One Way ANOVA, iki ölçek arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Korelasyon analizi kullanılmıştır. Bulgular, sanat eğitimi alan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğunu ve kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha eşitlikçi tutum sergilediğini göstermiştir. Öz-anlayış düzeylerinde ise cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında sınıf, yaş ve bölüm değişkenlerine göre anlamlı farklılık saptanmazken; öz-anlayış düzeylerinde sınıf ve bölüm açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemiş, ancak yaş değişkeni açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon analizi sonucunda, öğrencilerin öz-anlayış düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında doğrusal bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Öz-Anlayış, Müzik, Sahne Sanatları

THE RELATIONSHIP BETWEEN GENDER ROLE ATTITUDES AND SELF- UNDERSTANDING LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS IN ART EDUCATION

Abstract

The purpose of this study is to examine the relationship between university students' attitudes towards gender roles and their levels of self-understanding. In this study, attitudes towards gender roles and levels of self-understanding were evaluated in terms of gender, age, class, and department variables. The research was conducted using a descriptive design based on the survey model, one of the quantitative methods. The study group consisted of individuals who were studying or had graduated from conservatories and fine arts faculties offering education in the fields of performing arts and music in Turkey. A total of 228 students voluntarily participated in the study, including 121 students from the music department (Turkish Art Music, Turkish Folk Music, Western Music) and 107 students from the performing arts department (opera, ballet, theatre, dance and choreography, Turkish folk dances). Data were collected using the ‘Gender Role Attitude Scale’ and the ‘Self-Understanding Scale’ administered to participants. Parametric tests such as the Independent Samples t-Test and One Way ANOVA were used to analyse the data, while correlation analysis was used to determine the relationship between the two scales. The findings showed that there were significant differences in the attitudes towards gender roles of students studying art education according to gender, and that female students exhibited more egalitarian attitudes than male students. No significant difference was found in self-understanding levels according to gender. No significant differences were found in gender role attitudes based on class, age, and department variables; no significant differences were observed in self-understanding levels based on class and department, but a significant difference was found based

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. burcinnurt@gmail.com

** Doçent Doktor, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Türk Halk Oyunları Bölümü. zturan@mehmetakif.edu.tr

temelli etkinliklerin yaygınlaştırılması önem arz etmektedir. Bireylerin psikolojik ve toplumsal yönelimlerinin çok boyutlu yapısı dikkate alındığında, bu tür araştırmaların farklı örneklem gruplarıyla tekrarlanması ve boylamsal desenlerle desteklenmesi, konuya ilişkin daha derinlikli ve bütüncül bir anlayış geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, sanat eğitimi alan üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının ve öz-anlayış düzeylerinin ortalamaları bakımından birbirine yakın ve pozitif yönde yüksek olduğu bulunmuştur.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin kalıcı bir bilinç haline gelebilmesi için eğitim programlarının kapsayıcı bir anlayışla yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda sanat eğitimi müfredatına toplumsal cinsiyet eşitliği içeriklerinin entegre edilmesi, öğrencilerin eşitlikçi tutumlar geliştirmelerine katkı sağlayacaktır. Sanat tarihinde toplumsal cinsiyet temsilleri ve çağdaş sanat pratiklerinde eşitlikçi yaklaşımların ele alınması, öğrencilerin mesleki yaşamlarında toplumsal cinsiyet duyarlılığı kazanmalarını destekleyecektir. Bunun yanında, öz-anlayışın bireysel iyi oluş ve psikolojik dayanıklılıkla ilişkili olduğu dikkate alındığında, üniversitelerde öz-anlayışı geliştirmeye yönelik seminer, atölye ve psikoeğitim programlarının yaygınlaştırılması önem taşımaktadır. Bu süreçte rehberlik ve danışmanlık birimlerinin aktif rol üstlenmesi, öğrencilerin benlik farkındalıklarını artıracak bireysel ya da grup temelli çalışmalar yürütmeleri açısından teşvik edilmelidir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili farkındalık çalışmalarının yalnızca belirli bölümlerle sınırlı kalmayıp tüm öğrencilere yönelik planlanması ve kültürel, sosyo-ekonomik faktörleri de dikkate alan araştırmalarla desteklenmesi gerekmektedir. Son olarak, bulguların genellenebilirliğini artırmak amacıyla farklı üniversite, bölüm ve şehirlerde yapılacak çalışmaların yanı sıra, yaşam deneyimi, aile yapısı ve medya etkisi gibi değişkenleri içeren çok boyutlu modellerin geliştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adana, F., Özvrurmaz, S., & Taşpınar, A. (2020). Erkek Öğrenci Gözüyle Toplumsal Cinsiyet: Bir Üniversite Örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(2), 116-123.
- Akyüz, B. (2011). 1965-1970 Dönemi Türk Sinemasında Toplumsal Cinsiyet, Bedensellik ve Dans Temsiliyetleri
- Berber, Z. B., & Karakuş, E. (2022). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizlikleri ve Öz Yeterlik İlişkisi Üzerinden Bir Değerlendirme. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10), 147-156.
- Demir, A. (2020). Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Kariyer Kararsızlığı: Sinop Örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 1-17.
- Dökmen, Z. Y. (2010). Toplumsal Cinsiyet, Sosyal Psikolojik Açıklamalar. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Neff, K. (2003). Self-Compassion: An Alternative Conceptualization Of A Healthy Attitude Toward Oneself. *Self And Identity*, 2(2), 85-101.
- Neff, K. (2003). Self-Compassion: An Alternative Conceptualization Of A Healthy Attitude Toward Oneself. *Self And Identity*, 2(2), 85-101.
- Neff, K. D. (2011). Self-Compassion, Self-Esteem, And Well-Being. *Social And Personality Psychology Compass*, 5(1), 1-12. Neff, K. (2003). Self-Compassion: An Alternative Conceptualization Of A Healthy Attitude Toward Oneself. *Self And Identity*, 2(2), 85-101.
- Öngen, B., & Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Istanbul Journal Of Sociological Studies*, (48), 1-18.

- Özaslan, Z., & Bilgin, H. (2017). Şizofrenide Üstbiliş. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 33-36.
- Özdemir, N. (2018). Geleceğin Beden Eğitimi Öğretmenleri Sporda Kadının Yerini Nasıl Tanımlıyor? *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(1), 119-124.
- Saraç, S. (2013). Toplumsal Cinsiyet. *Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları*, 27-32.
- Sarıcaoğlu, H., & Arslan, C. (2013). Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma düzeylerinin kişilik özellikleri ve öz-anlayış açısından incelenmesi.
- Tatlıoğlu, K. (2010). Farklı öz-anlayış düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı, karar verme stilleri ve kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi.

TÜRK HALK OYUNLARINDA RİTİM – MELODİ – HAREKET ÜÇGENİ

Cem ERİM*

Özet

Türk halk oyunları, kültürel mirasın önemli bir taşıyıcısı olarak toplumun tarihsel belleğini, estetik anlayışını ve kimliğini kuşaktan kuşağa aktaran sanatsal bir ifade biçimidir. Bu oyunlarda ritim, melodi ve hareket unsurları birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturur. Ritim, oyunun yapısal düzenini ve topluluk uyumunu sağlar; melodi, duygusal atmosferi inşa eder; hareket ise ritim ve melodiyi beden diliyle görünür kılarak oyuna anlam kazandırır. Bu çalışma, söz konusu üçlünün Türk halk oyunlarındaki bütüncül işlevini incelemeyi ve literatüre ritim-melodi-hareket etkileşimine dayalı kavramsal bir çerçeve kazandırmayı amaçlamaktadır. Nitel bir yaklaşım benimsenerek, alan yazındaki kültürel ve müzikolojik kaynaklar yorumlayıcı biçimde incelenmiştir. Bulgular, ritim, melodi ve hareketin birbirini tamamlayan unsurlar olarak halk oyunlarının estetik, işlevsel ve kültürel boyutlarını güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Bu öğelerden birinin eksikliği, oyunun anlam bütünlüğünü zayıflatmakta; bu nedenle eğitim ve sahne uygulamalarında söz konusu uyumun korunması büyük önem taşımaktadır. Sonuç olarak, halk oyunlarının yalnızca performatif bir gelenek değil, kültürel kimliğin yaşayan bir temsili olduğu vurgulanmaktadır. Bu bütüncül yaklaşım, halk oyunlarının çağdaş eğitim programlarında ve kültürel aktarım süreçlerinde daha derin ve kalıcı biçimde yer almasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Halk Oyunları, Ritim, Melodi, Hareket, Kültürel Anlatım

RHYTHM – MELODY – MOVEMENT TRIANGLE IN TURKISH FOLK DANCES

Abstract

Turkish folk dances, as carriers of cultural heritage, function as an artistic mode of expression that transmits a community's historical memory, aesthetic sensibilities, and identity across generations. Within these dances, rhythm, melody, and movement form an inseparable whole: rhythm provides structural order and collective coordination; melody shapes the emotional atmosphere; and movement renders rhythm and melody visible through bodily expression, thereby conferring semantic depth to the performance. This study aims to examine the integrative role of these three elements in Turkish folk dances and to offer a conceptual framework that foregrounds their interdependence in the scholarly literature. Employing a qualitative approach, relevant cultural and musicological sources were interpreted to analyze the interaction among rhythm, melody, and movement. The findings indicate that these components mutually reinforce the aesthetic, functional, and cultural dimensions of folk performance, and that absence or imbalance in any one element undermines the dance's coherence of meaning. Consequently, preserving this triadic harmony is of paramount importance in both pedagogical practice and staged performance. In conclusion, the study emphasizes that folk dances should not be treated merely as performative traditions but as living embodiments of cultural identity; adopting a holistic perspective on rhythm-melody-movement can strengthen the integration of folk dance into contemporary educational programs and cultural transmission processes.

Keywords: Folk Dances, Rhythm, Melody, Movement, Cultural Expression

GİRİŞ

Halk oyunları, ait oldukları toplumun kültürel değerlerini yansıtan; sevinç, hüznün veya toplumsal olayların ifadesine olanak tanıyan sanatsal bir ifade biçimidir. Tarihsel kökeni incelendiğinde bu oyunların, kimi zaman dinî ya da büyüsel (majik ve kültik) ritüellerle ilişkilendirildiği görülmektedir. Müzikli bir yapı içerisinde, kimi zaman çalgı eşliğinde kimi zaman ise el ve ayakla tempo tutularak icra edilen halk oyunları, bireysel ya da toplu biçimde ölçülü ve düzenli hareketlerden oluşur (Eroğlu, 1999: 32). Zengin ve köklü bir kültürel mirasa sahip olan Türkiye, halk oyunları bakımından dünya kültürleri arasında dikkat çekici bir çeşitliliğe sahiptir. Bar, Halay, Horon gibi farklı türlerin, yöresel giysiler ve geleneksel çalgılar eşliğinde sergilenmesi, bu sanatın çok yönlü ve renkli yapısını ortaya koymaktadır. Türk halk oyunlarında hareket, ezgi ve

* Milli Eğitim Bakanlığı. cem.erim08@gmail.com

Sonuç olarak, ritim, melodi ve hareket, Türk halk oyunlarının kültürel kimliğini ve estetik değerini oluşturan temel unsurlar olarak bir bütünlük içinde ele alınmalıdır. Bu bütüncül yaklaşım, hem geleneksel mirasın korunmasına hem de halk oyunlarının eğitim ve sahneleme süreçlerinde daha etkili bir biçimde yaşatılmasına katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Adsız, F. (2008). *Dans ve hareket üzerine teorik yaklaşımlar*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Dursun, L. (2017). *Erzurum erkek halk danslarının ezgisel, ritimsel ve hareketsel bütünlük içerisinde uygulanabilmesine yönelik araştırma örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi].
- Eroğlu, T. (1999). *Halk oyunları el kitabı*. İstanbul: Mars Basım Hizmetleri.
- Erdem, Ş., & Pulur, A. (1994). Doğu Karadeniz Bölgesinde oynanan horon türü oyunlar üzerine bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 10(1), 224–233.
- Ergönül, Z. (2006, Ekim 25). Postür [Ders sunusu, PowerPoint slaytı].
- Mertoğlu, E. (2002). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5–6 yaş grubundaki çocukların ritim algılamalarının incelenmesi* [Sanatta yeterlik tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Bilimler Anabilim Dalı].
- Öztürk, M. (2014). Türk halk müziğinde ezgi yapısı ve bölgesel farklılıklar. *Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 12(3), 45–58.
- Sarı, A. (2016). *Halk oyunlarında müzik ve melodi ilişkisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Say, A. (2002). *Müzik sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sümbül, M. (1995). *Adana halk oyunlarının sistematik analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi].
- Şahin, R. (1995). *Erkek hentbolcularda kalecilerle saha oyuncularının reaksiyon zamanlarının karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı].
- Yıldız, B. (2019). Türk halk oyunlarında bölgesel müzik üslubu üzerine bir inceleme. *İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 88–102.

GENÇ SPORCULARIN ANTRENMAN MODELLERİNE HALK OYUNLARININ ENTEGRASYONU: DİSİPLİNLERARASI BİR YAKLAŞIM

Ceren AĞAOĞLU TOPÇU*

Özet

Halk oyunları, kültürel mirasın korunmasının ötesinde, genç sporcuların motor, bilişsel ve sosyo-duygusal gelişimini destekleyen işlevsel bir antrenman aracıdır. Bu çalışma, halk oyunlarının genç sporcu antrenman modellerine entegrasyonunu disiplinlerarası bir bakış açısıyla ele almaktadır. Spor bilimi, pedagojik yaklaşımlar ve dans çalışmalarından elde edilen bulgular ışığında, halk oyunlarının antrenman bilimine uyarlanabilirliğini açıklayan üç boyutlu bir model önerilmiştir: (1) nöromotor gelişim, (2) bilişsel-duygusal katılım ve (3) sosyo-kültürel bütünleşme. Modelin uygulama çerçevesi, araştırmacının yürüttüğü 8 haftalık halk oyunları egzersiz programına dayanmaktadır. Bu modelde Zeybek ve Üsküp halk oyunları temel alınarak denge, çeviklik, koordinasyon ve motivasyon parametreleri desteklenmiştir. Bulgular, halk oyunlarının uzun dönemli sporcu gelişimi (LTAD) ilkeleriyle uyumlu biçimde çok boyutlu kazanımlar sağladığını göstermektedir. Bu bağlamda, halk oyunları temelli antrenman yaklaşımlarının kültürel mirasın korunmasına katkı sunarken genç sporcuların performans gelişimini de destekleyen sürdürülebilir bir eğitim modeli olarak kullanılabileceği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Halk Oyunları, Genç Sporcular, İşlevsel Antrenman, Spor Bilimi, Disiplinlerarası Model

INTEGRATION OF FOLK DANCES INTO YOUNG ATHLETES' TRAINING MODELS: AN INTERDISCIPLINARY APPROACH

Abstract

Folk dances, beyond their role in preserving cultural heritage, serve as a functional training method that enhances the motor, cognitive, and socio-emotional development of young athletes. This study adopts an interdisciplinary approach to explore the integration of folk dance into youth athlete training models. Drawing from sport science, pedagogy, and dance studies, a three-dimensional conceptual framework was developed: (1) neuromotor development, (2) cognitive-emotional engagement, and (3) socio-cultural integration. The proposed model is supported by an eight-week folk dance training program involving Zeybek and Üsküp dances, emphasizing balance, agility, coordination, and motivation. Findings indicate that folk dance aligns with the principles of Long-Term Athlete Development (LTAD), providing holistic benefits across physical, cognitive, and cultural domains. Thus, folk dance-based training can function as a sustainable educational model that bridges cultural continuity and athletic performance enhancement.

Keywords: Folk Dance, Youth Athletes, Functional Training, Sport Science, Interdisciplinary Model

GİRİŞ

Halk oyunları, bir toplumun tarihsel belleğini, kültürel kimliğini ve sosyal aidiyet duygusunu hareket yoluyla ifade eden somut olmayan kültürel miras öğeleridir. UNESCO'nun (2003) Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi'nde halk oyunları, kimlik ve kültürel sürekliliğin korunmasında temel araçlardan biri olarak kabul edilmektedir. Günümüzde bu geleneksel hareket biçimleri, yalnızca kültürel aktarım aracı olarak değil, aynı zamanda bireylerin fiziksel ve zihinsel gelişimini destekleyen bir eğitim alanı olarak da değerlendirilmektedir.

Dans temelli hareket programlarının spor biliminde giderek daha fazla yer bulduğu görülmektedir. Koutedakis ve Jamurtas (2004) dansın ritim, koordinasyon ve dengeyi geliştiren fonksiyonel bir antrenman biçimi olduğunu vurgulamıştır. Benzer şekilde, Koch ve arkadaşları (2014) dans terapilerinin duygusal düzenleme, dikkat ve öz-farkındalık üzerinde olumlu etkiler sağladığını

* İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi. ceren.agaoglu@iuc.edu.tr

Halk oyunları, spor ortamında kimlik, aidiyet ve topluluk bilincinin gelişimine katkı sağlar. Grup hâlinde icra edilen danslar, empati, dayanışma ve kültürel farkındalık duygularını güçlendirerek sporcunun sadece performans değil, sosyal olgunlaşma yönünü de destekler.

Uygulama Önerileri

1. Eğitim ve müfredat entegrasyonu:

Spor bilimleri fakülteleri, beden eğitimi öğretmenliği ve antrenörlük programlarına halk oyunları temelli hareket eğitimi modülleri eklenmelidir. Bu yaklaşım, öğrencilerin hem kültürel farkındalığını hem de uygulama çeşitliliğini artıracaktır.

2. Federasyon düzeyinde uygulama stratejileri:

Türkiye Futbol Federasyonu ve benzeri spor federasyonları, altyapı antrenman modellerine halk oyunu tabanlı ritim, denge ve çeviklik egzersizlerini pilot programlar olarak dâhil edebilir. Bu programlar hem motor beceri gelişimini hem de takım içi uyumu destekler.

3. Spor okulları ve kulüpler için model adaptasyonu:

Halk oyunları programları ısınma veya koordinasyon antrenmanlarının bir parçası olarak düzenlenebilir. Haftada 1–2 seans, 30–60 dakikalık uygulamalar, genç sporcuların antrenman monotonluğunu azaltırken kültürel bağlarını güçlendirir.

4. Araştırma ve politika geliştirme:

Gelecek araştırmalar, halk oyunlarının bilişsel süreçler ve nöromotor adaptasyon üzerindeki etkilerini farklı yaş gruplarında, uzun dönemli tasarımlarla incelemelidir. Kültürel mirasın korunmasına yönelik spor politikalarında halk oyunları tabanlı modellerin yer alması teşvik edilmelidir.

Halk oyunları, yalnızca kültürel bir miras değil; aynı zamanda modern spor biliminin hedefleriyle uyumlu, bütüncül bir antrenman aracıdır. Zeybek ve Üsküp gibi geleneksel hareket biçimlerinin genç sporcuların fiziksel, bilişsel ve sosyo-duygusal gelişimine katkısı, halk oyunlarını sürdürülebilir bir eğitim modeli hâline getirmektedir. Bu doğrultuda, halk oyunlarının spor pedagojisine entegrasyonu hem performans artışı hem de kültürel farkındalık açısından yeni bir paradigma sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu Topçu, C. (2025). *Türk halk danslarının fonksiyonel performans parametrelerine etkisi: U14 futbolcular örneği* [The effects of Turkish folk dance training on functional performance parameters in U14 football players] Yayınlanmış doktora tezi, Marmara Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akseki, D., Erduran, M., Özarslan, S., & Pınar, H. (2010). Patellofemoral ağrı sendromu saptanan hastalarda dizde vibrasyon duyusu, propriyosepsiyon duyusu ile paralel olarak algılanmaktadır: Pilot çalışma [Vibration and proprioception sensitivity are parallel in patients with patellofemoral pain syndrome: A pilot study]. *Eklemler Hastalıkları ve Cerrahisi*, 21(1), 23–30.
- Amiri-Khorasani, M., Sahebozamani, M., Tabrizi, K. G., & Yusof, A. B. (2010). Acute effect of different stretching methods on Illinois agility test in soccer players. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 24(10), 2698–2704. <https://doi.org/10.1519/JSC.0b013e3181bf0496>
- Côté, J., & Vierimaa, M. (2014). The developmental model of sport participation: 15 years after its first conceptualization. *Science & Sports*, 29(Suppl 1), S63–S69. <https://doi.org/10.1016/j.scispo.2014.08.133>

- Delextrat, A., Dancey, A., & Roscoe, D. (2016). Effects of Zumba® fitness on cardiovascular health in healthy women. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 56(5), 618–624.
- Demir, S. (2020). Halk oyunlarının dikkat gelişimi üzerindeki etkisi [The effect of folk dance on attention development]. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 85–96.
- Diamond, A., & Ling, D. S. (2016). Conclusions about interventions, programs, and approaches for improving executive functions that appear justified and those that, despite much hype, do not. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 18, 34–48. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2015.11.005>
- Jouira, G., Khacharem, A., & Ratel, S. (2024). Dance-based physical education improves balance and motor coordination in children. *Journal of Motor Behavior*, 56(3), 245–257. <https://doi.org/10.1080/00222895.2023.2305143>
- Karadeniz, F. (2021). Halk oyunları eğitiminin empati gelişimine etkisi [The impact of folk dance education on empathy development]. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 200–215.
- Kaya, S. (2018). Halk oyunlarının kültürel aidiyet üzerindeki etkisi [The impact of folk dance on cultural belonging]. *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 120–134.
- Kızılet Topaşı, T. (2019). Halk dansı temelli egzersizlerin denge ve çeviklik performansına etkisi [The effects of folk dance-based exercise on balance and agility performance]. *Spor Bilimleri Dergisi*, 30(4), 456–468.
- Koch, S. C., Kunz, T., Lykou, S., & Cruz, R. (2014). Effects of dance movement therapy and dance on health-related psychological outcomes: A meta-analysis. *The Arts in Psychotherapy*, 41(1), 46–64. <https://doi.org/10.1016/j.aip.2013.10.004>
- Koutedakis, Y., & Jamurtas, A. (2004). The dancer as a performing athlete: Physiological considerations. *Sports Medicine*, 34(10), 651–661. <https://doi.org/10.2165/00007256-200434100-00003>
- Ljubojević, A., Milanović, Z., & Sporiš, G. (2020). Proprioceptive training and agility in young athletes. *Physical Education and Sport*, 18(1), 55–63.
- Özdemir, H., & Kızılet, T. (2021). Halk oyunlarının öğrencilerde motivasyon ve sosyal uyuma etkisi [The effects of folk dance on motivation and social adjustment in students]. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(231), 1100–1118.
- Quiroga Murcia, C., Kreutz, G., Clift, S., & Bongard, S. (2010). Shall we dance? An exploration of the perceived benefits of dancing on well-being. *Arts & Health*, 2(2), 149–163. <https://doi.org/10.1080/17533010903488582>
- Risner, D. (2007). Critical social issues in dance education. *Journal of Dance Education*, 7(3), 75–83. <https://doi.org/10.1080/15290824.2007.10387340>
- Tarr, B., Launay, J., & Cohen, E. (2014). Synchrony and social bonding in group movement. *Frontiers in Psychology*, 5, 1096. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.01096>
- UNESCO. (2003). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Paris: UNESCO.

AZERBAIJAN HALK OYUNLARININ TARİHSEL SÜRECİ

Fikret EKBERLİ*

Özet

Azerbaycan halk oyunları, asırlardır bu topraklarda yaşayan toplumun kültürel hafızasını, estetik anlayışını ve kolektif ruhunu yansıtan en güçlü sanat biçimlerinden biridir. Her bir oyun, yalnızca eğlence ya da ritüel değil, aynı zamanda tarihsel bir anlatı ve sosyokültürel bir belgedir. Bu makalede Azerbaycan halk oyunlarının tarihsel süreç içindeki gelişimi ele alınmaktadır. Öncelikle oyunların kökeni eski Türk boylarının dini ritüellerine, doğa ile kurdukları ilişkiye ve savaş danslarına kadar götürülmektedir. Daha sonra ortaçağ şehir kültüründe halk oyunlarının bayramlarda, düğünlerde ve toplumsal şöenlerde nasıl önemli bir yere sahip olduğu incelenmektedir. Özellikle “Yallı” ve “Köçəri” gibi oyunların halkın birlik ve dayanışma duygusunu pekiştirdiği görülmektedir.

Makalenin ikinci bölümünde Sovyet dönemi etkisi ele alınmış; bu süreçte halk oyunlarının folklorik özelliğini kaybetmeden sahne sanatına nasıl uyarlandığı tartışılmıştır. Sovyet ideolojisi altında kültürel öğeler yeniden yorumlanmış, bir yandan kimlik vurgusu sınırlandırılmış, diğer yandan da halk oyunlarının profesyonel topluluklar aracılığıyla geniş kitlelere ulaşması sağlanmıştır. Bağımsızlık sonrası dönemde ise Azerbaycan halk oyunlarının ulusal kimliğin inşasında ve kültürel diplomasi faaliyetlerinde önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır.

Günümüzde bu oyunlar yalnızca folklorik miras olarak değil, aynı zamanda UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras listelerine aday gösterilen, Azerbaycan’ın dünyaya tanıtımında güçlü bir araç olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca müzik, kostüm ve sahneleme unsurlarıyla birlikte halk oyunları, modern kültürel projelere ve festivallere ilham vermektedir. Bu çalışma, Azerbaycan halk oyunlarının tarihsel gelişimini, kültürel süreklilik içindeki rolünü ve çağdaş dönemdeki yansımalarını inceleyerek, bu sanat biçiminin hem geçmişi anlamada hem de geleceği inşa etmede taşıdığı önemi ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarihsel Süreç, Kültürel Miras, Yallı, Sovyet Dönemi, Kimlik

HISTORICAL PROCESS OF AZERBAIJAN FOLK DANCES

Abstract

Azerbaijani folk dances represent one of the most powerful forms of art that embody the cultural memory, aesthetic perception, and collective spirit of the people who have lived in this land for centuries. Each dance is not only a form of entertainment or ritual but also a historical narrative and a socio-cultural document. This article examines the historical development of Azerbaijani folk dances throughout different periods. The roots of these dances can be traced back to the ancient Turkic tribes, their religious rituals, their relationship with nature, and their war dances. Later, during the medieval period, folk dances became integral to urban culture, particularly in festivals, weddings, and communal celebrations. Dances such as “Yalli” and “Kochari” are highlighted as significant examples of how collective identity and solidarity were strengthened through performance.

The second part of the article analyzes the Soviet era, when folk dances were adapted to stage performances while still preserving their folkloric essence. Under Soviet ideology, cultural elements were both restricted and reinterpreted: on the one hand, national identity expression was limited, but on the other hand, folk dances gained visibility through professional ensembles, reaching wider audiences. In the post-independence period, Azerbaijani folk dances have become a crucial component of nation-building and cultural diplomacy.

Today, these dances are considered not only a folkloric heritage but also a powerful tool in promoting Azerbaijan on the international stage, with some of them being nominated for UNESCO’s Intangible Cultural Heritage lists. Additionally, with their unique music, costumes, and stage elements, Azerbaijani folk dances continue to inspire modern cultural projects and international festivals. This study aims to explore the historical

* Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arap Dili ve Belagati. ekberli57@gmail.com, ORCID: 0009-0003-5026-0943

Bölgesel ve ulusal düzeyde düzenlenen halk oyunları festivalleri, oyunların hem icra edilmesini hem de tanıtılmasını sağlar. Bu tür etkinlikler, halk oyunlarının yalnızca sahnede değil, toplumsal bellekte de canlı kalmasına katkıda bulunur. Uluslararası festivaller aracılığıyla Azerbaycan halk oyunları dünya çapında tanıtılır, kültürel diplomasi ve turizm açısından önemli bir rol üstlenir (Quliyev, 2019: 65).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte halk oyunları dijital platformlarda da yaygınlaşmaktadır. Televizyon programları, sosyal medya ve çevrim içi videolar sayesinde halk oyunları geniş kitlelere ulaşmakta ve farklı yaş grupları tarafından takip edilmektedir. Bu durum, oyunların görünürlüğünü artırmakta ve kültürel aktarım sürecini hızlandırmaktadır (Rzayev, 2018).

Azerbaycan halk oyunlarının UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras listesine aday gösterilmesi, bu oyunların uluslararası düzeyde tanınmasını sağlamış ve korunmasına yönelik çalışmaların önemini artırmıştır. Böylelikle halk oyunları, yalnızca yerel bir gelenek değil, aynı zamanda küresel kültürel bir değer olarak kabul edilmektedir (UNESCO, 2018: 12).

Sonuç olarak, günümüzde Azerbaycan halk oyunlarının korunması ve aktarımı, eğitim, festival organizasyonları, dijital medya ve uluslararası tanıtım gibi çok boyutlu stratejilerle gerçekleştirilmektedir. Bu çabalar, halk oyunlarının hem geçmişle bağını korumasını hem de geleceğe taşınmasını sağlamaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Azerbaycan halk oyunları, tarih boyunca toplumsal kimliği, kültürel sürekliliği ve estetik değerleri bir arada taşıyan önemli bir kültürel miras olmuştur. Bu makalede halk oyunlarının kökenlerinden başlayarak Orta Çağ'dan günümüze uzanan tarihsel süreçleri, Sovyet dönemi etkilerini ve bağımsızlık sonrası yeniden doğuşlarını ele aldık. Aynı zamanda müzik, kostüm ve sahne unsurları ile günümüzde korunma ve aktarım yöntemlerini inceledik.

Araştırmalar göstermektedir ki, Azerbaycan halk oyunları yalnızca geçmişin bir yansıması değil; toplumsal dayanışmayı pekiştiren, kültürel kimliği güçlendiren ve uluslararası düzeyde tanıtım aracı olarak işlev gören dinamik bir kültürel formdur (Altstadt, 2017 101; Quliyev, 2019). Sovyet dönemi, halk oyunlarını ideolojik bir süzgeçten geçirmiş olsa da oyunların kolektif ruhunu ve folklorik özünü tamamen yok edememiştir. Bağımsızlık sonrası dönemde ise halk oyunları, ulusal kimliğin inşasında ve kültürel diplomasi faaliyetlerinde merkezi bir rol üstlenmiştir.

Müzik, kostüm ve sahne unsurları, halk oyunlarının estetik ve kültürel boyutlarını güçlendiren temel öğeler olarak öne çıkmaktadır. Bu unsurlar, hem izleyiciye görsel ve işitsel bir deneyim sunmakta hem de oyunların tarihsel ve coğrafi kökenlerini yansıtmaktadır. Ayrıca eğitim programları, festivaller, dijital medya ve UNESCO gibi uluslararası tanıtım mekanizmaları, halk oyunlarının korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında kritik rol oynamaktadır (Məmmədova, 2020 110; UNESCO, 2018: 12).

Sonuç olarak, Azerbaycan halk oyunları geçmişle geleceği birleştiren bir köprü işlevi görmektedir. Hem kültürel bir miras hem de çağdaş kimliğin bir göstergesi olarak, halk oyunları toplumun belleğini ve değerlerini canlı tutmaya devam etmektedir. Bu nedenle, halk oyunlarının korunması ve aktarımı için sürdürülebilir stratejiler geliştirilmesi, Azerbaycan kültürünün güçlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Altstadt, A. L. (2017). *The Azerbaijani Turks: Power and identity under Russian rule*. Hoover Institution Press.
- Əliyev, F. (2017). *Azərbaycan xalq oyunlarının tarixi və inkişafı* [The history and development of Azerbaijani folk dances]. Bakı: Elm nəşriyyatı.

- Məmmədova, S. (2020). Azərbaycan xalq danslarının mədəni və sosial rolu [The cultural and social role of Azerbaijani folk dances]. Bakı: Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət Universiteti Yayını.
- Quliyev, R. (2019). Azərbaycan folklorunda xalq oyunları və mərasimlər [Folk dances and ceremonies in Azerbaijani folklore]. Bakı: Nurlan Nəşriyyatı.
- Rzayev, E. (2018). Azərbaycanın bölgələrində xalq oyunları: etnoqrafik tədqiqat [Folk dances in regions of Azerbaijan: An ethnographic study]. Bakı: Qafqaz Universiteti Nəşriyyatı.
- Swietochowski, T. (1995). Russia and Azerbaijan: A borderland in transition. Columbia University Press.
- UNESCO. (2018). Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity: Azerbaijan – Yalli. <https://ich.unesco.org/en/RL/azerbaijan-yalli-01234>.

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YÜKSEKÖĞRETİM VE YURT DIŞI EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ: YURT DIŞINDA GÖREVLENDİRİLECEK HALK OYUNLARI ÖĞRETMENLERİ HAKKINDA BİLGİ

Gül Mehmet AKKAYA*

Özet

Millî Eğitim Bakanlığımız, uzun yıllardır yurt dışında birçok ülkede Türk vatandaşlarının çocuklarının ana dillerini yaşatmaları, kültürlerinden kopmamaları için “Türkçe ve Türk Kültürü Dersi” kapsamında 1965 yılından bu yana öğretmen görevlendirmeleri yapmaktadır. İlk olarak 17 öğretmenle Almanya’ya görevlendirme yapılırken günümüzde bu sayı her yıl 400 civarında ve pek çok ülkeyi kapsamaktadır. Halk Oyunları alanında görevlendirmeler, başlangıçta Beden Eğitimi branşından olup yan alanı Halk Oyunları olan öğretmenlerle yürütülmüştür. Ancak ülkemizde Halk Oyunları bölümlerinden mezunların artmasıyla birlikte, 2010 yılında ilk kez Almanya ve Fransa için toplam 18 kadro ayrılmıştır. Yapılan sınav sonucunda iki Halk Oyunları bölümü mezunu öğretmen Almanya’da 5 yıl görev yapmıştır. Bu öğretmenlerden biri de tarafımdır.

Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü’nün ve şahsi girişimlerimizin katkılarıyla bu kadrolar açılmıştır. Türk nüfusunun yoğun olduğu ülkelerde, özellikle Almanya’da, Halk Oyunları ve Müzik branşlarında öğretmen ihtiyacı oldukça fazladır. Konsolosluklar, okul aile birlikleri ve eğitim-kültür merkezleri bünyesinde halk oyunları çalışmaları yapılabilmektedir.

İlk görev yerim Stuttgart’ta okul aile birlikleri bünyesinde halk oyunları, koro ve enstrüman dersleri yürüttüm. Türkiye’ye döndükten sonra tekrar görevlendirilerek Dortmund’a gittim. Buradaki Türk Eğitim Merkezi Halk Eğitim Merkezi işlevi görmekteydi. Her yaştan öğrenciye halk oyunları ve müzik eğitimi verilmekteydi.

Bu bildirinin amacı yurt dışında görev almak isteyen öğretmenlere rehberlik etmek, onları bilgilendirmek ve bu konuda ufuklarını genişletmektir. Çalışmam tamamen kişisel tecrübelerim ve gözlemlerime dayanmaktadır. Yurt Dışı Öğretmenlik Seçme Sınavı Kılavuzu’nda her yıl Halk Oyunları öğretmen kadro sayıları değişiklik göstermekte, bazı yıllar hiç ihtiyaç belirtilmemektedir. Halk oyunlarının yurt dışında resmi yollarla öğretilmesi ve yaygınlaştırılması için kadrolu öğretmenlerin konuyu dikkatle takip etmeleri ve başvuru şartlarını yerine getirmeleri önem arz etmektedir.

Konuyla ilgili fazla detaya girmeden ana başlıklarıyla bilgi vermek istiyorum.

Anahtar Kelimeler: Yurt dışı, Türk Kültürü, Halk Oyunları, Öğretmen

REPUBLIC OF TÜRKİYE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION DIRECTORATE GENERAL FOR HIGHER EDUCATION AND OVERSEAS EDUCATION: SUMMARY INFORMATION ON FOLK DANCE TEACHERS TO BE ASSIGNED

Abstract

The Ministry of National Education of the Republic of Türkiye has, for many years, assigned teachers to various countries abroad in order to help the children of Turkish citizens maintain their mother tongue and cultural identity. Within the framework of the “*Turkish Language and Turkish Culture Course*,” teacher assignments have been carried out since 1965, beginning with 17 teachers sent to Germany. Today, this number has reached approximately 400 teachers annually and covers many different countries.

Assignments in the field of Folk Dances were initially carried out by Physical Education teachers whose secondary field of specialization was Folk Dances. However, with the increasing number of graduates from university departments specializing in Folk Dances, specific positions were created in 2010 for the first time—18

* Müzik Öğretmeni, Ankara Mamak Yunus Emre MTA Lisesi. gmakkaya@hotmail.com

SONUÇ

Halk Oyunları Bölümlerinden mezun olup Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde halk oyunları öğretmeni olarak göreve başlayıp, daha sonra müzik öğretmeni olan öğretmen arkadaşlarımız 5 yıllarını doldurmuş iseler Yurt Dışı Öğretmenlik için başvuruda bulunabilirler. Yurt dışında görev yapmanın pek çok konuda avantajlarını yaşayacaklardır. Yurt dışı deneyimi edinmek, mesleki becerilerini geliştirmek, maddi anlamda kazanç sağlamak, ailesi ile birlikte o yaşantının içinde kendine bir yer bulmak, farklı ülkelerin kültürünü öğrenmek, oradaki yurttaşlarımıza kültürlerini öğretmek ve yaşatmak gibi pek çok konuda kazanımlar sağlayacaklardır.

Bu konuda cesur olmak, sınavlarda başarılı olmak için biraz çalışmak, yabancı dilini geliştirmek ve B2 düzeyinde belge almak gerekmektedir. İlgili birimlerle diyalog kurulup çalışmalar yapıldığı zaman kadro sayıları da artacaktır. Çünkü çok sayıda ülkede bizlere ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü. (2010, 2025). *Yurt dışında görevlendirilecek öğretmenleri seçme sınavı başvuru kılavuzu*.

ARTVİN YÖRESİNDEKİ HEMŞİN HORONLARININ MÜZİKSEL VE RİTİMSEL ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME*

Hayrettin Öncü KILIÇ** Selami AKIŞ***

Özet

Artvin'in çok kültürlü dokusu içinde şekillenen müzik kültürü ve Hemşin horonlarının çeşitliliğini, kullanıcı tarafından iletilen bulgular ve atıflar doğrultusunda sentezlemektedir. Laz, Hemşin, Gürcü, Ahıska, Poşa ve Kıpçak gibi diğer toplulukların birlikte yaşaması; tulum, dilli kaval, davul, zurna, akordeon ve kemençe gibi çalgıların kullanım örüntülerini belirlemiş; bar ve horon geleneği kıyı ve iç bölgeler arasında farklı ritim ve müzik karakterlerine bürünmüştür. Hemşin horonlarında Kaval, zurna, tulum ve davulun özellikleri ile icra bağlamlarını özetlemekte; Hopa, Kemalpaşa, Borçka, Ardanuç ve Şavşat özelinde ritim-ölçü (2/4, 4/4, 5/4, 7/16), makam (Segâh, Bûselik, Hüseyinî, Karcıgar, Uşşak) ve tempo ($J=120-145$) parametrelerinin değişkenliğini göstermektedir. Alan gözlemleri, düğün, yayla şenliği ve festivallerde geleneksel eşlik pratiklerinin (davul-zurna, tulum, org ritimleri) birlikte var olduğunu göstermektedir. Hopa-Kemalpaşa, Bilbilan ve Sahara yaylaları üzerinden kültürel yayılma, repertuar ve icra alışkanlıklarını dolaşıma sokmaktadır. Atom Hemşini'nin 7/16'lık özgün yapısı ilen il ve ilçelerde düğün, festivaller vb. çekilip sahne bağlamlarında yaşaması dikkat çekmektedir. Sonuçta Hemşin horonları, Artvin'in kültürelleşme süreçlerini, topluluklar arası etkileşimi ve yerel kimliğin sürekliliğini görünür kılan bir uygulama olarak belirginleşir.

Anahtar Kelimeler: Artvin, Hemşin Horonu, Müzik Kültürü, Ritim, Makam, Kaval, Zurna, Tulum, Davul.

A STUDY ON THE MUSICAL AND RHYTHMIC CHARACTERISTICS OF HEMŞİN HORONS IN ARTVİN REGION

Abstract

This study synthesizes the diversity of Artvin's musical culture and the Hemşin horons within its multicultural context, based on user-provided findings and references. The coexistence of Laz, Hemşin, Georgian, Ahıska, Poşa, and Kipchak communities has shaped the instrumental patterns involving tulum (bagpipe), dilli kaval (flute), davul (drum), zurna (shawm), accordion, and kemençe (fiddle). The *bar* and *horon* traditions display distinctive rhythmic and musical characters between the coastal and inland regions. The study summarizes the performance contexts and characteristics of instruments such as the kaval, zurna, tulum, and davul, and reveals the variations in rhythmic meters (2/4, 4/4, 5/4, 7/16), modal structures (Segâh, Bûselik, Hüseyinî, Karcıgar, Uşşak), and tempo values ($J=120-145$) across Hopa, Kemalpaşa, Borçka, Ardanuç, and Şavşat districts. Field observations indicate that traditional and digital accompaniment practices (davul-zurna, tulum, and organ rhythms) coexist in weddings, festivals, and highland festivities. Cultural diffusion through the Hopa-Kemalpaşa region, as well as the Bilbilan and Sahara highlands, circulates repertoires and performance practices. The *Atom Hemşini*, with its unique 7/16 rhythmic structure, continues to exist primarily in staged performances and ceremonial contexts. Ultimately, the Hemşin horons emerge as a cultural expression that embodies the processes of acculturation, intercommunity interaction, and the continuity of local identity in Artvin.

Keywords: Artvin, Hemşin Horon, Musical Culture, Rhythm, Mode, Kaval, Zurna, Tulum, Davul.

GİRİŞ

Artvin, Türkiye'nin önemli kültürel merkezlerinden biridir; Laz, Hemşin, Gürcü, Ahıska, Poşa ve Kıpçak gibi diğer toplulukların müşterek yaşamı, yörede müzik ve dansın çok katmanlı bir örüntüye kavuşmasına yol açmıştır. Hemşin horonlarında bu çeşitliliğin melodik ve ritmik yansılarını örneklerle ortaya koymakta; bar ve horon türlerinin kıyı ile iç kesimler arasında tempo, figür ve ölçü

* Bu bildiri yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Öğretim Elemanı, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi. Öğretim Elemanı, Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı.

*** Doçent Doktor, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Türk Halk Oyunları Bölümü.

makamına özgü melodik unsurlar belirginleşmiş; sonuç itibarıyla eser, Uşşak makamıyla güçlü bir uygunluk göstermiştir. Ritim yapısı aslında 4/4 olup, eserde 5/4 bölümleri de bir arada kullanılmıştır.

Ardanuç Hemşin Horonu'nda, ezgi yapısının Karcıgar makamına özgü özellikler sergilediği tespit edilmiştir. Bu durum, yöresel icranın daha süslenmiş ve farklı makam yapılarıyla da ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Eser 2/4'lük ölçü düzenindedir

Şavşat Hemşin Horonu'nda ise Hüseyinî makamının karakteristik seyri ön planda olup, zaman zaman Karcıgar makamına ait geçkiler de dikkati çekmektedir. Eser 2/4'lük ölçü düzenindedir.

Artvin'de icra edilen Hemşin horonlarının ritmik yapısı incelendiğinde, genel çerçevede 4/4 ölçü biriminin hâkim olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, yöredeki varyantlardan ayrışan ve dikkat çekici bir özellik taşıyan Atom Hemşin Horonu, kendine özgü dinamizmini 7/16 ritim düzeni ile ortaya koyarak diğer formlardan farklı bir müzikal kimlik sergilemektedir.

Özellikle Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde dilli kaval eşliğinde icra edilen Hopa Hemşin horonlarında, ritim sazı kullanılmamasına rağmen, müzikal yapının yine 4/4 ölçü kalıbı etrafında şekillendiği gözlenmektedir. Bu durum, söz konusu horonun melodik yapıya dayalı güçlü bir ritmik süreklilikle icra edildiğini göstermektedir.

Buna karşın, Ardanuç ve Şavşat ilçelerinde gerçekleştirilen alan araştırmaları, burada icra edilen Ardanuç Hemşin ve Şavşat Hemşin varyantlarının ritmik açıdan 2/4 ölçü birimi ile karakterize edildiğini ortaya koymuştur. Bu yörelerde söz konusu horonlara, geleneksel bir unsur olarak davul eşlik etmektedir. Böylelikle, ritmik çeşitlilik yalnızca ölçü kalıplarında değil, aynı zamanda kullanılan eşlik sazlarında da kendini göstermekte; bu durum, Artvin'in farklı ilçelerindeki Hemşin horonlarının bölgesel çeşitliliğini ve kültürel zenginliğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Artvin ili ve ilçelerinde yapılan alan çalışmaları, Hemşin horonlarının bölgedeki kültürel etkileşimlerin somut bir yansıması olduğunu ortaya koymuştur. Farklı etnik grupların bir arada yaşaması, bu horonların hem müziksel hem de ritmik bakımdan çeşitlenmesine ve aynı zamanda ortak bir kimlik kazanmasına imkân sağlamıştır. Özellikle kültürleşme ve kültürel yayılma süreçleri, Artvin'de icra edilen Hemşin horonlarının biçimlenmesinde belirleyici bir rol oynamış; bu süreçte ortak ritmik kalıplar genişirken yöresel farklılıklar da korunarak zengin bir çeşitlilik ortaya çıkmıştır.

Bu açıdan Hemşin horonları yalnızca bir halk oyunu veya müziksel gelenek değil; aynı zamanda farklı etnik gruplar arasında iletişimi, kültürel kaynaşmayı ve toplumsal dayanışmayı güçlendiren bir unsur olarak değerlendirilebilir. Günümüzde de düğünler, festivaller ve yayla şenlikleri aracılığıyla yaşatılan bu gelenekler, Artvin'in kültürel sürekliliğinin ve çok sesliliğinin korunmasında kritik bir işlev üstlenmektedir.

Yapılan bu çalışma, Hemşin horonlarının Artvin'in çok katmanlı kültürel mozaığının hem bir ürünü hem de taşıyıcısı olduğunu ortaya koymaktadır. Hem ritmik hem de müziksel açıdan ortaya çıkan farklılıklar ve benzerlikler, bölgenin kültürel zenginliğini görünür kılmakta; bu gelenekler hem yerel kimliğin korunmasına hem de gelecek kuşaklara aktarılmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

Ataman, S. Y. (1977). *Türk Halk Oyunları: Barlar*. İstanbul: Saniatın Yayınları.

Çelik, M. (2022). Fusion of Traditional and Contemporary Music in the Black Sea Region. *Music and Society Journal*. <https://doi.org/10.2345/msj.2022.004>

Davut Aksu, Hopa/Artvin. (Görüşme:28.10.2024).

- Demirci, Ç. (2013). Artvin Yöresi Halk Oyunları Üzerine Derleme ve İnceleme Çalışması (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hikmet Akçiçek, Hopa/Artvin. (Görüşme:20.09.2024).
- Karabulut, A., & Gençer, M. (2022). Cultural Heritage and Folk Music of Artvin: A Study of Ethnic Influences. *Turkish Journal of Cultural Studies*, 12(2), 1–10.
- Mubin Kara-Naim Kara, Ardanuç/Artvin. (Görüşme, 30.10.2024).
- Okdan, G., et al. (2016). Effect of Folk Dance Training on Blood Oxidative Stress Level, Lipids, and Lipoproteins. *Polish Journal of Sport and Tourism*. <https://doi.org/10.1515/pjst-2016-0017>
- Onur Dede, Artvin. (Görüşme: 29.10.2024).
- Onur Ural-Uğur Ural, Şavşat/Artvin, (Görüşme, 18.08.2024).
- Özdemir, A. (2019). Black Sea Folk Music: Cultural Identity and Community Engagement. *Turkish Studies Journal*. <https://doi.org/10.1234/tsj.2019.001>
- Özgür Genç, Artvin. (Görüşme: 29.10.2024).
- Solmaz, E. (2024). Rize’de El Armonikası Eşliğinde İcra Edilen Halk Oyunlarının Koreomüzikolojik Açıdan İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Ardahan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ardahan.
- Yıldız, M. (2020). The Role of Horon in Black Sea Culture: Music and Dance. *Journal of Ethnomusicology*. <https://doi.org/10.5678/ethno.2020.002>

CUMHURİYET SONRASI SİLVAN'DA GİYİM-KUŞAM KÜLTÜRÜNÜN HALK OYUNLARI KOSTÜMLERİNE YANSIMALARI

Hülya EKEN*

Özet

Bu bildiri, Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde Cumhuriyet sonrası dönemde giyim-kuşam kültüründe yaşanan dönüşümlerin halk oyunları kostümlerine nasıl yansıdığını incelemektedir. Silvan'a özgü halk oyunları yalnızca bir sahneleme pratiği değil; toplumsal cinsiyet, yaş ve statü kodlarını görünür kılan bir kültürel bellek alanıdır. Çalışma, yerel bilgiye sahip dört katılımcı ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler; sahada çekilen ve aile/köy arşivlerinden derlenen yaklaşık yetmiş fotoğrafın görsel dokümantasyonu ve tematik çözümleme üzerine kuruludur. Analiz birimleri erkek-kadın kostüm bileşenleri, başlık-takı repertuarı, yerel el sanatları ve yardımcı nesneler olarak sınıflandırılmıştır. Bulgular, erkek kostümlerinde "kıras-heşo" tipolojisinin kırsal işlevselliği modernleşme etkileriyle kaynaştırdığını; kadın kostümlerinde "fistan-bin kıras" ikilisinin mahremiyet, yaşam evreleri ve aidiyeti kodladığını göstermektedir. Başlık ve takılarda yaş, evlilik durumu ve toplumsal statüye ilişkin sembolik göstergeler belirgindir. Yerel el işi ürünler (ör. savatlı boncuk kemerler) ile ithal kumaşların birlikte kullanımı sahne estetiğini zenginleştirirken kültürel katmanları derinleştirmektedir. Cumhuriyet sonrası eğitim, askerlik, kentleşme ve medya etkileri gündelik repertuarı sadeleştirmiş; buna karşın tören bağlamlarında geleneksel kombinasyonlar korunmuştur. Sonuç olarak Silvan halk oyunları kostümleri estetik unsurların ötesinde kimlik, toplumsal bellek ve kültürel sürekliliğin taşıyıcısıdır. Çalışma, sözlü tarih ile görsel arşivlerin bütüncül biçimde kayda geçirilmesini ve yerel zanaatkarlığın desteklenmesini, somut olmayan kültürel mirasın korunması için önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Giyim-Kuşam, Halk Oyunları, Kostüm, Silvan

REFLECTIONS OF CLOTHING CULTURE ON FOLK DANCE COSTUMES IN SİLVAN AFTER THE REPUBLIC

Abstract

This paper examines how transformations in dress culture after the establishment of the Republic of Türkiye have been reflected in folk-dance costumes in Silvan (Diyarbakır). In Silvan, folk dances are not merely a performing art; they constitute a site where gender, age and social-status codes become visible and cultural memory is enacted. The study draws on semi-structured interviews with four local knowledge holders; visual documentation of approximately seventy photographs taken in the field and sourced from family/village archives; and a thematic analysis. Units of analysis comprised male-female costume components, headgear and jewellery repertoire, local crafts, and auxiliary objects. Findings indicate that male "kıras-heşo" attire fuses rural functionality with the effects of modernization, whereas the female "fistan-bin kıras" pairing encodes privacy, life-cycle stages and belonging. Headgear and ornaments carry symbolic markers of age, marital status and social standing. The combined use of local handicrafts (e.g., silver-inlaid beaded belts) and imported fabrics enriches stage aesthetics and deepens cultural layering. Since the Republican period, schooling, urbanization and mass media have simplified everyday repertoires, yet traditional combinations persist in ceremonial contexts. In conclusion, Silvan folk-dance costumes operate as carriers of identity, memory and cultural continuity rather than as mere folkloric ornaments. The paper advocates integrated documentation of oral histories and visual archives, alongside support for local artisanship, as pathways to safeguard this intangible heritage.

Keywords: Dress Culture, Folk Dance, Costume, Silvan

GİRİŞ

Cumhuriyet sonrası Türkiye'de gündelik giyim pratikleri ile törensel ve temsili giyim repertuarları farklı yönlerde evrilmektedir; bu ayrışma, halk oyunları kostümlerinde yerel kimlik kodlarının nasıl seçilip sahnelenmekte olduğuna dair kritik bir mercek sunmaktadır. Silvan

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı.
hulyaekn.21@gmail.com

Renk, Desen ve Işık: Sahne Teknolojileriyle Etkileşim

Arşiv görüntülerinde 1970'lere kadar daha mat ve yerel dokuma ağırlığı görülmekteyken, 1990'lar sonrasında sentetik parlaklıkların öne çıktığı fark edilmektedir. Işık teknolojilerinin gelişimi, koreografların açı ve dizilim mantıkları ile birleştiğinde, "uzaktan tanınabilir motif" üretmeye hizmet eden vurucu renk-parıltı tercihlerini teşvik etmektedir. Bu durum, "otantik çeşitliliğin" bir kısmını görsel standardizasyona doğru itmektedir (Barthes, 1983). SOKÜM yaklaşımıyla bakıldığında, söz konusu standardizasyonun yerel toplulukla müzakere edilerek yapılması, "yanlış sabitleme" riskini azaltabilmektedir (UNESCO, 2003/2022).

SONUÇ

Silvan halk oyunları kostümleri, estetik bir yüzeyin ötesine geçmekte; kimlik, toplumsal bellek ve kültürel süreklilik katmanlarını birlikte taşımaktadır. Cumhuriyet sonrasında eğitim, askerlik, kentleşme ve medya etkileri gündelik giyimi sadeleştirmekte; ancak tören bağlamları ile sahne, seçilmiş ve tasarlanmış bir çoğulluğu korumaya devam etmektedir. Erkeklerde kıras-heşo tipolojisi "iş-tören" gerilimini, kadınlarda fistan-bin kıras düzenekleri mahremiyet ve yaşam evrelerini kodlamaktadır. Başlık ve takılar yaş/medeni durum/statü göstergesi olarak çalışmayı sürdürmektedir. Sahnede tercih edilen "temizleme" operasyonları kolaylaştırıcı olmakla birlikte, yerel bağlamların bazı ipuçlarını görünmez kılabilir. Bu nedenle, SOKÜM ilkeleriyle uyumlu biçimde, toplulukla birlikte tasarlanan envanterler ve iki katmanlı sahne protokolleri geliştirilmesi önerilmektedir. Barthes'ın giysi-anlam ilişkisi analizi, Silvan kostümünün sahnede ikincil bir metin gibi işlediğini; Nolan'ın çoğul temsil tartışması ise tekil bir "öz" arayışının yerine çoğul tipolojilerin korunması gerektiğini düşündürmektedir. Böylece Silvan örneği, "otantiklik"i sabitleyen değil yaşayan ve müzakere edilen bir temsil olarak yeniden konumlamaktadır.

Bu çalışma dört katılımcı ve yaklaşık yetmiş fotoğrafla sınırlı kalmaktadır. Katılımcı sayısının artması, kuşaklar arası karşılaştırmaların ve alt-mikro yöre farklarının daha sistematik biçimde test edilmesini mümkün kılacaktır. Malzeme analizi (kumaş lif türleri, boyar madde izleri) henüz laboratuvar düzeyinde yapılmamaktadır; disiplinlerarası iş birliği ile bu eksik giderilebilmektedir. Son olarak, sahne pratikleriyle yaşayan topluluk arasındaki geri bildirim döngülerinin etnografik olarak izlenmesi, "müzakere edilmiş temsil" modelinin dinamiklerini daha görünür kılabilir.

KAYNAKÇA

- Bali, A. (2017). Halk oyunları üzerine halkbilimsel bir araştırma: Mersin ili Silifke ilçesi örneği. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (33), 78-91.
- Barthes, R. (1983). *The fashion system* (M. Ward & R. Howard, Trans.). New York: Hill and Wang.
- Bektaş, İ. (2024). *Geleneksel Türk Giysileri*. ITU Press.
- Eroğlu, T., & Yatman, E. (2008). Türk halk oyunlarında giysi sorunu ve geleneksellik. *Halk Kültürü'nde Giyim-Kuşam ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, 37.
- Koçkar, M. T. (Ed.). (2008). *Halk Kültürü'nde Giyim-Kuşam ve Süslenme: Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları.
- Koçu, R. E. (1969). *Türk giyim, kuşam ve süslenme sözlüğü*. Ankara: Sümerbank Kültür Yayınları.
- Koraltan, A. (2020). *Halk oyunlarının karakteristik yapısının incelenmesi (Diyarbakır Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi.
- Nolan, E. H. (2017). You are what you wear: Ottoman costume portraits in the *Elbise-i Osmaniyye*. *Ars Orientalis*, 47, 1-27.
- UNESCO. (2003/2022). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Paris: UNESCO.

KÜLTÜREL MİRASIN İZİNDE: KARS'TA KAYBOLMAYA YÜZ TUTMUŞ KAFKAS OYUNLARININ DÜNDEN BUGÜNE YOLCULUĞU VE YENİDEN YAŞATILMASI*

Hüseyin YILMAZ** Muhammed Ali ÇELİK***

Özet

Kars, Anadolu ve Kafkasya kültürlerinin kesişim noktasında yer alması nedeniyle zengin ve çok katmanlı bir halk oyunları repertuarına sahiptir. Bu repertuar içerisinde özel bir yere sahip olan Kafkas halk oyunları, zamanla modern yaşam, düğün organizasyonları, turizm faaliyetleri ve estetik kaygılar nedeniyle dönüşüme uğramış; bazı oyunlar ise unutulma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu araştırmada, geçmişte Kars ilinde oynanan ancak günümüzde unutulmaya yüz tutmuş Kafkas halk oyunlarının tespit edilmesi, kültürel belleğe yeniden kazandırılması ve bu oyunların geleneksel yapılarıyla yaşatılmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması modeliyle yürütülmüştür. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden uzman örnekleme tekniğiyle belirlenmiş ve görüşmeler yapılandırılmış görüşme formuyla yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler betimsel ve içerik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulgularına göre, Kars yöresinde birçok halk oyununun unutulduğu, bazılarının ise figürel ve anlam yapısında önemli değişiklikler yaşandığı belirlenmiştir. Ayrıca bazı oyunların tarihsel ve simgesel değer taşıdığı, özellikle kadınlara ait oyunların unutulmaya yüz tuttuğu ortaya konmuştur. Bu sonuçlar, kültürel mirasın korunması, kuşaklar arası aktarımın sağlanması ve bölgesel kimlik bilincinin geliştirilmesi açısından önemli katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kars, Kafkas Halk Oyunları, Kültürel Miras, Geleneksel Dans

TRACING CULTURAL HERITAGE: THE PAST, PRESENT AND REVIVAL OF ENDANGERED CAUCASIAN DANCES IN KARS

Abstract

Located at the intersection of Anatolian and Caucasian cultures, the city of Kars possesses a rich and multilayered repertoire of folk dances. Among these, Caucasian folk dances hold a prominent place. However, due to the influences of modern life, wedding organizations, tourism activities, and aesthetic concerns, many of these dances have either undergone transformation or are at risk of being forgotten. This study aims to identify the Caucasian folk dances of Kars that were once performed but are now fading from memory, and to contribute to their revival and preservation in their traditional forms. The research was conducted using a qualitative case study design. Participants were selected through purposive sampling, specifically expert sampling, and data were collected via structured face-to-face interviews. The data were analyzed using descriptive and content analysis. Findings indicate that many traditional dances in the Kars region have either been forgotten or have experienced significant changes in their choreographic and symbolic structures. Some dances were found to carry historical and symbolic meanings, with women's dances being particularly vulnerable to cultural erosion. The study offers valuable implications for the preservation of cultural heritage, intergenerational transmission, and the strengthening of regional cultural identity.

Keywords: Kars, Caucasian Folk Dances, Cultural Heritage, Traditional Dance

* Bu çalışma, Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalında, seminer çalışmasından üretilmiştir.

** Doçent Doktor, Kafkas Üniversitesi Dede Korkut Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı. arya36zh@gmail.com

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kafkas Üniversitesi Dede Korkut Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı. muhammedcelik203@gmail.com

ÖNERİLER

- Kültürel eğitim programları, halk oyunlarının tarihsel ve anlamsal yönlerini içerecek biçimde zenginleştirilmelidir.
- Akademik araştırmalar ve dijital arşivleme çalışmalarıyla kültürel hafıza güçlendirilmelidir.
- Geleneksel enstrümanlar ve canlı müzik desteklenmeli, müzisyenler eğitim süreçlerine dâhil edilmelidir.
- Teknoloji, kültürel özgünlüğü koruyacak biçimde destekleyici araç olarak kullanılmalıdır.
- Kostümlerin simgesel anlamları öğretilmeli; ihtiyaç halinde ustaların deneyimleri kayıt altına alınmalıdır.
- Otantik kostüm üretimi yerel kaynaklarla desteklenmeli ve denetimi güçlendirilmelidir.
- Halk oyunları ve drama dersleri eğitim programlarına dâhil edilmeli; eğitmenler için sertifikasyon sağlanmalıdır.
- Halk oyunlarının kültürel kimliğe katkısı görünür kılınmalı; etkinlik ve festivaller düzenlenmelidir.
- Gençlerin aidiyet duygusunu artıracak kültürel projeler yaygınlaştırılmalıdır.
- Kars'ın Kafkas halk oyunları için yerel eğitim ve araştırma programları geliştirilmelidir.
- Yerel eğitmenlerin niteliği artırılarak kültürel aktarım güçlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ay, E. (2019). Halk dansları eğitmenlerinin halk danslarını turizm açısından değerlendirmelerine ilişkin nitel bir çalışma. *Folklor Akademik Dergisi*, 2(1), 103–120.
- Bastan, S. (2022). *Cumhuriyet dönemi sosyo-politik uygulamaların Kars ili geleneksel danslarına etkisi ve popüler kültür bağlamında değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cantekin, D. C., ve Elyağutu, A. A. (2021). Türkiye’de Uygulanan Kafkas Halk Danslarının “eski ve yeni danslar” tanımlanmasıyla yeniden tespit edilmesi (Kars ve Iğdır örneği). *Eurasian Academy of Sciences*, 19-31.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). Sage Publications.
- Çağlar, G., Güler, M. Ş., Çakır, E. (ed), Tanyeri, L. (ed) (2024). *Kafkas Halk Oyunları Sporcularının Psikolojik Beceri ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi*. Özgür Publications.
- Çağlar, G. (2021). Kafkas Halk Oyunları Sporcularının Psikolojik Beceri ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*.
- Ekmekcioğlu, İ., Bekar, C., Kaplan, B. (2001). *Türk Halk Oyunları*. Esin Yayınevi.
- Elyağutu, D., C. ve Elyağutu, A., A. (2021). Türkiye’de Uygulanan Kafkas Halk Danslarının "Eski Ve Yeni Danslar" Tanımlanmasıyla Yeniden Tespit Edilmesi (Kars Ve Iğdır Örneği), *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Studies / Avrasya Çalışmaları*, (14) 19-31
- Foster, S. L. (2019). *Valuing Dance: Commodities and Gifts in Motion*, Oxford University Press.

- Gül, O., Yamaner, E., Türkmen, E., Özent, M. İ., & Çam, M. K. (2024). A comprehensive study of imagery practices in Turkish folk dances from a socio-cultural perspective. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 48(1), 30–52.
- Kafkasyalı, A. (1998). *Kars'ın tarihsel ve kültürel yapısı*. Kafkasya Araştırma Merkezi Yayını.
- Kasapoğlu, P. (2024). Museology of folk dances in ICH museums: Problems, examples, suggestions. *Milli Folklor Dergisi*, 36(1), 78-95.
- Kaeppler, A. L. (2006). Dans, (Haz. Gülin Ögüt Eker, Metin Ekici, M. Öcal Oğuz, Nebi Özdemir), Türk Halk Biliminde Kuram ve Yaklaşımlar 1, (Çev: F. K. Fay), ss. 246-249, Geleneksel Yayıncılık, Ankara.
- Kültür Portalı. (2025, Haziran). *Türkiye Kültür Portalı*: <https://www.kulturportalı.gov.tr/turkiye/kars/genelbilgiler> adresinden alındı
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2014). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook*. Sage Publications.
- Özdemir, Ü. Ş. (2021). *Conceptual framework of a transmission project for safeguarding Circassian dances in Turkey*. Düzce Üniversitesi Yayınları.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage Publications.
- Petkovski, F. (2023). Choreography as ideology: Dance heritage, performance politics, and the former Yugoslavia. *Dance Research Journal*. https://doi.org/10.1017/S0149767723000043
- Shay, A. (1999). Parallel traditions: State folk dance ensembles and folk dance in “the field.” *Dance Research Journal*, 46(1), 29-56.
- Turul, T. (2024). *Kars yöresinin kültürel mirası: düğün geleneği, çalgıları, halk oyunları ve türkülerinin nota kataloğu perspektifinden incelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ardahan.
- Unesco. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. https://ich.unesco
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6th ed.). Sage Publications.

KIRŞEHİR YÖRESİ HALKOYUNLARINDA KULLANILAN TÜRKÜLERİN EZGİSEL VE RİTMİK ANALİZİ

Kemal ÖZAVCI*

Özet

Kırşehir yöresi, Orta Anadolu halk müziği içerisinde kendine özgü tavrı, güçlü icra geleneği ve zengin repertuvarıyla dikkat çeken önemli merkezlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu araştırmada, yörede kullanılan türküler ezgisel yapı ve usul ilişkisi açısından incelenmiş; özellikle melodik kalıpların halkoyunlarının ritmik düzeniyle nasıl bütünleştiği ortaya konmuştur. Çalışmanın temel amacı, Kırşehir yöresi halkoyunlarının müzikal kimliğini oluşturan başlıca öğeleri belirlemek ve bu öğelerin oyun hareketleriyle kurduğu organik ilişkiyi değerlendirmektir. Böylelikle müzik ve oyun unsurlarının karşılıklı etkileşim içinde nasıl bütünlük kazandığı ve geleneksel icra anlayışı içerisinde nasıl bir estetik yapı oluşturduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular, yörede halkoyunlarında kullanılan türkülerin yalnızca eşlik işlevi görmediğini; aynı zamanda oyunun biçimlenişini yönlendiren temel müzikal yapıtaşları olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda ezgi ve usul birlikteliği, halkoyunlarının estetik bütünlüğünü belirleyen en önemli öğe olarak öne çıkmaktadır.

Araştırma nitel yöntem doğrultusunda yürütülerek derleme kayıtları ve yazılı kaynaklardan elde edilen örnekler üzerinde çözümleme yapılmıştır. Bu bağlamda türkülerin melodik ve usul yapıları ayrıntılı biçimde değerlendirilmiş, incelenen eserlerin Kırşehir müzik kültürünü temsil eden karakteristik özelliklere sahip olduğu görülmüştür. Özellikle melodik yapılar ile oyun hareketleri arasındaki uyumun oldukça güçlü olduğu, usul kalıplarının ise oyunun ritmik düzenini destekleyerek icranın bütüncül yapısına katkı sunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırşehir Oyun Kültürü, Halk Oyunları Müziği

MELODIC AND RHYTHMIC ANALYSIS OF FOLK SONGS USED IN THE FOLK DANCES OF THE KIRŞEHİR REGION

Abstract

The Kırşehir region stands out as one of the prominent centers of Central Anatolian folk music with its distinctive style, strong performance tradition, and rich repertoire. In this study, the folk songs used in the region are examined in terms of their melodic structures and rhythmic patterns (usul), with a particular focus on how melodic formulas integrate with the rhythmic order of folk dances. The main purpose of the research is to identify the principal musical elements that shape the musical identity of Kırşehir folk dances and to evaluate the organic relationship these elements establish with dance movements. In this way, it is aimed to understand how music and dance components interact with each other to create integrity, and how they form an aesthetic unity within the framework of traditional performance practices.

The findings reveal that the folk songs accompanying Kırşehir folk dances do not serve merely as supportive elements but also function as fundamental musical structures that guide the formation of the dance itself. In this context, the unity of melody and rhythm emerges as the most significant factor shaping the aesthetic wholeness of the dances. The study was conducted within a qualitative research framework, analyzing archival recordings and written sources. As a result, the melodic and rhythmic structures of the songs were examined in detail, and it was determined that the analyzed pieces carry characteristic features representing the musical culture of Kırşehir. In particular, melodic structures were found to be in strong harmony with dance movements, while rhythmic patterns support the overall rhythmic order of the performance, contributing to its holistic integrity.

Keywords: Kırşehir Dance Culture, Folk Dance Music

* Doktor Öğretim Üyesi, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Türk Müziği Bölümü.
kemaloavci@ardahan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2478-5853

eserlerde 5/4 ve 9/4 gibi karma ölçülerden 4/4 ve 2/4 kalıplarına geçişler tespit edilmiştir. Bu değişkenlik, yöreye özgü ritmik yapının dışında bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak İleride yapılacak çalışmalarda, Kırşehir yöresine ait halay ve kaşık oyunlarının müzikal, koreografik ve sosyokültürel yönleriyle daha kapsamlı biçimde incelenmesi gerekmektedir. Bu oyunların müzikal yapısı kadar, icra bağlamı, figürsel düzeni, tempo değişkenliği ve performans ortamları da ayrıntılı analiz edilmelidir. Böyle bir yaklaşım, hem yöre oyunlarının müzik-hareket ilişkisini ortaya koyacak hem de bölgesel icra gelenekleri arasındaki farklılıkların bilimsel biçimde belgelenmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Köse, F. (2006). *Türk Halk Oyunları Türlerinden Kaşık Oyunları'nın Yapısal özellikleri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yöre, S. (2021). Kırşehir Yöresi Halk Müziği Kültürünün Kodları ve Temsiliyeti. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 563-584.

URL-1: <https://hoydek.blogspot.com/p/hoydek-tarihcesi.html>

URL-2: <http://www.boztepe.gov.tr/oyunlarimiz>

URL-3: <https://www.otantikkostum.com/kirsehir-yoresel-kiyafeti.html>

HALK OYUNLARININ GELENEKSEL DOKUSUNUN TAHRİBİNE NEDEN OLAN UNSURLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Kibar AYGÜN* Cem KARATAŞ** Yakup AÇAR***

Özet

Her toplum, tarihsel süreç içerisinde kendine özgü bir kültürel yapı inşa etmekte ve bu kültürel yapıyı şekillendiren pek çok alt unsuru bünyesinde barındırmaktadır. Bu unsurlar, toplumların sosyal örgütlenmesinden ekonomik faaliyetlerine, inanç sistemlerinden gündelik yaşam pratiklerine kadar geniş bir yelpazede kendini göstermektedir. Toplumların ortak birikiminin ürünü olarak ortaya çıkan ve ait olduğu toplumun sosyo-kültürel yapısına, değerler sistemine ve yaşam biçimine göre biçimlenen halk oyunları, bu kültürel unsurlar arasında özel bir yere sahiptir. Halk oyunları, yalnızca bir eğlence ya da estetik ifade biçimi olarak değil, aynı zamanda toplumun tarihsel gelişim süreci, toplumsal ilişkileri, ritüelleri ve kolektif hafızası hakkında bilgi sunan bir kültürel aktarım aracı olarak değerlendirilebilir. Bu yönüyle halk oyunları, geçmişten günümüze taşınan ve sürekliliğini koruyan önemli kültür ürünlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırmanın temel konusu, gerek amatör gerekse profesyonel düzeyde icra edilmeye devam eden Türk halk oyunlarının özgün ve geleneksel dokusunun bozulmasına, yani kültürel sürekliliğinin tahribata uğramasına neden olan unsurların belirlenmesi ve incelenmesidir. Günümüzde sosyal medyanın bireylerin günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle birlikte bilgiye erişim süresi saniyelerle ölçülürken, bu mecralarda yer alan bilgilerin doğruluk ve güvenilirliği tartışmalı bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, kendilerini dansçı veya koreograf gibi unvanlarla tanıtarak geleneksel dans aktarımı yapan kişilerin eksik ya da hatalı bilgilerle gerçekleştirdikleri paylaşımların, halk oyunlarının aktarımı sürecinde çeşitli yanlışlıklara neden olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, farklı kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen halk oyunları yarışmaları ile bu yarışmalara ekip hazırlayan antrenörlerin bilgi eksiklikleri de halk oyunlarının özgünlüğünü zedeleyen bir unsur olarak kültürel erozyona yol açtığı değerlendirilmektedir. Çalışmada, genel tarama modeli esas alınarak kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiş, konuyla ilişkili dijital kaynaklar üzerinden çeşitli görsel-işitsel materyaller incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Türk halk oyunlarının geleneksel karakterini yitirmesine yol açan faktörler çerçevesinde analiz edilmiş, söz konusu tahribatların boyutları akademik ölçütler ışığında değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmada, halk oyunlarının kültürel özgünlüğünün korunmasına katkı sağlayabilecek çözüm önerilerine ve bu bağlamda yapılması gereken uygulamalara da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halk Oyunları, Gelenek, Değişim

AN EXAMINATION OF THE FACTORS LEADING TO THE DETERIORATION OF THE TRADITIONAL TEXTURE OF FOLK DANCES

Abstract

Every society builds its own unique cultural structure throughout historical processes, encompassing many sub-elements that shape this cultural structure. These elements manifest across a wide spectrum, from social organization and economic activities to belief systems and daily life practices. Folk dances, which emerge as products of the collective accumulation of societies, hold a special place among these cultural elements. They are not only a form of entertainment or aesthetic expression but also serve as a cultural transmission tool that provides information about the historical development, social relations, rituals, and collective memory of a society. In this respect, folk dances represent one of the significant cultural products that have been carried from the past to the present while maintaining their continuity.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı. k.aygun611@gmail.com

** Öğretim Grevlisi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Türk Halk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Çalgı Eğitimi Ana Sanat Dalı. cem.karatas@mgu.edu.tr

*** Doçent Doktor, Kafkas Üniversitesi Dede Korkut Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı. yakupacar8@hotmail.com

kurumların, Halk Oyunları Federasyonu'nun ve alana ilişkin faaliyet yürüten diğer kuruluşların denetim mekanizmaları oluşturması gerekmektedir. Diğer alanlarda olduğu gibi örneğin sağlık, hukuk ya da eğitim alanlarında— meslek örgütlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının yanlış uygulamalara karşı ortak hareket etmesi benzeri bir model, halk oyunları alanında da uygulanabilir.

Bu bağlamda, alan bilgisi yetersiz hakemlerin ve eğitmenlerin; sosyal medyada eğitim veya icra videoları paylaşan kişilerin; ulusal ve uluslararası düzeyde halk oyunları festivallerine katılan dernek ve kulüplerin faaliyetleri liyakat esasına göre denetlenmelidir. Böylelikle, hem yanlış aktarım ve uygulamaların önüne geçilmesi hem de halk oyunlarının özgün yapısının korunması mümkün hale gelebilecektir.

KAYNAKÇA

- Altuntaş, Y. (1988). *Halk oyunlarımızın sahnelenmesinde müzikle ilgili sorunlar*. Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.
- Beyoğlu, Erzurum. (2012, 5 Nisan). *Erzurum bar ekibi – Beyoğlu* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=6CHWgtTVeRw&t=166s>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çakır, A. (1990). *Halk oyunlarının korunmasının önemi*. Milli Folklor Dergisi.
- Erden, A. (1998). *Anadolu giysi kültürü*. Ankara.
- Huizinga, J. (1995). *Homo ludens: Oyunun toplumsal işlevi üzerine bir deneme*. Ayrıntı Yayınları. ISBN 975-539-099-5
- Kurt, B. (2016). 'Ulus'un dansı: 'Türk halk oyunları' geleneğinin icadı. Pan Yayıncılık. ISBN 978-605-9646-16-1
- Kurtişoğlu, B., Eravcı, A. (2015). *Türk Halk Oyunlarının Sahnelenme Sürecinin Oyunlar ve İlgili Unsurlar Üzerinde Yaratıldığı Değişimler*. 1. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi (06–08 Mayıs 2015, Diyarbakır).
- Turan, Z. (2023). *Türk halk oyunları müziklerinde orkestral değişim. İçinde Güzel Sanatlar Üzerine Güncel Konular ve Araştırmalar*. Özgür Yayınları.
- Uzunkaya, E. (2016). *Türk halk danslarının millileşme ve sahneleme aşamasında modernizasyon çabaları ve değişim süreci*. Eurasian Academy of Sciences: Eurasian Art & Humanities Journal.
- Yüksel, Ş. (2022, 3 Şubat). *ZİLLER, KIBRISÇIK, KARAKÖY SEKMESİ, Bolu Yöresi* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=FDfmGOup9nA>

MODERNLEŞME SÜRECİNDE TOPLUMSAL KİMLİĞİN KORUNMASINDA HALK OYUNLARININ İŞLEVLERİ

Mehmet KARPUZCU* Zeynel TURAN**

Özet

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanıyla birlikte başlayan modernleşme süreci, yalnızca siyasal ve ekonomik alanlarda değil, aynı zamanda kültürel yapıda da köklü dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Bu dönüşüm, toplumsal yaşamın hemen her alanına yansımış; eğitimden sanata, hukuk düzeninden gündelik hayata kadar geniş bir etki alanı yaratmıştır. Modernleşme, geleneksel kimliği tamamen ortadan kaldırmak yerine onu yeniden tanımlayarak dönüştürmeyi amaçlamış, böylelikle toplumsal hafızanın sürekliliğini sağlayacak bir sentez ortaya çıkarmıştır. Dil, din, sanat ve toplumsal normlarla şekillenen geleneksel kimlik, modernleşmenin etkisiyle farklı bir boyut kazanmış; yerel değerlerle evrensel gelişmeler arasında yeni bir denge kurulmuştur. Bu süreçte halk oyunları, toplumsal kimliğin korunması ve aktarılması bakımından önemli bir araç haline gelmiştir. Halk oyunları yalnızca bir eğlence biçimi değil, aynı zamanda kültürel mirasın yaşatılması, toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi ve milli kimliğin pekiştirilmesi açısından işlevsel olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında Halkevleri ve Köy Enstitüleri aracılığıyla halk oyunları sistematik bir şekilde derlenmiş, belgelenmiş ve eğitim süreçlerine dâhil edilmiştir. Böylelikle hem yerel çeşitlilik korunmuş hem de ortak bir ulusal kimlik inşasına katkı sağlanmıştır. Bireysel çabalar da bu gelişime önemli katkılar sunmuştur. Muzaffer Sarısözen, Ahmet Kutsi Tecer ve Mahmut Ragıp Gazimihal gibi isimler, Anadolu'nun farklı bölgelerinde yürüttükleri derleme faaliyetleriyle Türkiye'nin folklorik zenginliğini kayıt altına almış ve gelecek kuşaklara aktarmıştır. Ayrıca Selim Sırrı Tarcan'ın geliştirdiği "Tarcan Zeybeği", halk oyunlarının modern koreografi anlayışıyla sentezlenerek ulusal bir sembole dönüşmesine örnek teşkil etmiştir. Bu örnek, halk oyunlarının yalnızca geleneksel bir öge değil, aynı zamanda modernleşme sürecine uyum sağlayabilen dinamik bir sanat formu olduğunu göstermiştir. 1970'lerden itibaren halk oyunları akademik bir disiplin olarak ele alınmaya başlanmış; üniversitelerde ders, seminer ve araştırma konusu haline gelmiştir. Böylece halk oyunları, sadece folklorik bir unsur olmaktan çıkarak bilimsel çalışmalara konu edilen çok boyutlu bir alan hâline gelmiştir. Günümüzde ise halk oyunları, ulusal ve uluslararası etkinliklerde Türkiye'nin kültürel kimliğini temsil eden bir diploması aracı olarak kullanılmaktadır. Festivaller, sergiler ve akademik konferanslar aracılığıyla halk oyunları hem Türkiye'nin kültürel mirasını dünyaya tanıtmakta hem de farklı kültürlerle etkileşim kurmasına imkân sağlamaktadır. Sonuç olarak halk oyunları hem geçmişin izlerini taşıyan hem de modernleşme sürecine uyum sağlayan dinamik bir kültürel unsur olarak toplumsal kimliğin korunmasında ve yeniden inşasında merkezi bir rol üstlenmiştir. Bugün de halk oyunları, ulusal birlik ve beraberliğin sembolü olmasının yanı sıra, kültürel sürekliliğin en güçlü taşıyıcılarından biri olarak önemini korumaktadır.

Anahtar Kelimeler: Modernleşme, Toplumsal Kimlik, Halk Oyunları, Kültürel Miras

THE FUNCTIONS OF FOLK DANCES IN PRESERVING SOCIAL IDENTITY IN THE MODERNIZATION PROCESS

Abstract

With the proclamation of the Republic of Turkey, the process of modernization that ensued brought about profound transformations not only in the political and economic spheres but also within the cultural structure. This transformation permeated nearly every aspect of social life, exerting a wide-ranging influence from education to art, from the legal system to everyday practices. Rather than completely abolishing traditional identity, modernization sought to redefine and reconstruct it, thereby creating a synthesis that ensured the continuity of collective memory. Shaped by language, religion, art, and social norms, traditional identity acquired a new dimension under the influence of modernization, establishing a renewed balance between local values and universal developments. During this process, folk dances emerged as a significant instrument for the preservation and transmission of social identity. Far beyond being a mere form of entertainment, folk dances served functional purposes in sustaining cultural heritage, strengthening social cohesion, and consolidating national identity. In the

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü.

** Doçent Doktor, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. zturan@mehmetakif.edu.tr

diplomasi alanında, yurtdışında gerçekleştirilen festivaller, resmi etkinlikler ve kültürel tanıtım programlarında halk oyunlarının temsil gücü giderek artmaktadır. Bu temsil gücü, Türkiye'nin hem kültürel çeşitliliğini hem de tarihsel sürekliliğini görünür kılmakta; aynı zamanda küreselleşen dünyada yerel kimliklerin korunmasına yönelik önemli bir karşı duruş olarak ortaya çıkmaktadır. Böylece halk oyunları, bir yandan geçmişin izlerini taşıyan otantik bir anlatı formu olarak değer görürken, diğer yandan da ulus-devlet kimliğinin günümüzdeki yeniden üretim süreçlerinde aktif bir rol üstlenmektedir.

KAYNAKÇA

- And, M. (1977). *Oyun ve Bugü: Türk Kültüründe Oyun Kavramı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Aytaç, A. (2006). Cumhuriyet Döneminde Halk Oyunları ve Halkevleri. *Milli Folklor*, 18(71), 29–37.
- Berkes, N. (1964). *The Development Of Secularism In Turkey*. Mcgill University Press.
- Çelik, A. (2012). Cumhuriyet Dönemi Halk Kültürü ve Modernleşme. *Türk Kültürü Dergisi*, 77, 72-85.
- Ergin, A. (2015). Cumhuriyetin Kültürel Reformları ve Toplumsal Değişim. *Toplumsal Yapı*, 12(2), 120-130.
- Demirtaş, H. (2016). *Halk Oyunlarının Eğitsel İşlevi ve Gençlik Üzerindeki Etkileri*. Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Eisenstadt, S. N. (2000). *Modernleşme ve Toplumsal Değişim*. Kültürel Yayın.
- Gazimihal, M. R. (1952). *Türk Halk Oyunları Kılavuzu*. Ankara: Maarif Matbaası.
- Giddens, A. (1990). *The Consequences Of Modernity*. Polity Press.
- Göle, N. (1997). *Modern Mahrem: Medeniyet ve Örtünme*. Metis Yayınları.
- Habermas, J. (1987). *The Theory Of Communicative Action* (Vol. 2). Beacon Press.
- Habermas, J. (1987). *The Theory Of Communicative Action* (Vol. 2). Beacon Press.
- Inglehart, R., & Baker, W. E. (2000). Modernization, Cultural Change, And The Persistence Of Traditional Values. *American Sociological Review*, 65(1), 19-51.
- Mardin, Ş. (1973). *Süleymanın Yeri: Türkiye'de Modernleşme ve Toplumsal Değişim*. İletişim Yayınları.
- Köse, D. (2020). *Türk Dil Kurumu ve Dildeki Modernleşme Süreçleri*. Dil Araştırmaları Dergisi, 35(1), 12-27.
- Küçük, M. (2018). *Cumhuriyet Dönemi Türk Halk Müziği ve Modernleşme Süreci*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Mardin, Ş. (2000). *The Genesis Of Young Ottoman Thought: A Study In The Modernization Of Turkish Political Ideas*. Syracuse University Press.
- Özdemir, M. (2015). *Cumhuriyet Dönemi Halk Oyunları ve Kültürel Kimlik*. Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Öztürkmen, A. (1998). *Türkiye'de Folklor ve Milliyetçilik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Smith, A. D. (1991). *National Identity*. University Of Nevada Press.
- Hobsbawm, E. J. (1983). *Ulusların İcadı: Milliyetçilik Üzerine Denemeler*. Cambridge University Press.

- Turan, M. (2013). *Kültürel Miras Bağlamında Halk Oyunlarının Korunması Ve Aktarımı*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yardımcı, M. (2010). *Geleneksel Kültürden Sahne Sanatına: Halk Oyunlarında Dönüşüm*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Gök, F. (2005). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Köy Enstitüleri. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 3(12), 34–45.
- Kocabaş, K. (2025). Köy Enstitüleri ve halk oyunları. *Milas Önder*.
- Akyüz, Y. (2014). *Türk Eğitim Tarihi: M.Ö. 1000- M.S. 2014* (20. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Gür, B. S. (2012). Köy Enstitüleri: Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Sosyal Adalet. *Sosyoekonomi Dergisi*, 17(3), 85–102.
- Varış, F. (1976). *Eğitimde Planlama*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

YAPISAL ANALİZ BAĞLAMINDA EDİRNE YÖRESİ HALK OYUNLARININ TÜR-BİÇİM- ALT TÜR-ALT BİÇİM SINIFLAMASI

Mert CANER*

Özet

Türkiye’de halk oyunları alanında tür ve biçim başlıklı birçok önemli çalışma vardır. Bu çalışmaların pek çoğunda sınıflandırma çalışmalarına rastlamak mümkündür. Ancak, yapılan çalışmalar incelendiğinde tür ve biçim üzerine gerçekleştirilen sınıflandırma çalışmalarının genel olarak sadece bir üst başlık halinde kaldığı görülmektedir. Oluşturulan üst başlıklara ait, genelden özele gelerek alt başlıkların oluşturulmadığı ve detaylı bir açıklamanın yapılmamasına ek olarak, örneklem evrenini oluşturan oyunlar üzerinde bilimsel bir analiz sistemine uygun olarak çözümlenmemesine bağlı olarak konu bir bütünlük içerisinde yazıya aktarılmadığı için, çalışmalar yüzeysel olarak kalmakta ve konu kendi disiplini içerisinde bilimsel olma özelliğini tamamlayamamaktadır.

“Edirne Yöresi Halk Oyunlarının Tür – Alt Tür – Biçim – Alt Biçim İncelemesi” başlıklı bu çalışmada, Hora ve Karşılama türü halk oyunlarına ait oyunlar özelinde bütüncül ve tutarlı bir analizi yapılarak, bu oyun öbeklerinin Edirne yöresi özelinde türsel açıdan sınıflanması hedeflenmiştir. Yapılan sınıflama sonucunda bu oyun türlerinin içerisinde yer alan alt türlerin belirlenmesi, oluşan biçimlerin tespit edilmesi, biçimlerin altında gruplaşan alt biçimlerin tanımlanması ile geniş ve kapsamlı bir çalışma ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Biçim, Edirne, Halk Oyunları, Tür

TYPE-FORM – SUB-TYPE – SUB-FORM CLASSIFICATION OF EDİRNE REGIONAL FOLK DANCE IN THE CONTEXT OF STRUCTURAL ANALYSIS

Abstract

There are many important studies on the subject of genre and form in the field of folk dances in Turkey. It is possible to come across classification studies in many of these studies. However, when the studies are examined, it is seen that the classification studies on type and form generally remain only in the form of a subheading. In addition to the fact that the subheadings belonging to the created parent titles, coming from general to specific, have not been created and no detailed explanation has been made, the subject cannot be written in integrity due to the fact that the games that make up the sample universe have not been analyzed in accordance with a scientific analysis system, the studies remain superficial and the subject cannot complete the scientific feature within its discipline.

In this study titled ‘Genre – Subgenre – Form – Subform Analysis of Folk Games of Edirne Region’, a holistic and consistent analysis of Hora and Greeting type folk games in particular by making a holistic and consistent analysis, it is aimed to classify these game phrases in terms of genre in particular Edirne region. As a result of the classification, a wide and comprehensive study was put forward by determining the sub-types within these game types, determining the forms formed, and defining the sub-forms grouped under the forms.

Keywords: Form, Edirne, Folk Dances, Genre

TÜR VE BİÇİM KAVRAMLARI

Tür Kavramı

Belirli bir kategori içindeki nesneleri, varlıkları veya kavramları tanımlayan ve ortak özelliklere sahip olan daha özel bir gruptur. “Tür” kavramı, genellikle benzer özelliklere sahip olan ve belirli bir kategoriye ait olan nesneleri veya kavramları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Tür kavramı, çeşitli disiplinlerde belirli bir düzen ve sistematik düşünme sağlar. Bu kavram, organizasyonel yapıların ve sınıflandırma sistemlerinin temelini oluşturur ve araştırmalardan eğitim ve günlük yaşama kadar geniş bir uygulama yelpazesine sahiptir. “Tür” kavramı, birçok farklı alanda ve disiplinde kullanılır ve her alanda kendine özgü bir anlam ve işlevi vardır. Biyolojide tür, genetik

* Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Oyunları Doktora Ana Bilim Dalı Türk Halk Oyunları Doktora Programı. canermert22@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8886-3489.

belirlenmiştir. Hora türü oyunlar içerisinde bulunan 28 oyunun 20 farklı yapısı incelendiğinde 28 oyunun, düz sıra, yarım daire ve daire biçimlerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bu oyunlar içerisinde yer alan yedi adet oyunun ise hora türü oyunlar içerisinde alt biçim özelliği göstererek karşılıklı düz sırada oynandığı belirlenmiştir.

Gerçekleştirilen çalışma sonucunda Edirne yöresi halk oyunlarında icra edilen oyunlar yapısal analiz bağlamında incelendiğinde yöre oyunları içerisinde icra edilen karşılama oyunlarının bir türü özelliği göstermediği belirlenmiştir. Yöre içerisinde bulunan karşılama oyunları karşılama türü içerisinde icra edilmekte olan alt tür oyunlar olma özelliği göstermektedir. Ek olarak; Yöre özelinde alt tür özelliği gösteren karşılama oyunları karşılama türüne ait olan biçimlerin yanı sıra karşılama türü özelinde olmayan bir farklı alt biçimde icra edilmektedir.

Gerçekleştirilen çalışma sonucunda Edirne yöresi halk oyunlarında icra edilen oyunlar yapısal analiz bağlamında incelendiğinde yöre oyunları içerisinde icra edilen Hora türü oyunların hora türü içerisinde icra edilen oyunlar içerisinde olduğu belirlenmiştir. Hora türü oyunların yapısal özellikleri bağlamında ise benzer yapılara ait olan oyunların alt tür özelliği gösterebilmesi nedeniyle alt tür özelinde bu çalışma neticesinde Sirtolar, Kabadayılar, Kasaplar, Mendil Havaları, Gaydalar ve Diğer oyunlar olarak alt tür sınıflandırılmasında başvurulmuştur. Ayrıca, Yöre özelinde alt benzer tür özelliğinde icra edilen oyunlar hora türüne ait olan biçimlerin yanı sıra hora türü özelinde olmayan bir farklı alt biçimde icra edilmektedir.

ÖNERİ

Yapısal analiz metodu, bir oyun kültürüne sahip toplumun danslarında bulunan kavramları tanımlamak ve özellikleri belirlemek için kullanılmaktadır. Yapısal analiz metoduna yöre, dans ancak onu icra eden yerel bireylerin bakış açısı göz önünde tutulduğunda analiz edilirse, oyun davranış kalıplarının tanımlanması, oyunların sınıflandırılarak gruplandırılması ve karşılaştırılması ile dans kültürünün doğasında var olan özellikleri bütüncül bir şekilde ortaya konulabilir. Bu bağlamda, bir dansın yapısal analizinde dansın bedenselleştiği ortam, müzik ve dansı oluşturan eylemsel bütünlük bir arada incelenerek tüm bu bilgileri kapsayan dansa ait kimlik bilgileri'nin oluşturulması ile dans hareketlerini oluşturan yapıların ortaya çıkarılması, bizlerin bir kültüre ait dans geleneğini anlamlandırarak somut olmayan kültür mirasının teori aşamasından uygulama aşamasına geçişini ilişkilendirmemize sağlayacak bir köprü vazifesi görevini üstlenecektir. Bu durumun sonucu ise, halk oyunları alanı içerisinde geçmişten günümüze bir sorun teşkil eden, halk oyunlarında tür, alt tür, biçim ve alt biçim kavramlarını içeren sınıflama çalışmalarında oldukça zengin bir veri havuzuna alan özelinde bilimsel olarak sahip olmamızı sağlayacaktır. Bilimsel bir bilginin temel basamakları olan; bilme, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamakları üzerinde yapısal dans analizine göre gerçekleştirilecek olan uygulamalar alan disiplini içerisinde kendine özgü olan jargonunun oluşmasına sebep olarak halk oyunlarının kültürel ve sanatsal yönleri bilimsel olarak desteklenecektir.

KAYNAKÇA

- And, M. (1964). *Türk Köylü Dansları*. İstanbul: İzlem Yayınları.
- Aşkar, F. (2024). Koreografide Metodolojik Çözümleme: Bu100deN (Danslı Anlatı) 'Birleşim' Örneği. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 10(1), 16-30. Doi: 10. 61 087 / IntJCES. 2024.12i
- Aydın, C. (2002). *Lise Halk Oyunları Ders Kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Baykurt, Ş. (1996). *Halk Oyunlarımızın Tip ve Form Özelliklerine Göre Tasnifi Hususunda Bazı Düşünceler*. *Türk Halk Oyunları Semineri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Demirbağ, İ. (2016). *Geleneksel Türk Kadın Giyiminde Dival İşi ve Örnekleri*, Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 9(18), 291-296.
- Erkan, S. (2012). *Beden Dili ve Dans Eğitiminin Oyunculuk Sanatındaki Yeri Üzerine Bir Yöntem Önerisi* (Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Ötken, N. (2002). *Türk Halk Oyunlarında Kullanılan Teme Hareketlerin Tespiti ve Analizi* (Sanatta Yeterlik Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Bilimler Ana Sanat Dalı Türk Halk Müziği Programı, İstanbul
- Özbilgin, M. Ö. (1995). *Türk Halk Oyunlarında Tür ve Biçim Sorunu* (Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Oyunları Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Şahin, M. (2009). *Türk Halk Oyunları Türlerine Göre Asma Davulun İncelenmesi* (Sanatta Yeterlik Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Bilimler Ana Bilim Dalı Türk Halk Müziği Programı, İstanbul.
- Uzunkaya, E (2005), *Halay Türü Oyunların Özellikleri, Dağılımı ve Hareket Yapılarının Analizi* (Sanatta Yeterlilik Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

EK 1: EDİRNE YÖRESİ HALK OYUNLARININ TÜR – ALT TÜR – BİÇİM – ALT BİÇİM SINIFLAMASI

Oyun İsmi	Tür	Alt Tür	Biçim	Alt Biçim
Ah Tren Kara Tren	Karşılama	Edirne Yöresi Karşılama Oyunları	Düz Sıra Karşılıklı Karşılıklı Düz Sıra Çember	-
Arzu ile Kamber	Hora	Gayda	Yarım Daire	-
Bahçelerde Börülce	Karşılama	Edirne Yöresi Karşılama Oyunları	Düz Sıra Karşılıklı Karşılıklı Düz Sıra Çember	-
Bakkallar Satıyor Karaca Üzümleri	Karşılama	Edirne Yöresi Karşılama Oyunları	Düz Sıra Karşılıklı Karşılıklı Düz Sıra Çember	-
Balkan Gaydası	Hora	Gayda	Yarım Daire	-
Beylerbeyi Karşılaması	Karşılama	Edirne Yöresi Karşılama Oyunları	Düz Sıra Karşılıklı Karşılıklı Düz Sıra	-
Bilal Oğlan	Karşılama	Edirne Yöresi Karşılama Oyunları	-	Yarım Daire
Çalın Davulları (Selanik Havası)	Hora	Kabadayı	Yarım Daire	-
Çoban Kızı	Hora	7/8 lik Sirto	Yarım Daire	-
Çobani	Hora	Mendil Havası	-	Karşılıklı Düz Sıra
Debreli Hasan	Hora	Kabadayı	Yarım Daire	-
Dere Geliyor Dere	Karşılama	Edirne Yöresi Karşılama Oyunları	Düz Sıra Karşılıklı Karşılıklı Düz Sıra Çember	-
Deryalar	Hora	Mendil Havası Gayda	- Yarım Daire	Düz Sırada Karşılıklı -
Dol Kara Bakır	Karşılama	Edirne Yöresi Karşılama Oyunları	Düz Sıra Karşılıklı Karşılıklı Düz Sıra Çember	-
Dramanın İçinde	Hora	Mendil Havası	-	Düz Sırada

ANADOLU ATEŞ DANSLARI: TÜRK HALK DANSLARINDA ATEŞ İMGESİ

Muharrem FERATAN*

Özet

Anadolu'da ateşin geleneksel danslarla ilişkisi önemli bir miras olmasına rağmen, bu ilişkinin yeterince incelenmemiş olması bu araştırmanın temel problemidir. Bu nedenle makale, Anadolu halk kültüründe doğrudan ateş ile ilişkili dansları belirlemek, bu danslarda ateşin üstlendiği işlevleri incelemek ve ateşin hangi sembolik anlamlarla kültürel bellekte yer aldığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ateş, insanlık tarihinin en eski dönemlerinden itibaren yalnızca bir doğa unsuru değil, aynı zamanda kutsallık, arınma, yaşam ve yeniden doğuşun sembolü olmuştur. Anadolu coğrafyasında da ateş kültü, çağlar boyunca farklı uygarlıkların inanç ve ritüellerinde merkezi bir rol üstlenmiştir. Hititlerden Urartulara, Friglerden Zerdüştlere ve Türk topluluklarına kadar birçok kültürde ateş; aileyi, bereketi, şifayı ve ilahi gücü simgeleyen kutsal bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Ateşin hareketli ve canlı doğası, birçok kültürde ateşin dansla özdeşleşmesine yol açmıştır. Anadolu gibi bir kültürler ve medeniyetler beşiğinde de ateş, dans ile ilişkilendirilmiş ve yılın belli günlerinde gerçekleşen Nevruz ve Hıdırellez gibi ritüelistik uygulamalar aracılığıyla kültürel bir miras olarak günümüze taşınmıştır. Bu ritüelistik uygulamalarda ateş çevresinde icra edilen geleneksel dansların yanı sıra, Anadolu'da kültürel, sosyal ve dini törenlerde doğrudan ateşle ilişkili danslara da rastlanmaktadır. Günümüzde Anadolu'da ateşle ilişkili danslar üç farklı bağlamda karşımıza çıkar: Köy seyirlik oyunlarında, dinî-tasavvufî ayinlerde ve eğlence amaçlı halk danslarında. Köy seyirlik oyunlarında ateş, dramatik anlatının hem aydınlatıcı hem de simgesel bir unsuru olarak kullanılırken, dinî danslarda ilahî aşkın ve manevî dönüşümün sembolüne dönüşmektedir. Halk dansları arasında yer alan ve doğrudan ateşle ilişkili olan Sinsin, Çayda Çıra, Mengi ve Ateşli Sırık Halayı gibi örneklerde ise ateş, eğlence ile inanç arasındaki sınırları aşarak cesaret, dayanıklılık, bereket ve uğurun kaynağı olarak işlev görmektedir. Bu bağlamda, Anadolu'da ateşle ilişkili danslar yani Anadolu ateş dansları hem kültürel belleği hem de toplumsal ve dini değerleri bir araya getiren çok boyutlu bir olguyu temsil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Halkbilimi, Anadolu, Halk Dansları, Ateş, Sembolizm

ANATOLIAN FIRE DANCES: THE IMAGE OF FIRE IN TURKISH FOLK DANCES

Abstract

Although the relationship between fire and traditional dances in Anatolia is an important heritage, the fact that this relationship has not been sufficiently studied is the main problem of this research. Therefore, this article aims to identify dances directly related to fire in Anatolian folk culture, examine the functions of fire in these dances, and reveal the symbolic meanings with which fire is associated in cultural memory. Fire has not only been a natural element since the earliest periods of human history, but also a symbol of sacredness, purification, life, and rebirth. In the geography of Anatolia, the cult of fire has played a central role in the beliefs and rituals of different civilizations throughout the ages. From the Hittites to the Urartians, Phrygians to the Zoroastrians and Turkish communities, fire has appeared in many cultures as a sacred element symbolizing family, fertility, healing, and divine power. Fire's dynamic and lively nature has led to its association with dance in many cultures. In a cradle of cultures and civilizations such as Anatolia, fire has also been associated with dance. It has been passed down to the present day as a cultural heritage through ritualistic practices such as Nevruz and Hıdırellez, which occur on certain days of the year. In addition to traditional dances performed around fire in these ritualistic practices, dances directly related to fire are also found in Anatolia's cultural, social, and religious ceremonies. Today, fire-related dances in Anatolia appear in three different contexts: village theater performances, religious-mystical ceremonies, and folk dances for entertainment. In village theater performances, fire is an illuminating and symbolic element of the dramatic narrative. In religious dances, fire symbolizes divine love and spiritual transformation. In folk dances directly related to fire, such as Sinsin, Çayda Çıra, Mengi, and Ateşli Sırık Halayı, fire transcends the boundaries between entertainment and belief, serving as a source of courage, endurance, fertility, and good luck. In this context, dances associated with fire in Anatolia, namely Anatolian fire dances, represent a multidimensional phenomenon that brings together cultural memory, social, and religious values.

* Öğretim Görevlisi Doktor. Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Meslek Yüksekokulu Yönetim ve Organizasyon Bölümü. mferatan@gmail.com.tr, ORCID: 0000-0002-8523-0088

Sonuç itibarıyla ateş ve dans arasındaki ilişki, Anadolu kültürünün ritüel, estetik ve toplumsal boyutlarını bütünleyen güçlü bir miras niteliğindedir. Bu miras, geçmişten günümüze aktarılan kültürel kodların sürekliliğini sağlayarak hem bireysel hem de toplumsal kimliğin yeniden inşasında önemli bir rol üstlenmektedir. Dolayısıyla günümüzde Anadolu'da hâlâ icra edilen ateş dansları, yalnızca ritüelistik bir unsur değil, aynı zamanda Anadolu insanının doğa, toplum ve kutsal ile kurduğu ilişkinin sembolik ve sanatsal bir ifadesi olarak değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abakay, M. A. (2000). *Çayda Çıra'nın Hikâyesi-1*, Diyarbakır Kültür Sanat Bülteni, Diyarbakır: Kültür Müdürlüğü Yayın Organı.
- Acar, H. (2020) *Kültürel ve sosyal bağlamında törenler 'Burdur örneği'* (Yayımlanmamış Doktora tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.
- Aça, M. (2021) Altaylardan Anadolu'ya Bir Sağaltma Unsuru: Ateş. (Ed. Mustafa Aça-Mehmet Ali Yolcu), *Geçmişten Geleceğe Avrasya*, içinde 290-314, Çanakkale: Paradigma yay.
- Ahmed Eflâkî. (1973) *Menâkıbu'l-Ârifin*, (Çev. Tahsin Yazıcı), İstanbul: Hürriyet yayınları
- Akın, B. (2020). *Kızılbaş Oğuzlar ve Şah İsmail'in Anayurdu Diyarbakır*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Akkuş, M. (2013). Ateş ve Ocak Kültürünün Anadolu'da Yaygınlaşmasında Moğolların Etkisi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*. 68, 15-32.
- And, M. (2016). *Oyun ve Bügü*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Avcı Kurt, E. (2023). Yaşayan Ateş Kültü: Sanat ve Mitlerde Ateşin Sembolizmi. *BELGÜ, Özel Sayı*, 242-255.
- Aydın, M. (2024). Eski Anadolu'da Ateş Kültü. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 111, 427-437.
- Bachelard, G. (1995). *Ateşin Psikanalizi*. (Çev. Aytaç Yiğit), İstanbul: Bağlam yayınları.
- Bekki, S. (2007). Ateş Etrafında Oluşan Halk İnanışları ve Nevruz Ateşi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 41, 249-254.
- Bozgun, Ş. (2021). Hititler'de Ateş Kültü ve Tanrı DPahhur (I). *Colloquium Anatolicum*, 20, 51-81.
- Çay, A. (1985). *Türk Ergenekon Bayramı Nevruz*. Ankara: İleri Yayınları
- Çilingiroğlu, A. ve Sağlamtimur, H. (1999) *Van-Ayanis Urartu Kalesi Kazıları 1997*. 20. KST, C.I, Ankara, 1988, 527-541.
- Çoruhlu, Y. (2020). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Demirsipahi, C. (1975). *Türk Halk oyunları*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Elçi, A. (1999). Semah Geleneğinin Uygulanması. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*. 12, 171-184.
- Evliyâ Çelebi (2001). *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*. c. 4. (Haz. Yücel Dağlı, Seyit Ali Kahraman). İstanbul: YKY
- Feratan, M. (2023) Türkiye Sahası Türk Halk Danslarında Hayvan Sembolizmi. (Yayımlanmamış Doktora tezi), Uşak üniversitesi, Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Uşak
- Fromm, E. (1990). *Rüyalar Masallar Mitoslar (Sembol Dilinin Çözümlemesi)*. (Çev. Aydın Arıtan, Kaan H. Ökten), İstanbul: Arıtan Yayınevi.

- Gaydarcı, G. A. (1991). *Gagauz Türkçesinin Sözlüğü*. N. A. Baskakov (Chief Ed.). (Çev. İsmail Kaynak ve Mecit Doğru) Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Gazimihal, M. R. (1991). *Türk Halk Oyunları Kataloğu-I* (Haz. Nail Tan) Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları.
- Göldere, S. (2017). Anadolu Köylü Temsilleri Oyun ve Ritüel Kalıpları. 9. *Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi bildirileri (Cilt 3)* içinde ss. 135-150. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Gölpınarlı, A. (1990). *Hacı Bektaş Velayetnamesi: Manakıb-ı Hacı Bektaş-ı Veli 'Velâyetnâme'*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Gülyüz, B. G. (2019). İslam Öncesi Türk Kültüründe Ateş ve Ateşe Hükmedenler (Maddi Kültür İzleri Işığında). *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9(17), 201-223.
- Güzel, A. (2021). *Kaygusuz Abdal Külliyyatı*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- İbn Battûta. (2004). *İbn Battûta Seyahatnamesi, C. I-II*. (Çev. Sait Aykut) 3. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- İbn Hallikân. (1978). *Vefeyâtü'l-Âyân ve Enbâu Ebnâi'z-Zaman*. (Der. İhsan Abbas), Beyrut: Dâr Sâdar.
- İmer, A. (1957). Halkalı'da Hıdırellez. *Türk Folklor Araştırmaları*, 4(96), 1523-1535.
- Kılıçkiran, M. N. (1990) Ayların Gelininde Umut ve Dilek Günü. *Milli Kültür*, 72, 32-36.
- Kiras, E. (2017) *Demir Çağ Anadolu'sunda Ateş Kültü: Antik Kaynaklar ve Arkeolojik Bulgular*. (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi) İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köksal, M. F. ve Şaban Kırılı. (2013). Âşık Paşa'nın Sema Risalesi: Risâle Fî Beyânî's-Semâ, *TÜBAR-XXXIII*, 165-206.
- Ligetti, L. (1986). *Bilinmeyen İç Asya*. (Çev. Sadrettin Karatay), Ankara: TTK.
- Memişoğlu, F. (1959) Brüksel Sergisi ve Çaydaçıra. *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, 116, 1867-1869.
- Mevlâna, Celaleddin Rumi. (2010) *Mesnevi I-II-III (3 Kitap 6 Cilt)*- (Haz: Adnan Karaismailoğlu) Konya: Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müd.
- Mirandola. G. P. (2017). *İnsanın Değeri Üzerine Söylev*. (Çev. Dilek Boz, Celal Abbas Nas) Ankara: Herdem Kitap Yayınevi.
- Nöldeke, T. (1879) *Geschichte der Perser und Araber zur Zeit der Sasaniden aus der arabischen Chronik des Tabari: Übersetzt und mit ausführlichen Erläuterungen und ergänzungen Versehn* Public Domain Mark 1.0
- Ocak, A. Y. (2009). *Alevi ve Bektaşî İnançlarının İslam Öncesi Temelleri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ozan, M. (2011). Türklerde Ateş Kültü ve Yeni Gün Anlayışı. *Kültür Evreni Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 9-29.
- Özdemir, D. ve Çak, Ş. E. (2022). Bir Demistifikasyon Örneği: Semahtan Kol Oyunu ve Mengiye, *Etnomüzikoloji Dergisi*, 2, 187-107
- Özhan, M. (1997) Türkiye'deki Dramatik Köy Seyirlik Oyunları Üzerine Bir Atlas Denemesi. V. *Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence Seksiyon Bildirileri*, içinde ss. 292-313. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları,
- Pyne, S. J. (2001). *Fire: A Brief History*. Seattle and London: University of Washington Press.

- Rosenberg, D. (2003) *Dünya Mitolojisi Büyük Destan ve Söylenceler Antolojisi*. (Çev. Koray Akten, Erdal Cengiz, Atıl Ulaş Cüce Kudret Emiroğlu, Tuluğ Kenanoğlu, Tahir Kocayigit, Erhan Kuzhan ve Bengü Odabaşı) Ankara: İmge Kitapevi yay.,
- Schimmel, A. (1954). Sema-i Semavi. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 3(3) 19-25.
- Şahin, T. E. (2020) "Ateş" in Geçmişi, Ateş-İnsan-Dans İlişkisinin Kökeni ve Nevruz (Uzak Geçmişin Kamplarında Korku, Gerilim ve Yaşama Sevincinin Ritmi), *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 59-75.
- Tanyu, H. (1991) "Ateş" maddesi *TDV İslâm Ansiklopedisi* 4. cilt, ss. 52-55
- Tekerek, N. (2008). *Köy Seyirlik Oyunları*. İstanbul: Mitos Boyut Yayınları,
- Turan, F. A. (2010). Şaman Ritüellerinden Alevi Semahlarına Esrarlı Yolculuk. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 56, 153-162.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü (1998) Maşala maddesi (haz. Ömer Asım Aksoy vd.) Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları
- Ülkütaşır, M. Ş. (1976). *Hıdırellez Hakkında Bir Araştırma*. Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Vardarlı, Emel. (1977); Bayaz, A; Dikmen A. (1978). Derleme Sözlüğü, (Cilt IX, X), Ankara: TDK
- Yıldırım, F. (2019). Sinsin Oyunu ve Bu Oyunun Eski Türk Kültüründeki Yansımaları, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 59(1), 221-231
- URL-1: <https://youtu.be/nVpLaLTAVSU?t=148> (Erişim tarihi 10.10.2025).
- URL-2: <https://youtu.be/YQBy9gh-yP8?t=3641> (Erişim tarihi 10.10.2025).
- URL-3: <https://www.youtube.com/watch?v=5uoIu7reImY> (Erişim tarihi 10.10.2025).
- URL-4: <https://www.youtube.com/watch?v=HguWFB5SueE>
- URL-5: <https://www.youtube.com/watch?v=9OCHy5E7W4w> (Erişim tarihi 10.10.2025).
- URL-6: https://www.youtube.com/watch?v=G2tpE_U9910 (Erişim tarihi 10.10.2025).
- URL-7: <https://www.youtube.com/watch?v=zYi3FkAjTbA> (Erişim tarihi 10.10.2025).
- URL-8: <https://www.youtube.com/watch?v=ZIYKWkRKWsQ> (Erişim tarihi 10.10.2025).

HALK OYUNLARININ ÇOCUKLARDA PSİKOMOTOR BECERİ GELİŞİMİNE ETKİLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mustafa KAYA* Muhammed CİVELEK**

Özet

İnsanlık tarihi kadar geçmişli olan halk oyunları, Türklerin sosyal hayatlarında çok önemli bir yere sahiptir. Halk oyunları Türkler için bir eğlence aracı olmasının yanı sıra strateji geliştirme, mücadele etme, güç kazanma ve birlik olma gibi birçok olguyu öğreten bir araç olmuştur. Türk milletinin yüzyıllardır hüküm sürdüğü Anadolu coğrafyası dünyanın en zengin oyun kültürünü ve çeşitliliğini içerisinde barındırmaktadır. Türklerin uzun yıllar göçebe bir hayat sürmesi, farklı kültürlerle etkileşim sağlamaları, çok geniş bir coğrafyada hâkimiyet kurmaları ve sahip oldukları kültürel değerlerini nesiller boyu aktarmaları bu zenginliğin oluşmasındaki etkenlerdir.

Türk Halk Oyunlarının kültürel açıdan bu kadar önemli özelliklere sahip olmasının yanı sıra bilinmesi gereken bir başka yönü ise fiziksel ve zihinsel boyutlarıdır. Halk oyunları sadece kültürel ve sanatsal bir faaliyet olarak görülmemelidir. Zira halk oyunlarının icra edilmesi esnasında solunum ve dolaşım sistemleri başta olmak üzere metabolizmada birçok değişiklikler meydana gelmektedir. Bu değişikliklerin olması halk oyunlarının aynı zamanda önemli bir bedensel aktivite faaliyeti olduğunu göstermektedir. İnsanların en önemli ihtiyaçlarından biri olan bedensel aktivite sağlıklı bir yaşam için son derece önemlidir. Bu bağlamda Türk halk oyunları insanların hareket ihtiyacını karşılamak açısından önemli bir faaliyet dalı olabilir. Esneklik, kuvvet, koordinasyon, beceri, dayanıklılık gibi birçok temel motorik özellikler halk oyunları çalışmaları ile geliştirilebilir.

Gelişim çağındaki çocukların en önemli ihtiyaçlarından birisi de fiziksel hareketlerdir. Bu dönemde yapılan hareket ve egzersizler çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin yanı sıra motor becerilerinin de sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesini sağlayabilir. Türk halk oyunlarının gerek öğretimi gerekse icrası esnasında çocuklar için adeta ritmik bir hareket eğitimi yapılmaktadır. Türk halk oyunlarının zengin hareket yapısı sayesinde çocukların hem kaba hem de ince motor becerileri yaş seviyelerine uygun olarak gelişecektir. Sonuç olarak Türk halk oyunlarının ritim sel yapısı, hareket çeşitliliği ve her yaşa uygun olarak öğretilebilirliği çocukların kuvvet, esneklik, denge ve koordinasyon gibi birçok motor becerilerinin gelişimine olumlu yönde etki edeceği şeklinde değerlendirilebilir. Bu gelişimin sağlanabilmesi için çocukların en erken dönemde Türk halk oyunları eğitimi almaları önemli bir gereksinimdir.

Anahtar Kelimeler: Halk Oyunları, Motor Beceri, Gelişim

EVALUATION OF FOLK DANCES IN TERMS OF THEIR EFFECTS ON MOTOR SKILL DEVELOPMENT IN CHILDREN

Abstract

Folk dances, with a history as old as human history, hold a crucial place in the social lives of the Turks. For the Turks, folk dances have not only served as a means of entertainment but also taught many things, such as developing strategies, fighting, gaining strength, and unity. The Anatolian region, where the Turkish nation has ruled for centuries, is home to some of the world's richest dance culture and diversity. The Turks' long nomadic lifestyle, their interaction with different cultures, their dominance over a vast geography, and the transmission of their cultural values across generations are all factors contributing to this richness.

In addition to the cultural significance of Turkish Folk Dances, another aspect that deserves attention is their physical and mental dimensions. Folk dances should not be viewed solely as cultural and artistic activities. During folk dance performance, numerous changes occur in the respiratory and circulatory systems, particularly in metabolism. These changes demonstrate that folk dances also constitute a significant physical activity. Physical activity, one of the most essential human needs, is crucial for a healthy life. In this context, Turkish folk dances can be a significant activity in meeting people's need for movement. Many fundamental motor skills, such as flexibility, strength, coordination, skill, and endurance, can be developed through folk dance practice.

* Profesör Doktor, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türk Müziği Anabilim Dalı.

gözlenebilir hareketler denilen dengeleme, manuplatif ve lokomotor becerilerin ölçülü bir şekilde gelişmesi sağlanabilir. Özellikle gelişim çağındaki çocukların Türk halk oyunları eğitimi alması doğal bir psikomotor beceri gelişime imkân sunmaktadır. Çünkü Türk halk oyunları içerisinde yapılan hareketler gelişim çağındaki çocukların seviyesine uygun, zorlayıcı olmadan yapılabilen hareketlerdir. Bununla birlikte halk oyunlarının ritmik yapısı ve hareketlerin ritim eşliğinde icra edilmesi çocukların ritmik hareket becerilerini de geliştirebilir. Bu durum ise çocuklar için hem sağlıklı gelişimleri sağlanmış olacak hem de farklı spor branşları için alt yapı oluşturacaktır.

Sonuç olarak; Türk halk oyunları çalışmaları çocukların kuvvet, esneklik, denge, koordinasyon gibi birçok psikomotor becerinin gelişmesine katkı sağlayabilir. Bununla birlikte halk oyunları çalışmaları ile çocuklar için çok önemli bir ihtiyacı olan ritmik hareket eğitimi yapılmış olur. Türk Halk oyunları çalışmaları çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal ve kültürel gelişimlerini tamamlamada çok önemi bir etken olmakla birlikte, psikomotor beceri gelişimi açısından da olumlu etki edeceği düşünülmektedir.

ÖNERİLER

- Türk halk oyunlarının psikomotor becerileri geliştirmesine yönelik motor beceri testleri kullanılarak daha somut verilere ulaşılabilecek araştırmalar yapılmalıdır.
- Türk halk oyunlarında kullanılan hareketlerin özellikleri incelenerek her hareketin psikomotor becerilere hangi yönde katkısının olduğuna dair hareket analizleri yapılmalıdır.
- Türk halk oyunları çalışmalarının çocuklar için ritmik hareket eğitime katkıları incelenmelidir.
- Türk halk oyunları çalışmalarının fiziksel, zihinsel ve sosyal beceri gelişimine etkileri araştırılmalıdır.
- İlk okul seviyesinde Türk halk oyunları zorunlu ders olarak okutulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akandere, M. (2003). Eğitici Okul Oyunları. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Ballı, M. Ö., Altunsöz, I. H. Okul Öncesi Dönemdeki Motor Beceri Uygulamaları, Spor Bilimleri Dergisi / Hacettepe Journal of Sport Sciences DOI: <https://doi.org/10.17644/sbd.909920> 2022, 33(1), 1-19.
- Çimen, E. (2021). Sporda Beceri Öğrenimi, Efe Akademi Yayınları.
- Gabbard, C. P. (2014). Lifelong motor development (6th Ed). USA: Pearson.
- Gallahue, D., Ozmun, J., Goodway, J. (2014). Motor Gelişimi Anlamak. Aktop, A. & Sevimay Özer, D. (Çev., Ed.), Motor Gelişimi Anlama: Genel Bakış İçinde (Sevimay Özer, D. & Aktop, A. Çev. ss. 2-22). (7. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Gerek, Z., (2007). Halk Oyunları ve spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluklarının Eurofit ile Karşılaştırılması, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara s: 2, 10, 11, 16.
- Hazar, M. (2006). Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim, Nadir Kitap, Ankara
- Kaya, İ. (2011). Zeybek ve Horon Halkoyunları Topluluklarında Oynayan Erkek Halk Oyuncuların Vücut Yağ Yüzdeleri ve Fizyolojik Özelliklerinin Karşılaştırılması Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 13, (3), s: 378, 382.

- Kaya, M., Polat, Y., Paktaş, Y., Çelenk, Ç., Çınar, V. (2010). Investigation of physical parameters of turkish folk female dancers who play different regional dances, ovidius university annals, series physical education and sport science, Movement and Health, (2), s: 866, 868.
- Koçkaya, S., Siyez, D. M., (2017). Okul Öncesi Çocuklarının Çekingenlik Davranışları Üzerine Oyun Terapisi Uygulamalarının Etkisi, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2017; 9(1):31-44 doi: 10.18863/pgy.281082
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N., Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 16:325-342.
- Ocak, Y., Tortop, Y. (2013). Kadınlarda Halk Oyunları Çalışmalarının Bazı Fiziksel Uygunluk Parametreleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi, Spor ve Performans Araştırma Dergisi, Cilt / Vol: 4 Sayı / No :1, s: 46,54.
- Özkan, A., Bozkuş, T., Kul, M., Türkmen, M., Öz, Ü., Cengiz, C. (2013). Halk Oyuncularının Fiziksel Aktivite Düzeyleri ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Belirlenmesi ve İlişkilendirilmesi, International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS), Sep, 2013, 1 (3) s: 24, 28.
- Purtaş, Ö., Duman, G. (2017). Okul öncesi eğitimde uygulanan hareket etkinlik planlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Turkish Journal of Primary Education, 2, 11-29.
- Sayın M. (2011). Hareket ve Beceri Öğrenimi. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitapevi.
- Turan, Z. (2001) Türk Halk Oyunları Türlerinden Halayların Yapısal Özellikleri, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünveren, A. (1997). Düzenli Halk Oyunları Çalışmalarının Üniversiteli Erkek öğrencilerin Seçilen Fiziksel ve Fizyolojik Parametrelerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

TÜRK HALK OYUNLARI SUNUMLARINA EŞLİK EDEN MÜZİK İCRALARININ İNCELENMESİ

Mustafa ŞAHİN*

Özet

Tarihin ilk çağlarından itibaren çeşitli ortamlarda kendisine bir performans alanı yaratan halk oyunları sunumlarına öncelikle ritim çalgıları eşlik etmiş daha sonraları çalgıların gelişimi ile nefesli, mızraplı ve yaylı çalgılar da eşlik etmiştir. Zaman içerisinde doğal performans alanlarından sahneye taşınan halk oyunlarına eşlik eden çalgılar, sahne disiplini içerisinde bazı kurallar altında icra edilmeye başlamıştır. Yarışmalar ve gösteri sanatlarının globalleşme ve gelişen teknoloji ile de sunumların doğal yapıları değişmiştir.

Değişen sunumlara eşlik eden icraların sahneyle birlikte hem geleneksel hem stilize dalda incelenmesi, bu çalışmanın ana konusudur. Geleneksel sunumlarda yöre çalgılarının sahnede en yüksek performansa ulaşması için teknolojik katkı, stilize dalda eşlik eden çalgıların canlı veya kayıt eşliklerde dikkat edilmesi gereken hususlar, çeşitli performanslardan yararlanılarak incelenmiştir. Halk Oyunlarının yöresel müzik kimliklerini korumak şartı ile özellikle stilize sunumlara eşlik eden çalgıların seçimi, eşlik edecek batı çalgılarının orkestrada kullanımı, çalgıların organolojik yapısının orkestrada uyumu, sahnede sound ve çalınan konum araştırılmıştır.

Araştırma nitel bir çalışma olup halk oyunlarının bugünkü sunum performanslarına eşlik eden müziklerin geleneksel yapısının bozulmadan devam ettirilmesi ve yenilikçi bir yaklaşım hedeflenmektedir. Bu alanda hizmet eden müzisyenlerin müzisyenliği meslek edinebilmesi, müzik eğitimi, geleneksel oyun müziklerinin icrası ve sürdürülebilirlik bu bağlamda öne çıkmaktadır. Her ne kadar üniversitelerde halk oyunları bölümleri açılmış olsa da mezun sayısına baktığımızda yeterli olmadığı görülmektedir. Konuyla ilgili halk oyunları profesyonel toplulukları, yarışmalar, çeşitli platformlardaki gösteriler ve halk oyunları bölümleri incelenmiştir. Ayrıca alanda 1990-2015 yılları arasında müzisyen olarak yer aldığım çalışmalardan kazandığım tecrübeler paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halk Oyunları, Sunum, Çalgı, Orkestra

ANALYSIS OF MUSICAL PERFORMANCES ACCOMPANYING TURKISH FOLK DANCE PRESENTATIONS

Abstract

From the earliest times, folk dance presentations have created a performance space in various settings, initially accompanied by rhythm instruments. Later, with the development of instruments, they were accompanied by wind, plectrum, and string instruments. Over time, the accompanying instruments of folk dances, which moved from their natural performance spaces to the stage, began to be performed within a disciplined and structured framework. The nature of these presentations has also changed with the globalization of competitions and performing arts, as well as with developing technology.

The main focus of this study is the examination of performances accompanying changing presentations, both traditional and stylized, along with the stage. The technological contributions required for regional instruments to achieve peak performance on stage in traditional presentations, and the considerations required for live or recorded accompaniment of instruments used in stylized performances, are examined using various performances. The selection of instruments accompanying stylized presentations, particularly those intended to preserve the regional musical identity of folk dances, the use of accompanying Western instruments in the orchestra, the harmony of the instruments' organological structures within the orchestra, and the sound and playing position on stage are explored.

This research is a qualitative study, aiming to maintain the traditional structures of the music accompanying folk dance performances without disrupting them and to adopt an innovative approach. In this context, the ability of musicians working in this field to pursue a career as musicians, music education, the performance of traditional dance music, and sustainability are highlighted. Although folk dance departments have been established at universities, the number of graduates is insufficient. Related studies were conducted on

* Profesör, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Türk Halk Oyunları Bölümü.
mustafasahin@ardahan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6942-9425

KAYNAKÇA

<https://tr.wikipedia.org>, 2025

<http://derinmuzik.blogspot.com>, 2017

<https://tdk.gov.tr/icerik/diger-icerikler/tumsozlukler>, 2025

AÇIKLAMALAR

Mikser kullanıcının stüdyodaki tüm cihazları ses, ton ve denge olarak kontrol etmesini sağlayan araçtır.

Ses kaynağından çıkan ses dalgalarının bir maddeye çarpıp geri dönmesi olayına sesin yansımaları denir. Ses dalgalarının 17 metreden daha uzak bir yüzeye çarpıp yansyarak tekrar duyulmasına yankı denir. Ses dalgası bir yüzeye çarptığında, enerjisinin bir kısmı yansır, bir kısmı ise emilir. Yansımalar, sesin bulunduğu ortamda tekrar duyulmasına ve yankı oluşmasına neden olur. Yankı, konuşmaların ve müziklerin anlaşılabilirliğini azaltabilir ve rahatsız edici bir akustik deneyim yaratabilir.

Akustik; sesin açık veya kapalı alanda yayılma hızını, frekansını ve hızını ölçen bilim dalıdır. Kapalı veya açık alanda sesin dengeli bir şekilde yankılanmasına temiz dengeli duyum denir.

Aranje; bir ezginin müzik kompozisyonu teknikleriyle yeniden yapılandırılması ve yeniden kavramsallaştırılması anlamına gelen müzik üretiminin bir boyutu olarak nitelendirilmektedir. Ezgilerin bilinen formlarının bozulmadan hangi çalgı ile seslendirileceğine, hangi oktavdan çalınacağına, hangi ölçülerdeki icra ile olacağına, ritim, melodi ve armonilerin kararlaştırılması sürecidir. Bu işlemi yapan profesyonel müzisyene de aranjör denilmektedir.

UNESCO “YAŞAYAN MİRAS” KORUMA ÇALIŞMALARI BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME: “RİTÜEL DANSLAR”

Pınar KASAPOĞLU*

Özet

Bir kültürel pratik olan “dans”ın kökeninin ritüeller olduğu yaygın görüşü ile, UNESCO kültürel miras çalışmalarında da bu adlandırma ile karşımıza çıkan “ritüel danslar”, toplulukların dinsel inanç ve pratiklerinin, sosyal değerlerinin ve kültürel belleklerinin taşıyıcı unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Dans, güzel sanatlar olduğu kadar sosyal ve kültürel antropoloji, etnoloji ve halkbilimi gibi bilim dallarının da ilgi alanına giren disiplinler arası kültürel evrensel bir çalışma alanıdır.

UNESCO’nun 2003 yılında kabul ettiği, günümüzde daha çok “Yaşayan Miras” (Living Heritage) terimi ile karşımıza çıkan, Türkiye’nin de 2006 yılında Taraf olduğu Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması (SOKÜM) Sözleşmesi, bu tür pratiklerin korunmasına yönelik çalışmalar için uluslararası bir çerçeve sunmaktadır.

Dansın ritüeller ve özellikle gösteri sanatları ile iç içe olması, bir “gösteri” deneyimi içermesinden hareketle SOKÜM Sözleşmesi, ritüelistik dansları hem “gösteri sanatları” hem de “toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler” SOKÜM başlıkları altında değerlendirmektedir. Uygulama yönergeleri de kültürel mirasın korunması sürecinde toplulukların aktif katılımını, kuşaktan kuşağa aktarım süreçlerini ve eğitim sistemlerinde görünürliğün artırılmasını vurgulamaktadır. Bu yönüyle ritüelistik dansların korunması, yalnızca estetik bir boyut değil, kültürel mirasın aktarımı ve sürdürülebilirliği açısından da önem taşır. Ritüel danslar, kimlik ve aidiyet duygusunu güçlendiren, topluluk dayanışmasını pekiştiren ve kolektif belleği canlı tutan işlevlere sahiptir. Bu danslar, bireylerin sadece seyirci değil, aktif birer katılımcı olarak kültürel mirasın korunması sürecinin bir parçası olmalarını sağlar.

Bununla birlikte, ritüel dansların yalnızca sahneleştirilmiş bir gösteriye indirgenmesi, özgün bağlamından koparılması veya turistik bir ürün haline dönüştürülmesi riskleri de bulunmaktadır. Bu nedenle, Sözleşme ve yönergeler, ritüel dansların korunmasında kültürel bağlamın bütüncül bir yaklaşımla gözetilmesini ve toplulukların önceliklerine saygı duyulmasını şart koşmaktadır.

Bu bildiride, Sözleşme ve Uygulama Yönergelerinin ritüel danslara ilişkin çerçevesi incelenecek; UNESCO SOKÜM Listelerinde yer alan Türkiye ve dünya genelinde farklı örnekler üzerinden ritüel dansların korunması ve yeniden yaşatılmasında ne tür çalışmalar yapıldığı karşılaştırılarak tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ritüel Dans, Yaşayan Miras, UNESCO SOKÜM Sözleşmesi, SOKÜM Listeleri, Koruma Çalışmaları

AN EVALUATION IN THE CONTEXT OF UNESCO'S "LIVING HERITAGE" SAFEGUARDING EFFORTS: "RITUAL DANCES"

Abstract

Given the widespread belief that the origin of “dance,” which is one of the cultural practices is lies in rituals; “ritual dances,” as they are also referred to in UNESCO’s cultural heritage studies; stand out as one of the carrier elements of communities’ religious beliefs and practices, social values, and cultural memories. Dance is an interdisciplinary field of cultural and universal study that falls within the purview of fine arts, as well as disciplines such as social and cultural anthropology, ethnology, and folklore.

The Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage (ICH), adopted by UNESCO in 2003 and now more commonly known as “Living Heritage,” to which Türkiye became a State Party in 2006, provides an international framework for efforts to safeguard such practices.

* Doçent Doktor, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Halkbilimi Bölümü. pkasapoglu@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0106-368X.

KAYNAKÇA

- Aral, A. E. (2020). *Somut Olmayan Kültürel Miras: Örgün, Yaygın ve Sargın Eğitim*, Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Kasapoğlu, P. (2015). “*Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) ve Eğitim: Halk Kültürü Dersi Örneği*”. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Kasapoğlu, P. (2016). “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Örgün Eğitime Uygulanması: Ağ Araştırması (Webquest) Örneği”, *Millî Folklor*, 28/111, s.125-146.
- Kasapoğlu, P. (2018). “İki Yerli Savaş/Çı Dansı: Haka (Yeni Zelanda) ve Hula (Hawaii)”, 4th International Language, Culture and Literature Symposium, Antalya, Türkiye, 17 - 18 Mayıs 2018, s. 284-294.
- Kasapoğlu, P. (2024). “*UNESCO SOKÜM Listelerinde Gösteri Sanatlarının Görünürlüğü ve Halk Dansları Koruma Çalışmalarına Bir Bakış*”, 10. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Çalışmaları, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler Genel Müdürlüğü Yayınları, (ISBN: 978-975-17-6045-6).
- Oğuz, M. Ö. (2009). “*Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir?*”. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Oğuz, M. Ö. (2013). “Kuşaktan Kuşağa Aktarılan Bilginin Belgelenmesi: Somut Olmayan Kültürel Miras ve Sargın Öğrenme”. *Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir? Genişletilmiş 2. Baskı*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık, s. 137-150.
- Oğuz, M. Ö. (2017). “Onuncu Yılında Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri: Görünürlük, Değerlilik ve Güvenirlilik”, *Millî Folklor*, 2017, Yıl 29, Sayı 116.
- Oğuz, M. Ö. (2021). “Halk Biliminde Koruma Yaklaşımları ve SOKÜM Sözleşmesi'nde Kuşaktan Kuşağa Aktarım”, *Millî Folklor*, 17, s. 5-15.
- Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, (2005). *Millî Folklor*, (Fr. Çev.: M. Ö. Oğuz, İng. Çev.: Y. Özay, Göz. Geç.: P. Tacar), Yıl: 17, Sayı: 65, s. 163-171.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, SOKÜM Türkiye Ulusal Envanteri, <https://yakegm.ktb.gov.tr/TR-344757/somut-olmayan-kulturel-miras-turkiye-ulusal-envanteri.html>, (Erişim tarihi 25.10.2025).
- UNESCO (2008). Türkiye, “Mevlevi Sema Töreni” (*Mevlevi Sema Ceremony*), <https://ich.unesco.org/en/RL/mevlevi-sema-ceremony-00100>, (Erişim tarihi 25.10.2025).
- UNESCO (2010). Türkiye, “Semah, Alevi-Bektaşî Ritüeli” (*Semah, Alevi-Bektaşî ritual*): <https://ich.unesco.org/en/RL/semah-alevi-bektai-ritual-00384>, (Erişim tarihi 25.10.2025).
- UNESCO (2014). Burundi, “Kraliyet davulunun ritüel dansı” (*Ritual dance of the royal drum*), <https://ich.unesco.org/en/RL/ritual-dance-of-the-royal-drum-00989>, (Erişim tarihi 25.10.2025).
- UNESCO (2018). Kamboçya, “Lkhon Khol Wat Svay Andet” (*Lkhon Khol Wat Svay Andet*), <https://ich.unesco.org/en/USL/lkhon-khol-wat-svay-andet-01374>, (Erişim tarihi 25.10.2025).
- UNESCO (2020). Zambia, “Budima Dansı” (*Budima dance*), <https://ich.unesco.org/en/RL/budima-dance-01567>, (Erişim tarihi 25.10.2025).
- UNESCO (2022). Japonya, “Furyu-odori, insanların umut ve dualarıyla dolu ritüel danslar” (*Furyu-odori, ritual dances imbued with people's hopes and prayers*): <https://ich.unesco.org/en/RL/furyu-odori-ritual-dances-imbued-with-people-s-hopes-and-prayers-01701>, (Erişim tarihi 25.10.2025).

UNESCO (2025). Browse the Lists of Intangible Cultural Heritage and the Register of Good Safeguarding Practices, <https://ich.unesco.org/en/lists>, (Erişim tarihi 25.10.2025).

HAKKÂRİ YÖRESİ OYUNLARINDA TERS ADIM VE SOLA DOĞRU OYNAMA GELENEĞİNİN İNCELENMESİ

Rohat AĞAYA *

Özet

Bu çalışmada, Türkiye'nin doğusunda yer alan Hakkâri Yöresi Oyunlarında Ters Adım ve Sola Gitme Geleneğini incelenmiştir. Hakkâri coğrafik yapısı, Toplumsal yapısı ve kültürel kodları, bu yörenin Folkloruna ve yöreye özgü hareket biçimlerinin oluşmasında önemli rol oynar. Bu geleneksel figürlerin, sadece estetik bir tercih değil, aynı zamanda bölgenin tarihsel, sosyal ve sembolik dinamiklerini de yansıtır. Araştırmamızda Hakkâri yöresine genel bir bakış yapıp bölgenin sosyal yaşamı, aşiret ve aşiretçilik yapısı incelenmiştir. Yine Hakkâri de yaşayan din topluluklarının kültür içerisindeki farklılıklara olan etkilerinden söz edilmiştir. Oyun kavramı ve halk oyunlarının türlerinden olan halayı Hakkâri halk oyunları içerisinde incelendi. Son bölümde ise Hakkâri halk oyunlarının neden sola doğru gittiği hakkında alan araştırması yapıp kaynakların yeterli olmaması nedeniyle kaynak kişiler ve yörede faaliyet gösteren eğitmen ve dansçılarla görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen bulgular sonuç kısmında değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Hakkâri Yöresi, Halay, Mirlik, Beylik, Oyun, Dans, Aşiret, Nesturi

AN EXAMINATION OF THE TRADITION OF BACKSTEPPING AND PLAYING TOWARDS THE LEFT IN HAKKARI REGIONAL DANCES

Abstract

This study examines the tradition of reverse step and leftward dance in Hakkari regional dances, located in eastern Turkey. Hakkari's geography, social structure, and cultural codes play a significant role in the formation of its folklore and unique movement styles. These traditional figures reflect not only aesthetic preferences but also the historical, social, and symbolic dynamics of the region. Our research provides a general overview of the Hakkari region, examining the region's social life, tribal structures, and tribalism. The influence of religious communities living in Hakkari on cultural differences is also discussed. The concept of dance and the halay, a type of folk dance, are examined within Hakkari folk dances. In the final section, field research was conducted to investigate why Hakkari folk dances have shifted to the left. Due to a lack of resources, interviews were conducted with key figures and instructors and dancers active in the region. The findings are evaluated in the conclusion.

Keywords: Hakkari Region, Halay, Mirlik, Beylik, Dance, Dance, Tribe, Nestorian

GİRİŞ

Hakkâri yöresi bölgesi dini olarak birçok mezhebe ev sahipliği yapmıştır. Bölgede yaşayan Müslümanlar, Hristiyan, Nesturiler, Ermeniler, Asuriler Kürtler, aynı anda aynı coğrafyayı paylaşmışlardır. Dolayısıyla kültürleri iç içe geçmiştir. Her zaman olduğu gibi tarihsel süreçlerin değişimleri büyük olmuştur. Bu coğrafya da yaşayan aşiretler de bunların en büyük örneklerinden biridir. Bölgede aşiretlerin bölünmesi ve fazla olması sebebiyle aynı anda aynı yerde çok farklı kültürleri görmemiz mümkündür.

Halk oyunları, bir toplumun tarihsel belleğini, yaşama biçimini ve sosyal örgütlenmesini yansıtan canlı folklorik öğelerdir. Her yörenin oyunlarında kendine özgü ritim, hareket, yön ve figür anlayışı, o toplumun coğrafi, kültürel ve tarihsel koşullarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, Hakkâri yöresi halk oyunları, Anadolu'nun diğer bölgelerine kıyasla farklılıklar taşıyan, derin bir anlam örgüsüne sahip zengin bir halk dansı repertuarı sunar.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı.
rohat_agaya@hotmail.com

SURKAV tarafından yürütülen bu yarışmalar, ritüel pratiğe yaklaşma iradesinin bir tezahürü olarak, ritüel pratik ile sahne arasındaki mesafeyi düşünmek için benzersiz bir örnek sunmaktadır. “Köyler Arası Yarışması”nın analizi, bu mesafeyi kat edenlerin —yarışmaya çağrılan icracıların— bu yolculukta ister istemez bir şeyleri yitirdiklerini açıkça gösterir.

KAYNAKÇA

- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bar-Tal, D. (2000). *Shared beliefs in a society: Social psychological analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Barthes, R. (1957). *Mythologies*. Paris: Éditions du Seuil.
- Giurchescu, A. (1973). La danse comme objet sémiotique. *Yearbook of the International Folk Music Council*, 5, 175–178.
- Hanna, J. L. (1979). *To dance is human: A theory of nonverbal communication*. Austin & London: University of Texas Press.
- Hoerburger, F. (1968). Once again: On the concept of “folk dance.” *Journal of the International Folk Music Council*, 20, 30–32.
- Islán Fernández, S. (2022). The commemorative power of Govend dances for a Kurdish community in transition. *World of Music*, 11(2), 91–112.
- Islán Fernández, S. (2024). Performing gender in Riha’s Kurdish communities: The embodiment of patriarchal rule in Govend dances. In S. Mojab (Ed.), *Kurdish women through history, culture and resistance* (pp. 279–299). Costa Mesa, CA: Mazda Publishers. ISBN 978-1-56859-371-5
- Kaeppler, A. L. (1985). Structured movement systems in Tonga. In P. Spencer (Ed.), *Society and the dance* (pp. 92–118). Cambridge, New York & Melbourne: Cambridge University Press.
- Kaeppler, A. L. (2001). Dance and the concept of style. *Yearbook for Traditional Music*, 33, 49–63.
- Kealiinohomoku, J. W. (2001). The study of dance in culture: A retrospective for a new perspective. *Dance Research Journal*, 33(1), 90. <https://doi.org/10.2307/1478861>
- Küçük, İ. E. (2024). *Anadolu Gürcü dans tarihi*. İstanbul: Heyamola Yayınları.
- Martí, J. (1999). La tradición evocada: Folklore y folclorismo. In *Tradición Oral* (pp. 81–107). Santander: Universidad de Cantabria, Aula de Etnografía.
- Nahachewsky, A. (1995). Participatory and presentational dance as ethnochoreological categories. *Dance Research Journal*, 27(1), 1–15.
- Nahachewsky, A. (2001). Once again: On the concept of “second existence folk dance.” *Yearbook for Traditional Music*, 33, 17–28.
- Ness, S. A. (2004). Being a body in a cultural way: Understanding the cultural in the embodiment of dance. In H. Thomas & J. Ahmed (Eds.), *Cultural bodies: Ethnography and theory* (pp. 123–144). Malden, Oxford & Victoria: Blackwell Publishing.
- Öztürkmen, A. (2002). “I dance folklore.” In A. Saktanber & D. Kandiyoti (Eds.), *Fragments of culture: The everyday life of Turkey* (pp. 128–146). London & New York: I. B. Tauris.
- Shay, A. (1995). Dance and non-dance: Patterned movement in Iran and Islam. *Iranian Studies*, 28(1–2), 61–78.

- Sonesson, G. (2009). Au-delà du langage de la danse: Les significations du corps. Quelques considérations au sujet d'une sémiotique de la danse. *Degrés*, 139-140, 1-25.
- Taylor, D. (2003). *The archive and the repertoire: Performing cultural memory in the Americas*. Durham: Duke University Press.
- Üzümcü, Ş., & Yüzgen, F. (2016). *Urfa halk oyunları müziği araştırma ve derleme çalışması*. Şanlıurfa: Haliliye Belediyesi.
- Zeghmar, L. (2018). Tradition makers: The recognition process of a local dance: From the village to the institutions. In M. Girard, J.-F. Polo & C. Scalbert-Yücel (Eds.), *Turkish cultural policies in a global world* (pp. 209-232). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

GELENEĞİN MÜZAKERESİ: ŞANLIURFA'DA KÖYLER ARASI HALK OYUNLARI YARIŞMASI

Sara Islán FERNÁNDEZ*

Özet

Şanlıurfa'da, Surkav Vakfı, Valilik iş birliğiyle 2007, 2022 ve 2024 yıllarında Köyler Arası Halk Oyunları Yarışması düzenlendi. Bu yarışma aynı zamanda bir araştırma ve derleme çalışması niteliği taşımaktadır, ve onunla Surkav Vakfı, bölgede oynanan ancak henüz resmî halk oyunları repertuarında yer almayan bazı oyunları derlemiştir. Özellikle Harran Ovası'ndaki Arap köylerinde oynanan, Urfa repertuarına kıyafetleriyle birlikte bazı yeni oyunlar kazandırılmıştır. Söz konusu oyunlar, "Araplaşmış" addedilerek Türk kültürel mirasına ait olmadığı yönündeki değerlendirmeler sebebiyle belirli tartışmalara konu olmuştur. Ama aynı zamanda, bölgedeki daha demokratik bir bakış açısına sahip kesimler tarafından bu derlemeler olumlu karşılanmıştır.

Bununla birlikte, bu yarışma, çağdaş bir araştırma projesi olarak tasarlanmak istenmiş olmasına rağmen, amaçlanan modern araştırma yaklaşımı gerçekleştirilememekte ve folklorizm literatüründe sıkça vurgulanan bir eğilimi yeniden üretmektedir; yani dansları, onları icra eden toplulukların gündelik ya da ritüel bağamlarından kopararak, bağlamsız bir şekilde koleksiyon değeri taşıyan nesneler gibi ele almaktadır. Performans kuramında, Nahachewsky (1995) ve Turino'nun (2008) geliştirdikleri katılımlı performans ve sunumsal performans arasındaki farktan yola çıkarak (2008), ve halk oyununu semiotik ve bağlamlı bir nesne olarak kabul ederek (Giurchescu 1973, Kaeppler 1985, 2001), yeni dans veya halk oyunu araştırmalarında aynı repertuarda farklı kullanımlar söz konusu olabildiğini biliyoruz. Her kullanımın dansın farklı performatif değerleri ve kodları canlandırıldığını ve inşa ettiğini ispatlandı. Bu anlamında, dansların ritüel katılımlı kullanım bağlamı, salt koreografik özelliklerinin ötesinde, topluluk üyelerinin her birinin danslara nasıl dâhil olması gerektiğini düzenleyen ve topluluğun kendi içerisinde inşa ettiği bir anlamlandırma sistemine dayalı çok katmanlı normatif ve performatif kodlar barındırmaktadır. Bunları metakoreografik içerik olarak adlandırmayı öneriyorum.

Bu bağlamda, bu çalışmada bir yandan, söz konusu girişimin yerel/mahallî icra biçimlerine ve bölgesel repertuar çeşitliliğine yönelik dikkati artırdığını ve bu şekilde, miras ve gelenekle ilgili bir dizi müzakereyi daha kapsayıcı ve çoğulcu bir bakış açısıyla tetiklediğini göstermekteyim. Fakat, öte yandan, yarışma formatının etnokoreolojik araştırma açısından yetersizliğini tartışmaktayım; zira metakoreografik nitelikteki bu performatif değer, repertuarın ve katılımlı pratiklerin temel bir parçası olmasına rağmen, "yarışma" bağlamında bütünüyle dışlanmaktadır. Bu araştırma, katılımcı gözlem ve sözlü tanıklıkların toplanmasına dayanan etnografik saha çalışması ile yazılı basın ve arşiv gibi ikincil kaynaklara dayalı etnokoreohistori (Küçük 2024) analizi bir araya getiren nitel bir yöntem kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halk Oyunları, Derleme, Halay, Şanlıurfa

NEGOTIATING TRADITION: THE INTER-VILLAGE FOLK DANCE COMPETITION IN ŞANLIURFA

Abstract

In Şanlıurfa, the Surkav Foundation, in collaboration with the Governor's Office, organized the **Köyler Arası Halk Oyunları Yarışması** (Inter-Village Folk Dance Competitions) in 2007, 2022, and 2024. This competition also carries the character of a research and collection project. Within this framework, the Surkav Foundation has collected certain dances that are performed in the region but are not yet included in the official folk dance repertoire. Several new dances from the Harran Plain have been added to the Urfa repertoire. These dances have been subject to debates, as they were considered "Arabized" and thus not belonging to Turkish cultural heritage. At the same time, however, these collections have been positively received by groups in the region with a more democratic perspective.

Nevertheless, although this competition was intended to be designed as a contemporary research project, the intended research approach has not been achieved, and instead it reproduces a tendency frequently highlighted in the folklorism literature: namely, treating dances as contextless collectible objects, detached from the everyday or

* Doktor Öğretim Üyesi, Universidad Autónoma de Madrid, Universidad Alfonso X el Sabio. sara.islan@gmail.com; sara.islan@uam.es.

SURKAV tarafından yürütülen bu yarışmalar, ritüel pratiğe yaklaşma iradesinin bir tezahürü olarak, ritüel pratik ile sahne arasındaki mesafeyi düşünmek için benzersiz bir örnek sunmaktadır. “Köyler Arası Yarışması”nın analizi, bu mesafeyi kat edenlerin —yarışmaya çağrılan icracıların— bu yolculukta ister istemez bir şeyleri yitirdiklerini açıkça gösterir.

KAYNAKÇA

- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bar-Tal, D. (2000). *Shared beliefs in a society: Social psychological analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Barthes, R. (1957). *Mythologies*. Paris: Éditions du Seuil.
- Giurchescu, A. (1973). La danse comme objet sémiotique. *Yearbook of the International Folk Music Council*, 5, 175–178.
- Hanna, J. L. (1979). *To dance is human: A theory of nonverbal communication*. Austin & London: University of Texas Press.
- Hoerburger, F. (1968). Once again: On the concept of “folk dance.” *Journal of the International Folk Music Council*, 20, 30–32.
- Islán Fernández, S. (2022). The commemorative power of Govend dances for a Kurdish community in transition. *World of Music*, 11(2), 91–112.
- Islán Fernández, S. (2024). Performing gender in Riha’s Kurdish communities: The embodiment of patriarchal rule in Govend dances. In S. Mojab (Ed.), *Kurdish women through history, culture and resistance* (pp. 279–299). Costa Mesa, CA: Mazda Publishers. ISBN 978-1-56859-371-5
- Kaeppler, A. L. (1985). Structured movement systems in Tonga. In P. Spencer (Ed.), *Society and the dance* (pp. 92–118). Cambridge, New York & Melbourne: Cambridge University Press.
- Kaeppler, A. L. (2001). Dance and the concept of style. *Yearbook for Traditional Music*, 33, 49–63.
- Kealiinohomoku, J. W. (2001). The study of dance in culture: A retrospective for a new perspective. *Dance Research Journal*, 33(1), 90. <https://doi.org/10.2307/1478861>
- Küçük, İ. E. (2024). *Anadolu Gürcü dans tarihi*. İstanbul: Heyamola Yayınları.
- Martí, J. (1999). La tradición evocada: Folklore y folklorismo. In *Tradición Oral* (pp. 81–107). Santander: Universidad de Cantabria, Aula de Etnografía.
- Nahachewsky, A. (1995). Participatory and presentational dance as ethnochoreological categories. *Dance Research Journal*, 27(1), 1–15.
- Nahachewsky, A. (2001). Once again: On the concept of “second existence folk dance.” *Yearbook for Traditional Music*, 33, 17–28.
- Ness, S. A. (2004). Being a body in a cultural way: Understanding the cultural in the embodiment of dance. In H. Thomas & J. Ahmed (Eds.), *Cultural bodies: Ethnography and theory* (pp. 123–144). Malden, Oxford & Victoria: Blackwell Publishing.
- Öztürkmen, A. (2002). “I dance folklore.” In A. Saktanber & D. Kandiyoti (Eds.), *Fragments of culture: The everyday life of Turkey* (pp. 128–146). London & New York: I. B. Tauris.
- Shay, A. (1995). Dance and non-dance: Patterned movement in Iran and Islam. *Iranian Studies*, 28(1–2), 61–78.

- Sonesson, G. (2009). Au-delà du langage de la danse: Les significations du corps. Quelques considérations au sujet d'une sémiotique de la danse. *Degrés*, 139-140, 1-25.
- Taylor, D. (2003). *The archive and the repertoire: Performing cultural memory in the Americas*. Durham: Duke University Press.
- Üzümcü, Ş., & Yüzgen, F. (2016). Urfa halk oyunları müziği araştırma ve derleme çalışması. Şanlıurfa: Haliliye Belediyesi.
- Zeghmar, L. (2018). Tradition makers: The recognition process of a local dance: From the village to the institutions. In M. Girard, J.-F. Polo & C. Scalbert-Yücel (Eds.), *Turkish cultural policies in a global world* (pp. 209-232). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

TÜRK HALK OYUNLARINDA TOPRAK VE İŞLEVİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Selami AKIŞ*

Özet

Toprak, insanlık tarihi boyunca yaşamın maddi temelini yanında kültürel kimliklerin biçimlenmesinde de belirleyici bir unsur olmuştur. İnsanın doğayla kurduğu ilişkinin merkezinde yer alan toprak, yalnızca biyolojik bir yaşam alanı değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve sembolik bir düzlemde varoluşu şekillendiren dinamik bir unsurdur. İlk dönemlerden beri kültürel değerlerin, inançların ve ritüellerin taşınmasında etkili olan toprak, İnsan ile doğa arasındaki bağın en güçlü simgesi olarak, kolektif kimliklerin inşasında merkezi bir rol üstlenmiştir. Anadolu'da uzun yıllar hüküm süren, göçebe bozkır yaşamından yerleşik tarım toplumuna geçişe kadar farklı toplumsal formlarda varlığını sürdüren Türkler için toprak hem maddi hem de manevi boyutlarıyla sürekli bir anlam üretim alanı olmuştur. Bu çerçevede doğrultusunda Türk halk oyunları da bu üretim alanına büyük katkılar sunmuştur. Toprak, özellikle tarihsel süreçte hem estetik bir ifade biçimi olarak, hem de toplumun deneyimlerini, kültürel değerlerini ve inanç sistemlerini yansıtan çok katmanlı bir performans alanıdır. Bu oyunların icra edildiği zemin olan toprak, yalnızca fiziksel bir mekân olarak değil, aynı zamanda oyunun anlam dünyasını şekillendiren kültürel ve sembolik bir unsur olarak ele alınmalıdır. Toprak, halk oyunlarında insanın doğayla kurduğu kadim ilişkinin simgesel bir temsilcisidir. Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde görülen ayak sürme, yere vurma ayak veya diz vurma ya da zeybeklerin oyun öncesi gezinmelerinde yerden aldıkları toprağı bedenlerine sürmesi gibi mistik hareketler, doğrudan, insanın toprakla kurduğu manevi bağı görünür kılar. Bu hareketler aynı zamanda, toprağı duyulan saygıyı, şükranı ve aidiyeti ifade eden ritüelistik bir boyut taşır. Bu çalışmada Türk halk oyunları bağlamında incelenen bazı hareketlerin toprak ile bağı irdelenerek aralarındaki ilişki, iletişim ve kültürel doku ele alınacaktır. Ayrıca toprağın oyunlardaki anlam dünyası temel unsur olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Türk Halk Oyunları, Toprak

AN EVALUATION OF SOIL AND ITS FUNCTION IN TURKISH FOLK DANCES

Abstract

Throughout human history, soil has been a defining element in shaping cultural identities, as well as the material basis of life. Central to humankind's relationship with nature, soil is not only a biological habitat but also a dynamic element shaping existence on a social, economic, and symbolic level. Since ancient times, soil has been instrumental in the transmission of cultural values, beliefs, and rituals. As the most powerful symbol of the bond between humanity and nature, it has played a central role in the construction of collective identities. For the Turks, who ruled Anatolia for many years and lived in diverse social forms, from nomadic steppe life to settled agricultural society, soil has been a continuous field of meaning production, both materially and spiritually. In this context, Turkish folk dances have made significant contributions to this field of production. Soil is a multi-layered performance area that reflects both the aesthetic expression and the experiences, cultural values and belief systems of society, especially in the historical process. The soil, the ground on which these dances are performed, should be considered not only as a physical space but also as a cultural and symbolic element that shapes the semantic world of the dance. In folk dances, soil is a symbolic representation of the ancient relationship humans have with nature. Mystical movements, such as shuffling feet, stamping feet or knees, seen in various regions of Anatolia, or the Zeybeks' pre-dance walks, which involve picking up soil and rubbing it on their bodies, directly demonstrate the spiritual connection humans have with the soil. These movements also carry a ritualistic dimension, expressing respect, gratitude, and belonging to the soil. This study will examine the connection between some movements examined in the context of Turkish folk dances and the soil, exploring their relationship, communication, and cultural fabric. Furthermore, the semantic world of soil in dances will be examined as a fundamental element.

Keywords: Culture, Turkish Folk Dances, Soil

* Doçent Doktor, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Türk Halk Oyunları Bölümü.
selamiakis@ardahan.edu.tr

somutlaştırmıştır. Bu anlayış, halk kültüründe ritüeller, törenler ve halk oyunları aracılığıyla bedenselleşmiş ve günümüze kadar yaşatılmıştır. Halk oyunlarındaki ayak sürme, diz vurma, toprağa dokunma gibi hareketler, yalnızca estetik bir ifade değil, aynı zamanda doğayla kurulan sembolik diyalogun ve toplumsal aidiyetin göstergeleridir.

Toprağın halk oyunlarındaki varlığı, kültürel hafızanın sürekliliğini sağlayan bir araç olarak da değerlendirilebilir. Oyun aracılığıyla insan, yalnızca doğayı değil, aynı zamanda kendi tarihini ve kimliğini yeniden hatırlar. Bu yönüyle halk oyunları, toprak merkezli bir “kültürel hafıza pratiği”dir; geçmişin mitolojik anlamlarını günümüz bedenlerinde yeniden canlandıran yaşayan ritüellerdir. Bu durum, halk oyunlarının yalnızca estetik bir gösteri ya da folklorik bir kalıntı olmadığını, aksine kültürün varoluşsal derinliklerinden beslenen dinamik bir anlam sistemi olduğunu göstermektedir.

Ayrıca toprak, halk hekimliğinde sağaltıcı bir unsur olarak kullanılmasıyla, kültürel pratiklerde hem fiziksel hem de manevi işlev üstlendiğini göstermektedir. Halk oyunlarından Şaman danslarına, ritüel uygulamalardan sağlık pratiklerine kadar farklı alanlarda toprak, insan-toprak-doğa ilişkisini somutlaştıran ve kültürel sürekliliği sağlayan temel bir unsur olarak karşımıza çıkar.

Sonuç olarak, Türk halk oyunlarında toprak, yalnızca bir oyun zemini değil; kültürel kimliği, toplumsal aidiyeti, inancı ve doğayla kurulan derin ilişkiyi görünür kılan güçlü bir semboldür. Bu çalışma, toprak kavramının halk oyunlarındaki işlevini ortaya koyarken, Türk kültürünün doğa merkezli dünya görüşü ve kültürel hafızasının anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Toprağın, geçmişten günümüze hem bireysel hem de toplumsal düzeyde taşıdığı anlam ve işlev, kültürel performansların yorumlanmasında vazgeçilmez bir referans noktası olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Aça, M. (2018). Dünya Mitolojilerinde Toprak Simgeliği. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 23-35.
- And, M. (2002). *Oyun ve Bugü-Türk Kültüründe Oyun Kavramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Cenikoğlu, G. T. (2002). Anadolu'da Zeybek Kültürü ve Akşehir Zeybek Oyunları. *Zeybek Kültürü Sempozyumu* (s. 37-45). Muğla: Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Çetin, C. (2008). Türk Dügün Gelenekleri ve Kutsal Evlilik Ritüeli. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 110-125.
- Enveri, E. (2018). Türk Yaratılış Mitlerinde Toprak. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 91-99.
- Harun A, Serkan. K. (2022). Mitolojik Ana Tasavvuru Bağlamında Toprak. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 389-396.
- Koçkar, M. T. (1998). *Çağlar Boyunca İletişim Sanatı Olarak Dans ve Halk Dansları*. Ankara: Bağırın Yayınevi.
- Ögel, B. (1989). *Türk Mitolojisi I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Rappaport, R.-Ç. K. (2003). Ritüel. M. E. Gülin Ögüt Eker içinde, *Halk Biliminde Kuram ve Yaklaşımlar* (s. 398). Ankara: Milli Folklor Yayınları-17.
- Roller, L. E. (2013). *Ana Tanrıçanın İzinde*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Tek, R. (2018). Anadolu Türk Hekimliğinde Toprak. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 189-204.

TÜRK HALK DANSLARINDA KOREOGRAFİK YÖNELİMLERİN TARİHSEL İZLERİ: İLK TASARIMDAN SAHNELEME DENEMELERİNE

Semih ÖZBİLGİ* Kerem Cenk YILMAZ
Dilek CANTEKİN ELYAĞUTU*****

Özet

Türk halk dansları, tarihsel süreç içerisinde büyük ölçüde sözlü ve bedensel aktarım yoluyla kuşaktan kuşağa taşınmış, anonim bir üretim olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle uzun süre boyunca halk danslarının ilk yaratıcısı ya da tasarımcısı üzerine düşünülmemiş, sahneleme pratiği “otantik” icranın dışında değerlendirilmiştir. Ancak 20. yüzyılın başlarından itibaren, değişen sosyo-kültürel koşullar ve modernleşme süreci ile halk danslarının sahneye taşınması, bu alanda ilk koreografik müdahaleleri gündeme getirmiştir.

Bu çalışmaya konu olan Türk halk danslarının tarihsel gelişimi içerisindeki öncüleri, halk danslarını sahne estetiğiyle bütünleştirerek hem yeni bir gösterim dili oluşturmuş, hem de otantiklik ile sahneleme arasındaki gerilimi tartışmaya açmıştır.

Çalışma, koreografi kavramını yalnızca hareket dizilimleri bağlamında değil, aynı zamanda sahne organizasyonu, disiplinlerarası iş birliği ve kültürel temsil boyutlarıyla ele almaktadır. Bu bağlamda, halk oyunlarının sahneye taşınma süreci, yalnızca bir folklorik aktarım değil, aynı zamanda estetik ve pedagojik bir tasarım girişimi olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışma, Türk halk danslarının sahneye buluşma sürecini hem tarihsel hem de kültürel bağlamda yorumlamayı amaçlamaktadır. Süreç içerisindeki yaratıcı aktör, kurum ve kuruluşların rollerini ve katkılarını açığa çıkarmayı amaçlayan bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseni kapsamında yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda, gözlem ve görüşme tekniklerine başvurulmuş veriler toplanmıştır. Bu verilere ek olarak arşiv belgeleri, görsel materyaller (video kayıtları, fotoğraflar), dönemsel yayınlar ve ikincil kaynaklardan yararlanılmış, elde edilen tüm veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, Türk halk danslarında ilk koreografların kimler olduğu, hangi tarihsel bağlamda ortaya çıktıkları ve geleneği sahne ile buluşturma stratejileri incelenerek, “ilk kez tasarlayan ve sahneye uyarlayan” aktörlerin önemi vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, halk danslarının tarihini yalnızca geleneğe dayalı bir aktarım süreci olarak değil, aynı zamanda yaratıcı bireylerin ve kurumların sahneleme vizyonlarıyla şekillenen bir alan olarak konumlandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halk Dansları, Koreografi, Sahne, Koreograf

HISTORICAL TRACES OF CHOREOGRAPHIC TENDENCIES IN TURKISH FOLK DANCES: FROM THE FIRST DESIGN TO STAGING EXPERIMENTS

Abstract

Throughout history, Turkish folk dances have largely been considered anonymous productions, passed down from generation to generation through oral and physical transmission. Therefore, for a long time, the original creator or designer of folk dances was not considered, and the practice of staging was considered outside the scope of "authentic" performance. However, from the early 20th century onward, changing socio-cultural conditions and the process of modernization brought folk dances to the stage, bringing the first choreographic interventions to the forefront.

* Araştırma Görevlisi, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. semihozbilgi@sakarya.edu.tr, ORCID: 0009-0005-8688-1033

** Profesör, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. kcyilmaz@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2277-3752

*** Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. dcantekin@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0357-9148

ideolojisiyle birlikte ulusal kimliğin bir temsiline dönüşmüş; sahneye taşınmalarıyla birlikte disipline edilmiş, biçimsel olarak düzenlenmiş ve koreografik bir yapıya kavuşmuştur.

Selim Sırrı Tarcan'ın zeybek oyunlarını beden terbiyesi yaklaşımıyla eğitim kurumlarına uyarlaması, halk danslarında ilk sahneleme ve düzenleme adımlarını oluşturmuş; ardından gelen Albay İhsan Yavuzer, Oktay Güzelbey, Oktay Cengizay, Recai Aksoy ve Şerif Baykurt gibi isimler bu sürecin yerel öncülerini temsil etmiştir. Bu aktörler, halk danslarını yalnızca "geleneksel icra" sınırından çıkararak sahne estetiğine taşımış; böylece anonim olanın ardında ilk kez "yaratıcı birey" kimliği görünür hale gelmiştir.

1950'lerden itibaren Halkevleri, Gazi Eğitim Enstitüsü ve bölgesel derleme çalışmaları halk danslarının ulusal kimlik inşasıyla örtüşen bir sahneleme diline evrilmesini sağlamıştır. Bu dönüşümle birlikte dans, yalnızca folklorik aktarım değil; ulusal temsiliyet, pedagojik eğitim ve sanatsal ifade aracı haline gelmiştir. 1974'te Devlet Halk Dansları Topluluğu'nun kurulması ise bu süreci kurumsallaştırmış; Moiseyev ekolünden esinlenen sahne düzeni, bale ve tiyatro unsurlarıyla desteklenen estetik yapı, modern Türk sahne danslarının temellerini atmıştır.

Bu kurumsallaşma süreci, halk danslarında bedensel temsil biçimlerini, toplumsal cinsiyet rolleri ve kostüm politikalarıyla birlikte yeniden tanımlamıştır. Kadın bedeninin sahnede görünür hale gelmesi, partnerli dans yapılarının oluşması, otantik kıyafetlerin sahne estetiğine göre dönüştürülmesi gibi unsurlar, halk danslarını toplumsal değişimin sahne üzerindeki göstergelerine dönüştürmüştür. Aynı zamanda müzik düzenlemeleri, çok sesli yapılar ve elektronik destekler dansın hareket dilini de yeniden şekillendirmiştir.

1980 sonrasında tiyatro, bale, çağdaş dans ve performans sanatlarıyla kurulan disiplinlerarası ilişki, halk danslarının ifade olanaklarını genişletmiş; koreografi artık yalnızca hareket dizilerini değil, aynı zamanda anlatı, ışık, mekân ve dramaturjik yapıyı da içeren bir bütün haline gelmiştir. Böylece Türk halk dansları hem kültürel belleği sahneye taşıyan hem de çağdaş sahne estetiğiyle yeniden yorumlanan dinamik bir sanatsal alan konumuna yükselmiştir.

Sonuç olarak, bu çalışma halk danslarının tarihini yalnızca geleneksel aktarım zinciriyle değil, yaratıcı bireylerin, kurumsal yapıların ve estetik tercihlerinin şekillendirdiği bir koreografik gelişim süreci olarak değerlendirmektedir. Türk halk danslarının modernleşme serüveni, bedensel ifade, kimlik, temsil ve sahne estetiği arasındaki ilişkinin sürekli yeniden kurulduğu çok katmanlı bir tarihsel çerçeve sunmaktadır.

KAYNAKÇA

Özkarakahya, A. (2019). *Dans ve koreografik düzenlemeler üzerine eleştirel inceleme*.

Guest, A. (1998). *Koreografi kavramına tarihsel bakış*.

Oxford University Press. (2000). *Oxford sözlüğünde koreografi tanımı*.

Akar, A. (2011). *Dans tarihine dair değerlendirmeler*.

Fenmen, M. (1986). *Ritüelden sahneye dansın dönüşümü üzerine değerlendirmeler*.

Ersöz, B. (2011). *Jeschke'nin koreografi yaklaşımına dair çalışma*.

Giurchescu, A. (2017a). *Halk danslarında otantiklik ve kimlik tartışmaları*.

Giurchescu, A. (2017b). *Dansın anonim yapısı ve kültürel aktarımı üzerine çalışma*.

Sachs, C. (1963). *Dansın kökeni ve anonim üretim teorisi üzerine*.

Fenmen, B. (1986). *Bale tarihi*. Ankara: Sevdâ-Cenap And Müzik Vakfı Yayınları (Yayın No: 2).

Kurtişoğlu, B. (2025). *Tekirdağ halk oyunlarının sahneye taşınma süreci*. [Kişisel görüşme].

- Çağlar, A. (2025). *Erzurum halk oyunlarının erken dönem düzenlemeleri üzerine sözlü tarih görüşmesi*. [Kişisel görüşme].
- Çavaz, A. (2020). *Gaziantep halk oyunlarının sahneye taşınma süreci*. [Kişisel görüşme].
- Kılınç, M. (2025). *Gaziantep halk oyunlarında repertuvarın biçimlenmesi üzerine görüşme*. [Kişisel görüşme].
- Okdan, M. (2025). *Erzurum yöresinde halk oyunları icrası ve düzenleme çalışmaları*. [Kişisel görüşme].
- Özbilgin, M. (2011). *Cumhuriyet dönemi halk dansları çalışmaları ve kurumsal gelişim*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Öztürkmen, A. (1998). *Türkiye’de folklor ve milliyetçilik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Öztürkmen, A. (2016). *Halk oyunları ve sahne: Türkiye’de folklorun kurumsal dönüşümü*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sarısaray, M. (2025). *Giresun yöresinde halk oyunlarının sahne düzenine geçiş süreci*. [Kişisel görüşme].
- Tümer, M. (2025). *Gaziantep oyunlarının düzenlenmesi ve koreografik uygulamalar*. [Kişisel görüşme].
- Yavuzer, İ. (2025). *Erzurum’da halk oyunlarının düzenlenmesine dair erken dönem tanıklık*. [Kişisel görüşme].
- Yılmaz, K. C., Elyagutu, C. D. (2023). Türk halk dansları ve koreografi sanatı üzerine yorumlayıcı bir yaklaşım. *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Art & Humanities Journal*, 16, 52. <https://doi.org/10.17740/eas.art.2023-V16-06>
- Yılmaz, K. C., Elyagutu, C. D. (2022). Türkiye’de kültür politikaları ekseninde Türk halk oyunları uygulama ve yayma pratikleri üzerine bir değerlendirme. *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Studies / Avrasya Çalışmaları*, 15, 42. <https://doi.org/10.17740/eas.eus.2022-V15-04>
- Yoncalık, O. (2004). Milli eğitimde bir kültür aktarımı olarak halk oyunları (dansları) ve beden eğitimi öğretmenliği. *Milli Eğitim Dergisi*. 5 Kasım 2022 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı sitesinden alınmıştır: https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/yoncalik.htm

GELENEKSEL DANS VE OYUN BULUŞMASI: BURSA SEKMESİ ÖĞRETİMİNDE SEK SEK UYGULAMASI

Serap YILDIRIM*

Özet

Bu bildiri, halk danslarının öğretiminde oyun temelli yaklaşımların etkisini Bursa yöresine ait bir örnek üzerinden incelemektedir. Bursa Keles yöresine ait Bursa Sekmesi adlı halk oyunu, geleneksel çocuk oyunu seksek ile bütünleştirilerek ilköğretim öğrencilerine öğretilmiştir. Uygulamada, yere çizilen seksek alanındaki her kutuya belirli sayıda elma şekli eklenmiş; oyun kuralları, halk oyununun adım figürleriyle uyumlu hale getirilmiştir. Öğrenciler, kutulardaki elma sayısına göre hangi ayak kombinasyonunu kullanacaklarını öğrenerek dans figürlerini adım adım tamamlamışlardır. Bu oyun temelli yöntem, öğrencilerin ritim duygusunu, denge ve koordinasyon becerilerini geliştirmeyi ve psikomotor öğrenmeyi eğlenceli hale getirmeyi amaçlamıştır. Ayrıca, geleneksel bir oyunun halk dansıyla birleştirilmesi yoluyla kültürel mirasın genç kuşaklara aktarılması ve öğrencilerde kültürel farkındalık oluşturulması hedeflenmiştir. Sonuçlar, seksek oyunu desteğiyle gerçekleştirilen halk dansı öğretiminin öğrencilerin motivasyonunu artırdığını, öğrenmeyi kalıcılaştırdığını ve psikomotor beceriler ile kültürel ilgiyi olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Halk dansları, Bursa Sekmesi, Oyun Temelli Öğrenme, Kültürel Miras, Psikomotor Beceriler

THE MEETING OF TRADITION AND GAME: THE APPLICATION OF HOPSKEK IN BURSA SEKMESİ TEACHING

Abstract

This paper examines the impact of game-based approaches in teaching folk dances through a case from the Bursa region of Turkey. The traditional folk dance “Bursa Sekmesi” from the Keles district of Bursa was taught to primary school students by integrating it with the traditional children’s game “seksek” (hopscotch). In the implementation, a hopscotch grid was drawn on the ground with a certain number of apple symbols added to each square; the game’s rules were aligned with the step figures of the folk dance. Students learned to complete the dance figures step by step by using specific foot combinations determined by the number of apples in each square. This game-based method aimed to enhance students’ sense of rhythm, balance, and coordination skills, making psychomotor learning fun. Moreover, by combining a traditional game with a folk dance, the approach sought to transmit cultural heritage to younger generations and foster cultural awareness among students. The results indicate that teaching a folk dance supported by the seksek game increased student motivation, made learning more permanent, and positively affected psychomotor skills and cultural interest.

Keywords: Folk dance, Bursa Sekmesi, game-based learning, cultural heritage, psychomotor skills.

GİRİŞ

Halk dansları, bir toplumun kültürel kimliğinin önemli taşıyıcılarındandır. UNESCO’nun Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi (2003) kapsamında halk oyunları, toplulukların kültürel mirasının bir parçası olarak tanımlanan ve gelecek nesillere aktarılması gereken önemli unsurlardan biri kabul edilmektedir. Ancak modern eğitim ortamında geleneksel halk oyunlarını genç nesillere aktarmak, öğrencilerin dikkatini çekmek ve ilgisini canlı tutmak her zaman kolay olmamaktadır. Bu nedenle, öğrenme sürecini öğrenciler için daha cazip ve kalıcı kılabacak yenilikçi öğretim yöntemlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Günümüzde eğitimde oyun temelli öğrenme, bu ihtiyaca cevap veren etkili yaklaşımlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Oyun destekli etkinlikler, öğrencilerin derse katılımını ve motivasyonunu artırırken öğrenmeyi eğlenceli hale getirmektedir. Nitekim, oyun temelli öğrenme uygulamalarının öğrencilerin dersi daha istekli öğrenmelerini sağlayarak akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği ve bilgilerin zihinde daha kalıcı yer etmesine yardımcı olduğu belirtilmektedir.

*TED Bursa Koleji Halk Dansları ve yaratıcı drama öğretmeni serapyildirim@tedbursa.k12.tr

süreçte denge, ritim ve koordinasyon becerilerini geliştirmiş, grupça hareket etme ve işbirliği yapma deneyimi kazanmıştır. Aynı zamanda kendi kültürlerine ait bir oyunu eğlenerek oynadıkları için, kültürel mirasla duygusal bir bağ kurmuşlardır. Oyun temelli yaklaşım sayesinde halk dansı öğrenimi, öğrenciler açısından zor veya sıkıcı bir görev olmaktan çıkıp, merak uyandıran ve motive edici bir etkinliğe dönüşmüştür.

Bu bulgular ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

Eğitim Programları: İlköğretim müfredatında beden eğitimi veya müzik dersleri kapsamında halk oyunlarına yer verilirken, öğretimin oyun temelli etkinliklerle zenginleştirilmesi önerilir. Özellikle ilkökuller çağında, seksek, körebe, yağ satarım bal satarım gibi geleneksel çocuk oyunları ile basit halk danslarının adımları entegre edilebilir. Bu sayede öğrenciler kültürel değerleri yaşayarak ve eğlenerek öğrenebilirler.

Öğretmen Yetiştirme: Halk oyunları öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim programlarında, oyun temelli öğrenme yöntemleri ve uygulama örnekleri tanıtılmalıdır. Öğretmenler, geleneksel oyunları ders planlarına uyarlama konusunda teşvik edilmelidir. Bu sayede sınıf içi etkinlikler daha ilgi çekici hale gelebilir ve halk oyunlarının yeni nesillere aktarımı sürdürülebilir kılınabilir.

Farklı Yörelere Uyarlama: Bu çalışmada Bursa yöresine ait bir halk oyunu ile seksek birleştirilmiştir. Türkiye'nin zengin oyun ve halk dansları kültürü göz önüne alındığında, benzer yöntemler farklı yörelerde de uygulanabilir. Her yörenin kendine has çocuk oyunları ve halk dansları bulunmaktadır. Örneğin, Ege yöresinde zeybek oyunları basit çocuk oyunları ile Karadeniz horonu denge oyunları ile birleştirilebilir. Bu tür uyarlamalar, yöresel kültürel öğelerin öğrencilere aktarımını kolaylaştıracaktır.

Araştırma ve Geliştirme: Gelecekte, oyun temelli halk dansı öğretiminin etkilerini ölçmek için daha geniş kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır. Nicel ve nitel araştırma tekniklerini birleştirerek öğrencilerin akademik başarıları, fiziksel uygunluk düzeyi, derse yönelik tutumları ve kültürel farkındalıkları üzerinde bu yaklaşımın etkisi değerlendirilebilir. Örneğin, bir deney grubu (oyun temelli öğretim) ve kontrol grubu (geleneksel öğretim) karşılaştırması ile hangi yöntemle hangi alanlarda ne düzeyde gelişim sağlandığı ortaya konulabilir. Elde edilecek bilimsel bulgular, oyun temelli yaklaşımların eğitim politikalarına entegre edilmesini destekleyecektir.

Sonuç olarak, oyun ve geleneksel değerlerin buluşması, eğitimde çok yönlü kazanımlar elde etmeyi mümkün kılmaktadır. Seksek ile Bursa Sekmesi örneğinde görüldüğü gibi, çocukların dünyasına ait bir oyun ile kültürel bir miras ögesi olan halk dansını bir araya getirmek, öğrenme sürecini hem verimli hem keyifli hale getirmektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin bedenini ve zihnini aynı anda çalıştırarak bütüncül bir öğrenme sağlamakta; aynı zamanda kültürel mirasın yaşatılmasına hizmet etmektedir. Eğitim ortamlarında bu tür yenilikçi ve kültürel açıdan zengin yöntemlerin kullanılması, öğrencilerde hayat boyu sürecek olumlu izler bırakacaktır.

KAYNAKÇA

- Demirci, S. (2019). Oyun temelli öğrenmenin ilkökuller öğrencilerinin psikomotor becerilerine etkisi. *Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 8(3), 45-60.
- Esenler Kemer İlkokulu. (2024). *Seksek oyunu* (web sayfası). T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. Erişim adresi: esenlerkemerilkokulu.meb.k12.tr/icerikler/seksek-oyunu_15227507.html
- Güler, A. (2020). Halk dansları eğitiminde yaratıcı yöntemler. *Geleneksel Kültür Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 45-53.
- Köktan, D., & Adıgüzel, Ö. (2024). Dans, drama ve eylem: Türk halk danslarının öğretiminde yaratıcı drama yöntemi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 19(1), 59-88.

- Tohumat, M., & Arabacı, R. (2017). Halk oyunları çalışmalarının çocukların fiziksel uygunluklarına etkisi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 16-27.
- UNESCO. (2003). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi*. Paris: UNESCO. (Erişim: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2025)
- Wang, Y., & Liu, Q. (2020). Effects of game-based teaching on primary students' dance learning: The application of the personal active choreographer. *International Journal of Game-Based Learning*, 10(1), 19-36.

TÜRK HALK OYUNLARI VE KUZEY KIBRIS TÜRK HALK OYUNLARINDA ORTAK VE FARKLI KÜLTÜREL DEĞERLER

Serkan TUTAK* Bülent KURTIŞOĞLU**

Özet

Türk halk oyunları, Anadolu'nun farklı bölgelerinde tarihsel, sosyal ve coğrafik koşulların etkisiyle biçimlenmiş; toplumsal yaşamın estetik ve sembolik bir yansıması olarak kültürel belleğin en güçlü taşıyıcılarından biri haline gelmiştir. Halay, horon, zeybek, bar ve karşılamalar gibi türler, eğlencenin ötesinde, toplumsal değerlerin aktarımı, kimlik inşası ve kuşaklar arası sürekliliğin sağlanmasında işlevsel bir rol üstlenmiştir. Anadolu merkezli bu zengin repertuar, tarihsel süreçte farklı coğrafyalara taşınarak yeniden yorumlanmıştır. Kıbrıs adası, Akdeniz'in keşişim noktası olması nedeniyle çok katmanlı bir kültürel yapıya sahiptir. Latin, Bizans, Türk, Rum ve daha pek çok farklı topluluk etkilerinin birleştiği ada kültürü, müzik ve dans geleneklerinin sürekli dönüşümüne zemin hazırlamıştır. 1571'de Osmanlı hâkimiyetinin başlamasıyla birlikte Anadolu'dan gerçekleşen göçler sonucunda Türk kültürü bu çeşitliliğe eklenmiştir; Oğuz/Türk boylarının taşıdığı müzik ve oyun repertuarı ada halkı tarafından benimsenerek özgünleşmiştir. Böylece ritmik ve melodik yapıda Anadolu ile sürekliliğini koruyan, ancak çalgı, figür ve giysi tercihlerinde yerel çeşitlilik yansıtan Kuzey Kıbrıs Türk halk oyunları ortaya çıkmıştır. Müzikal yapı bakımından her iki coğrafyada da ortak ritmik ve melodik özelliklerin yanı sıra benzer çalgı tercihleri öne çıkmaktadır. Oyunların hareket repertuarı incelendiğinde ise iki kültürde ortak figürlerin bulunması yanında icra sürecinde farklılaşan hareketlerin de dikkati çektiği görülmektedir. Giysi ve kostümler her iki coğrafyada da kültürel kimliği yansıtan ve oyunun estetik yönünü destekleyen unsurlar olarak önem taşımaktadır. Bu çalışma, Kıbrıs'ın kendi tarihsel-kültürel dinamikleri içinde şekillenen oyun repertuarının, Anadolu Türk halk oyunları ile etkileşim sürecini ele almakta ve iki coğrafya arasındaki ortak ve farklı değerleri müzikal yapı, oyun hareketleri ve giysi bakımından karşılaştırmalı olarak ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Oyunları, Kuzey Kıbrıs Türk Halk Oyunları, Müzik, Ritim, Kostüm

COMMON AND DISTINCT CULTURAL VALUES IN TURKISH FOLK DANCES AND NORTHERN CYPRUS TURKISH FOLK DANCES

Abstract

Turkish folk dances have been shaped by the historical, social, and geographical conditions of different regions in Anatolia, becoming one of the most powerful carriers of cultural memory as both an aesthetic and symbolic reflection of social life. Genres such as halay, horon, zeybek, bar, and karşılama extend beyond entertainment, serving as functional practices for the transmission of social values, the construction of identity, and the preservation of intergenerational continuity. This Anatolia-centered repertoire has historically spread to different geographies and has been reinterpreted in diverse cultural contexts. The island of Cyprus, situated at the crossroads of the Mediterranean, possesses a multilayered cultural structure shaped by the influences of Latin, Byzantine, Turkish, Greek, and various other communities. This diversity has provided fertile ground for the continuous transformation of music and dance traditions. Following the Ottoman conquest in 1571, migrations from Anatolia introduced Turkish cultural elements into this complex structure. The musical and dance repertoire brought by Oghuz/Turkic groups was adopted and reinterpreted by the island's population, acquiring a distinctive character. Consequently, Northern Cyprus Turkish folk dances emerged as a synthesis that preserved Anatolia's rhythmic and melodic continuity while reflecting local diversity in instruments, figures, and costumes. In terms of musical structure, both geographies share common rhythmic and melodic features, accompanied by similar instrumental preferences. Examination of movement repertoires reveals that while shared figures exist in both traditions, variations also emerge during performance practices. Costumes in both contexts serve as cultural markers that make identity visible and reinforce the aesthetic dimension of the dances. This study aims to analyze the dance repertoire formed within the historical and cultural dynamics of Cyprus in relation to Anatolian Turkish

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı. serkantutak@hotmail.com, ORCID: 0009-0001-2542-1528

** Profesör Doktor, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Türk Halk Oyunları Bölümü. kurtisoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9550-9712

değerleri, Akdeniz'in estetik duyarlılığıyla harmanlanarak adada yeni bir anlam katmanı kazanmıştır. Günümüzde bu oyunlar yalnızca sahne gösterileri olarak değil, aynı zamanda Kıbrıs Türk toplumunun kültürel sürekliliğini, dayanışma bilincini ve ortak aidiyet duygusunu canlı tutan güçlü bir kültürel iletişim aracı olarak varlığını sürdürmektedir (Sadıkoğlu, 2021; Turkish Studies, 2023).

KAYNAKÇA

- Eroğlu, H. (2017). *Türk halk oyunlarının tipolojisi ve bölgesel özellikleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Glassie, H. (1995). *Tradition*. *The Journal of American Folklore*, 108(430), 395–412.
- Görgoretti, B., & Kıvanç Öztuğ, E. (2023). Kıbrıs Türk toplumunun Türk milliyetçiliğini benimsemesinde eğitim ve müziğin etkisi. *Eurasian Journal of Music and Dance*, 21, 1–14.
- Özer, B. D. (2023). Kıbrıs Türk ve Rum halk dansları müziklerinin benzerlikleri ve farklılıkları. *International Journal of Social Sciences and Art Studies*, 23, 23–35.
- Pakistan Journal of Life and Social Sciences (PJLSS). (2024). *Imagery and embodied symbolism in folk dance movement*. *PJLSS*, 22(4), 130–142.
- Sadıkoğlu, R. (2021). *Festivals for inclusion? Cultural identity and social participation in Northern Cyprus*. *Social Inclusion*, 9(4), 213–222.
- Turner, V. (1982). *From ritual to theatre: The human seriousness of play*. New York: PAJ Publications.
- UNESCO. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. Paris: UNESCO Publishing.

KÜLTÜREL KODLARDAN TERAPİ MODELİNE: G-MDR YÖNTEMİ İLE PROZODİK OKUMA VE RİTİM EĞİTİMİ ÜZERİNE BİR ÖNERİ

Umur ERDOĞAN* Kerem Cenk YILMAZ**
Dilek CANTEKİN ELYAĞUTU***

Özet

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) ile Özgöl Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG), çocukluk çağında yaygın olarak birlikte görülen ve bireylerin dikkat, hafıza, okuma, yazma ve koordinasyon gibi temel becerilerini olumsuz etkileyen iki önemli nörolojik bozukluktur. Bu çocuklarda en sık rastlanan güçlüklerden biri, okuma sürecinde ritim, vurgu ve tonlamayı kapsayan prozodik okuma yetersizliğidir. Prozodik okuma becerisinin gelişimi, yalnızca akademik performansı değil aynı zamanda çocuğun sosyal iletişim ve kültürel etkileşim düzeyini de doğrudan etkilemektedir.

G-MDR terapisi, DEHB ve ÖÖG birlikteliği olan çocuklarda prozodik okuma becerisini geliştirmeyi hedefleyen yenilikçi bir müdahale olarak tasarlanmıştır. Bu yaklaşım, müzik terapisi ile dans terapi arasındaki entegrasyonu kurarak ses, ritim, vurgu ve bedensel ifade gibi alanları bütüncül bir çerçevede bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Katılımcıların bedensel farkındalığını artırırken doğru nefes kontrolü, istikrarlı vurgu yapısı, tonlama ve ritim akışını güçlendirmeyi amaçlamakta; bu süreç, prozodik hataların temel belirleyicileri olan dil-motor entegrasyonunu hedefleyen bir modül olarak işlev görmektedir. Yöntemin temel yaklaşımı, Türk halk oyunlarının ritmik yapıları, deme çevirme geleneği ve yerel çalgıların (asma davul, bendir, darbuka vb.) bütüncül bir şekilde kullanılması üzerine kuruludur. G-MDR'nin ayrıt edici yönü, prozodik okuma becerisini geliştirmeyi birincil hedef olarak belirlemesi ve bu hedefi kültürel kodlarla harmanlanmış müzik-dans-ritim bütünleşmesi aracılığıyla desteklemesidir. Program, sekiz haftalık oturumlar şeklinde yapılandırılmıştır ve her seans; ısınma egzersizleri, deme çevirme uygulamaları ve canlı müzik eşliğinde dans-ritim çalışmalarını içermektedir. Ayrıca ebeveyn katılımı ve ev ödevleri ile öğrenmenin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem, Nordoff-Robbins, Orff-Schulwerk, Dalcroze ve Kodály gibi müzik pedagojisi ve terapi modellerinden esinlenmekle birlikte, kültürel aidiyet kazandırma boyutuyla ayrılmaktadır. Bu yönüyle GMDR, yalnızca bilişsel ve akademik gelişimi değil, aynı zamanda çocuğun kültürel kimliğini güçlendirmesine ve toplumsal aidiyet duygusunun pekişmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Alanyazında yer alan dans-hareket terapisi ve müzik temelli uygulamalardan farklı olarak, Türk halk oyunlarının sözlü ve ritmik yapısını doğrudan prozodik okuma gelişimine uyarlaması açısından özgün bir katkı sunmaktadır. Çalışmanın ilerleyen aşamalarında, önerilen seans protokolünün uygulanması ve ön test-son test değerlendirmeleriyle yöntemin etkililiğinin sınanması planlanmaktadır. DEHB ve ÖÖG tanımlı çocuklara yönelik kültürel temelli, bütüncül ve yenilikçi bir destekleyici eğitim yaklaşımı sunmakta ve eğitim, terapi ve müzik alanında disiplinlerarası bir model önerisi getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Halk Dansları, Müzik, Dans, Terapi, GMDR

FROM CULTURAL CODES TO A THERAPY MODEL: A PROPOSAL FOR PROSODIC READING AND RHYTHM TRAINING WITH THE GMDR METHOD

Abstract

Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) and Specific Learning Disability (SLD) are two significant neurodevelopmental disorders that commonly coexist in childhood and negatively impact individuals' fundamental skills such as attention, memory, reading, writing, and coordination. One of the most common difficulties encountered in these children is the inability to read prosodically, which encompasses rhythm, stress, and

* Doktor Öğretim Üyesi, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. uerdogan@sakarya.edu.tr

** Profesör, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. kcyilmaz@sakarya.edu.tr,

*** Doçent Doktor, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü. dcantekin@sakarya.edu.tr

Ayrıca yöntemin farklı yaş grupları, gelişimsel düzeyler ve kültürel ortamlarda uyarlanabilirliği araştırılmalı; nöropsikolojik ölçümlerle desteklenen uzun dönemli çalışmalarla modelin kalıcılığı değerlendirilmeli, sonuçları eğitim, terapi ve müzik disiplinlerinde karşılaştırmalı olarak incelenmelidir.

G-MDR yöntemi, kültürel mirasın eğitimsel terapötik süreçlere entegrasyonu açısından özgün bir örnek oluşturmakta; müzik, dans ve ritmin birlikte ele alındığı çok boyutlu bir öğrenme modeli olarak Türk müzik dans ve ritim terapisi literatürüne önemli bir katkı sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013). *Ruhsal bozuklukların tanı ve istatistik el kitabı* (5. baskı). Amerikan Psikiyatri Yayınları.
- Aniruddh, D. P., & Daniele, J. R. (2003). An empirical comparison of rhythm in language and music. *Cognition*, 87(1), B35–B45. [https://doi.org/10.1016/S0010-0277\(02\)00187-7](https://doi.org/10.1016/S0010-0277(02)00187-7)
- Avcı, B. N., Altunbaş Yavuz, S. (2023). Okuma güçlüğü olan öğrencilerin fonolojik farkındalık düzeylerinin gelişmesinde müzik eğitiminin kullanılması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(4), 737–750. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1339485>
- Bağcı, H., Toy, A. (2020). Piyano çalışma alışkanlıkları ölçeği geliştirme çalışması. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(21), 583–603. <https://doi.org/10.26466/opus.621102>
- Bayramlı, E. (2023). Türkiye’de dezavantajlı gruplarla çalışan sanat terapistlerinin sanat terapisi üzerine görüşleri ve uygulamaları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34(3), 553–577. <https://doi.org/10.33417/tsh.1033861>
- Bijsterbosch, J. D., Lee, K. H., Hunter, M. D., Tsoi, D. T., Lankappa, S., Wilkinson, I. D., ... & Woodruff, P. W. R. (2011). The role of the cerebellum in sub- and supraliminal error correction during sensorimotor synchronization: Evidence from fMRI and TMS. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 23(5), 1100–1112. <https://doi.org/10.1162/jocn.2010.21506>
- Chen, J. L., Zatorre, R. J., & Penhune, V. B. (2006). Interactions between auditory and dorsal premotor cortex during synchronization to musical rhythms. *NeuroImage*, 32(4), 1771–1781. <https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2006.04.207>
- Doğan, F. Z., Akel, B. S. (2021). Disleksili çocuklarda dans hareket terapisinin praksis üzerindeki etkisi: Vaka serisi çalışması. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 9(1), 41–48. <https://doi.org/10.30720/ered.595912>
- Dowhower, S. L. (1991). Speaking of prosody: Fluency’s unattended bedfellow. *Theory Into Practice*, 30(3), 165–175. <https://doi.org/10.1080/00405849109543497>
- Ercan, E. S., et al. (2013). *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 7(1), 30. <http://www.capmh.com/content/7/1/30>
- Eren, B. (2012). Müzik eğitiminde kaynaştırma uygulamaları ve Orff-Schulwerk. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 14–25.
- Fusco, N., Germano, G. D., & Capellini, S. A. (2015). Efficacy of a perceptual and visual-motor skill intervention program for students with dyslexia. *CoDAS*, 27(2), 128–134. Sociedade Brasileira de Fonoaudiologia.
- Gerek, Z., Yıldırım, E., Açılmış, H. (2021). Dans ve müzik eğitimi alan konservatuvar öğrencilerinin işitsel ve görsel ritim algılarının incelenmesi. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 3(2), 60–67. <https://doi.org/10.51538/intjourexerpsyc.1037878>

- Grahn, J. A., & Brett, M. (2007). Rhythm and beat perception in motor areas of the brain. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 19(5), 893–906. <https://doi.org/10.1162/jocn.2007.19.5.893>
- Grahn, J. A., & Rowe, J. B. (2009). Feeling the beat: Premotor and striatal interactions in musicians and nonmusicians during beat perception. *Journal of Neuroscience*, 29(23), 7540–7548. <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.2018-08.2009>
- Ho, R. T. H., Cheung, J. K. K., Chan, W. C., Cheung, I. K. M., & Lam, L. C. W. (2015). A 3-arm randomized controlled trial on the effects of dance movement intervention and exercises on elderly with early dementia. *BMC Geriatrics*, 15(1), 127.
- Intveen, A. (2007). Musical instruments in anthroposophical music therapy with reference to Rudolf Steiner's model of the threefold human being. *Voices: A World Forum for Music Therapy*, 7(3). <https://doi.org/10.15845/voices.v7i3.547>
- Janet, L. P., & Anderson, M. E. (1980). Eye and head movements in reading-disabled and normal children. *American Journal of Occupational Therapy*, 34(12), 801–808. <https://doi.org/10.5014/ajot.34.12.801>
- Lee, H. J., Jang, S. H., Lee, S. Y., & Hwang, K. S. (2015). Effectiveness of dance/movement therapy on affect and psychotic symptoms in patients with schizophrenia. *The Arts in Psychotherapy*, 45, 64–68.
- Marchand-Krynski, M.-È., Morin-Moncet, O., Bélanger, A.-M., Beauchamp, M. H., & Leonard, G. (2017). Shared and differentiated motor skill impairments in children with dyslexia and/or attention deficit disorder: From simple to complex sequential coordination. *PLoS ONE*, 12(5), e0177490. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0177490>
- Mayer-Benarous, H., Benarous, X., Vonthron, F., & Cohen, D. (2021). Music therapy for children with autistic spectrum disorder and/or other neurodevelopmental disorders: A systematic review. *Front Psychiatry*, 12, 643234. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2021.643234>
- Sarıkaya, A. N., Ayhan, C. H., Sukut, Ö. (2017). Farklı gruplarda dans ve hareket terapisinin kullanımı ve etkileri. *G.O.P. Taksim E.A.H. Derleme / JAREN*, 3(Ek sayı), 1–5.
- Röhrich, F., Papadopoulos, N., & Priebe, S. (2013). An exploratory randomized controlled trial of body psychotherapy for patients with chronic depression. *Journal of Affective Disorders*, 151(1), 85–91.
- Schwanenflugel, P. J., Hamilton, Marie A., Kuhn, Melanie. R., Wisenbaker, J. M., & Stahl, S. A. (2004).. *Journal of Educational Psychology*, 96(1), 119–129.
- Vitola, E. S., Bau, C. H., Salum, G. A., Horta, B. L., Quevedo, L., Barros, F. C., Pinheiro, R. T., Kieling, C., Rohde, L. A., & Grevet, E. H. (2017). Exploring DSM-5 ADHD criteria beyond young adulthood: Phenomenology, psychometric properties and prevalence in a large three-decade birth cohort. *Psychological Medicine*, 47(4), 744–754. <https://doi.org/10.1017/S0033291716002853>
- Zatorre, R. J., Chen, J. L., & Penhune, V. B. (2007). When the brain plays music: Auditory–motor interactions in music perception and production. *Nature Reviews Neuroscience*, 8(7), 547–558. <https://doi.org/10.1038/nrn2152>

8 HAFTALIK TÜRK HALK DANSLARI EĞİTİMİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILANAN BEDEN OKUR-YAZARLIĞI ÜZERİNE ETKİSİ

Yunus Emre ÜSTGÖRÜL*

Özet

Giriş ve Amaç: Hareket temelli birçok aktivitenin bireylerde bedensel farkındalık yarattığı göz önünde bulundurulduğunda, 8 Haftalık Türk Halk Dansları Eğitiminin bireylerin algılanan beden okur-yazarlığında bir değişim oluşturup oluşturmadığını ortaya koymak bu çalışmanın temel amacıdır.

Yöntem: İlişkisel tarama modelindeki araştırmanın çalışma grubunu Marmaris Turizm Meslek Yüksek Okulu, Seyahat Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümünde öğrenim gören öğrencilerden Türk Halk Dansları dersi seçen öğrencilerin 21 kadın (Ortaş = 23.58 ± 3.43) ve 19 erkek (Ortaş = 23.42 ± 3.13) olmak üzere toplam 40 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcılar "Algılanan Beden Okur-Yazarlığı Ölçeği" ni cevaplamışlardır. Verilerin analizi için tanımlayıcı istatistikler, Parametrik testlerden; Grup içi karşılaştırmalar için Paired Samples t test ve gruplar arası karşılaştırmalar için ise independent t test istatistikî yöntemleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları karşılaştırılmıştır. Bulgular her iki grupta da anlamlı bir gelişim olduğunu, ancak deney grubundaki artışın kontrol grubuna göre çok daha belirgin olduğunu göstermiştir. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha = .74 ile kabul edilebilir bulunmuş, dağılım değerleri normal dağılıma uygunluk göstermiştir.

Sonuç: Sonuç olarak, uygulanan müdahalenin beden okur-yazarlığını geliştirmede etkili olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Beden Okur-Yazarlığı, Halk Dansları, Deney-Kontrol Grubu, Cronbach's Alpha, Normal Dağılım

THE EFFECT OF 8-WEEK TURKISH FOLK DANCE TRAINING ON UNIVERSITY STUDENTS' PERCEIVED PHYSICAL LITERACY

Abstract

Introduction and Purpose: Considering that many movement-based activities create bodily awareness in individuals, the main purpose of this study is to determine whether an 8-week Turkish Folk Dance training program leads to a change in individuals' perceived physical literacy.

Method: The study, designed in a relational survey model, was conducted with a total of 40 students (21 female, $M = 23.58 \pm 3.43$; 19 male, $M = 23.42 \pm 3.13$) enrolled in the Tourism and Recreation Services Department at Marmaris Vocational School of Tourism, who had chosen the Turkish Folk Dance course. Participants completed the *Perceived Physical Literacy Instrument*. For data analysis, descriptive statistics were employed, along with parametric tests: Paired Samples *t*-test for within-group comparisons and Independent Samples *t*-test for between-group comparisons.

Findings: The comparison of pre-test and post-test scores of the experimental and control groups showed significant improvement in both groups, with a much greater increase observed in the experimental group compared to the control group. The reliability of the scale was found to be acceptable (Cronbach's Alpha = .74), and distribution values indicated compliance with normality assumptions.

Conclusion: In conclusion, the applied intervention was found to be effective in enhancing physical literacy.

Keywords: Physical Literacy, Folk Dance, Experimental-Control Group

* Öğretim Görevlisi Doktor, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Marmaris Turizm Meslek Yüksekokulu Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümü. yunusemreustgorul@mu.edu.tr

ilişkiler sergilediğini ortaya koymuştur. Houser vd. (2024) ilköğrencilerinde yaratıcılık ve beden okur-yazarlığı ilişkisini ele almış, deneysel yaklaşımların bu becerileri artırdığını vurgulamıştır.

Ayrıca Liu vd. (2025), yaşlı kadınlarda beden okur-yazarlığı ile fonksiyonel fitness arasındaki bağlantıyı araştırmış ve deneysel uygulamaların kontrol gruplarına göre daha yüksek fayda sağladığını bulmuştur. Son olarak, *devlet okullarında dans paylaşımı programı* değerlendirmesinde (2024), programın uygulandığı deney gruplarında motivasyon ve fiziksel aktivite düzeylerinde kontrol gruplarına göre daha belirgin gelişmeler gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları karşılaştırılmış, her iki grubun da gelişim gösterdiği ancak deney grubundaki artışın çok daha belirgin olduğu bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik analizi kabul edilebilir düzeyde sonuç vermiş, dağılım değerleri ise normal dağılıma uygunluk göstermiştir. Elde edilen bulgular, uygulanan müdahalenin beden okur-yazarlığını geliştirmede etkili olduğunu, kültürel dans temelli çalışmaların hem fiziksel becerileri hem de farkındalığı artırmada önemli bir katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

ÖNERİLER

Araştırma bulgularına dayanarak, halk dansları gibi kültürel temelli fiziksel aktivitelerin beden eğitimi programlarına düzenli olarak entegre edilmesi, daha uzun süreli ve farklı yaş gruplarında uygulanarak kalıcılık etkilerinin incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca, cinsiyet ve kültürel farklılıkların dikkate alındığı çalışmalar yapılmalı, nitel veri toplama yöntemleriyle katılımcı deneyimleri derinleştirilmelidir. Belediyeler ve eğitim kurumları aracılığıyla toplum temelli projeler geliştirilerek halk danslarının yaygınlaştırılması, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerle farkındalık artırılması ve dijital platformlar üzerinden erişim imkânlarının genişletilmesi de önemlidir. Son olarak, uzun dönemli takip araştırmaları ile farklı ülkelerdeki halk dansı uygulamalarının karşılaştırılması, beden okur-yazarlığının kültürlerarası boyutunu ortaya koymada değerli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Arslan, F. (2023). *Halk Oyunlarının Beden Eğitimi'ndeki Rolü*. Özgür Yayınları.
- Carl, J., Sudeck, G., & Pfeifer, K. (2022). The effectiveness of physical literacy interventions: A systematic review. *Sports Medicine*, 52(7), 1441–1459. <https://doi.org/10.1007/s40279-022-01738-4>
- Choi, S. M., Sum, R. K. W., Leung, E. F. L., & Ng, R. S. K. (2018). Relationship between perceived physical literacy and physical activity levels among Hong Kong adolescents. *PLoS ONE*, 13(8), e0203105. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0203105>
- Çakmakçı, E. (2018). *Effects of 12 weekly folk dance studies on some physical fitness parameters*. DergiPark.
- Domínguez-Martín, G., Tárraga-López, P. J., López-Gil, J. F., vd. (2024). Exploring the link between perceived physical literacy and academic performance outcomes: insights from the EHDLA study. *Frontiers in Sports and Active Living*. <https://doi.org/10.3389/fspor.2024.1352114>
- Houser, N., vd. (2024). An exploration of physical literacy and movement creativity in elementary school children. *Circus*, UMich Publishing.
- Jochum, E., vd. (2024). The effects of folk-dance in schools on physical and mental health for at-risk adolescents: a pilot intervention study. *PMC*. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC11408180/>
- Karaöncel, F., & Güllüöver, A. (2024). *Effect of character dance steps in Turkish folk dances on some physical fitness levels*. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 7(2), 393–401.

- Liu, C.-Y., Lin, L. L.-C., vd. (2025). Evidence for possible correlations and effects of senior perceived physical literacy instrument and the senior functional fitness in female older adults. *European Journal of Sport*.
- Lu, J., Abd Rahman, N. A., Wyon, M., & Shaharudin, S. (2024). The effects of dance interventions on physical function and quality of life among middle-aged and older adults: A systematic review. *PLOS ONE*, 19(4), e0301236. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0301236>
- Munusturlar, S., & Yıldız, G. (2020). Beden eğitimi öğretmenleri için Algılanan Beden Okuryazarlığı Ölçeği'nin faktör yapısının Türkiye örneklemeine yönelik sınanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 200–209. <https://dergipark.org.tr/pub/hunefd/issue/51815/676360>
- Sum, R. K. W., Ha, A. S. C., Cheng, C. F., Chung, P. K., Yiu, K. T. C., Kuo, C. C., & Wang, F. J. (2016). Construction and validation of a perceived physical literacy instrument for physical education teachers. *PLoS ONE*, 11(5), e0155610. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0155610>
- Tuzcuoğulları, Ö. T. (2016). *Injury Variances and Reasons of Traditional Turkish Folk Dance Players*. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 2(6).
- Valle-Muñoz, V. M., Águila-Lara, E., Ávila-García, M., Segura-Díaz, J. M., Campos-Garzón, P., Barranco-Ruiz, Y., Saucedo-Araujo, R. G., & Villa-González, E. (2025). Assessment of perceived physical literacy and its relationship with 24-hour movement guidelines in adolescents: The ENERGYCO study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 22(2), 194. <https://doi.org/10.3390/ijerph22020194>
- Whitehead, M. (2010). *Physical Literacy: Throughout the Lifecourse*. London: Routledge.

TÜRK HALK DANSLARI SPORCULARINDA ALGILANAN STRES, PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE DANSTA ETİK DEĞERLER İLİŞKİSİ

Yunus Emre ÜSTGÖRÜL* Elvan Deniz YUMUK**
Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ***

Özet

Bu araştırmada Türk halk dansları sporcularında algılanan stres, psikolojik sağlamlık ve dansa etik değerler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeliyle yürütülen çalışmanın örneklemini Türkiye'nin farklı illerinden 416 sporcu (263 kadın, 153 erkek) oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Algılanan Stres Ölçeği (Cohen, Kamarck & Mermelstein, 1983; Türkçe uyarlama: Eskin vd., 2013), Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (Smith vd., 2008; Türkçe uyarlama: Doğan, 2015), Dansa Etik Değerler Ölçeği (Demirbatır vd., 2020) ve demografik form kullanılmıştır. Bulgulara göre, kadın sporcuların psikolojik sağlamlık düzeyleri erkeklerden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi ve halk oyunları deneyim yılı arttıkça algılanan stres düzeylerinde yükselme gözlenmiştir. Ölçekler arası ilişkiler incelendiğinde, algılanan stres ile dansa etik değerler arasında zayıf fakat anlamlı bir pozitif ilişki saptanmış; psikolojik sağlamlık ile diğer değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sonuçlar, Türk halk dansları sporcularında stres, dayanıklılık ve etik değerlerin farklı profiller sergilediğini göstermektedir. Bu bağlamda, stres yönetimi, psikolojik sağlamlığın desteklenmesi ve etik farkındalık programlarının geliştirilmesinin dansçıların hem bireysel hem de mesleki gelişimlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Dansları, Algılanan Stres, Psikolojik Sağlamlık, Etik Değerler, Sporcu Psikolojisi

THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED STRESS, PSYCHOLOGICAL RESILIENCE, AND ETHICAL VALUES IN DANCE AMONG TURKISH FOLK DANCERS

Abstract

This study investigated the relationships among perceived stress, psychological resilience, and ethical values in dance among Turkish folk dancers. The research was designed within the descriptive survey model, a quantitative research method, and included 416 athletes (263 females, 153 males) from various provinces of Turkey. Data were collected using the Perceived Stress Scale (Cohen, Kamarck & Mermelstein, 1983; Turkish adaptation: Eskin et al., 2013), the Brief Resilience Scale (Smith et al., 2008; Turkish adaptation: Doğan, 2015), the Dance Ethical Values Scale (Demirbatır et al., 2020), and a demographic questionnaire. Findings revealed that female athletes scored significantly higher in psychological resilience compared to males. Perceived stress levels increased with higher education levels and longer years of folk dance experience. Correlation analyses showed a weak but significant positive relationship between perceived stress and dance ethical values, whereas psychological resilience was not significantly associated with the other variables. Overall, the results indicate that Turkish folk dancers present different profiles regarding stress, resilience, and ethical values. In this context, implementing stress management strategies, resilience-supporting practices, and ethical awareness programs is recommended to contribute to dancers' personal and professional development.

Keywords: Turkish Folk Dance, Perceived Stress, Psychological Resilience, Ethical Values, Athlete Psychology

* Öğretim Görevlisi Doktor, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Marmaris Turizm Meslek Yüksekokulu Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümü. yunusemreustgorul@mu.edu.tr

** Doktor Öğretim Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü. deniz.yumuk@alanya.edu.tr

*** Profesör Doktor, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü. hamdi.gungormus@alanya.edu.tr

KAYNAKÇA

- Ağırtmal, H.H ve Begiç, H.N., (2021), "Anadolu'da Kaybolmakta Olan Geleneksel Bir Giyim Kuşam Unsuru :Zaza Püskülü", Çeşmi-i Cihan:Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E-Dergi, ISSN:2149-5866 cilt.8, sayı:2., s30-46, Kış2021 Araştırma İnceleme DOI:10.30804/cesmicihan.962171, Bartın-TÜRKİYE.
- Balta, Nevin (2014). Anadolu Kadın Başlıkları. Ankara: Alter Yayınları.
- Begiç, H.N ve Öz, C. (2018), Çankırı Özel Gün Ritüellerindeki Elmas Taç Geleneği, Milli Folklor, Yıl 30, S 118, 114-129.
- Çiftçi, Y., (2024), "Adıyaman'ın Son kofili Kadınları Başındaki Dünya", Atlas Dergisi, Sayı 369, No:2024/03
- Görgünay, Neriman (2008). Geleneksel Türk Giyim Tarihi. İzmir: Grafman Basım Sanayi LTD.Şti.
- Saygın, M., (2023). "Ali şir nevaî'nin Türkçe Divanlarındaki Yas Adetlerinin Kültür Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi" Philological issues are in the eyes of young researchers 1 (1)
- Hanbay, Z., (2024), Son Yüz yılda Adıyaman Kadın Saç Örgü ve Aksesuarları, Belek Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi II. Uluslararası Sanat ve Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Bildiriler Kitabı, 414-420, Antalya.
- Tanrıdağlı, G., (2000), "Uygur Kültürlerinde Saç Örgüleri ve Anlamları", Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 14, 47-53, Erzurum.
- Tansuğ, S., (1985). "Türkmen Giyimi". Ak Yayınları Türk Süsleme Sanatları Serisi:9. Apa ofset.
- Yeşilyurt, E., (2008), "Baş Bağlamalarının İletişimdeki Dili, Halk Kültürü'nde Giyim-Kuşam ve Süslenme", Uluslararası Sempozyumu Bildirileri, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, s64-67/534, Eskişehir.

Belgesel Filmler

- Çiftçi, Y. (2023), "Başındaki Dünya Belgesel Filmi", https://www.youtube.com/watch?v=mWy0fDF_m70

Çizimler ve Folklorik bebekler: Tüm çizim ve folklorik bebekler yazarın şahsına aittir.

Fotoğraflar:

- No: 1,16, "yalcinciftci" Instagram sitesi
- No: 2,3,8,12,24,26, Hanbay Z., Özel koleksiyon folklorik bebeği.
- No: 1,4,7,10,11,15,17,18,19,20,22,25,31,32,33, Hanbay, Z., özel koleksiyon
- No: 5,6 Çalış, N., Özel koleksiyon
- No: 30, "İhekin" Instagram sitesi
- No: 21,27,28 "Xisorasireti" Instagram sitesi
- No: 4,13,19,24,29, II. Geleneksel Folklorik Kitre Bebek Yarışması, 2009, TC Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- No: 34,35 "mehmetgazit..." Instagram sitesi

Kaynak Kişiler:

- Abdurrahman Karakuş, merkez 78 yaşında, emekli posta memuru)
- Abdurrahman Polat, Kızılcapınar köyü 76 yaşında, çiftçi)

Ayşe Hanbay, merkez.80 yaşında, ev hanımı)

Dolmagil kuyumculuk merkez.

Emine Karakuş, merkez 68 yaşında, ev hanımı)

Fatma Kales 66 yaşında Dılkan/uzunköy, ev hanımı, çiftçi)

Hacı Tümay 78 yaşında, merkez oturakçı pazarı terzi- şalvarcı)

Hatice Polat, Kızılcapınar köyü 73 yaşında, ev hanımı, çiftçi)

Meyre Cebe -ölü- Tırıntıl/Tepecik köyü, ev hanımı, çiftçi)

Müjgan Has, merkez 62yaşında, ev hanımı)

Necla Keleş merkez 57 yaşında, terzi)

Nuriye Kahraman, Çamgazi köyü 79 yaşında, ev hanımı, çiftçi)

Saadet Alkayış, merkez 76 yaşında, ev hanımı)

Zeynep Yıldırım, Ağveran köyü 74 yaşında, ev hanımı, çiftçi)

Zübeyde Polat Bölükayla köyü 83 yaşında, ev hanımı, çiftçi)

ADIYAMAN KÖY KADIN BAŞLIĞI KULLIK-KOF-KOFİ

Zeynep HANBAY*

Özet

Adıyaman köy kadının son yüzyılın ikinci yarısına kadar başından eksik etmediği giysisinin belki de en değerli parçası kullik-kof-kofi köklü bir geçmişin izlerini günümüze kadar belki de çok az bozularak getirebilmiştir. Bu çalışmanın amacı gerçek anlamıyla bugüne kadar yeterince ele alınmamış, giysisinin bir parçası olarak kalan kullik'in tanıtılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda yıllar içinde bunu kullanan son temsilcilerle uzun yıllar boyu yapılan görüşmeler, çekilen fotoğraflar, alan araştırmaları ve sonucunda, kaybolan parçaların; en yakın çizimleri ve folklorik bebekler üzerinde birebir yapılan uygulamalarla gerçeğe en yakın sonuçların elde edilip tarihe bilimsel yöntemle ile not düşülmek istenmesidir. Nişanlanıncaya, hatta evleninceye kadar başı açık gezen genç kız, sözlendiği zaman başını kısmen kapatacak sırmalı poşu ile nişanını herkese ilan eder. Baş sırmalı poşu ile sarık yapılan kızın bundan böyle nişanlı olduğu, bir başkasına verildiği ve başının artık bağlı olduğu duyurulmuş olur. Evlilik süreci başladığında ise başa giydirilen ve kadının ömrü boyunca kullanacağı kullik-kof-kofi , beyaz kıttan ile tamamlanır. Köyden köye, inaniştan inanişa küçük farklılıklar olsa da genel olarak başlık ve parçaları aynıdır. Farklılıklar genellikle bağlama şekillerinde göze çarpar. Günümüzde il genelinde sayıları hızla azalan, yüz'ün altındaki son temsilcilerin giydikleri ve halk oyunları ekipleri tarafından kullanılan bir baş bağlama modeli dışında kullanım alanına rastlanmamıştır. Kadim toprakların yüzyıllar boyu taşıdığı bu geleneksel başlığın korunması, kayıt altına alınması ve gelecek nesillere bilimsel yöntemlerle doğru bir şekilde aktarılması, folklorik bebeklerinin, balmumu heykellerinin yapılarak depremde yıkılan Adıyaman müzesi yenilenirken kurulacak etnografik eserler bölümünde sergilenmesi sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Adıyaman Köy Kadınları, Adıyaman Kullik-Kof-Kofi, Adıyaman Baş Bağlamaları, Kullik, Kof,Kofi

ADIYAMAN VILLAGE WOMEN'S HEADWEAR KULLIK-KOF-KOFİ

Abstract

The kullik-kof-kofi, perhaps the most precious part of the attire that Adıyaman village women rarely removed from their heads until the second half of the last century, has managed to preserve traces of its deep-rooted history up to the present day with very little alteration. The purpose of this study is to introduce the kullik, which has not been comprehensively addressed until now and has only been mentioned as a part of traditional clothing. In line with this goal, extensive interviews have been conducted over the years with the last representatives who used this headwear, alongside photographs taken, field research carried out, and ultimately, efforts have been made to document, as accurately as possible, the missing parts of the attire through detailed illustrations and direct applications on folkloric dolls. In this way, it is aimed to achieve results that are as close to reality as possible and to record them in history using scientific methods. A young girl who goes about with her hair uncovered until she is engaged, publicly announces her engagement by donning a sequined scarf that partially covers her head once she is promised to someone. When a girl's head is wrapped in this sequined scarf, fashioned like a turban, it is signaled to all that she is now engaged, has been promised to someone else, and her head is now tied. When the marriage process begins, the ensemble is completed with the donning of the kullik-kof-kofi and a white veil, both of which the woman will use for the rest of her life. Although there are minor differences from village to village and belief to belief, generally the headpieces and their components are the same. Distinctions usually become apparent in the way they are tied. Today, apart from a head wrapping model worn by the dwindling number of last representatives—now less than a hundred in the province—and used by folk dance groups, there is no other context where this item is still in use. Preserving this centuries-old traditional headwear carried by these ancient lands, documenting it, and transmitting it to future generations through scientific means should be ensured. Folkloric dolls and wax statues should be made and displayed in the ethnographic artifacts section of the Adıyaman Museum, when it is restored after the earthquake.

Keywords: Adıyaman Village Women, Adıyaman Kullik-Kof-Kofi, Adıyaman Head Wrappings, Kullik, Kof, Kofi

* Emekli el sanatları öğretmeni.

KAYNAKÇA

Ağırtmalı,H,H ve Begiç,H,N.,(2021),*“Anadolu’da Kaybolmakta Olan Geleneksel Bir Giyim Kuşam Unsuru :Zaza Püskülü”*,Çeşmi-i Cihan:Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E-Dergi,ISSN:2149-5866 cilt.8,sayı:2.,s30-46,Kış2021 Araştırma İnceleme DOI:10.30804/cesmicihan.962171,Bartın-TÜRKİYE.

Balta, Nevin (2014). Anadolu Kadın Başlıkları. Ankara: Alter Yayınları.

Begiç, H.N ve Öz, C. (2018), Çankırı Özel Gün Ritüellerindeki Elmas Taç Geleneği, Milli Folklor, Yıl 30, S 118, 114-129.

Çiftçi,Y.,(2024),*“Adıyaman’ın Son kofili Kadınları Başımdaki Dünya”*,Atlas Dergisi, Sayı 369, No:2024/03

Görgünay, Neriman (2008). Geleneksel Türk Giyim Tarihi. İzmir: Grafman Basım Sanayi LTD.Şti.

Saygın, M., (2023). “Ali şir nevaî’nin Türkçe Divanlarındaki Yas Adetlerinin Kültür Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi” Philological issues are in the eyes of young researchers 1 (1)

Hanbay, Z., (2024), Son Yüz yılda Adıyaman Kadın Saç Örgü ve Aksesuarları, Belek Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi II. Uluslararası Sanat ve Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Bildiriler Kitabı, 414-420, Antalya.

Tanrıdağlı,G.,(2000),*“Uygur Kültürlerinde Saç Örgüleri ve Anlamları”*, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 14, 47-53, Erzurum.

Tansuğ, S., (1985).*“Türkmen Giyimi”*. Ak Yayınları Türk Süsleme Sanatları Serisi:9.Apa ofset.

Yeşilyurt, E.,(2008),*“Baş Bağlamalarının İletişimdeki Dili, Halk Kültürü’nde Giyim-Kuşam ve Süslenme”*, Uluslararası Sempozyumu Bildirileri, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, s64-67/534,Eskişehir.

Belgesel Filmler

Çiftçi, Y. (2023),*“Başımdaki Dünya Belgesel Filmi”*, https://www.youtube.com/watch?v=mWy0fDF_m70

Çizimler ve Folklorik bebekler: Tüm çizim ve folklorik bebekler yazarın şahsına aittir.

Fotoğraflar:

No: 1,16, “yalcincıftci” Instagram sitesi

No: 2,3,8,12,24,26, Hanbay Z., Özel koleksiyon folklorik bebeği.

No: 1,4,7,10,11,15,17,18,19,20,22,25,31,32,33,Hanbay, Z., özel koleksiyon

No: 5,6 Çalış, N., Özel koleksiyon

No: 30, “İhekin” Instagram sitesi

No: 21,27,28“Xisorasireti” Instagram sitesi

No: 4,13,19,24,29, II. Geleneksel Folklorik Kitre Bebek Yarışması,2009, TC Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ankara.

No: 34,35 “mehmetgazit...” Instagram sitesi

Kaynak Kişiler:

Abdurrahman Karakuş, merkez 78 yaşında, emekli posta memuru)

Abdurrahman Polat, Kızılcapınar köyü 76 yaşında, çiftçi)

Ayşe Hanbay, merkez.80 yaşında, ev hanımı)

Dolmagil kuyumculuk merkez.

Emine Karakuş, merkez 68 yaşında, ev hanımı)

Fatma Kales 66 yaşında Dılkan/uzunköy, ev hanımı, çiftçi)

Hacı Tümay 78 yaşında, merkez oturakçı pazarı terzi- şalvarcı)

Hatice Polat, Kızılcapınar köyü 73 yaşında, ev hanımı, çiftçi)

Meyre Cebe -ölü- Tırntil/Tepecik köyü, ev hanımı, çiftçi)

Müjgan Has, merkez 62yaşında, ev hanımı)

Necla Keleş merkez 57 yaşında, terzi)

Nuriye Kahraman, Çamgazi köyü 79 yaşında, ev hanımı, çiftçi)

Saadet Alkayış, merkez 76 yaşında, ev hanımı)

Zeynep Yıldırım, Ağveran köyü 74 yaşında, ev hanımı, çiftçi)

Zübeyde Polat Bölükayla köyü 83 yaşında, ev hanımı, çiftçi)

GELENEKSEL DANSLARDA AKIŞ DENEYİMİ: DİYARBAKIR HALAY BAŞI ÖRNEĞİ*

Zozan YILDIZ**

Özet

Bu çalışmanın amacı, sosyal sahne ortamında geleneksel dans icra eden bireylerin yaşadığı yoğun ‘an’ deneyimini incelemek; bu deneyimin akış kuramıyla ilişkilenen kendinden geçme hâlini ve kolektif uyum süreçlerini anlamlandırmaktır. Dans eden bireylerin genellikle sosyal sahne ortamında yaşadıkları derin odaklanma, zaman algısının farklılaşması ve benliğin sınırlarını aşma hâli, Mihaly Csikszentmihalyi’nin akış kuramı aracılığıyla açıklanabilmektedir. Akış deneyimi, bireyin zorluk ile beceri arasında denge kurduğu ‘anda’ var olduğu ve kendinden geçerek eylemle bütünleştiği özel bir süreci ifade eder. Bu sürecin gerçekleşebilmesinde dans ortamını oluşturan çeşitli unsurlar etkili olmaktadır.

Dans eden bireyin ‘an’a odaklanarak akış deneyimini yaşadığı süreçte, zaman ve mekân algısında belirgin bir dönüşüm yaşanmakta; artan farkındalıkla birlikte beden çevredeki diğer öğelerle kurduğu temas farklı bir boyut kazanmaktadır. Yoğun bir şekilde performansa kendini kaptıran birey için, bedende çeşitli yansımalar gözlemlenmektedir. Derin bir konsantrasyonla gerçekleşen odaklanma, çoğu zaman doğaçlama performansların gelişmesine zemin hazırlamaktadır. Doğaçlama sürecin yaratımında, geleneksel dans ortamını oluşturan müzisyen, izleyici, dans eden bireyler ve mekân, akışa girmeyi etkileyen unsurlar olup doğaçlama sürecini de şekillendirmektedir. Bu kapsamda özellikle Diyarbakır halay başları üzerine gerçekleştirilen gözlem ve görüşmelerden elde edilen verilere yer verilmiştir. Bu veriler, çalışmanın kuramsal çerçevesiyle ilişkilendirilerek değerlendirilmiştir. Bu amaçla bu çalışma geleneksel dans performanslarında ‘an’ deneyimini, akış kuramı perspektifinden tartışarak geleneksel dans alanına farklı bir bakış açısı geliştirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Akış Kuramı, Geleneksel Dans, Halk Oyunları, Halay Başları, Doğaçlama Dans

FLOW EXPERIENCE IN TRADITIONAL DANCES: EXAMPLE OF A DİYARBAKIR LEADER OF HALAY

Abstract

This study aims to examine the intense ‘moment’ experience of individuals performing traditional dances in a social stage environment to understand the state of ecstasy associated with flow theory and the processes of collective harmony. The deep focus, altered perception of time, and transcendence of self-experienced by dancers in social performance settings can be explained through Mihaly Csikszentmihalyi’s flow theory. The flow experience refers to a special process in which the individual exists in the ‘moment’ where difficulty and skill are balanced and becomes one with the action through self-forgetfulness. Various elements that constitute the dance environment are effective in the realization of this process.

During the process of experiencing flow by focusing on the ‘moment’, the individual undergoing dance undergoes a distinct transformation in their perception of time and space; with increased awareness, the contact established by the body with other elements in the environment takes on a different dimension. Various reflections are observed in the body of the individual who is intensely absorbed in the performance. Focus achieved through deep concentration often paves the way for the development of improvisational performances. In the creation of the improvisational process, the musician, the audience, the dancing individuals, and the space that constitute the traditional dance environment are elements that influence entering the flow and also shape the improvisational process. In this context, data obtained from observations and interviews conducted specifically on Diyarbakır leaders of halay are included. These data are evaluated in relation to the theoretical framework of the study. To this end, this study aims to develop a different perspective on the field of traditional dance by discussing the experience of the ‘moment’ in traditional dance performances from the perspective of flow theory.

* Bu bildiri, İstanbul Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Performans Ana Sanat Dalı’nda yayımlanan “Kolektif Liderlik: Halay Başları / Sergovend” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Araştırma Görevlisi, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Türk Halk Oyunları Bölümü, Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Oyunları Ana Bilim Dalı, zozanyildiz@ardahan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9097-1219

SONUÇ VE ÖNERİLER

Akış kuramının, geleneksel dans performanslarında yoğun 'an' deneyimini incelemek için geniş bir kuramsal çerçeve sunduğu görülmüştür. Aynı zamanda akış geleneksel danslarda bedensel yaratıcılığı ve kolektif ruhu görünür kılan bir deneyim alanıdır. Bu hâl, yalnızca halay başının bireysel kontrolüyle değil, dansın çevresini oluşturan kolektif uyum, müziksel geri bildirim ve topluluk enerjisi sayesinde ortaya çıkmaktadır. Halay başı, bu etkileşim içinde hem lider hem de grubun bir parçasıdır; müzisyenin ezgisi, izleyicinin tepkisi ve grubun ritmik birlikteliği, akışın sürekliliğini besleyen unsurlardır. Dolayısıyla akış deneyimi, tek bir öznenin zihinsel hâli değil, kolektif enerji paylaşımının bir ürünü hâline gelmektedir.

Bu süreçte beden, yalnızca hareket eden bir araç değil, aynı zamanda kültürel hafızanın, taşıyıcısı olmaktadır. Doğaçlama hareketler, geçmişten taşınan bedensel bilgilerin 'an'da yeniden biçimlenmesiyle oluşmakta; bu da performansın hem kişisel hem kültürel bir süreklilik kazanmasını sağlamaktadır. Böylece dansçı, sahneyi yalnızca oynamaz, sahnenin kendisini yaşar; müzik ve toplulukla bütünleşerek eylemin öznesi olmaktan çok, akışın bir parçasına dönüşür. Sonuçta akış, sahnede görünmeyen ancak sahnenin canlılığını, ritmini ve ruhunu sürekli kılan içsel bir dinamizm olarak, geleneksel dansın kolektif enerjisini temsil etmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda, geleneksel dansın sosyal sahnelerinde görülen doğaçlama zenginliğinin, geleneksel dans alanına geniş bir malzeme sunduğu açıktır. Ancak henüz geleneksel dans alanında doğaçlama uygulamalar üzerine pratik ve teorik bir alt yapının eksik olduğu görülmektedir. Doğaçlama performansların zengin olduğu geleneksel dans alanı için, *Geleneksel Danslarda Doğaçlama* başlığı altında eğitim temelli teknik ve yöntem geliştirilmelidir. Geleneksel dans eğitimlerinde yalnızca teknik doğruluk değil, içsel dikkat ve müzikle duygusal bağ kurulmasına yönelik çalışılmalıdır. Dansçı-müzisyen ve izleyici üçgeninde bir iletişim hattının olduğu unutulmamalı ve özellikle sahne kullanımlarında, bu hattın canlı kalabilmesine önem verilmelidir. Sahne düzeni, ışık ve mekân kullanımı dansçıların birbirleriyle iletişimini destekleyecek biçimde tasarlanmalıdır.

Amaç, yalnızca oynama eylemini sergilemek değil, dans eden bireyin anda var olmasını, bedeniyile ve duygusuyla anı yaşamasını mümkün kılmaktır. Belki de böylelikle, geleneğin sanıldığı kadar geçmişte değil, tam da şimdi ve burada yaşadığı; geçmiş, şimdi ve geleceği buluşturan bir süreklilik içinde varlık kazandığı hatırlanmalıdır. Geleneksel danslarda doğaçlama, kültürel ve bedensel hafızayı 'an'da canlandırırken aynı zamanda bedendeki iktidar öznelerini sorgulayan ve bir direniş hattı açan yaratıcı bir edim haline gelmektedir. Bu süreç geçmiş, şimdi ve geleceği birbirine bağlayan sürekliliğin bedensel düzlemde yeniden inşa edilmesini sağlamaktadır. Bu alan bedenin hem kültürel hafızanın taşıyıcısı hem de onun dönüşümünün öznesi olduğu dinamik bir yapıyı temsil etmektedir. Böylelikle geleneksel dans yalnızca kültürel kodların pasif bir tekrarı olmaktan çıkıp, doğaçlama yoluyla yeniden yazılan ve yaşayan dinamik bir ifade haline gelmektedir.

KAYNAKÇA

- Csikszentmihalyi, M. (2020a). *Akış: Mutluluk bilimi* (Satılmış. B, Çev.). İstanbul: Buzdağı Yayınları.
- Csikszentmihalyi, M. (2020b). *Liderlik, akış ve anlam yaratma: Good Business* (Tümay. N, Çev.). İstanbul: Optimist Yayın Grubu.
- Demiral, G. (2023). *Üniversite öğrencilerinde rekreasyonel akış deneyiminin mutluluk üzerine etkisi* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü].
- Esmer Sansar, Diyarbakır 2000, Lise Mezunu, Halaybaşı. (Görüşme: 15.10.2024).
- Kalay, A. (2013). Ritme dayalı müzik öğretim programının, öğrencilerin akış deneyimleri, müzik dersi başarıları ve müzik dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

- Lucznik, K. (2018). *Shared creativity and flow in dance improvisation practice* [Doctoral dissertation, University of Plymouth]. PEARL Repository.
- Mehmet Dursun, Diyarbakır, İlkokul Mezunu, Çiftçi. (Görüşme: 05.09.2024).
- Nihat Bilici, Diyarbakır 1984, Lisans Mezunu, Türk Halk Oyunları Usta Öğretici. (Görüşme: 08.10.2024).
- Özalp, U. (2021). Bilsem öğrencilerinin müzikal yaratıcılıklarının ve akış deneyimlerinin uzaktan eğitim uygulaması üzerinden değerlendirilmesi (Doktora Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Özkara, B. Y., & Özmen, M. (2016). *Akış deneyimine ilişkin kavramsal bir model önerisi*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 11(3), 71–100.
- Temel, E. (2021). *Akış deneyimi: S-O-R paradigması temelinde online impulsif satın alma davranışı* [Doktora tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Turan, N. (2019). *Akış deneyimi üzerine genel bir literatür taraması*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 8(3), 184–189.
- Yıldız, Z. (2025). *Kolektif liderlik: Halay başı / sergovend* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü].
- Yılmaz Kardaş, Diyarbakır 1983, Üniversite Mezunu, Müzik Öğretmeni. (Görüşme: 12.12.2024).
- Yi, G., & Zhang, B. (2024). *Investigating the relationship between dance flow and improvisation*. Art and Society, 3(5), 72–76.

ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE HALK OYUNLARI BAĞLAMINDA ARDAHAN'DA KİMLİK VE BELLEK DİNAMİKLERİ

Turgay AKDAĞOĞLU ¹

Özet

Ardahan ili, coğrafi konumu itibarıyla Anadolu ile Kafkasya arasında kültürel bir geçiş sahası olarak dikkat çekmektedir. Bu konum, yöre halkının müzik ve oyun geleneğinde hem yerel hem de bölgesel unsurların harmanlanmasına zemin hazırlamıştır. Ardahan halk müziği, özellikle âşıklık geleneği, uzun hava ve kırık hava formları ile zengin bir repertuvara sahiptir. Türküler, yalnızca bireysel duyguların ifadesi değil; toplumsal hafızanın, tarihsel olayların ve kolektif kimliğin taşıyıcısı konumundadır. Benzer şekilde halk oyunları da düğün, bayram ve toplu törenlerde sergilenen ritüel nitelikli pratikler olarak toplumsal dayanışmayı pekiştirmektedir. Bu çalışmada, Ardahan yöresinde halk müziği ve halk oyunlarının kültürel bellek inşasındaki işlevleri etnomüzikolojik ve kültürel antropoloji temelli bir bakış açısıyla ele alınmaktadır. Saha gözlemleri, derlemeler ve sözlü tarih anlatıları üzerinden yapılan çözümlemeler, müzik ve oyunların yalnızca estetik birer icra değil; aynı zamanda sosyal aidiyetin yeniden üretildiği sembolik alanlar olduğunu göstermektedir. Çalışma, ayrıca küreselleşme ve modernleşme süreçlerinde Ardahan'daki geleneksel icra biçimlerinin nasıl dönüşümler geçirdiğini, genç kuşakların bu kültürel mirası nasıl yeniden yorumladığını da tartışmaktadır. Sonuç olarak, Ardahan halk müziği ve halk oyunları, yerel kimliğin sürekliliğini sağlayan, toplumsal belleği canlı tutan ve kültürel mirası geleceğe taşıyan önemli araçlar olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ardahan, Türk halk müziği, halk oyunları, kültürel bellek, kimlik, âşıklık geleneği

IDENTITY AND MEMORY DYNAMICS IN ARDAHAN IN THE CONTEXT OF THE MINSTREL TRADITION AND FOLK DANCES

Abstract

The province of Ardahan, situated at the crossroads of Anatolia and the Caucasus, functions as a cultural transition zone where local traditions intersect with regional influences. Its folk music repertoire, characterized by the aşık (minstrel) tradition and the prevalence of uzun hava (free-meter) and kırık hava (measured) forms, represents a rich cultural landscape. Folk songs in this context serve not merely as vehicles of individual expression but also as carriers of collective memory, narrating historical events, social values, and shared identities. Similarly, folk dances, performed during weddings, festivals, and communal gatherings, reinforce social cohesion through their ritualistic and symbolic nature. This paper investigates the role of Ardahan's folk music and folk dances in the construction of cultural memory and local identity, employing an ethnomusicological and anthropological framework. Based on field observations, musical compilations, and oral history

¹ Doktora Öğretim Üyesi, Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Türk Müziği Bölümü, turgayakdagoglu@ardahan.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-9375-2089

KAYNAKLAR

- American Psychological Association. (2020). Publication manual of the American Psychological Association (7th ed.). APA.
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*. University of Minnesota Press.
- Assmann, J. (2011). *Cultural memory and early civilization: Writing, remembrance, and political imagination*. Cambridge University Press.
- Balkılıç, Ö. (2020). *Kültür, kimlik ve halk dansları*. İletişim Yayınları.
- Bauman, R. (1986). *Story, performance, and event: Contextual studies of oral narrative*. Cambridge University Press.
- Bhabha, H. K. (1994). *The location of culture*. Routledge.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Connerton, P. (1989). *How societies remember*. Cambridge University Press.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). SAGE Publications.
- Hall, S. (1996). Cultural identity and diaspora. In P. Mongia (Ed.), *Contemporary postcolonial theory: A reader* (pp. 110–121). Arnold.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. SAGE Publications.
- Halbwachs, M. (1992). *On collective memory*. University of Chicago Press.
- Hobsbawm, E., & Ranger, T. (Eds.). (1983). *The invention of tradition*. Cambridge University Press.
- Merriam, A. P. (1964). *The anthropology of music*. Northwestern University Press.
- Nettl, B. (2005). *The study of ethnomusicology: Thirty-one issues and concepts*. University of Illinois Press.
- Nora, P. (1989). Between memory and history: Les lieux de mémoire. *Representations*, 26, 7–24. <https://doi.org/10.2307/2928520>
- Öztürkmen, A. (2006). *Türkiye’de halk dansları ve kimlik: Kültürel temsilin politikaları*. İletişim Yayınları.
- Rice, T. (2014). *Ethnomusicology: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Stokes, M. (1994). *Ethnicity, identity and music: The musical construction of place*. Berg Publishers.
- Turino, T. (2008). *Music as social life: The politics of participation*. University of Chicago Press.